

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 8 och 9 december.

2 § Anmälan om kompletteringsval till riksbanksfullmäktige

Talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält vice verkställande direktör Ulf Perbo som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i riksbanksfullmäktige

Ulf Perbo, vice verkställande direktör

3 § Meddelande om aktuell debatt

Talmannen meddelade att på begäran av Socialdemokraterna respektive Vänsterpartiet skulle en aktuell debatt om det ökade antalet varsel och konkurser samt läget i fordonsindustrin anordnas *torsdagen den 18 december kl. 12.00*.

Från regeringen skulle näringsminister Maud Olofsson (c) delta.

De inkomna skrivelserna hade följande lydelse:

Till talmannen

Socialdemokraterna begär aktuell debatt om det ökande antalet konkurser

Situationen i svensk ekonomi blir allt allvarligare. Färsk statistik visar bland annat att företagskonkurserna ökar i en allt högre takt och i november med hela 38 procent. Det är även en markant stegring jämfört med oktober då motsvarande ökning var 19 procent.

Unga småföretag är de som drabbas hårdast. Med en fortsatt svag konjunkturutveckling kommer dock också allt fler etablerade och större företag att riskera hamna i ekonomiska svårigheter. En konkursspiral hotar att uppstå om inte insatser vidtas. En fortsatt snabb ökning av antalet

konkurser bland småföretagen hotar samtidigt allvarligt förmågan att skapa nya jobb i svensk ekonomi.

De små företagen har nämligen kommit att spela en allt större roll för jobben. Under åren 2000 till 2006 tillkom enligt Företagarna över 100 000 nya jobb i företag med färre än 50 anställda. Under samma tid tillkom endast drygt 70 000 nya jobb i företag med fler än 50 anställda.

Vi socialdemokrater har redan presenterat en rad åtgärder för att möta de många varslen och det ökande antalet konkurser med särskilda åtgärder för småföretagen. Med anledning av det nu kraftigt försämrade läget bör nu regeringen redovisa sin syn på läget samt vilka åtgärder som planeras för att stärka småföretagen.

Mot denna bakgrund begär Socialdemokraterna en aktuell debatt om det ökande antalet konkurser i svensk ekonomi.

Stockholm den 5 december 2008

För Socialdemokraterna i riksdagen

Sven-Erik Österberg

Gruppledare

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt om fordonsindustrins framtid

En nedläggning av personvagnstillverkningen i Sverige skulle betyda stora förluster för enskilda och för näringslivsutvecklingen, särskilt i Västsverige. Enligt Nutek jobbar 43 000 personer i fordonsmedelstillverkningen, varav 37 000 på Volvo och Saab. Runt fordonsverksamheten finns underleverantörer m fl. i snart sagt varje kommun inte minst i Västsverige. Många är helt beroende av fordonstillverkningen. En nedläggning skulle bli förödande för många orter runt om i Sverige.

Sverige som nation skulle också lida stor skada. Exportvärdet är ca 168 miljarder kronor vilket gör fordonsindustrin till Sveriges största exportnäring.

Till det kommer att staten genom åren har plöjt ner stora summor i fordonsforskningsprogram.

Frågorna kring utvecklingen inom fordonsindustrin och regeringens agerande är många. Riksdagen måste få en möjlighet att klargöra de olika vägar och ståndpunkter som är för handen. Därför föreslår Vänsterpartiet en aktuell debatt i frågan.

Stockholm den 3 december 2008

Alice Åström

Gruppledare Vänsterpartiet

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:173

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:173 Nominering av svensk EU-kommissionär av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 december 2008.

Skälet till dröjsmålet är överlämnande av interpellationen från statsministern till EU-ministern den 8 december 2008. Svar hann ej förberedas till nästa interpellationstillfälle som var den 9 december 2008, därav försenat svar till den 16 december 2008.

Stockholm den 9 december 2008

Statsrådsberedningen
Cecilia Malmström (fp)
Enligt uppdrag
Maria Åsenius

Interpellation 2008/09:189

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:189 Skärpt tillsyn av förskoleföretagen
av Veronica Palm (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är att jag har ett sedan tidigare inbokad engagemang vid det enda möjliga svarstillfället före jul.

Stockholm den 4 december 2008

Utbildningsdepartementet
Jan Björklund

Interpellation 2008/09:196

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:196 Återvunnen energi
av Alf Eriksson (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 8 december 2008

Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

5 § Åtgärder för förstärkt exportfinansiering

*Åtgärder för förstärkt
exportfinansiering*

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2008/09:NU12

Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 1 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! I den globala finanskrisens spår har konjunkturen fallit både hastigare och brantare än vad någon hade kunnat förvänta sig. Effekterna kan vi inte riktigt överblicka från den ena dagen till den andra. Situationen är extraordinär inte bara i Sverige utan runt om på hela vår

jord, och det kräver extraordinära åtgärder. Det har verkligen vidtagits extraordinära åtgärder av Riksbanken, Riksgälden, regering och riksdag, bland annat genom införandet av stabilitetsplaner, bankgarantier, mycket stora lånefaciliteter och så vidare. Vi har med snabb takt här i riksdagen behandlat frågor om kapitaltillskott till Almi och Svensk Exportkredit för att kunna öka kreditgivningen och stärka företagens möjligheter att få krediter.

Detta har vi sett inte räcker, utan för att Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden ska kunna stödja svenska företag som fortfarande har fått order så att de också ska kunna leverera dem har vi i mycket snabb takt i näringsutskottet behandlat frågan om ytterligare garantier och låneramar för Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden.

Utskottet föreslår att Svensk Exportkredit får en statlig kreditgaranti på 450 miljarder kronor för 2008 och 2009 och att man också ges en låneram på 100 miljarder kronor i Riksgälden. Vi föreslår att Exportkreditnämndens möjlighet att utfärda garantier utökas med 150 miljarder kronor till 350 miljarder kronor under samma period inklusive redan gjorda åtaganden.

Det här beror på att den vanliga kreditmarknaden och finansmarknaden fortfarande inte alls fungerar.

Det har varit möjligt att komma fram med det här förslaget till kamraren tack vare så att säga ett handslag över parti- och blockgränser. Vi har alla samlats kring det stora behovet av snabba besked och beslut för att få krediterna att kunna fungera, och det innan vi alla inklusive finansmarknadens aktörer går på julleddighet. Vi har kunnat göra det för Sveriges skull, för att de som har order ska kunna leverera och tacka ja, för jobben och för människors möjlighet att gå en något mindre otrygg tillvaro till mötes.

Herr talman! Jag vill tacka kamraterna i utskott och riksdag för att det har varit möjligt att komma fram med det här beslutet så här snabbt och yrkar bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande nr 12.

Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Sverige är ett litet, exportberoende land som rönt stora framgångar på världsmarknaden, vilket har bidragit till att vi har kunnat utveckla vår välfärd och öka medborgarnas levnadsstandard. Tillsammans med andra nordiska länder har vi byggt upp samhällen som kombinerar ambitiösa välfärdsåtgärder med öppna, kunskapsintensiva och konkurrenskraftiga ekonomier.

Den svenska välfärden bygger på att både män och kvinnor arbetar. Genom att samhället reducerar de ekonomiska riskerna vid sjukdom och arbetslöshet ökar förtroendet och tilliten i samhället. När riskerna minskar för de anställda minskar också risktagandet för företagen.

I Sverige finns en öppenhet för frihandel på grund av att svenska företag och medborgare har varit förändringsbenägna och flexibla. Förutsättningarna för denna öppenhet har varit den trygghet som svenska arbetstagare känner i en omställning genom en bra arbetslöshetsförsäkring med höga ersättningsnivåer och en aktiv arbetsmarknadspolitik. Men med nuvarande regerings åtgärder riskeras nu själva fundamentet till den svenska konkurrenskraften genom en konsekvent orättvis, omodern, ojämförbar och oansvarig politik.

Med detta som bakgrund för socialdemokratisk politik och samhällsbygge kan vi från oppositionen konstatera att regeringen nu, i elfte timmen, har lagt fram en proposition till riksdagen om åtgärder för förstärkt exportfinansiering. Det är bra att den kommer. Mot bakgrund av finanskrisen och de signaler som kommit under året borde regeringen ha reagerat tidigare. Problem för svensk exportindustri har varit kända under en längre tid, vilket också framkom vid Svensk Exportkredits information till näringsutskottet. Jag kan bara konstatera att regeringen har felbedömt läget för svensk export. På något annat sätt kan man inte förklara den här senfärdigheten och att regeringen inte har insett hur verkligheten ser ut.

Herr talman! Från oppositionens sida är vi, trots den mycket snabba och undermåliga beredningen av den nu aktuella propositionen och det sparsamma underlag som har presenterats riksdagen, positiva till regeringens förslag vad gäller åtgärder för exportfinansiering. Det är viktigt för att den svenska arbetsmarknaden inte ska drabbas av ytterligare varsel och uppsägningar.

Exportkreditnämnden garanterar företag och banker betalning vid export. Nu när stora banker i krisens spår inte är intresserade längre blir Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredits utlåning desto viktigare. En garanti kan vara en förutsättning för att kunna erbjuda köparen kredit och kan också möjliggöra bättre finansiering. Med garantin som säkerhet – du vet att du får betalt – blir fler exportaffärer möjliga.

Sverige är ett litet land, och vi behöver vår exportindustri. Den svenska ekonomin är beroende av exportföretagen och att de kan genomföra sina affärer. Det handlar om att skogs- och virkesnäringen får en möjlighet att komma ut på export. Det kan handla om delar till ett fartyg. Det kan handla om värmsystem. Det kan handla om fordon. Ofta när vi pratar om fordonsindustrin tänker vi kanske på bilar, men det är minst lika viktigt vad gäller truckar och dumprar att den här möjligheten finns. Det handlar om att Sverige även i framtiden ligger i framkant vad gäller utvecklingen. Det handlar också om Sveriges möjligheter till tillväxt och utveckling i en alltmer global värld där konkurrensen ökar varje dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

6 § Kommunikationer

Kommunikationer

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2008/09:TU1
Utgiftsområde 22 Kommunikationer (prop. 2008/09:1 delvis).

Anf. 3 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! I dag ska vi debattera och besluta om utgiftsområde 22 som rör ett viktigt område i vårt samhälle, nämligen våra kommunikationer. Till området hör förutom de fyra trafikslagen, väg, sjöfart, järnväg och flyg, även elektronisk kommunikation, informationsteknik och post.

Detta är den tredje budget som alliansregeringen lägger fram, och kommunikationsområdets budget ligger på 40,2 miljarder kronor. Det är en ökning med 8,9 miljarder från den budget som lades fram 2006 från

den förra regeringen. Vi kommer senare i veckan att debattera infrastrukturpropositionen och den tilläggsbudget som alliansregeringen lämnade den 5 december.

En fungerande infrastruktur är en grundförutsättning för ett konkurrenskraftigt näringsliv och för att åstadkomma en långsiktigt hållbar tillväxt i alla delar av landet. Regioners möjligheter att behålla och locka till sig företag är beroende av att man har fungerande transporter och kommunikationer.

Regeringen har identifierat ett antal förbättringsområden inom infrastrukturuområdet som man bedömer som viktiga att först ta itu med. Därför har man i denna budget föreslagit en närtidssatsning för åren 2009 och 2010 på 7,6 miljarder som mina kolleger i alliansen närmare kommer att redogöra för.

Herr talman! Alliansregeringen har markerat att det behövs tydligare gränsdragningar mellan förvaltning, politik och marknad. För statens del är en koncentration på kärnuppgifterna därför angelägen.

Konkurrensutsatt verksamhet bör i normalfallet inte bedrivas i myndighetsform. I syfte att renodla verksamhetsformerna inom statsförvaltningen slog regering och riksdag redan under riksmötet 1992/93 fast vissa generella kriterier för när en verksamhet inom en myndighet kan bedömas vara aktuell för ombildning till aktiebolagsform.

Steg i den riktningen tog vi när vi häromdagen i riksdagen antog förslaget i betänkandet TU4 om ändrade verksamhetsformer för delar av Vägverket och Banverket.

Regeringen har ett antal utredningar på gång och även ett antal färdiga utredningar som är ute på remiss. Nämnas kan följande färdiga utredningar som för närvarande bereds på Regeringskansliet: Flygplatsutredningen vad gäller Luftfartsverkets verksamhetsform, Sikas översyn av de transportpolitiska målen, Vägverkets förslag till nytt etappmål för trafiksäkerhetsutvecklingen samt utredningen *Konkurrens på spåret*.

När det gäller de utredningar som är på gång kan man nämna utredningen om åtgärder för ökad konkurrens på marknaden för drift och underhåll samt investeringar inom järnvägsområdet, som kommer att vara klar i januari, utredningen om att kartlägga och analysera viss verksamhet hos myndigheter inom transportsektorn, som kommer att redovisas den 1 april, samt utredningen om en ny kollektivtrafiklag, som kommer att lämnas i september 2009.

I detta betänkande finns också ett förslag, herr talman, till ett nytt mål för politiken inom informationsområdet som innebär säkra och robusta och lättillgängliga kommunikationer som i första hand tillhandahålls genom effektivt fungerande marknader.

Med denna inledning överlämnar jag betänkandet till kammaren och mina kolleger för vidare debatt.

Anf. 4 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! I onsdags mottog Paul Krugman Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne.

Det arbete som Krugman belönades för har gett oss nya insikter om vad som bestämmer ett lands konkurrenskraft. Det är insikter som tyvärr helt saknas i den moderatledda regeringens budget för nästa år.

Budskapet från Krugman och de forskare som följt i hans spår är tydligt: Moderna, kunskapsintensiva ekonomier är mer regionala än nationella. Det är storleken på den funktionella regionen som på lång sikt bestämmer konkurrenskraften.

Alltså: Ju större region, desto bättre matchning på arbetsmarknaden. Ju större region, desto större innovationskapacitet. Ju större region, desto större mångfald i näringslivet.

Kort sagt: Ju större region, desto större möjlighet för ekonomisk tillväxt och fler jobb.

Det är i ljuset av det här som vi bör se på vårt land. Sverige är ett stort och avlångt land som är glest befolkat med många små lokala arbetsmarknader.

Ska vi klara den globala konkurrensen måste våra lokala arbetsmarknader bli större. Vi måste investera för att bygga ihop landets arbetsmarknader. Vi måste också göra det på ett sätt så att det inte hotar vårt klimat. I krisens spår vet vi att det är bråttom.

Vi socialdemokrater är övertygade om att lösningen på den här utmaningen framför allt ligger i att bygga ut mer på järnväg. Vi vill därför påskynda bygget av Ostlänken.

Det vill till och med Moderaterna i Östergötland. De har insett att Ostlänken skulle föra samman Norrköping och Linköping till en gemensam arbetsmarknadsregion med knappt en timme till Stockholm. Det talas redan om den fjärde storstadsregionen.

Men de som vill investera i järnväg har inte mycket för sina insikter, ty Moderaterna, med den kamerale Borg i spetsen, säger nej till det. I stället för att bygga tillsätter regeringen en utredning.

Är det här männe ett försök att begrava frågan om höghastighetståg?

Jag vill uppmana er borgerliga politiker att i stället vända på begreppet. Fundera lite över Paul Krugmans prisbelönda budskap, och ställ er frågan: Har vi råd att *inte* bygga ihop landet med klimatsmarta metoder?

Herr talman! Vi ska ju inte diskutera ekonomiska pristagare i dag. Vi ska diskutera budgeten inom kommunikationssektorn för nästa år. Jag kan börja med att konstatera att det behövs mer.

Satsningen på en mer utbyggd, en mer grön och en mer modern infrastruktur är en viktig åtgärd för att investera för framtiden, skapa fler jobb i närtid och fortsätta förstoringen av arbetsmarknadsregioner.

Herr talman! Jag har förstått att Moderaternas talesman i dag är Lisbeth Grönfeldt Bergman – vi får väl sända en hälsning till Jan-Evert Rådström som dessvärre är hemma. Hon kommer säkert, med instämmande av vår kommunikationsminister Åsa Torstensson, strax att bemöta det här och säga: Aldrig någonsin har det satsats så mycket på infrastruktur som i den budget vi nu diskuterar.

Mitt svar blir: Jo, det har det. Har ni inte läst vårt alternativ?

Vi socialdemokrater vill utöka budgetutrymmet inom det här utgiftsområdet med ytterligare 2 miljarder. Vi vill bygga fler järnvägar, bland annat dubbelspår mellan Skutskär och Furuviik, vilket nog kommer att glädja er som bor i Skutskär och som lyssnar på det här just nu. Men vi vill också satsa mer på vägar genom att 2010 öka budgeten med 820 miljoner för fortsatt utbyggnad av E 22 i Skåne.

Herr talman! Vi saknar inte bara initiativ för att snabbare bygga ihop landet, från den moderatledda regeringen. Vi saknar dessutom gröna fingrar i nästa års budget.

Man kan ju undra om det finns gröna fingrar i en budget om transporter. Ja, det hävdar vi socialdemokrater. Men då måste vi höja blicken och se bortanför investeringar i asfalt och stålskenor.

Vi måste se trafikslagen som delar i en helhet som ska kroka i varandra och som erbjuder alternativ i transportkedjan som ger så låga växthusgasutsläpp som möjligt och som inte binder fast framtida resmönster och investeringar i enbart vägtrafik. Vi vill därför satsa mer än vad regeringen gör för att öka transporter på järnhjul och till sjöss samt investera för att fler ska resa med kollektivtrafiken.

Det vi inte gör, herr talman, är att öda skattepengar på bolagiseringar och omstruktureringar av myndigheter.

Herr talman! Framtidens transporter ska kännetecknas av hållbarhet med säkerhet, snabbhet och minimal miljöpåverkan som ledord.

Att resa tillsammans är klimatsmart. Var och en släpper vi ut mindre växthusgas och mindre luftföroreningar, och vi skapar mindre trängsel när vi reser ihop.

Var finns investeringarna i kollektivtrafiken? Inte i den moderata regeringens budget i alla fall.

Ökade investeringar i kollektivtrafiken är en av de viktigaste nycklarna för att nå målet om hållbara transporter. Med den allvarliga klimat- och miljösituation som råder globalt är det ytterst märkligt att regeringen inte satsar något alls på kollektivtrafik i sin budget. De säger bara att det mesta ska gå till vägar för att mycket av kollektivtrafiken sker på vägar.

Visst ska det satsas på vägar, men kollektivtrafik är så mycket mer än att bara kliva på bussen. Det gäller förslag för att öka tillgängligheten. Det gäller att prioritera att bussen kommer fram först, att förmå personer att ändra resmönster och att redan vid kommuners planläggningsarbete se till att nya områden blir kollektivtrafikförsörjda. Det handlar om nya spårvagnssatsningar och andra innovationer. Sådana förslag saknas helt i 2009 års budget.

Tvärt emot regeringen vill vi socialdemokrater bygga ut kollektivtrafiken. Vi vill höja statsbidragen till investeringar i kollektivtrafik med 649 miljoner 2009. Pengarna ska ge bidrag till de regioner som vill investera i ökad kapacitet i kollektivtrafiken för exempelvis nya spår, peronger och resecentrum.

Som socialdemokrat och nollåtta måste jag också protestera mot att intäkterna av trängselskatten i Stockholm öronmärks till enbart väginvesteringar. Enligt den folkomröstning som skedde i Stockholm var resultatet att det skulle gå till både vägar och kollektivtrafik. Det finns mycket att göra i mitt hemlän vad gäller kollektivtrafiken, inte minst den spårbundna. Här skulle medel från vår jobbstimulansmotion med tidigareläggning av infrastrukturunderhåll med 275 miljoner redan nästa år komma väl till pass – ett tips.

Herr talman! Det talas mycket om snabbtåg och hur viktigt det skulle vara för vårt avlånga lands uthålliga transporter. Ostlänken, som jag nämnde inledningsvis, är en järnvägssträcka mellan Järna och Linköping. Den utgör en viktig del i den långsiktiga visionen om höghastighetståg mellan Stockholm och Göteborg och Stockholm och Malmö. Men Ost-

länken kommer också att åstadkomma påtagliga förbättringar för den regionala trafiken, både för person- och godstransporter.

Vi vill se till att Ostlänken blir verklighet genom att man tillför medel för planering och projektering. Men vad gör regeringen? Den lägger frågan om höghastighetståg i en utredning.

För att man ska kunna göra järnvägen konkurrenskraftig måste tågen gå i rätt tid. Jag brukar få medhåll från alla när jag säger att tågen ska gå rätt och tätt och att det ska vara snyggt och tryggt både i tågen och när man står och väntar på dem.

Banverkets generaldirektör informerade oss i utskottet om att förseningarna i Mälardalen ligger på 4,2 miljoner timmar. Det pågår ett arbete för att halvera denna tid genom det vi nu kallar Kraftsamling Mälardalen som påbörjades under den socialdemokratiska regeringen. Men även om man lyckas är 2,1 miljoner timmar alldeles för lång tid för förseningar.

Vi talar om 87 500 dygn eller 12 500 hela veckor i för sen ankomst. Skulle man sätta betyg på det borde det bli C eller IG, vilken betygskala som nu gäller. Sämst skulle det vara i alla fall. Målsättningen och därmed tempot för detta arbete måste ses över.

En av anledningarna till förseningarna är att det är många tåg på spåren nu. Så det är väl för väl att Citybanan nu ska kunna byggas, men den har blivit fördröjd av den moderatledda regeringens initiativ att utreda banan en gång till. Den utredningen kostade både tid och pengar, och det bättre inte på förseningsstatistiken.

Herr talman! Sverige har 2 700 kilometer kust, lärde jag mig i förra årets budgetdebatt. Vi kan politiskt göra mycket mer för att öka sjöfartens betydelse för vårt land.

Vid förra årets budgetdebatt anförde Kristdemokraterna att regeringen avsåg att se över möjligheterna att införa ett system med tonnageskattnings av fartyg liknande det system som finns i majoriteten av sjöfartsnationerna inom EU. Det är något som vi socialdemokrater är livliga påhejare av. Vad blev det av översynen?

Ska jag tolka Annelie Enochsons inlägg som hallå i dag att regeringen inte kommer med något förslag i denna fråga under mandatperioden? Jag hoppas att infrastrukturminister Åsa Torstensson kommer att lämna svar på det.

I vårt budgetalternativ ligger förslag om bättre transporter till och från hamnar och kombiterminaler, men vi har också lagt fram förslag om att förbättra tillgången på el i hamnar som en viktig miljöåtgärd. Hur ser ni andra på det? Ni bör ge besked om hur ni tänker kring den frågan i dag.

Herr talman! Tillgången av och tillgängligheten till större arbetsmarknadsregioner gynnar tillväxten. Vill vi att det ska vara möjligt för människor att bo och leva i hela vårt land måste infrastrukturen fungera.

Bland annat handlar det om att kunna göra sig av med dagskassan för mindre företagare i glesbygd. Jag förväntar mig att trafikutskottets borgerliga majoritet har förslag om hur vi ska lösa de problem vi redan har sett vid nedläggningen av Svensk Kassaservice i förra månaden. Jag hoppas att ni kan lova att de kommer att åtgärdas med det snaraste.

Herr talman! Sverige har länge legat i framkant vad gäller IT-användning. Men vi börjar tappa fart. Fortfarande 2008 är alltför många hushåll och företag utan möjligheter att koppla upp sig till Internet via bredband med hög hastighet.

Regeringen konstaterar bara i propositionen att de satsar på att lägga ned kablar när det ändå grävs för annan infrastruktur, så kallad kanalisering, och att de förutsätter att marknaden ska sköta resten. Det konstaterandet duger inte. Marknaden har hittills inte lyckats etablera bredbandsnät till alla hushåll och kommer inte att göra det i framtiden heller, eftersom bredbandsutbyggnad inte är lönsamt överallt.

Vi socialdemokrater motsätter oss regeringens förslag till ny målformulering för politiken för informationssamhället. Vi menar i stället att en effektiv IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i hela landet. För alla, kan jag lägga till. För att underlätta utbyggnaden av bredband avsätter vi socialdemokrater 45 miljoner kronor i vårt budgetalternativ.

Hur tänker den moderatledda regeringen här egentligen? Vi får säkert höra det senare.

Herr talman! Vid förra årets budgetdebatt debatterade vi intensivt de neddragningar som NTF utsätts för. Marie Nordén kommer senare att fortsätta den debatten och ta upp frågor kring bristen på förslag kring trafiksäkerhet.

Herr talman! Redan i november föll vårt alternativ till budget, så jag kan inte yrka bifall till vårt budgetförslag. Jag får nöja mig med att informera kammaren om hur vi socialdemokrater vill öka investeringarna på infrastruktur för att bygga ihop vårt land.

Jag får nöja mig med att yrka bifall till våra reservationer om mål för IT-politiken och investeringar i närtid.

Vi socialdemokrater vill investera mer för framtiden. Infrastrukturinvesteringar är bra i lågkonjunktur. De ger fler jobb på kort sikt, också på lång sikt genom utökade arbetsmarknadsregioner. Detta ligger också i linje med ekonomivetenskapens senaste rön, enligt Paul Krugman.
(Applåder)

Anf. 5 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Eftersom riksdagen redan har bestämt och fastställt ramar för budgetåret 2009 kan inte heller Vänstern yrka bifall till sina egna förslag vad gäller budgeten, utan vi kommer att redovisa dem i form av det särskilda yttrande som Vänstern har lämnat.

Vi presenterar i vår motion från Vänsterns sida en helt annan inriktning på politiken än den som den borgerliga majoriteten står för. Vi konstaterade ganska tidigt – både när budgetförslaget kom och senare, någon vecka efteråt i höstas, när infrastrukturpropositionen lades fram – att vi tyckte att det var för lite pengar till infrastruktursatsningar. Dessutom var det tyvärr fel inriktning.

Vänsterpartiet gör en helt annan bedömning än regeringen av vilka de långsiktiga behoven för svensk politik och svensk ekonomi är. Vi ser att det krävs kraftfulla åtgärder för att stimulera ekonomin och stärka Sveriges långsiktiga växtkraft. Då krävs inte minst infrastruktursatsningar. Det är viktigt för klimatets skull, det är viktigt för jobbets skull och det är viktigt för att hålla ihop Sverige som helhet att alla oavsett var man bor ska kunna ha en fungerande tillvaro vad gäller jobb, utbildning och så vidare.

Vi från Vänstern vill hävda att vårt budgetalternativ är ansvarsfullt och att det använder de gemensamma resurserna på ett bättre och mer rättvist sätt än den borgerliga regeringen gör. Dessutom är vår politik mer framtidsinriktad.

Jag kan också konstatera att Vänsterpartiets budgetmotion på ett mycket bättre sätt redan som inledning kunde matcha och svara upp till de behov som verkligheten kom att ställa på oss politiker i samband med finanskrisen, som började i höstas och som fortfarande pågår. Vi tycker att regeringen inte i tillräcklig mån vare sig i budgetproposition eller i det arbete som sedan har kommit har varit tillräckligt kraftfull, konsekvent och framåtriktad när det gäller att vidta nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med de problem som nu drabbar inte minst jobben i Sverige.

Vi har tidigare framfört att vi tycker att det krävs kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med problematiken på infrastruktursidan. Då kan man inte bara diskutera att man vill ha bättre fungerande marknader, fler operatörer på spåret och så vidare. Vi har aldrig förstått på vilket sätt det skulle lösa problematiken med ständigt försenade tåg om några ytterligare operatörer skulle gå in och köra något annat tåg. Jag har svårt att förstå hur det skulle öka framkomligheten när man bara har ett visst antal spår.

Därför har vi, inte minst för klimatets skull, föreslagit att man ökar lånefinansieringen för att klara av nödvändiga klimatinvesteringar i järnväg. Jag konstaterar att regeringen i stället svarar med att i princip säga: Nej, vi ska nog dra ned på lånefinansieringen och annars låta kommuner och landsting betala för nationellt viktiga järnvägssatsningar.

Vi tycker att det är totalt fel väg att gå. Dessutom är det totalt verklighetsfrånvänt, inte minst med tanke på den verklighet som har vältrat sig över alla svenska politiker oavsett om vi sitter i riksdagen, ute i regionerna eller ute i kommunerna. De behöver sina pengar för att kunna klara av de viktiga kärnuppgifter som åligger landstingspolitiken och kommunpolitiken.

Jag konstaterar att den borgerliga sidan fortfarande är mig och Vänsterpartiet svaret skyldig. Varför är det bättre att man tvingar kommuner och landsting att låna upp pengar till viktiga infrastruktursatsningar? Eller tror ni att de har något slags sparbössa som de bara öser upp pengar ur när man ska finansiera till exempel Citybanan?

Vi har räknat på det här i vad vi kallar för en investeringsbudget. Man för gärna kalla det för någonting annat, men det vi gör är i princip det man gör i alla andra ekonomier när man gör stora långsiktiga satsningar som kommer att användas under ett stort antal år av flera generationer. Då säger vi att det är fullt rimligt att man ökar graden av lånefinansiering. Man skriver av under den tid man kan använda en investering, till exempel 25–40 år beroende på vilken typ av investering det är. Sedan belastar man budgeten med räntor och amorteringar under den perioden.

Det här gör att vi i vårt förslag, som man kan se på s. 47 i budgetbetänkandet under vårt särskilda yttrande, drar ned på anslaget med nästan 14 miljarder. Man kan tro att det inte blir någonting kvar då, men det gör det eftersom vi finansierar våra satsningar på ett traditionellt sätt. Vi gör det på det vanliga sättet, nämligen genom att skilja på drift och investeringar.

Detta gör att vi drar ned på väghållning och statsbidrag med drygt 10 miljarder. Vi skulle ha kunnat dra ned ännu mer, men vi lägger tillbaka vissa saker som vi ändå tycker är viktiga att satsa på. Det gäller till exempel bärighetsåtgärder, vilket gör att vi återför en del pengar. Vi har sparat pengar genom att säga att vi inte behöver bygga så många nya motorvägar. Man klarar till exempel trafiksäkerhetsfrågorna på ett i stort sett lika bra sätt och till en betydligt lägre kostnad genom att välja två-plus-ett-vägar.

När det gäller järnvägsinvesteringar har vi också gjort neddragningar av samma skäl; vi lånefinansierar. Där sparar vi 6,5 miljarder kronor. För att inte göra hela den besparingen har vi där lagt tillbaka viktiga åtgärder. I stället för att bara prata vidtar vi åtgärder och lägger tillbaka 250 miljoner kronor för att klara av de nedläggningshotade järnvägarna och de sträckor som finns. Vi tycker att det är totalt vansinne att man riskerar att riva upp spår när vi i framtiden kommer att behöva mer spår och mer järnvägstrafik. Vi har ju gjort den investeringen i framtiden en gång, så det är viktigt att säkerställa att de spåren finns kvar.

Vi lägger 100 miljoner kronor per år för att säkerställa att kapillärspår och industrispår finns kvar och fungerar. Industrierna måste kunna transportera sitt gods på järnväg i stället för på lastbil, och då är det viktigt att också dessa spår finns kvar.

Dessutom har vi satsat 1 miljard kronor per år eftersom vi ser att det krävs radikala åtgärder för att minska de tågförseningar som alla vi som reser drabbas av.

I en tidigare debatt har vi, herr talman, avvisat bolagiseringen av olika delar av vägverk och banverk. Det gör att vi hämtar in besparingar på Banverkets sida.

På sjöfartssidan lägger vi tillbaka 130 miljoner kronor. Där ligger till exempel 70 miljoner kronor till Södertälje sluss. Både av trafikskäl, för att klara av en tyngre trafik via Södertälje sluss, och av klimat- och miljöskäl behöver vi göra den satsningen. Man har diskuterat detta under lång tid nu, och det vore bra om det någon gång hände något i verkligheten. Det är inga jättesummor det handlar om för att säkerställa en bättre sjötrafik över Södertälje sluss.

När det gäller trafikavtal kan man se i vår tabell att vi lägger tillbaka ungefär 2 ½ miljard kronor jämfört med regeringens förslag. Vi gör framför allt en kraftfull satsning på kollektivtrafik. Vi fördelar pengarna på de olika trafikhuvudmännen för att kunna säkerställa en bättre fungerande kollektivtrafik i hela landet med fler resande så att vi faktiskt kan ta ett steg och få en ökad andel kollektivresande av det totala antalet resande. Det är en oerhört viktig åtgärd inte minst ur klimat- och miljösynpunkt men också ur trafiksäkerhetssynpunkt. Ju fler vi kan få att resa kollektivt, desto färre kommer att bli allvarligt skadade i trafiken.

Återigen för vi fram vårt förslag om en försöksverksamhet med klimattaxa, det vill säga avgiftsfri kollektivtrafik, i ett eller två större län för att se vad det skulle kunna få för konsekvenser för miljön, för resandemönster, för jobb och så vidare.

Vi har samma kritik som Miljöpartiet och Socialdemokraterna mot användningen av trängselavgifter i Stockholm. Vi tycker att det är självklart att man ska följa folkomröstningsresultatet och använda pengarna

inte minst till kollektivtrafik i stället för som nu enbart styra över dem på väginvesteringar.

När det gäller ett antal målformuleringar inom utgiftsområdet som regeringen har framfört i budgetbetänkandet vill jag bara kort säga att Vänstern står kvar vid tidigare ställningstaganden. Vi har ifrågasatt nedläggning av Svensk Kassaservice. Vi tycker att man har ganska lättsinniga skrivningar i budgeten där man tror att man kommer att klara detta på ett bra sätt genom den nya ordningen. Det återstår att se. Man hör ganska mycket kritik redan nu ute i landet där många ser att det här kommer att skapa stora problem för vissa grupper i samhället som inte har gått över till betalning via Internet och så vidare.

Vi har poängterat att det nog är bra att prata om rimliga priser för betaltjänster, postservice och så vidare men att vi gärna vill lägga till rimliga villkor. Det är nog bra med rimliga priser, men det ska också vara rimliga villkor för dem som vill betala räkningar eller använda post. Man ska inte behöva åka långa sträckor för att utträta ärenden till exempel, vilket kan vara svårt om man är funktionshindrad, äldre och så vidare.

Herr talman! Jag ska kort avsluta med att säga något om Gotlandstrafiken. Eftersom man nu har förlängt avtalet har vi inte kunnat anslå några pengar i budgeten som vi har gjort tidigare i det som vi kallar för Vägpris.nu. Men vi vill fortfarande hävda detta. Vår principiella hållning kvarstår: Vi tycker att det är fullt rimligt att de som bor på Gotland ska ha samma förutsättningar att resa till ungefär samma priser som resten av befolkningen. Därför har vi tidigare anslagit pengar i budget för det här.

Vi får se nu vart avtalet leder när det slutligen slutförs. Men vår grundläggande inställning kvarstår. Vi borde ha en prissättning på trafiken som motsvarar vad det kostar för oss övriga att resa från till exempel våra residens eller mindre orter in till Stockholm. Det finns ingen anledning att de som bor på Gotland ska straffas för att de är hänvisade till i princip ett trafikslag om de inte vill flyga – och det vill vi ju inte att de ska, utan hellre ta sig fram på ett mer miljövänligt sätt.

Jag avslutar här, herr talman, och konstaterar att vi inte har någon reservation. Jag hänvisar för vidare läsning till vårt särskilda yttrande i sin helhet.

Anf. 6 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Från Miljöpartiets sida yrkar vi bifall till reservation nr 3.

Poznanmötet har uppmärksammats mycket, och det med rätta. Det handlar om en ödesstund för mänskligheten, och det handlar om hur vi ska få ihop klimatåtgärderna så att vi når de mål som är tillräckliga för att rädda framtiden för kommande generationer.

Människor i allmänhet oroar sig med rätta för klimatet. Det leder också till förändringar i hur man förflyttar sig. Biltrafiken har ökat varje år i 50 år, fram tills i fjol. Då blev det ett trendbrott. För första gången gick volymen biltrafik ned. Samtidigt ökade kollektivtrafiken. Jag tror att det återspeglar inte bara det faktum att en del har fått sämre ekonomi utan också att många i Sverige och i andra länder försöker byta ut en och annan bil- eller för all del flygresa mot ett mer klimatvänligt sätt att transportera sig.

Vi som är här är representanter för svenska folket. Vi är deras valda företrädare. Det är då rimligt att man hörsammar hur människor vill resa och att de vill kunna förflytta sig med mer klimathänsyn än tidigare.

Vi upplever trängsel. Vi får många meddelanden till trafikutskottet om förseningar. Folk kommer inte fram i tid. Det blir fler tåg. Operatörerna försöker att få fler tåglägen. Människor får inte plats, och det blir trångt. Perrongerna får förlängas. I Lund kör man med tredubbla tåg i trängseltid. Men spåren räcker inte till, och man måste bygga ut.

Då blir det märkligt att regeringen i sin närtidssatsning lägger 75 procent av anslaget på vägar och bara en fjärdedel på att stimulera den kollektivtrafik som människor i allmänhet väljer mer av.

Vi hade en annorlunda fördelning i den rödgröna majoriteten. För varje krona som vi satsade på väg satsade vi två på spårburen trafik. Det gjorde vi inte bara av klimatskäl och för att hörsamma hur människor vill förflytta sig utan också för att vi hade något slags idé om framtiden med ett klimatanpassat transportsystem och en idé om Sverige som ett land som är modernt och går före.

I dag känns det som om Sverige släpar efter andra länder. När vi var i Frankrike och i Spanien och diskuterade och tittade på deras satsningar på spårvagnstrafik i många städer och deras satsningar på höghastighetståg upplevde vi att de definitivt låg längre fram. Det stämmer inte med den självbild de flesta av oss svenskar har om att Sverige är det moderna landet.

Vi frågade i Spanien hur de räknade, om de använde något av de räknesätt som till exempel Finansdepartementet använder när det gäller att värdera infrastruktur. Man skriver att en noggrannare samhällsekonomisk analys ska ge större utrymme för väginvesteringar. Det påståendet fick vi inte någon bekräftelse på. I Spanien sade de snarare att de har räknat ut att de inte har råd att låta bli. Olja kommer att bli så dyrt och klimatmässigt oacceptabelt att de måste ha höghastighetsspår så att människor i landet kan komma fram.

I Paris sade de att 80 procent av deras investeringar i Parisregionen ska gå till kollektivtrafik och resterande 20 till cykelvägar och trafiksäkerhet som inte vidgar vägarna.

Låt oss göra en jämförelse med Danmark. Vi fick i förra veckan reda på att där har de bestämt att de ska satsa på vad de kallar snabba tåg och införa kilometerskatt. Den borgerliga regeringen har hörsammat ett krav som den rödgröna oppositionen har drivit ett bra tag, nämligen att införa en kilometerskatt. De gör det för all trafik. Det ska vara differentierat så att det blir mer för lastbilar och mer i områden med tät trafik.

Eftersom vi nu har statsrådet Torstensson här skulle det vara bra om vi i kammaren kunde få reda på vad som hände med den saken på transportministermötet i förra veckan. Vi hade fått reda på att regeringen, om jag förstod det rätt, hade tänkt att blockera mot en uppgörelse om kilometerskatt i fall man inte kunde se till att inte tunga lastbilar blev förfördelade när det gällde komponenten för trängsel. Jag skulle vilja ha utrett vad som egentligen hände och vad Sverige drev i det sammanhanget. Det är i så fall inte i överensstämmelse med det som Reinfeldt flera gånger har försökt hävda, nämligen att Sverige är pådrivande när det gäller klimat i europeiska och i andra internationella sammanhang.

Från Miljöpartiets sida har vi en större satsning på Banverket. Vi förstår inte heller alls varför man inte kan hörsamma de planer som Banverket har förberedda för att vidga kapaciteten för resenärer och gods på spåren. Det innebär att med de ca 2 ½ miljard extra som finns i vår budgetmotion kan man bygga ut dubbelspår från Södertälje hamn till Södertälje central. Man kan se till att det blir pågatåg till Trelleborg. Det finns förberedda planer. Det saknas bara pengar i Banverkets budget. Man kan snabba på utbyggnaden av ERTMS, ett signalsystem som gör att det går att ha betydligt fler tåg på samma spårutrymme. Det är mycket kostnads-effektivt. Man kan satsa mer på bulleråtgärder i samband med tågtrafiken. Man kan bygga ut ett antal bangårdar, Alvesta med flera. Man kan se till att snabba på hastigheten mellan Helsingborg och Hässleholm. Man kan se till att kombiterminaler byggs ut, så att det i större utsträckning går att kombinera väg och järnväg i både Stockholm och Malmö.

Jag förstår inte i dessa tider när varslen står som spön i backen varför man inte vill använda offentliga medel för att bygga ut klimatvänliga transporter.

Trafiksäkerhet är ett annat mål som vi har satt högt i Sverige och fortfarande skulle behöva sätta högt. Det är för många människor som kommer till skada och mister sina liv i trafiken. En ökad satsning på kollektivtrafik är ett klokt sätt att se till att risken för att komma till skada i trafiken minskar.

Nu är det julhelger, och människor vill åka i väg och träffa släktingar och vänner eller åka skidor. Risken är då stor att det kommer att hända något när folk färdas med bil, det är trångt, kanske lite halt och människor har bråttom. Då skulle det vara bra om det finns mer kapacitet att åka tåg i stället, kanske ta bilen den korta sträckan till stationen och sedan kunna färdas på ett sätt som inte bara är klimatvänligt utan också säkert.

Den diskussion som finns nu här i kammaren och ute i samhället handlar om svensk fordonsindustri. Regeringen har lagt fram ett paket på 28 miljarder kronor som bland annat handlar om lånegarantier. Då blir vi lite konfunderade. Apropå lån skriver regeringen i budgeten att när det gäller de pengar som anslås extra har tidigare ingångna lån fasats ut men att det tas inga nya lån. Varför kan man inte ta lån för att bygga ut kollektivtrafiken när man kan ta lån för att försöka rädda industrin? Jag förstår inte logiken i det hela.

Sedan finns resenärsperspektivet. Det rimliga är inte att utgå från själva spåret – det är vackert att titta på – men vad är bra för resenären och inte bra för resenären? Den vanligaste frågan vi får när vi är ute är hur det kan komma sig att det ibland är dyrare att åka tåg än att flyga. Hur kan det komma sig att det ibland är dyrare att åka tåg än att åka tillsammans i en bil?

I Miljöpartiets Sverige skulle det klimatvänliga alltid vara det billigaste. Frågan är hur det är i regeringens värld. Det finns investeringar som inte görs som är eftertraktade i regioner där även moderata regionråd talar inte bara om höghastighetsspår utan också om andra satsningar som de anser viktiga för den regionala utvecklingen. De vill att regeringen ska satsa pengar på det. Men det kommer man inte att kunna göra nu utan kommuner och regioner får medfinansiera det hela. Banavgifterna kommer kanske att höjas. Det har aviserats bland annat för att finansiera den

nya transportmyndigheten. Det har också pratats om att höja banavgifterna av andra skäl.

Vad kommer detta att leda till för resenärerna, om man ska utgå från ett resenärsperspektiv? Jag kan inte se annat än att det leder till högre biljettpriser, vilket gör det ännu konstigare, sett till att vi från statsmakterna borde signalera med priser att människor ska åka på det klimatvänligaste sättet.

Hur ska man förhålla sig i näringslivet när man ska transportera sina varor? Fler och fler försöker minska sin miljöbelastning genom att hitta klimatvänliga godstransporter. Det var till exempel väldigt glädjande i fredags att höra att KF har slutit ett avtal med Green Cargo om att man ska använda Green Cargo på alla långväga transporter och därmed minska lastbilstransporterna radikalt. Vad blir beskedet till dem om vi höjer banavgifter och gör det dyrare att transportera varor på spår?

Nej, man borde göra tvärtom. Man borde satsa på framtiden, och det är det vi är överens om i det rödgröna gänget – att satsa på spårburen trafik snarare än att försöka satsa på det alla vet måste minska, det vill säga de transporter som ökar klimatpåverkan.

Anf. 7 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m):

Herr talman! Det är med stolthet och glädje jag går in i den här debatten. Det är en stark budget som alliansregeringen har presenterat på utgiftsområde 22, som det ju heter och som rör landets kommunikationer. Det är en bra budget med rejäla anslag för en förbättrad infrastruktur för alla områden och för alla delar av landet.

I 2008 års budget satsades nästan 36 miljarder kronor inom områdena transportpolitik, elektroniska kommunikationer, IT och postsektorn. Innevarande år, 2008, har alltså lite mer än 31 miljarder kronor gått till byggande och underhåll av vägar och järnvägar. Redan det var en stor satsning, och betydligt större än den tidigare regeringens satsning på infrastrukturen – närmare 1,2 miljarder mer.

För 2009 omfattar satsningarna på bättre kommunikationer i landet hela 40 233 miljoner kronor – merparten, 39 915 miljoner, inom det transportpolitiska området, alltså vägar, järnvägar, sjöfart, luftfart och kollektivtrafik. IT eller kanske rättare sagt det lite vidare begreppet informationssamhället får 308 miljoner.

För många människor i det här landet är nog särskilt regeringens satsningar med 7,6 miljarder på igångsättning och fullföljande av projekt i närtid, det vill säga åren 2009 och 2010, extra välkomna. Dessa anslag innebär ju att arbetet med att minska genomfartstrafiken i bland annat Umeå, Sundsvall och Motala påbörjas och skyndas på genom att förbifarter anläggs. Det innebär vidare att E 18-infarten till Stockholm byggs ut, att stora investeringar tidigareläggs på E 22 i både Blekinge och Skåne och, inte minst, att Göteborgs hamn och även Trelleborgs hamn får bättre vägförbindelser – något som är oerhört betydelsefullt för vår export och import, för hela landets invånare och våra företag.

Att Göteborgs hamn under senare år och även fortsättningsvis satsat och satsar hårt på och ökar antalet järnvägspendlar innebär inte att vägar-
na varken håller eller räcker till kapacitetsmässigt. Det är därför viktigt att se till att väginfrastrukturen håller måttet även på längre sikt – att lastbilar inte behöver ta vägen genom de mest tätbefolkade delarna och

har möjlighet att ta sig till och från hamnen på smidigaste sätt så att inte nya konvulsioner skapas.

Arbetet med att bygga en ytterligare älvförbindelse i Göteborg säkerställs genom att erforderliga förberedelsearbeten påbörjas genast. Detta är absolut nödvändigt då de älvförbindelser som finns dels är otillräckliga, dels är i behov av reparation alternativt till och med rivning. Ja, det är ju så med Götaälvsbron att den nog inte håller mer än cirka tio år till.

Dessutom kommer det att bli möjligt att öka tillgängligheten på det enskilda vägnätet. Som så många vet är detta viktigt för att stärka landsbygdens utvecklingskraft att förbättra det finmaskiga vägnätet. Alla bor ju inte, som man ibland kanske måste påminna om, i våra tre storstadsområden, eller fyra, hur man nu räknar.

Detta om vägtrafiksatsningar.

Jag går nu över till järnvägssidan.

Ja, vi vet väl alla att den senare tidens kraftigt ökande reslust på tåg framför allt i och mellan storstadsområdena har lett till en hel del påfrestningar på såväl järnvägssystemet som människors tålamod. Fler och fler störningar, elkapacitetsbrist, förseningar och inställda avgångar har tyvärr blivit alltför vanliga på senare tid och leder i längden till ett försämrat förtroende för tågtrafiken från människors sida och risk för minskad vilja att byta andra transportslag till tåg.

Här tillförs nu medel bland annat till Skåne och Göteborgsregionen för att förbättra förutsättningarna för goda transporter, för bättre underhåll och för bättre drift. Inom parentes kan nämnas att redan tidigare har både Stockholm och Mälardalen fått tillskott, och resultatet av dessa satsningar bör nog snart komma. Här bör alla – inklusive operatörerna – ta sitt ansvar.

Vidare kan nu viktiga kapacitetshöjande åtgärder i Bergslagen, i norra Sverige och längs södra Norrlandskusten också komma till stånd.

Ytterligare någonting som jag tycker är viktigt är att det kommer att finnas förutsättningar för snabbare takt i arbetet med handikappanpassningen av våra järnvägsstationer – något som länge funnits i den nationella banhållningsplanen.

Allt detta och mer därtill samt det faktum att den tidigare regeringen efterlämnat stora hål i finansieringen av nödvändiga infrastrukturprojekt ligger till grund för att regeringen nu föreslagit att tillföra Vägverket 4 840 miljoner kronor och Banverket 2 760 miljoner kronor för satsningar åren 2009 och 2010. Trafikutskottet välkomnar detta – och det tror jag att svenska folket och de svenska företagen gör också.

Det är intressant – närmast fascinerande – att titta på förslagen från den rödgröna nyinrättade så kallade samverkansoppositionen, eller vad ni nu vill kalla er. När det gäller närtidssatsningen vill Socialdemokraterna ha 3,3 miljarder större väg- och järnvägsnärtidssatsning än regeringen, och Miljöpartiet önskar sig 2,4 miljarder mer – Miljöpartiet endast på järnvägssidan och Socialdemokraterna lite på både väg och järnväg men mest på järnvägssidan.

Jag har fått höra här av Christina Axelsson att det också finns en motion med en satsning på ca 600 miljoner på kollektivtrafiksidan. Det var inte helt glasklart i motionen, så därför tog jag inte med det förrän jag fick denna upplysning från Christina.

När det gäller hela budgetramen för området Kommunikationer vill Socialdemokraterna ha 2 miljarder mer, Vänsterpartiet nästan 14 miljarder mindre och Miljöpartiet 28 miljoner mindre än regeringens förslag. Med en stark dominans av Socialdemokraterna i en rödgrön samverkan kan vi konstatera att det innebär högre skatter, färre arbetstillfällen, lägre intäkter till statskassan, högre skatter igen – och så är den onda cirkeln i gång igen. Med ett starkt vänsterinflytande, med 10 miljarder mindre till vägsektorn, innebär det mindre pengar till säkerhetsåtgärder på våra vägar, mycket sämre tillgänglighet för landsbygdens invånare och företag, betydande försämringar för de för landet så viktiga godstransporterna till och från våra hamnar och betydande osäkerhet för storstadsområdenas befolkningar när det gäller att ta sig till och från jobbet. Eller också betyder det en ny lånekarusell, med försämrade statsfinanser som omedelbar följd.

Jag kan bara konstatera att dragkampen inom oppositionen fortgår medan enigheten i alliansregeringen är stor. Vi vill rusta upp förfallen infrastruktur, ta itu med och komma ifatt av tidigare regeringar uppbyggda underhållsberg, satsa på smarta lösningar för framtiden, bygga bort flaskhalsar, göra insatser där de gör bäst nytta, satsa för framtiden och bygga för att tillvarata alla transportslags effektivitet så att vi på bästa sätt utnyttjar dem alla och låter dem samverka och samarbeta och på så sätt tillvaratar möjligheterna till såväl konkurrenskraftig som hållbar utveckling i vårt land.

Mina allianskolleger kommer att ta upp ytterligare aspekter av och delområden i detta betänkande. Vi har dessutom förmånen att ha infrastrukturminister Åsa Torstensson som deltagare i denna debatt.

Därför, herr talman, nöjer jag mig med detta och vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 8 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan förstå Lisbeth Grönfeldt Bergmans dilemma med att snabbt hoppa in i debatten, detta med tanke på att hon sade att hon inte hade sett att vi vill satsa på kollektivtrafik. Jag kan tänka mig att det är det snabba inhoppet som har gjort att hon inte har läst vår motion 509. I den står det mycket tydligt att vi vill satsa 649 miljoner på just kollektivtrafiken. Det är någonting som man saknar i den moderatledda regeringens budget.

Jag undrar om Lisbeth Grönfeldt Bergman är så stolt som hon står här och säger att hon är. Det sägs att man gör en satsning i närtid. Man lyfter ut vissa pengar för att man ska kraftsamla eller vad man kallar det. Det tyder väl bara på att det finns en brist på långsiktighet över tid när det gäller hur mycket man vill göra?

Jag skulle därför vilja fråga Lisbeth Grönfeldt Bergman om det inte hade varit bra om man också hade satsat rejält på kollektivtrafik. Jag tror att vi kan vara överens om att det är smartare att åka tillsammans än att var och en åker för sig.

Anf. 9 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det saknas långsiktighet i alliansregeringens transportpolitik. Vi ska på torsdag diskutera propositionen *Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt*. Där är det långsiktighet som gäller, och där är det ökade anslag hela vägen.

Däremot kan man säga att långsiktigheten inte har varit särskilt påfallande för tidigare regeringar. Det har inte satsats så här mycket utan mycket mindre, och underhållsberget har bara vuxit under hela denna tid.

Att vi nu under dessa två år gör kraftsamlingar för att rädda de projekt som annars inte hade kunnat komma i gång tycker jag är vällovligt. Långsiktigheten har vi dessutom i den proposition som är framlagd.

Självfallet är det bra att man får så många människor som möjligt att åka kollektivt. Men man ska veta att för att man ska få människor att åka kollektivt kan man inte bara satsa på en liten bit, utan det handlar om att bygga en infrastruktur som håller ihop. Det behövs vägar även för kollektivtrafik.

Anf. 10 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har inte sagt att man ska satsa på bara en liten bit. Jag sade i mitt anförande att man skulle satsa på helheten. Det är därför som det är så viktigt att man också lyfter fram kollektivtrafiken.

Men jag tänker ta upp en annan sak med Lisbeth Grönfeldt Bergman, och det handlar om utgiftsutvecklingen när det gäller informationssamhället. Det låter mycket när ni säger att ni satsar 308 miljoner på detta område. Men om man tittar på vad dessa pengar står för är det 37 miljoner som går till Post- och telestyrelsen, 149 miljoner som är ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade, alltså ungefär hälften, 27 miljoner som är grundläggande betaltjänst där man handlar upp, 75 miljoner som gäller samförläggning och kanalisation och 20 miljoner som är telekommunikation med mera.

Det som vi saknar är satsningen på bredband, särskilt nu när man lägger ned Svensk Kassaservice. Då behövs det bredband till fler. Om fler ska betala räkningar över nätet behöver man bygga ut bredbanden.

Tror verkligen Lisbeth Grönfeldt Bergman att marknaden kommer att klara av det? Det har visat sig att den inte har gjort det. Jag har läst den utredning som har kommit där man säger att det behövs insatser från det offentliga. Jag har läst vad PTS skriver. Man skriver samma sak, nämligen att det behövs vissa insatser just för glesbygden.

Det går an att stå här och vara stursk och säga: Vi satsar så här mycket pengar.

Samtidigt ska vi veta att ni har satsat ungefär 600 miljarder på skattesänkningar för dem som är rika. Några av dessa miljarder skulle ni ha kunnat satsa på detta.

Anf. 11 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Herr talman! Jag är fortfarande oerhört stolt. Vår regering hade som målsättning att minska utanförskapet, att minska arbetslösheten, att satsa på arbetslinjen och att göra ett jobbskatteavdrag. Vi har fått in jättemånga i arbete.

Nu går vi in i en lågkonjunktur med sunda statsfinanser och har möjligheter till en beredskap under kommande svåra tider. Det är jag oerhört stolt över.

När det gäller satsningen på informationssamhället kommer min kollega Eliza Roszkowska Öberg senare att tala om hela detta område. Jag går därför inte in på det.

Jag vill slutligen bara säga att den här regeringen med finansministern har skapat sunda statsfinanser. Vi har beredskap för sämre tider. Vi sätter dessutom i gång många infrastrukturprojekt nu som behövs för Sverige.

Sedan är det lättare att satsa i opposition. Jag undrar bara varför inte Socialdemokraterna gjorde det förut.

Anf. 12 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Lisbeth Grönfeldt Bergman talade om arbetslinjen. Men det är faktiskt fler som är arbetslösa och fler som skulle behöva meningsfull sysselsättning nu. Vi har lyckligtvis en industri som har tagit massor med produkter som vi skulle kunna utveckla och göra mer av. ERMTS, signalsystemen som skulle snabba på kollektivtrafiken, skulle kunna ge jobb här om de utvecklades. Gröna Tåget utvecklades på Bombardier i Västerås, och man skulle kunna bygga om de tåg som finns och göra dem snabbare. Det är många sådana saker som man skulle kunna sätta i gång med. Men tyvärr kan man vara rädd för att dessa verksamheter flyttar till andra länder där efterfrågan på kollektivtrafik är större och där man har en politiskt ansvarig regering som vågar satsa på densamma.

Detsamma gäller Volvo Bussar. Det går jättebra för dem i Latinamerika och Asien. Tillverkningen finns inte längre i Sverige. Den ligger huvudsakligen i Polen. Vi skulle kunna ha mer av detta om man gav en politisk signal om att det nu är klimatanpassade transporter som gäller.

Jag har en fråga till Lisbeth Grönfeldt Bergman som handlar om Göteborg. Det är hennes hemstad. När alliansregeringen utlyste sin presskonferens vid hamnen hade väl de flesta tänkt sig att det skulle handla om Hamnbanan. Göteborgs Hamn har en föredömlig målsättning om att högst hälften av nytillkommande trafik ska gå på väg. Man vill ha den på spår. Varför finns inte Hamnbanan med i er satsning? Jag förstår inte det. Ni vill ju gynna arbetslivet och näringslivet. Varför satsar ni då inte på klimatvänliga transporter som kan minska lastbilstrafiken i Göteborg?

Anf. 13 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga följande: Ja, vi har satsat på arbetslinjen. Under en tvåårsperiod har 120 000 personer gått från utanförskap till arbete.

I den statsbudget som vi har lagt fram i år satsas det kommande år 32 miljarder på forskning, utveckling, infrastruktur och utbildning. Statsbudgeten innehåller också sänkt arbetsgivaravgift, sänkt bolagsskatt och sänkta inkomstskatter för både löntagare och pensionärer. Detta är för att stimulera så att fler människor ska få arbete. Vi ska också ha en buffert för sämre tider. Det ska finnas möjligheter för människor att utbilda sig i sämre tider. Vi ska försöka få alla duktiga och kunniga människor att stanna kvar i Sverige genom att ge dem ytterligare kompetens. Det finns mycket mer att säga om detta.

Jag har alldeles bestämt för mig att Hamnbanan i Göteborg finns med i detta sammanhang. Men den ligger inte som ett av de översta projekten.

Prot. 2008/09:49
15 december

Anf. 14 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Det som presenterades på presskonferensen i Göteborg handlade om vägförbindelser och inte om spårförbindelser, vilket Göteborgs Hamn uttryckligen hade sagt och Banverket hade prioriterat. Det hade dessutom tagits fram en snålvariant för att spaden verkligen skulle kunna sättas i jorden för projektet. Det gjordes inte. Regeringen gav inte heller en krona till detta när den presenterade sitt konjunkturpaket på 8 miljarder. Allt handlar om underhåll. Det är inte en krona till nya järnvägsinvesteringar.

Då har jag en fråga: Har ni någon diskussion alls med de moderata regionråden i Västra Götaland och i Skåne? De är väldigt tydliga inför sin hemmapublik om att de behöver dessa satsningar för regional utveckling, för näringslivet och för dem som bor i deras regioner. Där finns det en stor enighet om satsningar som underlättar för Västtrafik och för Skånetrafiken. Det är av vital betydelse för klimat, sysselsättning och regional utveckling. Varför satsar regeringen inte på det? I stället vill man lägga 25 miljarder på att bygga en motorväg i Stockholm.

Anf. 15 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Herr talman! Hamnbanan finns visst med, men den ligger inte allra överst på listan, som jag sade. Det är många projekt som finns på önskelistor, både era och våra, som inte är möjliga att starta under 2009 eller att genomföra i den takt som man skulle ha kunnat önska sig. För igångsättande av vissa projekt krävs det nödvändiga banarbetstider, entreprenadresurser och att material kan erhållas. Det betyder också att man har ett slags ansvar när man tilldelar medel så att alla arbeten kan utföras rationellt. Så det där finns visst med.

Vi har mycket diskussioner – det kan jag lova Karin Svensson Smith – med borgerliga och även andra kommunalråd i hela Västsverige och hela södra regionen. Vi har mycket samtal. De här satsningarna kommer, men allting kan inte göras på en gång och lika fort.

Anf. 16 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Lisbeth Grönfeldt Bergman försökte i sitt inledningsanförande ge sken av att regeringen satsar så oerhört mycket pengar jämfört med oppositionen.

När det gäller att investera i närtid, som vi valt att inte skriva speciellt om, konstaterar vi att vårt förslag innebär betydligt kraftfullare satsningar under planperioden, från år 2010 och fram till år 2021, än vad regeringen föreslår. Det gäller oavsett om vi pratar om drift och underhåll eller om vi pratar om bärighetssatsningar på väg eller investeringar i järnväg och väg. Alla de detaljerna får vi väl diskutera på torsdag. Jag konstaterar att vi har betydligt kraftfullare satsningar.

Regeringens närtidssatsning innebär i princip att man flyttar runt, att man tidigarelägger redan beslutade satsningar. De läggs något tidigare. Men de 7,6 miljarder, om jag minns rätt, som man säger att man ska satsa är inte nya pengar. Man tidigarelägger alltså satsningar, och det är i och

Kommunikationer

för sig bra. Men redan där visar man på de felaktiga prioriteringar man gör. 64 procent av pengarna satsas på vägar och 36 procent på järnvägar – en totalt felaktig prioritering, skulle jag vilja säga. Det vore önskvärt om ni vände på kuttingen här och för den långsiktiga perioden fram till år 2021, om ni nu menar allvar med ert snack om att klimatåtgärder måste vidtas även på transportsidan.

Lisbeth Grönfeldt Bergman försökte attackera oppositionens budgetalternativ. Jag konstaterar att vi i oppositionen är tre självständiga partier som har tre olika förslag, vilket ni för övrigt också hade när ni var i opposition.

Jag skulle vilja ha ett svar på frågan om hur ni på den borgerliga sidan tänkt finansiera till exempel höghastighetsbanan mellan Stockholm och Göteborg inom rimlig tid och genom traditionell anslagsfinansiering. Är det tänkt att Borås, Göteborg och Stockholm ska finansiera den? Och vem ska finansiera Västlänken och Hamnbanan i Göteborg?

Det är lätt att prata och säga att man vill göra saker och att vi inte har råd med allting nu. Men har vi råd att av rent kamerala skäl vänta och säga att vi ska anslagsfinansiera? Eller kan ni tänka er en viss lånefinansiering i den delen?

Anf. 17 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Herr talman! Om jag som ett rinnande vatten kunde svara på frågan om hur vi ska finansiera höghastighetståg stod jag kanske inte här. Då var jag kanske minister eller någonting annat. Jag har självklart inte ett hundra procentigt svar på frågan, och det tror jag inte att någon annan här har. Det finns utredningar på departementet när det gäller höghastighetståg.

Felet är att vi har vaknat väldigt sent i det här landet. Under den tidigare tolvårsperioden hände ingenting när det gäller planeringen för höghastighetståg. När Spanien och Frankrike med mycket EU-stöd byggde ut för sina höghastighetståg var den socialdemokratiska regeringen, med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, inte med på banan och planerade och skaffade hem pengar till en sådan satsning.

Nu försöker vi se hur vi ska kunna lösa detta för att på sikt kunna få höghastighetståg också i det här landet.

Anf. 18 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Liksom Karin Svensson Smith från Miljöpartiet konstaterar också jag att under den tid som den nuvarande oppositionen med Socialdemokraterna i spetsen hade möjlighet att påverka och styra svensk politik var fördelningen att för varje krona som satsades på väg satsades 2 kronor på järnväg.

Vi konstaterar nu att det av en rad olika dokument och av olika samtal och diskussioner tydligt framgår att regeringen har den bestämda uppfattningen att man av olika skäl, inte minst från kostnadssynpunkt, i sin samhällsekonomiska analys kommit fram att det ska satsas mer på väg än på järnväg. Men inom delar på er sida, inte minst från Centerns sida, låtsas man att vi ska satsa mycket också på kollektivtrafiken. Av en rad olika dokument – vi måste ändå lita på det som står i era budgetpropositioner – framgår det klart och tydligt att ni har en ökad satsning på vägar som största och första alternativ.

Jag kommer mycket väl ihåg från vårt besök i Spanien och Frankrike att jag frågade hur man finansierar de här satsningarna, om de finansieras på samma sätt som i Sverige – det vill säga via anslagsfinansiering. Man tittade på mig ungefär som att man inte begrep vad jag sade. Det berodde inte på att jag talade svenska, för det gjorde jag inte. Svaret var ganska tydligt: att man finansierade en viss del ganska snabbt via anslag. Den största delen av finansieringen skedde som en investering, via avskrivning och betalning under en längre period. Det var en framkomlig väg i Spanien och Frankrike. Vi menar att det kan vara en viktig och framkomlig väg också här i Sverige.

Det var tur att Lisbeth Grönfeldt Bergman gjorde en korrigerig beträffande det hon sade om att vi på, tror jag, vägsidan drar ned med 10 miljarder. På slutet kom hon in på vad som kallades för en lånekarusell. Nej, det är samma sak där. Vi menar att vi kan vidta viktiga åtgärder både på vägsidan till exempel när det gäller bärighet och på järnvägssidan just genom att finansiera det på ett helt annat sätt. Vi drar inte ned så att allting blir sämre, utan vi finansierar på ett annat sätt – på det vanliga sättet i den vanliga ekonomin.

Anf. 19 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik:

Herr talman! Det sistnämnda var kanske inte så mycket till fråga utan mer en förklaring till den egna positionen. Jag ville ändå ha en liten slutreplik.

Vem är det som egentligen har låtsats? Den tidigare regeringen lämnade efter sig ett underhållsberg och luckor i finansieringen av projekt på över 100 miljarder. Det är det vi nu försöker rätta till. Därför talar jag om en låtsasbudget. Det vi har är riktiga pengar, rejäla anslag, till projekt som kommer att bli genomförda.

Anf. 20 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Låt mig till att börja med erinra om att vi nu debatterar regeringens förslag till budgetsatsning på transportområdet för år 2009. Det blir lätt en blandning här i debatten. Debatten om den långsiktiga planeringen ska vi ha på torsdag här i kammaren.

Debatten så här långt visar på väldiga ambitioner från olika partier att göra kraftfulla satsningar för att förbättra infrastrukturen. De ökade satsningar som regeringar nu föreslår är verkligen välkomna med tanke på de betydande brister som finns i det här landet när det gäller både vägar och järnvägar. Det är välbekant för alla, utgår jag från, att Vägverket när det gäller det eftersatta underhållet uppskattar kostnaden för att ta igen där till det gigantiska beloppet 20 miljarder kronor.

På järnvägsområdet, som många nu vill satsa på, har Europeiska järnvägsunionen, inte allianspartierna, konstaterat att Sverige är ett av de länder i Europa som har investerat allra minst i järnvägsunderhåll under många, många år – detta trots allt tal om stora satsningar just på järnvägsområdet från er i oppositionen som ju för bara två år sedan regerade Sverige.

Järnvägssystemet har i dag problem med kapacitetsbrist och med kvaliteten. Dessa problem måste åtgärdas för att en långsiktigt positiv utveckling ska kunna ske. Konkret innebär det att fler tåg måste kunna köras på banorna och att sådana faktorer som pålitlighet, regularitet,

komfort och så vidare måste bli bättre. Man måste hålla vad man lovar i tidtabellerna. Det är väldigt viktigt att tågen både går och kommer fram i tid och att en god service i övrigt kan erbjudas. Vi i trafikutskottet som är flitiga tågresenärer vet hur illa ställt det just nu är på det området.

I förra årets budgetdebatt framhöll jag att den rejäla satsningen på upprustning av vägar och järnvägar runt om i Sveriges land plus de 1,2 miljarderna då var ett första steg i en långsiktig satsning för att stärka infrastrukturen så att den kan klara ökade trafikmängder – inte minst inom kollektivtrafiken, något som vi kan se ett behov av för framtiden. Nu kommer nästa steg i denna satsning.

Regeringen aviserar att 7,6 miljarder kronor under åren 2009 och 2010 avsätts till en särskild närtidssatsning på vägar och järnvägar. Tillammans med de tidigare drygt 2 miljarder som i ordinarie budget plusats på till infrastrukturen uppgår närtidssatsningen till sammanlagt 10 miljarder kronor. Förstärkningen genom närtidssatsningen innebär en 27-procentig ökning av investeringsanslagen för år 2009 och en 14-procentig ökning av de totala anslagen. Det är den enskilt största satsning på infrastruktur som någonsin har gjorts i en budgetproposition.

När oppositionen här – Christina Axelsson, Peter Pedersen och Karin Svensson Smith – klagar på att det satsas för lite på järnväg kan man titta på siffrorna. Hur mycket satsade ni under er tid vid makten?

Jag ska nämna bara några årtal för tidigare budgetar. År 2006, som var det sista år då den tidigare regeringen bestämde, satsades det 5,2 miljarder kronor på investeringar inom järnvägsområdet. För nästa år, det kan vi läsa i regeringens förslag, satsas 11,3 miljarder kronor på investeringar inom järnvägsområdet – mer än en fördubbling på tre års tid. Det är fakta när det gäller hur vi satsar på järnvägsområdet. Då hjälper inte all retorik i världen för att försöka negligera att den här regeringen satsar ordentligt just på järnvägssidan.

Det är lite lustigt också i reservationerna från Socialdemokraterna och Miljöpartiet. På s. 38 och 39 i betänkandet kan man se hur Socialdemokraterna sitter väldigt fast i retoriken och säger att det är märkligt att regeringen inte satsar på kollektivtrafik i budgeten. Inte satsar på kollektivtrafik i budgeten – så skriver man. Miljöpartiet i sin reservation är i alla fall lite mer ärliga. De säger att satsningarna på att upprusta och bygga järnvägar är Miljöpartiet positiva till. De har hittat några satsningar som Socialdemokraterna uppenbarligen inte har hittat. Miljöpartiet har mer rätt i det här fallet, det är alldeles klart.

Denna kraftfulla satsning som regeringen nu gör innebär att utgångsläget för förstärkningarna inom transportområdet förbättras radikalt genom att tempot i genomförandet av nuvarande planer ökar. Med närtidssatsningen säkerställs att angelägna projekt kan genomföras i ett snabbare och mer rationellt tempo och att prioriterade projekt med god samhällsekonomisk lönsamhet kan tidigareläggas i hela landet.

Utöver allt detta aviserade regeringen för bara tio dagar sedan, som ett led i satsningen för att motverka den ekonomiska krisen och lågkonjunkturen, en satsning på ytterligare 1 miljard under tre år i form av satsningar på drift och underhåll av vägar och järnvägar över hela landet. Det är insatser som kan ge jobb redan på kort sikt. Det är också viktiga tillskott för ökad tillgänglighet i transportsystemet. Konkret kan satsningen innebära mer av exempelvis vägbeläggning, brunderhåll, strömförsörj-

ning och träsäkring i alla delar av landet. Farbara vägar året runt i alla delar av vårt land har varit en kapphäst för Centerpartiet i många år. Jag är glad att den här regeringen nu går många steg i den riktningen.

Den satsning som alliansregeringen nu sammantaget föreslår är en väldig kontrast till de investeringsplaner för vägar och järnvägar som den socialdemokratiska regeringen under sin tid initierade. De tidigare planerna hade som främsta kännetecken att de alltid blev kraftigt försenade, inte minst därför att planerna redan från början var underfinansierade av regeringen.

Nu är det annorlunda. I mitt hemlän Gävleborg pågår just det enskilt största vägbygge som påbörjats under 2008, en ny tre mil lång sträcka på E 4, sträckan Hudiksvall–Enånger. Det var ett av de många projekt som låg i långbänk och aldrig kom till under Rosengrens och Messings tid som ansvariga ministrar.

På järnvägsområdet påbörjas nu dubbelspårsatsningen på Ostkustbanan Gävle–Sundsvall med ökad kapacitet, fler mötesplatser och bättre framkomlighet för resenärer och gods. Det är mycket efterlängtat i en tid av nya rekord i tågförseningar, som vi dessvärre har fått uppleva de senaste månaderna.

Herr talman! Det mest omfattande vägnätet i vårt land är det enskilda vägnätet med bland annat väldigt många skogsbilvägar. Sveriges vägnät består av nästan 10 000 mil statliga vägar, 4 000 mil kommunala gator och vägar och 28 000 mil så kallade enskilda vägar. Jag säger så kallade därför att detta vägnät huvudsakligen är tillgängligt för alla medborgare i landet.

På detta enskilda vägnät finns det ett stort behov av både ökade drifts- och underhållsåtgärder och också investeringar. I närtidssatsningen finns därför en särskild satsning på investeringar på enskilda vägar. Tillsammans med det årliga anslaget innebär det att en regering för första gången satsar mer än 1 miljard kronor till enskilda vägar, år 2009. Det är en nivå som ligger väl i linje med önskemålet från Riksförbundet Enskilda Vägar. Satsningen på enskilda vägar är en satsning på hela landet och är mycket välkommen efter årtal av underfinansiering också på detta område.

Herr talman! Så har nu har den rödgröna alliansen, som styrde Sverige mellan 1998 och 2006, repat nytt mod, pratat ihop sig och haft presskonferens för bara några dagar sedan. ”Just nu är vi överens om att regera ihop.” Så sade Mona Sahlin. Hon uttryckte sig så vid presskonferensen. När man tar del av oppositionens förslag på infrastrukturområdet kan man förstå den lilla reservationen ”just nu”. Det är verkligen inte lätt att förstå hur ett miljöparti som inte vill satsa en enda krona på väginvesteringar – det säger Karin Svensson Smith även om man har gjort ett undantag för Motala, såg jag i deras motion – ska kunna regera ihop med Socialdemokraterna, som kritiserar regeringen för att satsa för lite på vägarna. När regeringen presenterat sin budget, som Miljöpartiet hävdade var alldeles för ensidigt inriktad på vägsatsning, då går Socialdemokraternas talesman i trafikfrågor, vår ordförande i utskottet, Ibrahim Baylan, samtidigt ut och vill satsa mycket mer i Karin Svensson Smiths hemvalkrets, dessvärre på att bygga ut E 22 genom Skåne. ”Socialdemokraterna investerar i sitt kommande budgetalternativ hela 820 miljoner kronor på att få motorvägsstandard på E 22 genom Skåne. Det är mer än

fyra gånger så mycket som de 200 miljoner kronor som regeringen lade på detta vägprojekt. Om och när vi får väljarnas förtroende igen, finns detta med som en prioriterad satsning”, säger Ibrahim Baylan.

Herr talman! Bara detta lilla exempel illustrerar väl hur oerhört olika man ser på behovet av infrastruktursatsningar inom oppositionspartierna. Bland allianspartierna är vi faktiskt ense om att det behövs kraftfulla satsningar på både väg och järnväg för att forma ett långsiktigt hållbart transportsystem.

Infrastruktur är viktig. Det får vi i trafikutskottet ofta höra när vi är ute och pratar med folk ute i landet. Det ger förutsättningar för att människor ska kunna mötas, det ger förutsättningar till bosättning var man vill i vårt avlånga land och det ger förutsättningar för att nå större arbetsmarknadsregioner. Effektiva och miljöriktiga transporter är avgörande för att Sveriges företag och svenska jobb fortsatt ska kunna hävda sig på en global marknad. Effektiva och miljöriktiga transporter som levererar både gods och människor i tid skapar på det sättet bra förutsättningar för företagande, regional utveckling och välfärd.

I takt med att miljöhotet uppenbarar sig har också medvetenheten om hur vi reser ökat. Allt fler människor vill åka kollektivt med tåg och buss. Var tredje bil som säljs i Sverige i dag är en miljöbil. Detta är mycket glädjande och ger stöd för en politik som tar sikte på att också transportsektorn ska ställas om till långsiktig hållbarhet.

Infrastrukturbudgeten för 2009 är på 31,3 miljarder kronor. Infrastrukturbudgeten för perioden 2010–2021 är i genomsnitt på 34,8 miljarder.

Sveriges riksdag och regering har en väldigt viktig uppgift att kraftfullt och målmedvetet ta sig an uppgiften att skapa ett transportsystem som är långsiktigt hållbart. Vi måste styra utvecklingen mot energi- och transportsystem som förbättrar luftkvaliteten, minskar koldioxidutsläppen och därigenom motverkar klimatförändringen. Vi ska också göra detta som en aktiv part i EU-samarbetet. Då är det nödvändigt med bindande och skärpta avgaskrav på fordon, ökad användning av förnybara drivmedel och framtagande av ambitiösa och ändamålsenliga hållbarhetskriterier för produktion av biobränslen.

Bara så, herr talman, kan vi ställa om väg- och järnvägstrafiken till de krav på snabba och rationella transporter och också miljö- och energieffektivitet som framtiden kräver.

Herr talman! Jag vill avsluta med att rikta ett tack till vårt eminenta kansli och önska samtliga tjänstemän och ledamöter en god jul.

Anf. 21 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Sven Bergström talar om alla de satsningar som regeringen har gjort. Det han glömmer att berätta här är att en hel del av de här satsningarna används för att amortera gamla lån, och man säger att man inte vill uppta några nya.

Mot bakgrund av detta undrar jag om Sven Bergström kan ge besked om man någonsin har tänkt sig att några höghastighetsbanor ska byggas i Sverige och att täcka kostnaderna genom att ta ut avgifter från resenärerna. Jag ser det som att man egentligen inte vill att det ska byggas några, och det finns heller inte någon sådan vilja i avsiktsförklaringen i den infrastrukturproposition som regeringen har lämnat till riksdagen. Man

utreder, men det finns inget uttalande om att man är intresserad av att de ska byggas.

Jag har en kommentar till och sedan ytterligare en fråga. Sven Bergström refererar till att Internationella järnvägsunionen påpekar att Sverige satsar ganska lite i underhåll per kilometer. Men hur mycket man satsar är ju inte bara ett kvalitetsomdöme utan också ett kvantitativt omdöme. Om vi skulle använda den jämförelsen skulle Sverige ha en väldigt dålig sjukvård och USA en väldigt bra sjukvård, för det är relationen mellan kostnaden per patient och kostnaden per befolkning som finns. Nu vet vi att pengarna används relativt väl i Sverige, och därför får vi ut mycket av desamma. Det ligger bakom en del av påståendet när det gäller underhåll.

Jag upprepar min fråga om höghastighetståg: Tog Sven Bergström några intryck av, och tycker han att det är någon poäng, att Sverige följer efter den moderna utveckling som Europas länder i övrigt satsar på när det gäller snabba förbindelser med tåg?

Anf. 22 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Karin Svensson Smith och jag är ofta överens i principiella frågor om inte minst satsningar på järnväg. Och jag är väldigt glad över att den här regeringen, till skillnad från den tidigare regeringen, nu har aktualiserat frågan om höghastighetsjärnväg i Sverige. Det är ju vi som har fört in den i debatten. Tidigare, år 2006, var frågan över huvud taget inte aktuell och inte omnämnd i någon budgetproposition.

Jag har nog också varit fundersam om det är så klokt. Men när vi har sett hur det ser ut i andra länder och tagit intryck av det, inte minst på vår studieresa i Spanien och Frankrike, är det ingen tvekan om att det är en alldeles nödvändig satsning om vi ska kunna konkurrera på olika sätt, inte minst med flyget, när det gäller transporter som överstiger 40–50 mil eller så. Jag är glad åt det och är inte alls främmande för att man i ett sådant sammanhang får hitta okonventionella lösningar. Det har vi prövat förut. Botniabanan är ett exempel där man faktiskt lånat upp pengar, lite okonventionellt. Jag är övertygad om att den här regeringen också kommer att pröva sådana möjligheter. Jag har inget principiellt emot det. Men när andra partier lånar upp pengar och säger att de vill satsa våldsamt mycket på välfärden är jag nog benägen att osäkra revolvern, därför att då är de ute på ett gungfly igen. Att bereda vägen för en ökad statsskuld, obalans i statsbudgeten och så vidare är ingenting som den här regeringen och vi som centerparti är beredda att medverka till.

När det gäller den europeiska järnvägsunionen och hur Sverige har satsat på drift och underhåll förstår jag att Karin Svensson Smith försöker hitta svagheter i statistiken. Men jag sade bara i all ödmjukhet att det inte är vi som har tagit fram de här siffrorna, utan det är Europeiska järnvägsunionen som har påpekat att Sverige har varit sämst i klassen – sämst i klassen under alla de år som Karin Svensson Smith faktiskt har backat upp den socialdemokratiska regeringen och hur den har gjort prioriteringar mellan järnväg, väg och så vidare.

Anf. 23 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! När det gäller järnvägsunderhållet har vi hela tiden yrkat på det som Banverket självt har äskat. Det jag kritiserade var inte det

som Sven Bergström citerade utan vilka slutsatser du drog av det. Att man använder lite kronor behöver inte betyda låg kvalitet. Det kan också betyda att man använder dem väl.

Jag vill gå tillbaka till det här med höghastighetsspåren. Det är väldigt intressant att höra att du tycker att Botniabanan kan vara ett exempel på en bra finansiering. Den bedömningen gör inte regeringen, för man amorterar ju på de gamla lånen och säger att man därmed fasar ut lånefinansiering av infrastruktur. Så där finns uppenbart en tydlig skillnad.

Jag har en fråga till, och det är hur vi ska lösa kommunikationsproblemen i våra städer. De präglas av trängsel, olyckor, stor klimatpåverkan och överskridande av EU:s miljökvalitetsmål när det gäller kväveoxider och partiklar. Här har vi igen tagit intryck av utvecklingen i Europa och vill satsa på spårvagnar i någonstans mellan åtta och tio städer i Sverige. Det är ett billigt och bra sätt att få fram klimatvänliga kommunikationer, vilket också, vad jag kan förstå, SL:s majoritet här i Stockholm tycker. Men det kommer inte att bli någon verklighet av det om inte staten lägger in en enda krona. Jag har inte någonstans hittat vare sig utredningspengar eller något uppdrag till Banverket. Tvärtom framhålls i att en investering på 25 miljarder i en ny motorväg i Stockholm är ett sätt att lösa kommunikationsproblemet i Sveriges storstäder.

Då undrar jag om Sven Bergström, som trots allt har någon sorts bakgrund i miljörelsen, tycker att det är viktigare att bygga motorväg i Stockholm än att satsa på spårvagnar i de större städerna i Sverige.

Anf. 24 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! När det gäller finansieringen finns det inget ideologiskt motstånd mot pragmatiska lösningar, och lånefinansiering kan vara en sådan praktisk lösning. Vi i Centerpartiet pratade tidigare också mycket om OPS och PPP. Nu är Finansdepartementet väldigt restriktivt mot sådant. Det var det på er tid, och det är det på vår tid. Regeringar kommer och går, men Finansdepartementet består på något sätt.

Som sagt var har vi inget ideologiskt motstånd mot detta och vill vara pragmatiska.

Om vi ska göra en investering på kanske över 100 miljarder på höghastighetståg är jag övertygad om att det gäller att hitta en bra samverkanslösning med berörda kommuner, regioner och också det enskilda näringslivet.

När det gäller storstadssatsningarna är det naturligtvis i första hand en kommunal fråga och regionfråga hur man prioriterar mellan bussar, spårvagnar, pendeltåg och vad det nu kan vara. Jag vet till exempel att Centerpartiet här i Stockholms stad är väldigt positiva till spårvagnslösningar. Också erfarenheterna från studieresan till Spanien och Frankrike gav oss i trafikutskottet många positiva intryck.

Sedan förstår jag inte att Karin Svensson Smith är så envis med att återkomma till frågan om Förbifart Stockholm, eftersom hennes parti och hon medverkade till beslutet år 2004 i långtidsplanen, som den socialdemokratiska regeringen lade fram, om att ge pengar till att påbörja detta projekt. Man får ångra sig och säga att det var fel, att man gjorde en felaktig bedömning. Men sanningen är att det var hennes parti, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som satte i gång detta projekt.

Man kan diskutera detta. Nu ska det göras en noggrann miljöprövning – det har Andreas Carlgren varit väldigt noga med – och vi får se var den landar någonstans. Jag är inte överförtjust i projektet, det medger jag gärna. Men det är i gång och ska prövas. Sedan får vi se var det landar så småningom.

Anf. 25 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Regeringar kommer och går, men Finansdepartementet består, sade Sven Bergström alldeles nyss. Jag kunde inte låta bli att ta upp den tråden.

När det gäller regeringsfrågan och det kommande alternativet, Sven Bergström, och att vi har olika förslag i årets budget, hade väl ni också olika förslag vad gällde budgeten 2006. Det är faktiskt inte, till er som lyssnar på det här, alls konstigt att det är på det sättet.

Vi försöker nu visa er att vi måste satsa mer för att vi ska klara klimatkrisen och samtidigt bygga ihop så att vi får större arbetsmarknadsregioner. Jag tror ändå att Sven Bergström förstod att det var syftet med mitt inledningsanförande.

Det kan inte vara en tävling om att väga välfärd mot insatser på trafikområdet. Därför måste jag fråga dig, Sven Bergström, vad du menade när du i replikskiftet med Karin Svensson Smith sade att vi socialdemokrater satsar för mycket på välfärd och för lite på transportinvesteringar. Man måste väl satsa på både–och. Det var också därför som vi lämnade efter oss en budget som var i balans när ni tog över, så att ni hade möjligheter att göra en del investeringar. Det ska ni väl vara tacksamma för.

Men vi tycker att ni gör för mycket. Ni sänker skatten för dem som redan har och tar inte tag i de här uppgifterna på allvar nu när ni har chansen.

Anf. 26 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är värt att säga att Socialdemokraterna skötte ekonomin utomordentligt väl under sin senaste regeringsperiod, 1994–2006. Centerpartiet medverkade för övrigt under de första åren till att sanera statsfinanserna, få ned statsskulden, få balans mellan utgifter och inkomster. Det är hedervärt och det ska man ha en eloge för.

Jag tycker att Göran Perssons talesätt att den som är satt i skuld inte är fri är väldigt bra. Bland annat därför är jag lite skeptisk när framför allt Vänsterpartiet brassar på och vill låna upp massor av pengar att satsa på välfärd, för då ger man sig ut på ett gungfly igen. Jag vill inte ha tillbaka en situation med stora underskott, en statsskuld som rakar i höjden och obalans igen. Det är dock en svår avvägning. Jag har inga ideologiska blockeringar mot något i detta. Det gäller bara att göra kloka avvägningar i varje läge.

Det är lite fantastiskt att se hur oppositionspartierna kan förvandlas till alla goda gåvors givare när de hamnar i opposition. När Socialdemokraterna satt i regering var man återhållsam och budgeten var i balans – åtminstone under de sista åren. Men nu när man är i opposition brassar man på. Då finns det inga gränser och man är beredd att göra både det ena och andra. Det kanske tillhör oppositionsrollen. Socialdemokraterna

är dock ett större och mer erfaret parti än de andra oppositionspartierna. Möjligen ställer man därför lite större krav på er.

Anf. 27 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det här blir allt märkligare. Vi Socialdemokrater har faktiskt lagt fram en budget i balans. Det kan man se i vår stora motion. Den ligger visserligen i finansutskottet, men vi har delar av den i trafikutskottet. Vi har varit varsamma med ekonomin. Vi vill inte heller rasera den goda ekonomi som har byggts upp. Vi tycker dock att det är fel att man i den moderatledda regeringen enbart satsar på stora skattesänkningar. Vi tycker att pengarna skulle kunna användas bättre, exempelvis till mer infrastruktur.

Jag måste också angripa Sven Bergström vad gäller att vi har en pott för kollektivtrafik. Ni tar faktiskt bort det anslag som har funnits tidigare för rullande materiel. Det tillhör visserligen debatten om framtiden som är på torsdag. Det är dock viktigt att man satsar på kollektivtrafiken om vi ska få en utveckling där. Var finns satsningarna på spårvägen som Karin Svensson Smith tog upp tidigare?

Slutligen vill jag ta upp Ostlänken. Den är en viktig del för visionen om höghastighetståg. Varför begraver ni det i en utredning? Säg i stället: Vår vision är att bygga höghastighetståg, men det måste utredas först.

Det kan jag förstå. Vi tillsätter dock medel för att man ska kunna börja planera och skapa förutsättningar för att bygga Ostlänken. Det kan man göra samtidigt som man utreder.

Anf. 28 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Skattesänkningarna som regeringen gör är ett led i den tydliga arbetslinje som alliansen gick till val på. Den har lett till att 170 000 människor har gått från utanförskap in i arbete. Även om vi nu har fått en snabb kris och en begynnande lågkonjunktur som skakar om det hela och gör det annorlunda, så var det ändå resultatet efter två års arbete.

Ni kan naturligtvis anklaga oss för stora skattesänkningar. Sverige leder tillsammans med Danmark fortfarande ligan i Europa vad gäller högst skattetryck i EU. Jag tycker därför att det är rimligt att vi försöker pressa ned det något. Jobbskatteavdraget är kraftfullt och verkningsfullt när det går till sjuksköterskor, poliser och alla låg- och medelinkomsttagare som verkligen behöver det.

När det gäller spårvägar och järnvägar är regeringens och riksdagens roll att se de stora övergripande linjerna. Vi kan satsa på järnväg nationellt. Spårvagnar och kollektivtrafiklösningar i städer och regioner är i första hand ett ansvar för dem som beslutar där. Regeringen gör en satsning på järnvägsinvestering för 2009 som är dubbelt så stor som ni hade i er budget 2006 – 11,3 miljarder mot 5,2 miljarder. Det illustrerar vår tydliga inriktning på att skapa bättre förutsättningar för kollektivtrafik på de långa distanserna.

Vi får hjälpas åt på olika sätt att främja det också när det gäller hur vi ska lösa dessa frågor i städerna. Trängselskatten i Stockholm är ett sätt. Jag skulle önska att vi kunde låta det bli en lokal fråga som kommunerna själva får besluta om och att inte riksdagen ska besluta om det ska vara trängselskatt eller inte i Stockholms stad.

Anf. 29 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Vänstern och Centern har genom undertecknad och Sven Bergström tidigare här i kammaren diskuterat frågan om hur regeringen kontra oppositionen ser på satsning på järnväg kontra väg. Sven Bergström har förtvivlat försökt ge sken av att man har massiva satsningar på kollektivtrafiken och på järnvägen.

Jag frågar igen: Är det så att det har stått i ett antal budgetar att man utifrån samhällsekonomisk analys ska satsa mer på väg än på järnväg? Jag hävdar att det står ungefär så i budgetpropositionen. Stämmer det, Sven Bergström?

På s. 35 i det betänkande vi nu diskuterar står det att regeringen för 2009–2010 gör en närtidssatsning på 7,6 miljarder. 64 procent går till vägar och 36 procent till järnvägar. Vad satsar man mest på från regeringens sida i närtidssatsningen, väg eller järnväg?

Man försöker ge sken av att vi inte kan enas i oppositionen. Jag vill bara påminna om att i 15 eller 16 olika budgetar har vi tidigare som tre självständiga partier kommit fram till gemensamma satsningar på olika politikområden. Att vi inte skulle kunna komma fram till gemensamma resultat bara för att vi inte tycker exakt likadant eller ibland mycket olika är bara trams. Se bara på den politik som ni för! Ni hade väldigt olika åsikter på en rad områden före valet. Nu har några partier fått ändra uppfattning eller profilera sig mindre i en rad olika frågor. Det är ganska självklart att det kräver kompromisser.

Vilket parti menar ni vill lånefinansiera välfärden? Vi säger att man av klimatskäl ska lånefinansiera viktig infrastruktur i ökad omfattning. Jag konstaterar att även Centern kan tänka sig det men kallar det ”okonventionell lösning”. Det är lite anmärkningsvärt.

Anf. 30 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Andra får avgöra om det är förtvivlade försök jag gör att redovisa satsningarna. Det går enkelt att titta i budgetpropositionerna år från år och följa upp siffrorna. Den regering som Peter Pedersen var med och stödde satsade mycket mindre relativt sett på järnväg kontra väg än vad denna regering gör.

Vi har ett stort vägnät. Sverige är ett stort och glesbefolkat land, precis som Christina Axelsson påpekade. Då måste vi ha vägar också. Spårbunden trafik är inget alternativ till exempel i de trakter som jag kommer från i Hälsingland. Där kan buss vara en del av kollektivtrafiken, men vi måste ha vägar som bussen kan gå på. Ska vi ha ett Sverige där alla vägar är framkomliga året runt och där människor kan leva och utvecklas överallt måste vi ha ett vägnät. Jag försvarar det utan att skämmas ett enda dugg. Däremot måste vi se till att bilparken blir mycket mer miljöanpassad, att vi får energieffektiva fordon och att vi satsar på nya bränslen. Men ett bra vägnät måste vi ha.

När det gäller lånefinansiering är det enkel matematik. Detta är kommunicerande kär! Peter Pedersen. Lånar ni en massa till infrastruktur och drar ned på väg- och järnvägsbudget kan ni givetvis använda de pengarna i andra delar av statsbudgeten. Det var det jag menade med att ni lånefinansierar välfärden. Och som sagt, är det goda projekt som varar över mycket lång tid är jag inte ideologiskt främmande för att diskutera också

lånefinansiering. Nu har man dock valt denna linje, och den är också försvarbar.

Anf. 31 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det är intressant att se hur perspektiven skiftar. Den förra regeringen fick kritik av den borgerliga sidan för att det satsades för mycket på järnväg. Nu säger Sven Bergström att det var för lite. Men det är bara att gå tillbaka och se i protokollen hur framför allt Moderata samlingspartiet var mycket negativt till att det satsades alltför mycket på järnväg och inte tillräckligt på väg.

Sven Bergström avslöjar nu lite grann tanken bakom det nuvarande systemet. Anslagsfinansierar vi allt blir det mindre pengar till välfärden. Det är väl själva syftet om den offentliga sektorns andel av den totala ekonomin ska minskas ned. Vi tycker inte att det är någon bra politik om man vill ha en bra och fungerande vård, skola och omsorg. Det var en ganska avslöjande kommentar från Centerns sida.

Offentlig-privat samverkan, OPS, som ni skrev mycket om i er första budget har vi fått nu – fast i omvänd riktning. Vi skattebetalare får offensivt gå in och stötta det privata näringslivet för att det finansiella systemet ska fortsätta fungera. Verkligheten har kommit i kapp. Vi har OPS-lösningar fast de går i andra riktningen. Man trodde att man skulle pumpa in pengar från det privata kapitalet i olika infrastruktursatsningar.

Jag tror att vi ska sluta hoppas på det och i stället se att om vi vill ha viktig infrastruktur, till exempel en höghastighetsjärnväg mellan Göteborg och Stockholm, krävs det kraftfulla åtgärder. Vi måste se att det är en nationell angelägenhet, och därför ska det gå via den nationella statliga budgeten. Vi ska inte kräva att kommuner, landsting och regioner ska ta en stor del av kostnaden. Ni har pratat om en medfinansiering i storleksordningen 30 miljarder. Verkligheten säger att vi måste finansiera viktig infrastruktur.

Jag lånar inte till min matkasse, men jag har faktiskt lånat till mitt hus. Jag tycker inte att det är någon speciellt okonventionell lösning. Jag har svårt att förstå varför det skulle vara en okonventionell lösning att prata om stora satsningar i infrastrukturen.

Anf. 32 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! När det gäller kritik av tidigare järnvägssatsningar noterade jag att Peter Pedersen rättade sig själv innan jag hann få replik.

Från Centerpartiets sida har jag aldrig medverkat i någon kritik om att det har varit för stora järnvägssatsningar. Sedan kan man ju diskutera hur man ska finansiera satsningarna.

Om man tittar tillbaka på de alternativa budgetar som oppositionen presenterade under perioden 2002–2006 är jag inte säker på att man hittar så många prutningar på järnvägsområdet – inte ens från Moderata samlingspartiet.

Jag är glad att den här regeringen – inklusive Moderata samlingspartiet – är ense om att göra de kraftfulla satsningar som jag har redovisat. Det är mer än en fördubbling, från 5,2 till 11,3 miljarder, i järnvägsinvesteringar år 2006 jämfört med 2009.

Gläd dig, Peter Pedersen, att vi nu gör denna kraftfulla satsning, att vi är ense och att vi har eldunderstöd också från er i den frågan!

Vi kan säkert debattera och diskutera frågan om lånefinansiering hur länge som helst. Det finns en substans av sundhet i det som Göran Persson sade: Den som är satt i skuld är inte fri.

Drar man på och lånefinansierar i för stor utsträckning och skapar en låneskuld – en statsskuld – på ungefär 1 400 miljarder kronor, lånar vi av våra barn och barnbarn. Jag är inte säker på att Peter Pedersen heller tycker att det är särskilt klokt. Man kan självklart använda det instrumentet i begränsad omfattning också på det offentliga området om det är långsiktigt hållbara investeringar som har en mycket lång avskrivningstid.

Jag är inte ideologisk motståndare till det. Men nu har vi valt den här linjen, och jag tycker att den är försvarbar och respektabel.

Anf. 33 NINA LARSSON (fp):

Herr talman! I dag debatterar vi budgetpropositionen för 2009 utgiftsområde 22, Kommunikationer. Det är ett av de mest spännande områden vi har att debattera här i kammaren. Det är mycket glädjande att stå här i dag.

Människor har rest och transporterat sig över stora områden genom alla tider. Det är som om det finns en drift inom oss att upptäcka för oss nya världar eller nya områden och ta del av vad dessa världar och områden har att ge. Det har, tack och lov, över tid blivit lättare för oss att göra det.

Genom historien har nya transportmöjligheter uppdagats, även om det finns vissa som vi kanske inte använder lika frekvent som man gjorde tidigare. Våra valmöjligheter att resa och transportera oss har ökat, och ännu lättare ska det bli.

Vi behöver våra vägar. Vi behöver våra järnvägar. Vi kan färdas över vatten och genom luften. Vi kan färdas med bil, buss, tåg, flyg och båt. Allt behövs för att vi ska kunna ta del och för att vi ska kunna leva och verka på ett bra sätt.

Budgetpropositionen 2009, utgiftsområde 22 Kommunikationer, omfattar en summa på 40 miljarder 223 miljoner kronor. Det är drygt 5 procent av hela statsbudgeten för nästa år, innan den extra miljarden i ytterligare satsningar kom för några dagar sedan. Det är en ansevärd summa för ett viktigt område, nämligen våra möjligheter att leva och verka, upptäcka och förkovra oss runt om i Sverige eller i angränsande länder.

Flera allianskolleger har före mig här pratat om vad som innefattas. Jag vill ytterligare belysa några punkter, även om risken för upprepning är överhängande.

Alliansregeringen levererar ännu en gång. Även om jag inte satt i riksdagen under den socialdemokratiska regeringen kan jag ändå läsa mig till att den dåvarande borgerliga oppositionen kritiserade socialdemokrater och stödpartier för att inte satsa tillräckligt mycket på infrastrukturen. Nu, när den borgerliga alliansregeringen är i majoritet, kan vi se att det gång på gång levereras höjda anslag – så även för 2009 där

anslagen höjs. Till detta förs både närtidssatsning och nu en extra miljard till drift och underhåll. Det är mycket glädjande.

Man skulle faktiskt kunna säga att vi är bäst när det gäller.

Anslagen har höjts generellt, och i och med den så kallade närtidssatsningen skapas extra utrymme för angelägna satsningar att komma i kapp.

Ett område som det är särskilt viktigt att belysa att det har fått ökade medel genom närtidssatsningen är området Bärighet och tjälsäkring.

Runt om i vårt land producerar vår natur råvara som vi kan använda. Vi kan förädla och sälja vidare. Skogsindustrin står för ungefär 11 procent av Sveriges varuexport och sysselsätter uppemot 100 000 människor. Till detta kommer gruvnäring och besöksnäring. De är alla beroende av ett fungerande och hållbart vägnät.

Som folkpartist är det glädjande att konstatera att det är ett fortsatt fokus på att lösa angelägna flaskhalsar. Att få till stånd en start på den oerhört viktiga älvförbindelsen i Göteborg är förstås helt avgörande för hela regionen.

Andra angelägna vägförbindelser som inom kort kan se dagens ljus är i Motala, Umeå och Sundsvall bland annat.

Som värmlänning är det glädjande att konstatera att den strategiska satsningen från Gävleborg över till Dalarna via Värmland och fortsatt ned väster om Väneren förstärks och kapaciteten ökas. Detta innebär också nya mötesmöjligheter på den mest ansträngda enkelspårsträcka vi har på järnvägen här i Sverige, nämligen mellan Kil och Karlstad.

Även andra högst angelägna satsningar på järnvägen kan nu bli av. Kraftsamling Göteborg och Öresund kan möjliggöra bättre tidshållning och smidigare förbindelser inom och från och till dessa regioner.

De kapacitetshöjande åtgärderna på Ostkustbanan och i norra Sverige är fantastiskt bra för att den tunga basindustrin ska kunna hantera sitt gods på ett klimatsmart sätt.

Även handikappanpassningen på järnvägssidan är oerhört viktig. Den innebär ökad tillgänglighet för väldigt många människor. Det är högst angeläget.

Det har skett ett skifte inom kommunikationsområdet. Folkpartiet och alliansregeringen har ett transportslagsövergripande synsätt över transporter och infrastruktur. Detta märktes inte minst häromveckan när vi debatterade och i denna kammare tog beslut om inrättandet av Transportstyrelsen.

Det kommer också att märkas på torsdag när vi här i kammaren debatterar infrastrukturpropositionen.

Vi har helt enkelt ett bredare förhållningssätt som också banar väg för ett smartare utnyttjande av transportsystemet. Även jag följer med spänning oppositionens samarbete, inte minst inom det här området där ytterligheterna är från att som Socialdemokraterna kräva mer väginvesteringar till att som Miljöpartiet inte tillåta en enda krona – med något undantag.

Diskussionen om regionförstoring kontra regionminskning kan ju också vara spännande ytterligheter som det också är spännande att följa och se var man landar i den här frågan.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag kan konstatera att EU-kommissionen benämner Sveriges budget som den mest expansiva i hela EU. Budgetpropositionen för 2009 med utgiftsområde 22, Kommunikationer, är en viktig del i detta. Därför är det oerhört glädjande att en annan värmlänning, nämligen Margot Wallström, uppenbarligen också ser den expansiva delen i detta. Det är jag mycket glad för.

Anf. 34 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, det är spännande att vara bäst, eller hur man nu ska uttrycka det. Det tycker jag också. Men du måste väl inse, Nina Larsson, att det förslag som ni lagt fram i årets budget överträffas av oss socialdemokrater i vårt budgetalternativ. På utgiftsområde 22 är det vi socialdemokrater som är bäst.

Jag tänkte naturligtvis ställa några frågor till Nina Larsson; det andra var ju ett påstående eller en kontring. Du säger att det är viktigt att kunna resa till sjöss. Ja, det tycker vi också, och vi har sagt att man måste satsa mer för att stimulera sjötrafiken. Därför vill jag fråga Nina Larsson om tonnageskatten. Hur blir det med tonnageskatten egentligen? Kommer det under den här mandatperioden några förslag från den borgerliga regeringen om att vi ska införa tonnageskatt, i likhet med vad som sades i motsvarande debatt förra året?

Jag skulle också vilja fråga om vi har råd att inte satsa mer. Nu när ni sänker skatten så mycket för dem som redan är rika undrar jag om vi inte kunde ta en del av de pengarna och i stället satsa ännu mer på att bygga ihop arbetsmarknadsregionerna så att vi fick fler i arbete. Det vore bra på kort sikt, det skulle sätta folk i arbete medan man bygger, och det vore bra på lång sikt när arbetsmarknadsregionerna blir större. Inser inte Nina Larsson att det vore det bästa?

Anf. 35 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! Christina Axelsson missade den andra delen i att vara bäst, och det är att vara bäst när det gäller. Vi kan konstatera att alliansregeringen satsar mer pengar på infrastrukturen än vad den socialdemokratiska regeringen gjorde före valet 2006. Det är fakta som man kan läsa på flera håll i de olika budgetarna. Där ser man hur utfallet faktiskt har blivit både på vägsidan och på järnvägssidan.

När det gäller tonnageskatten, detta kära ämne, håller jag med om att det är en oerhört angelägen fråga. Det arbetas fortfarande i Regeringskansliet med den frågan. Däremot har vi inte riktigt nått i mål ännu. Förhoppningsvis kan vi göra det så snart som möjligt, men än så länge går det arbetet vidare.

Beträffande regionförstoringarna delar jag Christina Axelssons syn att regionernas möjlighet att påverka, förbättra och komma vidare, både vad gäller infrastrukturen och andra delar av det regionala samarbetet, är oerhört viktig. Det är viktigt för tillväxten och för att kunna stärka sig i den globala konkurrensen. Därför är det mycket positivt att Näringsdepartementet med Åsa Torstensson i spetsen haft en gedigen dialog med regionerna i arbetet med infrastrukturpropositionen, som vi kommer att debattera mer på torsdag.

Anf. 36 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! I min hembygd finns talesättet att snacka går ju! Det betyder att man kan prata väldigt mycket. Man kan prata med regioner och de får önska sig den ena infrastruktursatsningen efter den andra, men det gäller att också bygga så att det verkligen blir till. Därför är det viktigt att man nu får fram Ostlänken och inte bara begraver saker och ting i utredningar. Det tycker jag att Nina Larsson ska ta med sig.

Visst är det viktigt att tjälsäkra vägar och annat. Det är oerhört viktigt, jag säger ingenting om det, och det är bra att regeringen satsar på det. Samtidigt måste man dock se till att det även fungerar i andra regioner. Därför skulle jag vilja fråga Nina Larsson om man är stolt över målsättningen med en väntetid på 87 500 dygn i Mälardalsregionen. Det är vad 2,1 miljoner timmar är – 87 500 dygn. Det är målsättningen med kraftsamlingen i Mälardalen. Är den målsättningen tillfyllest? Måste man inte göra mer och skynda på så att folk slipper stå och vänta?

Det sades tidigare att de som reser i Mälardalen har ungefär en veckas försening. Nu sägs det att den tiden blivit ännu längre. Jag vet inte riktigt vad som har hänt den här hösten. Anders Borg sade att det skulle ta två år innan den borgerliga regeringens budget märktes. Därför undrar jag: Är det vad som märks, att förseningarna ökat?

Anf. 37 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! Christina Axelsson hävdar att alliansregeringen begravt frågan om höghastighetståg. Ingenting kan vara mer felaktigt. Det är de facto alliansregeringen som lyft upp frågan på bordet och hanterat den i den infrastrukturproposition som vi – återigen – ska debattera på torsdag. Eftersom frågorna går ihop så pass mycket berörs de även denna måndag.

Om man ska satsa på och börja investera i höghastighetståg – det talas om investeringar på 200 miljarder kronor – är det väl inte annat än rätt att faktiskt utreda och se till att ha torrt på fötterna. Det gäller även finansieringsdelarna, vilket ju är en viktig del av utredningen. Det ska bli spännande att titta vidare på den.

När det gäller tåg-förseningarna delar jag helt och hållet Christina Axelssons oro. Vi hade i trafikutskottet besök av Banverket, tågoperatörer och fackförbund för att få lite mer klarhet i vad som händer. En av de stora förseningarna för några veckor sedan berodde på att man förbättrar och förstärker någon form av omkopplingsstation, vilket genererade ytterligare förseningar. Det är något som vi definitivt behöver bevaka framöver.

Det är glädjande att alliansregeringen satsat mer på drift och underhåll. Det är otroligt viktigt för att tidtabeller ska kunna hållas och vi ska ha ett bra och säkert system.

Anf. 38 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Jag undrar om Nina Larsson har tittat på den sammanställning och analys som Sveriges Kommuner och Landsting har gjort av hur regeringen satsar på infrastruktur. Den visar att eftersom man använder de medel som frigörs på utgiftsområdet till att amortera lån i stället för att ge klarsignal till Banverket blir utrymmet mindre, inte större. Jag undrar alltså om Nina Larsson tagit del av den sammanställningen.

Det har det moderata regionrådet i Skåne, Pia Kinhult, gjort. Hon riktar skarp kritik mot att regeringen inte vidgar kapaciteten för de resenärer i Skåne som vill resa klimatvänligt och heller inte möjliggör för dem som vill använda kombinationer av tåg och lastbil i stället för bara järnväg.

Vi är bäst, sade Nina Larsson tidigare, och sedan talade hon om näringslivet. Jag undrar om hon noterat att SCA till exempel säger att ett triangelspår vid Sundsvall är en förutsättning för att de ska kunna vidga sin verksamhet. I dag är det väldigt orationellt för dem eftersom de måste backa in i Sundsvall och ut igen. De säger att om de ska kunna bygga och ordna med fler arbetsplatser måste man investera i triangelspår. Jag hittar det inte i alliansens förslag. Jag hittar heller inte Hamnbanan på spår, trots att det är där skogsindustriprodukterna hamnar när de passerat Värmland och ska ned till Göteborgs hamn. Det är ju ingen idé att vidga kapaciteten i Värmland om man sedan inte har spår fullt ut till Göteborgs hamn.

Jag undrar om du verkligen står fast vid att ni har vidgat kapaciteten för det näringsliv som vill använda järnväg i kombination med väg och inte bara lastbilstransporter.

Anf. 39 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! Amorteringarna har gjort att vi har frigjort medel som finns att satsa på olika angelägna delar. Jag kan konstatera att kombinationen av de olika transportslagen är en otroligt viktig del i det transportslagsövergripande synsättet.

En viktig sak är elektrifieringen av järnvägsspåret mellan Nykroppa och Kristinehamn. Det möjliggör att man kan transportera gods norrifrån och fortsätta utan att behöva byta till diesellok som trafikerar där i dag.

Man kan bara fortsätta rakt ned till hamnen i Kristinehamn, lasta om och därefter fortsätta via Väneren och Göta kanal ned till Göteborgs hamn. Det tycker jag är en utomordentlig satsning som jag varmt välkomnar. Det kommer också att förbättra situationen och redundansen i järnvägssystemet och hela järnvägsnätet på ett mycket bra sätt.

Frågan om Sundsvall ligger i den åtgärdsplanering som nu pågår för fullt. Det gäller att titta över de olika planerna på ett bra sätt utifrån de riktlinjer och principer som slås fast i infrastrukturpropositionen. Det kommer vi att debattera här på torsdag. Det kan förhoppningsvis hamna på ett bra och prioriterat sätt framöver.

Anf. 40 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Vi ska debattera det på torsdag. Men vi debatterar i dag närtidssatsningen. Jag konstaterar att ni använder 25 procent av medlen till Banverket och 75 procent till Vägverket. Om det är riktninggivare för hur ni satsar framöver är det inte precis något stöd för vare sig enskilda eller näringsliv som vill kombinera vägen med andra transportslag.

Klimatberedningen var överens om att man skulle ta Banverkets högsta alternativ för att det skulle gå att nå de klimatmål som de borgerliga och vi rödgröna har satt upp. Jag förstår inte hur ni kan desavouera dem som satt i Klimatberedningen och valde Banverkets högsta alternativ. Om ni satsar medel på att tidigare amortera lån är det inte detsamma som att Banverket får signal att använda pengar nu för verksamheter.

Jag har en fråga till Nina Larsson. Har du någonsin besökt Karlstad Buss? Det har varit väldigt tydligt med att man måste vända ordningen om man ska kunna få klimatvänliga transporter. Du kommer ju därifrån. Det har talat om vad som behövs för att fler människor ska åka kollektivt.

Det gäller att man satsar på det i första hand och bilen i andra hand. Man får vara tongivande i planerna och i investeringar i kollektivtrafik. Det företaget har inte vid något enda tillfälle talat om att det behöver mer pengar till vägar. Det handlar om investeringar som gynnar kollektivtrafiken.

Jag hittar ingenting av det i er närtidssatsning. Har du lyssnat på vad Karlstad Buss har att säga och tagit intryck av det någon gång?

Anf. 41 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag måste erkänna att jag inte har besökt Karlstad Buss. Däremot åker jag väldigt ofta med dem, eftersom jag inte har en bil och jag bor i Karlstad. Det är med högst jämna mellanrum som jag nyttjar kollektivtrafiken i Karlstads kommun.

Den fungerar alldeles utomordentligt. Den har också genomgått klara förbättringar. Man hade också en transportslagsövergripande satsning i somras. Karlstad Buss drev trafik på vattnet. Det var mycket uppmärksammat och gav också mycket fler resenärer. Det är absolut bra på så sätt.

Det är möjligt att Karlstad Buss inte begär några ytterligare satsningar på vägar. Men faktum är att man i allt väsentligt kör på vägar och till viss del på vattnet. Där har man klara och tydliga behov av att det måste fungera på vägarna även för buss och kollektivtrafiken. Allting hänger samman.

Infrastrukturen är oerhört avgörande även för kollektivtrafiken, och så kommer det att vara också framöver.

Anf. 42 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! En känd idrottsprofil sade att han var störst, bäst och vackrast. Han levererade bevisligen och var som bäst när det gällde.

Nu säger Nina Larsson: Vi är bäst när det gäller. Jag kommer då att tänka på det som står i Bibeln om att högmod går före fall. Dessutom kommer vi att se på valdagen när väljarna lägger sin röst vem som är bäst när det verkligen gäller. Jag tror att alla politiker har den ambitionen.

Det var väldigt lite konkret politik i det som Nina Larsson tar upp som skulle styrka det påståendet. Jag skulle vilja ställa samma fråga till Nina Larsson som jag ställde till Sven Bergström i Centern. Gör regeringen de största satsningarna på vägar eller järnvägar? Vilken prioritering är den riktiga?

Jag har hela tiden hävdat att ni satsar mer på väg än på järnväg. Vissa av er försöker låtsas att det är på ett annat sätt. Jag vill att Nina Larsson nu klart deklarerar vad ni satsar mest på och förklarar varför.

De flesta av de projekt som du nämnde i ditt anförande var projekt som byggde på kommunal medfinansiering. Jag tyckte att du sade det om genomfartstrafiken i Umeå. Jag har inte fått något svar fastän jag har ställt frågan i ett flertal debatter. Varför är det bättre att kommuner,

landsting, regioner eller företag lånar pengar för att bygga infrastruktur än att staten gör det?

Du låtsas att inte vi andra satsar på saker som bärighet, funktionshindre och annat. På torsdag kommer jag att kunna visa att vi har betydligt mer långtgående och tydligare satsningar på både bärighetsåtgärder på vägsidan och inte minst satsningar på kollektivtrafiken som klarar målet att alla ska ha tillgänglig kollektivtrafik år 2010. Vi har också avsatt pengar till det.

Leverera nu lite grann och utveckla påståendet om att ni är bäst. Visa det nu i konkret politik och innehåll!

Anf. 43 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle säkerligen kunna hämta listan och läsa upp alla de objekt som vi satsar på i närtidssatsningen. Jag valde några, men jag skulle kunna ta upp hela. Annars kan man gå in på regeringens hemsida och mycket lätt hitta rätt till närtidssatsningar och förklaringen till det.

Det berör fortsatt snabbare utbyggnad av Trollhättedelen. Det gäller olika trafiksäkerhetsåtgärder bland annat i Dalslandstrakten. Jag kommer inte exakt ihåg vilken som var närmaste orten för det. Men det går som sagt att lätt kolla upp.

Det är procentuellt just nu en större satsning på väg än på järnväg. Det har återigen att göra med att alliansregeringen har ett transportslagsövergripande synsätt när det gäller infrastrukturen. Vi behöver både och. Vi behöver både väg och järnväg.

Just nu fanns det mer angelägna satsningar att göra på vägsidan. Man hade inte kunnat beta av dem tidigare på grund av ofinansierade planer och dylikt.

Anf. 44 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag går till frågan om närtidssatsningar. Jag hävdar återigen att de flesta av de satsningar som ni gör är att ni tidigarelägger redan beslutade satsningar. Det är inte så att vi inte nu har någon infrastrukturplan. Det pågår faktiskt saker, och det kommer att överlappa varandra. Det är inte så att det är helt nya pengar eller projekt som ni har kommit på, utan de finns redan.

Det ständigt återkommande argumentet är att de tidigare regeringarna inte finansierade sina objekt och så vidare. Det är bara någonting som ni griper ur luften. Alla regeringar hittills har gjort det med den ordning vi har. Det borde vi känna till i Vänsterpartiet som är de som kritiserar systemet. Vi vet mycket väl att man finansierar varje år.

Varje år ska man finansiera alla anslag. Sedan kan verkligheten springa ifrån det på grund av systemet. I stället för att det tog tre eller fyra år att bygga en väg så tog det fem år, och då blev det kostnadsfördyringar. Men skyll inte på Vänsterpartiet! Skåda er själva i naveln och undra vad det kan bero på att man drar ut onödigt länge på tiden med viktiga investeringar.

Det är just därför som vi föreslår en annan ordning åtminstone för strategiska och långsiktiga objekt. Jag konstaterar nu att det finns en bred samsyn på oppositionssidan om den finansiering vi kan tänka oss när det gäller stora strategiska projekt. Jag märkte att även Centerpartiet var inne på samma lösningar. Jag skulle vilja ställa en fråga till Folkpartiet. Kan

ni tänka er att det finns investeringar på infrastrukturens sida som faktiskt kräver statlig lånefinansiering i ökad omfattning jämfört med i dag?

Anf. 45 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! I sitt anförande tidigare sade Peter Pedersen att Vänsterpartiet gör helt andra bedömningar av vad som är viktigt för svensk ekonomi än vad alliansen gör. Jag är själv väldigt glad över detta och känner mig oerhört stärkt och trygg med det faktum att alliansregeringen drar andra slutsatser och gör andra bedömningar än Vänsterpartiet gör när det gäller ekonomin.

Vi har haft anslagsfinansiering på detta område under väldigt lång tid. Det finns en rad anledningar till att det är så. Det skapar transparens. Man ser klart och tydligt vart pengarna går. Man kan göra prioriteringar mellan de här investeringarna. Det finns även andra typer av satsningar. Man kan tänka sig kunskapsinvesteringar som kanske skulle generera mer tillväxt framöver än vad en infrastrukturinvestering skulle göra.

Hur ska man då vikta dem? Ska vi börja låna och lämpa över kostnaderna på våra barn och barnbarn när det gäller alla områden eller hur många områden är det som detta ska gälla?

Jag står klart och tydligt fast vid att det uteslutande är anslagsfinansiering som gäller, så långt det bara är möjligt. Sedan är det klart att det finns särskilda, extrema situationer, det är mycket möjligt att det skulle kunna hända, men så långt det absolut är möjligt är det anslagsfinansiering som gäller.

Anf. 46 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Vi befinner oss nu i en situation där många människor är oroliga. De är oroliga för jobben, oroliga för företagets framtid och för den finansiella krisen. Därför är den starka reformbudgeten för 2009, med 32 nya miljarder och starkt fokus på investeringar i vägar och järnvägsinfrastruktur, en budget för jobben här och nu såväl som för investeringar för att svenska jobb och företag också långsiktigt ska bli mer konkurrenskraftiga. Regeringen har också förstärkt detta reformarbete med ytterligare drygt 8 miljarder för att möta den dramatiskt förändrade konjunkturedgången.

Det här är en budget för investeringar i hela Sverige som skapar jobb i alla delar av landet och som långsiktigt stärker företagets konkurrenskraft. Det handlar om investeringar i allt från den enskilda vägen till spåret där X 2000 ska komma i tid till Göteborgs central. Det handlar om ökad tillgänglighet så att alla människor ska kunna nyttja de kollektiva trafikmedlen. Det handlar om investeringar i vägar för att minska antalet flaskhalsar och förbättra miljön såväl som för att stärka järnvägsinfrastrukturen i de norra delarna av landet så att godsets färd genom landet ges större förutsättningar att transporteras effektivare på järnväg. I storstäderna handlar det om att frustrerade pendlare ska ha ökad tillit till den spårbundna kollektivtrafiken.

Fru talman! Vi befinner oss i en mycket allvarlig situation där de av regeringen utsedda regionala samordnarna efterlyser investeringar i infrastruktur och tidigareläggning av väg- och järnvägsbyggen. Därför har också ordinarie budget förstärkts med ytterligare 1 miljard för underhållsinvesteringar under 2009, 2010 och 2011.

Fru talman! Den i dag samlade socialistiska oppositionen har kritiserat mig och regeringen för investeringar i vägar runt om i Sverige. Det vore nog på sin plats, eftersom man hitintills inte har gjort det, att förmedla vilka vägar runt om i vårt avlånga land som inte ska byggas. Det är nog så att både kommuninvånare och kommunpolitiker förväntar sig svar.

Det kanske också är bra att det är väldigt tydligt hur den samlade socialistiska oppositionen motiverar varför man inte ska investera i vägförbättringar, varför det inte ska investeras i mitträcken, varför vi inte ska investera i bärighetsförbättringar i Norrland och varför vi inte ska satsa på att investera bort olycksdrabbade sträckor i Skåne och Blekinge eller varför vägar till hamnar inte är en förstärkning av de svenska jobbens konkurrenskraft. Jag tror att det är oerhört bra om det är så tydligt att också riksdagsledamöterna på hemmaplan kan redogöra för detta. Jag förväntar mig att Christina Axelsson, Karin Svensson Smith och Peter Pedersen mycket tydligt redogör för den samlade socialistiska oppositionens vägval.

Fru talman! Vi lever i ett land som är oerhört beroende av transporter. Våra svenska jobb och våra företags konkurrenskraft beror till stor del på en fungerande transportkedja, eftersom våra jobb är så exportberoende.

Kommunikationer är vardag för oss alla, för föräldrar, studerande, företagare, arbetstagare, semesterfirare, konsumenter och så vidare. En fungerande vardag förutsätter fungerande transporter såväl för individer som för företag. Och jag, fru talman, tänker fortsätta argumentera och arbeta för att infrastrukturen för vägar, järnvägar, sjöfart och flygplatser förbättras. De ska bli bättre var och en för sig, men samlat i en transportkedja ska de bli mycket effektivare, allt för ett mycket tydligare decentraliserat samhälle med en starkt minskad miljöpåverkan och med ett mycket bättre ekonomiskt utfall.

Jag ägnade en stor del av mitt första år i regeringen åt att samtala med och lyssna på människor och näringsliv runt om i landet. Många vittnesmål beskriver problematiken med flaskhalsar som under många år förhindrat effektivare godstransporter, flaskhalsar som har förstört boendemiljöer och stadsmiljöer. Det är fråga om frustrerade pendlare som ständigt drabbas av förseningar, dålig robusthet som vid en storm lamslår järnvägstrafiken i flera dagar. Det kan tyckas enkelt att hugga bort träd – billigt också i förhållande till nyinvesteringar – men detta har inte heller prioriterats. Det handlar om försenade projekt på grund av utdragna planeringsprocesser, utlovade projekt som stoppats eller senarelagts eftersom pengarna flyttats till andra projekt.

En gemensam nämnare för många av de här verklighetsbilderna var att staten inte var en pålitlig partner. Jag kunde snabbt konstatera att det krävdes stora insatser för att åter bygga upp förtroendet för staten, i synnerhet genomförandet av befintliga investeringsplaner för 2004–2015. Det var kraftiga förseningar, och det saknades mellan 80 och 90 miljarder.

Med detta i bagaget, fru talman, var det oerhört avgörande att göra en kraftfull satsning i närtid för att åtgärda de mest akuta situationerna som man runt om i landet hade pekat på innan det var realistiskt att ta nästa steg, att blicka framåt till nästa planperiod, mot 2020.

I budgeten föreslås alltså 3,8 miljarder extra för 2009, 3,8 miljarder extra för 2010. Med de tidigare förstärkningarna, som innebar höjningar med 1,8 miljarder redan under innevarande år, innebär det en förstärkning på bortåt 10 miljarder kronor de kommande åren. Det är, som sagt var, den enskilt största satsningen på infrastruktur som någonsin har gjorts i en enskild budgetproposition. Den är välmotiverad. Det tror jag att alla har förstått.

Dessutom har vi förstärkt med ytterligare 1 miljard som har fokus på drift och underhåll.

Med detta tillskott kommer regeringen fram till och med 2010 att ha stärkt underhållet på järnvägssidan med 36 procent och på vägsidan med 26 procent. Det ökar möjligheterna för persontrafiken att komma i tid. Det ökar möjligheterna för företagen att lita på att godset på järnvägen kommer fram när det ska.

Med närtidssatsningen säkerställs att angelägna projekt kan genomföras snabbare och mer rationellt. Vi prioriterar som sagt var projekt i hela landet. Det handlar om utbyggnad av väg 73 från Västerhaninge till Nynäshamn och om E 45:an mellan Älvängen och Trollhättan. Låt mig stanna upp där ett tag.

Med rätta diskuterade man krispaket dagarna igenom. Sist det begav sig visade Socialdemokraterna stolt upp ett krispaket i Trollhättan där man inkluderade E 45:an mellan Göteborg och Trollhättan. 13 olika projekt fick avbrytas därför att man plockade bort pengarna från dessa regioner till just E 45:an, men det räckte inte. Ytterligare 700 miljoner tillförs nu E 45:an för att vägen mellan Trollhättan och Göteborg ska fullföljas. Det kanske är på sin plats att den nu samlade socialistiska oppositionen tydliggör om den här vägsträckan inte längre är aktuell eftersom jag får kritik för att jag lägger pengar på investeringar i stora vägprojekt.

Vi satsar också på förbifarter i Umeå, Sundsvall, Motala och Katrineholm. Det är mycket motiverade insatser för att minska genomfartstrafiken och miljöbelastningen i stadskärnorna. Det är ett mycket starkt fokus på de boendes miljösituation.

Regeringen satsar också på vägförbindelser till hamnarna i Trelleborg och Göteborg i syfte att stärka transportkedjan och sjöfartens roll i det samlade godsflödet.

På järnvägssidan innebär närtidssatsningen att utbyggnaden av Haparandabanan och Ådalsbanan nu genomförs snabbt och effektivt. Låt mig också stanna upp här. Häromdagen besökte jag en ny sträckning på Haparandabanan. Då redogjorde Banverket för att den närtidssatsning som vi snart ska besluta om betyder bortåt 400 jobb fram till och med 2010 för Norr- och Västerbotten. Det handlar återigen om insatser som görs i rätt i tid.

Vi satsar också på angelägna kapacitetsförbättringar i Bergslagen, norra Sverige och längs den södra delen av Norrlandskusten för att företagen ska få bättre möjligheter att välja järnvägsinfrastrukturen för sina godstransporter.

I en situation när konjunkturen svänger är det naturligtvis oerhört viktigt att vi genomför insatser för att stärka de större arbetsmarknadsregionerna. Av den anledningen tar vi lärdom av insatserna i Stockholm med en kraftsamling från olika aktörer. Vi går vidare till en kraftsamling

i väst och Östersund med pendlaren, den dagliga resenären, i fokus för att man ska kunna lita på den spårbundna trafiken på ett bättre sätt än i dag.

Den regionala nivåns delaktighet har varit avgörande för de prioriterade investeringar som nu görs i närtidssatsningen. Det handlar om bortåt 66 års väntetid. Jag ska inte citera Christina Axelsson, men hon sade att det går ju att snacka. Alliansregeringen har mycket tydligt lyssnat på regionernas prioriteringar, och nu skapar vi bättre förutsättningar för bra boendemiljöer i en del av de större städer som har haft en lång väntan inför en bättre vägsträckning.

Fru talman! Regeringen satsade i ordinarie budget, och ytterligare i tilläggsbudgeten, på vägar och järnvägar i Sverige. Något som kommuninvånare, företagare och regionala samordnare starkt efterlyser. Vi skapar förutsättningar för tidigareläggningar och större arbetsmarknadsregioner. Vi satsar på jobb och företagande här och nu. Med det är lika viktigt att detta också är en del av en långsiktig, viktig investering för att de svenska jobben också fortsatt ska vara oerhört konkurrenskraftiga i den globala värld vi befinner oss i.

Anf. 47 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Statsrådet Torstensson räknade upp ett antal saker som människor är oroliga för, finanserna, jobben och någonting till som jag har glömt, men det intressanta var vad Åsa Torstensson inte nämnde, det vill säga klimatet. Jag förstår inte hur man kan utelämna klimatet när vi debatterar den enda sektor vars klimatpåverkan ökar i Sverige. Europeiska miljöbyrån har konstaterat att Sverige sammantaget kommer att få större utsläpp av växthusgaser framöver. Vägverket konstaterar i sin sektorsrapport från i fjol att trots att man nu köper snålare bilar har volymökningen av vägtransporter gjort att nettotillskottet är större för 2007 än vad det var för 2006.

Det här diskuterades i Klimatberedningen på de sammanträden då jag var med och säkert även på de andra. Man konstaterade att det krävs en kraftfull satsning på spårinfrastruktur om människor ska kunna förflytta sig på ett klimatvänligt sätt.

Därför undrar jag om Åsa Torstensson hade någonting av detta med sig när hon diskuterade införande av kilometerskatten på transportministermötet. Den danska regeringen håller på att förbereda sig för att man ska vara värd för FN:s klimatmöte i december nästa år. Därför har man bestämt sig för att införa en kilometerskatt i hela landet. Det har man tidigare gjort i Tyskland, Schweiz, Österrike och några länder till. Jag skulle vilja veta hur den svenska regeringens position var. Innan du åkte dit var du hos oss i trafikutskottet. Då sade du att det inte var något självändamål att man kom fram till en uppgörelse. Vad bidrog Sverige med? Satte ni käppar i hjulet för Danmarks införande av kilometerskatt eller inte?

Anf. 48 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Nej, Karin Svensson Smith, jag utslöt inte vikten av miljöinvesteringar och att vi har en utmaning att minska miljöutsläppen när det gäller infrastrukturplaneringen. Men däremot är det oerhört anmärkningsvärt att Karin Svensson Smith och den uppenbarligen samlade socialistoppositionen duckar för den oro som människor i Sverige känner

i dag för jobben och företagandet. Ni ser inte vikten av att vi skapar förutsättningar för bra infrastruktur i alla delar av landet. Jag hoppas verkligen att Karin Svensson Smith tar tillfället i akt och talar om vilka delar av landet som ni utesluter från de jobbefrämjande åtgärder som regeringen investerar i.

Vi hade mycket riktigt en Eurovinjettdiskussion i EU:s ministerråd i förra veckan med anledning av möjligheten att införa eller förändra det avgiftssystem som vissa länder i dag är medlemmar i. Den svenska regeringen är starkt kritisk till det förslag som ligger på bordet av den anledningen att vi inte tycker att EU ska besluta om öronmärkning av intäkter som sker i Sverige. Vi i Sverige förbehåller oss att göra egna prioriteringar över budget. Det är oerhört viktigt och avgörande.

Den andra delen som vi är starkt kritiska till av rättsliga skäl är att Eurovinjettsystemet är en skatt och ska så behandlas. Ett eventuellt beslut ska i så fall ske med enhällighet. Det är mycket tydliga subsidiaritetsinslag som vi bejakar. Jag trodde i min enfald att Miljöpartiet och Karin Svensson Smith också bejakade detta.

Anf. 49 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Det som stod i de handlingar som vi i trafikutskottet fick var att regeringen kände oro för att lastbilar skulle bli förfördelade när man satte avgiftsnivåerna, eftersom det har sagts att de ska stå i proportion till användningen av infrastrukturen. Tunga bilar sliter mer på vägar än lätta, och både Danmark, Holland och andra länder planerar att införa detta för såväl personbilar som lastbilar och ta ut mer från lastbilar. Det var en grund till att den svenska regeringen inte satte det som ett självändamål att nå en uppgörelse.

Det är väldigt intressant att få reda på detta. I Banverkets tidning Godset, som kom i dag, är det någon som uttalar sig i likhet med vad många andra tidigare har sagt: Så länge det är billigare att köra med lastbil hela vägen än att lasta om kommer vi att få en ökad klimatpåverkan från trafiken.

Vi kan bygga hur mycket infrastruktur som helst – vi vill självfallet bygga mer på järnvägssidan och inte fördela 75 procent till väg och 25 procent till järnväg som ni gör i närtidssatsningen – men användningen av infrastruktur är ju delvis beroende av vad det kostar att använda den. Har man inte ekonomiska styrmedel som internaliserar de externa effekterna, som det heter i EU:s vitbok och som det kan komma att stå i vårt svenska riksdagsbeslut, kommer följderna att bli ökade vägtransporter på andras bekostnad och ökad klimatpåverkan.

Därför är kilometeravgifter, precis som Klimatberedningens samtliga partier sade, en förutsättning för att man ska nå klimatmålen inom transportsektorn.

Anf. 50 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Det är oerhört intressant att Karin Svensson Smith väljer att i ett läge där svenska företag och svenska jobbare efterfrågar investeringar i Sverige för svenska jobb föra debatt om EU:s frågeställning, som inte ens är på högkant för debatt.

Deltagande i Eurovinjettsystemet är helt frivilligt. Även om Eurovinjettsystemet skulle besluta i enlighet med det som nu är föreslaget finns

det inga hinder för Sverige att införa kilometerskatt, och det finns heller inga hinder om man vill avstå från att göra det. Hela Eurovinjettsystemet är frivilligt, med frivilligt medlemskap.

Inte desto mindre tror jag att det är viktigt – och detta tog jag också upp i min information till trafikutskottet – att det är en problematik med den trängselskattfaktor som man har lagt in, eftersom den i sig inte på något sätt är styrande. Det är därför som den svenska regeringen har sagt att en trängselskattfaktor bör villkoras med att man också måste åtgärda trängselsituationen, så att den inte bara blir en fiskal situation där ett land utan att vidta åtgärder för minskad trängsel kan ta in ytterligare intäkter. Trängselavgiften i sig var bara inriktad på tunga lastbilar, inte på lätta lastbilar eller på persontransporter, vilket innebär att man ändå inte skulle nå effekten minskad trängsel. Det var en viktig anledning till att Sverige och andra länder hade synpunkter på just trängselskattfaktorn.

Anf. 51 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Sven Bergström sade tidigare att regeringar kommer och går. Man blir något paff när man i en budgetdebatt möts av ministern – det är hedrande att ministern är här – som inte ens har läst vår motion. Den är på sju sidor, och jag ska be att få överlämna den här och nu, var så god!

Ministern påstår att vi socialdemokrater kommer att ta bort vägprojekt. I vår motion beskriver vi tvärtom att vi satsar på vägar och järnvägar. Vi satsar 820 miljarder 2010 på att bygga ut vägar Hurva–Rolsberga, Rolsberga–Fogdarp, Fogdarp–Hörby och Hörby norra–Linderöd, vilket också ligger i den här budgeten.

Vi satsar vidare på Hamnbanan i Göteborg, det är en järnvägssatsning, dubbelspår Hallsberg–Degerö med ny mötesstation och dubbelspår Skutskär–Furuvik, som jag sade i mitt anförande. Vi satsar på dubbelspår på Centrumbanan i Södertälje, mellan Södertälje Hamn och Södertälje C. Vi satsar också på etapp ett av anslutningen till kombiterminalen på Händelö.

Nu vill jag höra ministrerns egna ord: Varifrån har ministern fått uppgiften att vi socialdemokrater tar bort vägprojekt?

Anf. 52 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Det är en oerhört bra fråga från Christina Axelsson.

Med anledning av att vi i dag befinner oss i en situation där vi har en samlad socialistopposition tycker jag att det är lämpligt att Christina Axelsson som talesman för det största partiet i socialistoppositionen, redogör för vilka projekt och vilken budget det är som gäller.

Miljöpartiet vill avslå samtliga större vägprojekt i regeringens när-tidssatsning.

Jag tycker att det vore intressant att höra Christina Axelsson redogöra för vilken del av landet som vi inte ska bygga. Är det E 45, som i vår satsning får 700 nya miljoner, som inte ska erhålla finansiering? Är det E 22, som i samma krispaket blev utan utbyggnadsplaner, som fortfarande inte ska bli aktuell? Är det Norrlands inland som inte ska erhålla resurser för väginvesteringar? Det vore oerhört intressant att få höra den samlade socialistoppositionens samlade syn på väginvesteringar.

Anf. 53 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Helt plötsligt vet jag inte om ministern ens vet vad vi diskuterar nu. Vi diskuterar budgeten 2009. För budgeten 2009 är det fortfarande Åsa Torstensson som är minister. Kom igen när vi ska börja diskutera efter 2010! Då ska vi gärna komma med ett samlat förslag. Nu har vi socialdemokrater inte gjort det, och det hade varit klädsamt om ministern hade sagt: Oj då, jag råkade ta fel. Jag hade visst inte läst er motion.

Jag tänkte också säga en annan sak under mina två minuter. Den här budgeten heter *Fler i arbete – tryggad välfärd*. Det är fina paroller. Nu vill jag ställa två frågor till ministern, förutom att jag hoppas att hon tar tillbaka det hon påstod om att vi inte vill satsa på vägar. Beräknas arbetslösheten vara högre i slutet av den här mandatperioden än den var i början? På vilket sätt bidrar 2009 års budgetproposition i vad gäller utgiftsområde 22 till att vi får minskade växthusgasutsläpp och därmed också minskade påfrestningar på miljön?

Anf. 54 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag trodde att Christina Axelsson skulle ta bollen och förklara hur den samlade socialistoppositionens vägalternativ såg ut. Men Christina Axelsson kanske väljer att inte åka utanför Stockholms tullar. Runt omkring i landet har man i dag stora förväntningar på den närtids-satsning som nu blir verklighet i samband med budgeten.

När vi nu lägger tydliga transportslagsövergripande förslag ser vi alla fyra transportslagen. Det är oerhört stort tryck på att varje transportslag ska vara mycket effektivare i morgon än i dag. Det är därför som vi tänker i transportkedjor. Det är därför vi planerar i transportkedjor. Det är därför vi lägger resurser på järnvägsinfrastruktur så att godset kan lämna väg till fördel för järnväg.

Precis det som Christina Axelsson efterlyser genomför regeringen i den här budgeten.

Anf. 55 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag vill också börja med att ge ett erkännande till Åsa Torstensson för att hon deltar i så många av de debatter vi har här med trafikutskottet. Det tycker jag borde mana till eftertanke. Andra ministrar kunde jobba i samma riktning.

Däremot blir jag inte lika imponerad av själva politikens innehåll. Här talas om att vara bäst när det gäller. Ja, jag tycker fortfarande att regeringen har en hel del att bevisa på den punkten.

Infrastrukturministern väljer att kalla oss "socialistoppositionen". Jag kan konstatera att det finns åtminstone ett parti i vår opposition som inte kallar sig socialister. Så länge ni kör den argumentationstekniken kommer jag att kalla er för "högerregeringen". När ni lägger av med det här socialistsnacket, som inte omfattar alla, kan jag lägga av med att kalla er för "högerregeringen". Jag tycker faktiskt att vi ska ha ett vårdat språk här i kammaren och inte sätta epitet på varandra. Jag har ingenting emot att bli kallad socialist, kan jag lägga till, men det kanske inte är så att miljöpartister uppskattar det ordvalet.

Åsa Torstensson kommer in på satsningar i framtiden. Jag hoppas att ministern även deltar på torsdag. Då kan vi diskutera. Då kan jag leda i

bevis att Vänstern satsar betydligt mer än regeringen som helhet både vad gäller investeringar och vad gäller drift och underhåll, faktiskt på både vägsidan och järnvägssidan. Vi satsar mycket pengar på enskilda vägar, bärighet och så vidare.

Men fortfarande kvarstår det stora problem som ni har. Ni väljer att i dessa tider satsa mer pengar, på både kort och lång sikt, på väg än på järnväg. Vänstern säger inte att vi inte behöver lägga en krona på vägsidan. Vi säger däremot att vi måste satsa mer på drifts- och underhållssidan där än att bygga nytt. Det behövs mycket pengar på underhållssidan även när det gäller järnvägssidan, men där krävs det också mer av nyinvesteringar, tycker vi. Det behövs mer nyinvesteringar på järnvägsidan än på vägsidan.

Jag vill nu bara kort fråga för sista gången – jag hoppas att jag inte behöver ställa den frågan igen: Varför är kommunal lånefinansiering, så kallad medfinansiering, bättre och mer ekonomiskt ansvarsfullt än att staten lånar upp till egna investeringar i nationell infrastruktur?

Anf. 56 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Inledningsvis ska jag säga att vi satsar mer pengar på både väg och järnväg. Och en gång för alla: Vägnätet är mer omfattande än vad järnvägsinfrastrukturnätet är – därav satsar vi också mer pengar på väg. Den tidigare debatten kunde kanske också belysa det eftersom vi har väginfrastruktur i stora delar av landet där det inte finns någon järnvägsinfrastruktur.

Jag tror det är oerhört viktigt att, i det samverkansarbete som jag pläderar för och kommer att fortsätta arbeta med tillsammans med regionerna och kommunerna, vara mycket tydlig med att det är tillsammans vi gör prioriteringar. Det finns inte tillräckliga resurser för allt, men med ökad medfinansiering skapar vi bättre förutsättningar för ytterligare resurser för bra väg- och järnvägsinfrastrukturer.

Det är egentligen så att vi tar lärdom av det man under många år har gjort i Stockholm som medfinansierare av stora infrastrukturprojekt. Nu skapas förutsättningar för ytterligare 30 miljarder förutom de kommande 417 miljarderna, just i syfte att utveckla infrastrukturen i alla delar av landet. Vi fortsätter att bejaka medfinansiering, precis som det under många år har fungerat i Stockholms landsting.

Anf. 57 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att den borgerliga regeringen är väljarna och de boende i till exempel Värmlands, Örebro och Sörmlands län svaret skyldig. Varför ska de vara med och finansiera till exempel Citybanan medan de som bor på västkusten i den näst största staden – det är väldigt vanligt förekommande att man pendlar från Göteborg till Stockholm – inte ska vara med och medfinansiera? Men om man bor i Örebro ska man det. Var finns den logiken?

Var ska de pengar tas som man ska pytsa in i systemet i till exempel Örebro län eller motsvarande? Ska man bara ta det ur den kommunala budgeten under eget kapital och reservera en fond eller någonting för att man ska bygga Citybanan, eller är risken, eller hur man nu vill uttrycka det, uppenbar att man måste låna till de pengar som krävs för att man ska

göra denna avsättning i den kommunala ekonomin? Är det verkligen väl använda pengar?

Från början skrev ni så mycket om OPS, att privata företag skulle gå in och bygga vägar, och sedan skulle vi hyra tillbaka vägarna av dem. Det säger ni väldigt lite om. Jag tror att verkligheten om två tre år förhoppningsvis kommer att visa att vi nog inte kan lita på eller hoppas på att någon annan ska finansiera vår gemensamma statliga angelägenhet, nämligen att se till att någon annan ska betala för infrastruktur – vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar och kombiterminaler. På marginalen, om man vill bygga om en pendeltågsstation så att den ska se ut på ett visst sätt, kan jag ha stor förståelse för att man kan pytsa in pengar, men nu pratar vi om huvudprinciperna här.

Jag konstaterar att Sveriges Kommuner och Landsting har en ungefär likartad kritisk syn på att ni försöker vältra över kostnader på kommuner och landsting som har helt andra ansvarsområden som de ska säkerställa.

Varför är det bättre att man lånar pengar kommunalt än att vi gör det? Det handlar om att man ska kunna betala för de lån man upptar och de amorteringar man gör – precis som i vanlig ekonomi. Varför bör vi stödja ett finansiellt system om inte någon ska låna pengar? Det låter som om alla ska spara i spargris, och sedan går man och köper en järnväg för 100 miljarder när man har samlat ihop tillräckligt mycket pengar. Är det verkligen en klok politik?

Anf. 58 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! All medfinansiering är självklart fullständigt frivillig och ska antas i de demokratiskt valda grupperingar som har ansvaret.

Staten är och kommer att vara huvudansvarig för vägar och järnvägsinfrastruktur. Jag tror inte att staten ska ta över de kommunala hamnarna, för de hamnar vi har är kommunalt finansierade eller privata, och jag utgår ifrån att Peter Pedersen inte har krav på att staten ska ta över dem.

Citybanan är ett praktexempel. Regeringen valde att göra en översyn av finansieringen av Citybanan och alternativ till Citybanans spår. Det blev en mycket tydlig reaktion i ett storregionalt område av den anledningen att den har i allra högsta grad med en pendlingssituation att göra och har betydelse för den lokala spårbundna kollektivtrafiken. Därav blev det ett mycket tydligt initiativ runt omkring i storregionen, som uppvaktade regeringen om att det var oerhört avgörande att hitta lösningar för den fördyrade situation som Citybanan efter översynen stod inför. I det sammanhanget fortsatte det med en diskussion och dialog med företrädare i storregionen. Här har vi ett underlag som vi i den kommande planeringen kommer att gå vidare med.

Anf. 59 MARIE NORDÉN (s):

Fru talman! Som Christina Axelsson sade tidigare i debatten ska jag prata om trafiksäkerhetsfrågor, vilket tyvärr ingen annan talare tidigare har gjort. Min förhoppning är att de som kommer efter mig, Eliza eller Malin, kanske nämner någonting om trafiksäkerhetsfrågor.

Mycket har gjorts i trafiksäkerhetsarbetet sedan riksdagen antog nollvisionen i trafiken. Arbetet har skett på bred front, men trots det var tioårsjubileet inget att jubla över.

År 2007 ökade antalet dödade i trafiken, detta trots att regeringen ut-såg året till trafiksäkerhetsår. Men det var något som gick flertalet obe-märkt förbi, och året gav inga direkta avtryck i Trafiksäkerhets-Sverige – åtminstone inte i positiv bemärkelse.

Nu närmar sig år 2008 sitt slut. Trafiksäkerhetsmässigt ser det inte ut som om antalet dödsfall når upp till förra årets nivå. Det är naturligtvis glädjande, men dessvärre mer ett resultat av lågkonjunkturen än av poli-tiska initiativ eller beslut.

Jag har sagt det förr men känner ändå att jag måste säga det igen: Re-geringens trafiksäkerhetsarbete har kännetecknats av att man inte priori-terat trafiksäkerhetsarbete. Och varför kan jag hävda det?

Jag ska ge några exempel. Åsa Torstensson inledde sin tid som trafik-säkerhetsminister med att ge besked om att inte driva frågan om alkohol i personbilar. På så sätt blev Åsa Torstenssons tal det stora bakslaget och också en stor besvikelse på 2007 års trafiksäkerhetskonferens i Tylösand.

Jag hade hoppats att Åsa Torstensson skulle vara kvar under resten av debatten, men hon har tyvärr lämnat salen.

Regeringen har också försvårat möjligheten för trafiksäkerhetsarbete genom att inte ge rimliga förutsättningar för de statliga organen på områ-det. Vägverket, som har huvudansvaret för trafiksäkerhetsarbetet, är un-der utredning – i två omgångar. Först var det utredningen inför införan-det av den nya myndigheten Transportstyrelsen. Och nu är det utredning-
en om hur infrastrukturverkens framtid ska se ut.

Samtidigt väntar bolagisering av delar av verksamheten. Det liknar hela havet stormar på trafiksäkerhetsområdet. Möjligheten till arbetsro är obefintlig, inte minst när det gäller det viktiga trafiksäkerhetsarbetet.

Men det mest anmärkningsvärda måste ändå vara det sätt på vilket regeringen hanterar NTF, nationalsamlingen för trafiksäkerhet. När alla goda krafter behöver samlas för att minska döden på vägarna minskar Åsa Torstensson möjligheten att just samla dessa.

Under tre år tar man bort 25 miljoner av stödet till den samlande or-ganisationen för det idéburna trafiksäkerhetsarbetet, och det utan någon som helst dialog eller möjlighet för NTF att ställa om sin verksamhet.

NTF har en unik position som en samlande trafiksäkerhetskraft för de över 70 organisationer som är medlemmar i NTF. NTF samlar, initierar, medverkar, kvalitetssäkrar och följer upp genomförandet av trafiksäker-hetsaktiviteter tillsammans med pensionärsorganisationer, motororgani-sationer, branschorganisationer, fackföreningar med mera.

Som exempel kan nämnas att samtliga pensionärsföreningar är med-lemmar i NTF. Här finns flera tusen trafiksäkerhetsombud som engage-ras av NTF och som på aktivt sätt bidrar till trafiksäkerhetsarbetet, till exempel genom att inventera farliga trafikmiljöer i lokalsamhället eller delta i studiecirkel och liknande.

NTF arbetar också med att förbättra hastighetsefterlevnaden inom yr-kestrafiken. Det arbetet riskerar nu att försämrats, och som en direkt följd riskerar andelen tunga fordon i svåra olyckor att öka.

När NTF samarbetat med ett antal företagsledning när det gäller mätningar, utbildningar, policyer med mera har man i samtliga fall sett hastighetsminskningar.

Man har även arbetat med att minska mopedtrimningen. Olagligt hö-ga hastigheter är en väsentligt bidragande orsak till ökningen av olyckor.

Med hjälp av NTF:s närgångna granskning och senare samarbete med mopedhandeln har man lyckats hejda trimningen, men nu finns det stor risk att den ökar igen.

Det här är bara några exempel på NTF:s viktiga och framgångsrika arbete som vi alla borde värna om. Men i stället för att använda denna kraft sätter regeringen en strypsnara på NTF:s verksamhet.

Fru talman! Det finns all anledning att vara upprörd över att regeringen inte prioriterar frivilligorganisationernas arbete och att man inte ser att det är just där man behöver förstärka insatserna, inte försvaga.

Regeringen skriver i budgetpropositionen att faktorerna bakom ökad trafiksäkerhet är säkrare fordon, mötesfria landsbygdsvägar samt åtgärder i tätortsmiljö. Det stämmer, men det finns inte ett ord om folkbildning, ökad kunskap och attitydförändringsarbete och dess betydelse för färre dödade i trafiken. Jag måste säga att jag tycker att det är anmärkningsvärt.

Till skillnad från regeringen ser vi socialdemokrater frivilligorganisationerna som centrala i trafiksäkerhetsarbetet. Därför motsatte vi oss regeringens beslut att minska stödet till NTF med 25 miljoner på tre år.

Även om NTF har en särställning vet vi att även andra organisationer gör ett värdefullt arbete. Därför har vi också avsatt 100 miljoner kronor i vår budgetmotion till trafiksäkerhetsinsatser, främst riktade till barn och unga.

Vi vill stärka organisationer som har kompetens och erfarenhet inom trafiksäkerhetsområdet. De bör få ett ökat utrymme för att göra informations- och demonstrationsinsatser.

Fru talman! Alla goda krafter måste användas och samlas i trafiksäkerhetsarbetet. I anslutning till att nollvisionen i trafiken fyllde tio år genomfördes en utvärdering av just nollvisionen av två oberoende och världsledande forskare inom trafiksäkerhetsområdet. Det här var på uppdrag av Vägverket och finansierades också av Världsbanken. I utvärderingen kom det fram flera goda råd när det gäller hur vi kan gå vidare och förstärka och förbättra vårt trafiksäkerhetsarbete.

Precis som utvärderingen föreslår anser vi att det nu är dags att utvidga ansvaret för genomförandet av nollvisionen för att målen ska kunna uppnås.

I dag är Vägverket den myndighet som har det uttalade ansvaret för att arbeta med trafiksäkerhet. Men trafiksäkerhet berör många områden och arbetsfält. Sjukvården, skolan, arbetsmarknaden, folkhälsoområdet, rättsväsendet och polisen har alla en lika viktig roll att spela i trafiksäkerhetsarbetet.

Regeringen bör se till att ansvaret för trafiksäkerhetsarbetet, och uppföljningen av det, breddas. Berörda myndigheter bör få ett uttalat uppdrag att samarbeta med varandra och med intresseorganisationer för att öka möjligheterna att uppnå nollvisionens målsättning. Vägverket bör även i fortsättningen vara den myndighet som leder det strategiska arbetet med trafiksäkerhet, men det är så många andra myndigheter som måste in i detta arbete.

I utvärderingen finns många kloka förslag. Om ministern hade varit här hade jag velat uppmana henne att titta på de förslagen. Vi får ta det någon annan gång; vi får föra det vidare. Jag sade detta ett år tidigare i samma debatt: Titta på förslagen och se till att använda dem! Om vi ska

lära oss av vårt arbete under de här tio åren och gå vidare och ta nästa steg måste vi nämligen ta till vara den erfarenhet och den kunskap som de har gett oss i utvärderingen.

Slutligen, fru talman! Tidigare har vi alltid varit ett enigt utskott i arbetet med nollvisionen och trafiksäkerhet. Så är det inte längre, och det känns väldigt tråkigt. Vi socialdemokrater vill utveckla, förnya och förstärka trafiksäkerhetsarbetet. Frågan är: Vad vill den moderatledda regeringen?

Anf. 60 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Det är lätt att instämma i det mesta av det som Marie Nordén sade i principiella ordalag. Jag vill med bestämdhet hävda att det finns en stor samstämmighet i den svenska riksdagen om att trafiksäkerhetsarbetet är oerhört viktigt.

Hur många gånger har vi inte konstaterat här i kammaren att vi skulle kunna reducera dödligheten på våra vägar med kanske en tredjedel om vi bara kunde få svenska folket att hålla hastighetsbegränsningarna, att köra nyktra, att använda bilbältet och att ha bra däck på sina fordon?

I det arbetet har naturligtvis Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens Främjande – Marie Nordén svävade lite på målet om vad NTF egentligen står för, men jag säger det för protokollet – en väldigt viktig roll, och de kommer att ha en väldigt viktig roll också framöver.

Vår tidigare ordförande i trafikutskottet Monica Öhman gjorde en hedervärd insats som bas för föreningen under några år. Nu är det Jan Sandberg, också tidigare ledamot i trafikutskottet, som med stort engagemang leder det här arbetet.

Sedan kan vi diskutera hur stort anslaget till NTF måste vara för att de ska kunna göra ett fullgott arbete. Den här regeringen har sagt att det kanske finns andra som jobbar med trafiksäkerhet som också kan bidra rejält till att höja trafiksäkerheten och att de också ska ges möjlighet att få del av de särskilda pengar som Vägverket har för att jobba med trafiksäkerheten.

Det kanske inte är av Gud givet att NTF måste ha alla pengar för all framtid. Det är i de avvägningarna som NTF nu får banta sin budget en del, minska personalintensiteten och så vidare.

Jag tror faktiskt att det är viktigare att NTF har folk ute i hela Sverige som jobbar aktivt med detta, jobbar med skolor, föreningar och andra folkrörelser för att få ett tryck i trafiksäkerhetsarbetet. Då är inte en eller annan miljon på central nivå det avgörande.

Anf. 61 MARIE NORDÉN (s) replik:

Fru talman! Sven Bergströms ingång är intressant, hur vi önskar att vi kunde ändra människors beteende. Det är precis det jag också hävdar. Där har NTF spelat en jätteviktig roll.

Det är den enda organisation vi har som sysslar till hundra procent med trafiksäkerhetsarbete. Det finns ingen annan organisation som har byggt upp den kompetensen och som har ett så tydligt uppdrag från sina medlemmar, även förväntan från regering och riksdag.

7 miljoner plockades bort nu under det första året. Ministern sade att NTF kommer att kunna söka och få en stor del av de pengarna. De har

inte sett en enda krona. Ingen annan organisation heller har sett en enda krona av de 7 miljoner som drogs bort det här året.

Man bantar totalt sett 40 procent av NTF:s budget. Det tycker ministern är spännande. Det sade hon senast vi debatterade det här. Det ska bli intressant att se vilka andra som kan få ta del av de pengarna.

Som sagt, ingen annan har fått ta del av dem. Det jag tycker är mest anmärkningsvärt – förutom att jag inte tycker att myndigheter kan göra samma jobb som en frivilligorganisation med ideellt arbete och engagerade människor – är att man när man ska minska resurserna till NTF gör man det utan dialog och möjlighet till att ställa om. Man gör det från en dag till en annan i princip, vilket innebär att NTF inte kommer att ha möjlighet att hitta andra finansierare. Man kommer inte att ha möjlighet att jobba med sina medlemsorganisationer på samma sätt.

Om man på det sättet skär i en budget i en så stor organisation och tror att det inte ska ge väldigt negativa effekter har man inte velat sätta sig in i NTF:s verksamhet. Man gör det på ett väldigt nonchalant sätt från regeringens sida, tycker jag.

Anf. 62 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Marie Nordén och jag är ense om att NTF är en väldigt viktig organisation. Möjligen skiljer det sig åt i att Marie Nordén tycker att de ska ha något slags monopol på att jobba med trafiksäkerhetsfrågor. Det tycker inte jag, inte heller alliansregeringen.

Att den neddragning som nu sker skulle ha skett alldeles utan dialog är inte riktigt sant. Jag träffade Monica Öhman för ett par år sedan redan när det här aviserades första gången. Jag har också träffat Jan Sandberg ett par gånger för att resonera om hur det ska kunna ske på bästa möjliga sätt.

Om det är så som Marie Nordén hävdar att av de särskilda pengar som Vägverket har att fördela till sådana som presenterar bra projekt för trafiksäkerhetens främjande NTF inte har fått en enda krona får Marie Nordén och jag hjälpas åt att ställa Vägverket till svars för hur de hantarer pengarna. Det har inte vi i riksdagen här och nu möjlighet att ha synpunkter på, inte jag i alla fall.

Men låt oss hjälpas åt att granska detta. Har NTF bra projekt ska de självfallet ha del av de särskilda pengar för trafiksäkerhet som Vägverket har sig tilldelat.

Fru talman! Trafiksäkerheten är ohyggligt viktig. Det har vi varit ense om i den här riksdagen. Jag utgår från att vi också är ense bortom den dagsaktuella retoriken om att allt detta är mycket viktigt.

Sverige har varit ett föregångsland på trafiksäkerhetens område. Det kan vi exportera till många fler som har ett mycket större bekymmer med detta. Det finns ett antal områden, hastighet, nykterhet, bälte och annat, som ska prioriteras. Det kan vi alla hjälpas åt med, inklusive Vägverket, NTF och många andra.

Anf. 63 MARIE NORDÉN (s) replik:

Fru talman! Nej, vi tycker inte att NTF är de enda som ska arbeta med de här frågorna. Just därför har vi avsatt 100 miljoner i budgetmotionen för att visa på att vi vill ha in fler organisationer. Men samtidigt vill vi se till att NTF kan arbeta under rimliga förhållanden.

Jag har pratat med Monica Öhman och Jan Sandberg om det man från regeringens sida vill kalla dialog. Det är enligt dem en monolog från departementet, där man har dikterat villkoren. NTF har vädjat om att få respit och ett långsammare tempo för att nå fram till de 25 miljonerna, om det är dit man absolut måste gå från regeringens sida. Det har hela tiden varit hugget i sten från Näringsdepartementet. Man har fullkomligt struntat i vad NTF säger. Det har varit en monolog, inte en dialog.

Jag tror att Sven Bergström och jag är överens om att folkrörelserna är viktiga i många sammanhang, även i trafiksäkerhetsarbetet. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man från regeringens sida inte kan lyssna på Folkrörelseutredningen. Där slår man fast att varje rörelse behöver organisationsbidrag och finansieras med det för att långsiktigt kunna arbeta med frågorna, sedan projektstöd vid sidan om.

Nu riskerar NTF att bli en projektorganisation som hela tiden ska leva på att söka nya pengar. Vi alla som har jobbat i organisationen vet vilken kraft det tar från att jobba med verksamheten.

Jag hade önskat att regeringen hade gått en helt annan väg här. Det finns saker vi är överens om, men det finns också saker vi inte är överens om. Alkolås i personbilar var en sådan fråga. Där ser jag att vi går åt helt skilda håll. Det handlar också framför allt om hur man hanterar folkrörelserna och deras roll i det här arbetet.

Anf. 64 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Fru talman! I dag debatterar vi budgeten för kommunikationer, utgiftsområde 22. Infrastrukturen är verkligen i ropet just nu. Vi har dagens budgetdebatt. Vi har torsdagens debatt om den nya infrastrukturplaneringen de kommande tolv åren. Vi har också nyligen debatterat och beslutat om inrättandet av Transportstyrelsen och bolagisering av delar av Vägverket och Banverket.

Det är helt i linje med vad alliansen presenterade före valet 2006. Vi fullföljer nu de satsningar vi utlovade i valrörelsen.

En väl fungerande infrastruktur är en grundförutsättning för tillväxt och utveckling. Det är helt i linje med arbetslinjen som alliansen arbetar med. Det är något väldigt viktigt och nödvändigt om vi ska klara framtidens välfärd.

Vi står inför flera utmaningar. En handlar om eftersatta investeringar. Någoting mellan 80 och 100 miljarder saknas i tidigare infrastrukturplaner, enligt Banverket och Vägverket. Vi har eftersatt drift och underhåll. Vi har ett underhållsberg som på vägsidan nu är uppe i hisnande 30 miljarder. På järnvägssidan är det över 20 miljarder.

Den kanske främsta utmaningen är klimatutmaningen. Vi måste minska transportsektorns koldioxidutsläpp.

Fru talman! Infrastrukturen är en väldigt viktig fråga för alliansen. Det gäller att vi ser ett transportsystem, inte fyra olika transportslag. Vi måste utgå från användaren, från resenären, från företagaren som ska transportera sitt gods. Vi måste återupprätta statusen för infrastrukturen.

Vi måste se till att tillväxt och utveckling går hand i hand med miljö och klimat. Vi måste utnyttja transportsystemet bättre ur miljösynpunkt. Vi måste alltså ha en hållbar tillväxt.

Då har vi ett behov av ett transportsystem som hanterar klimatutmaningen men samtidigt bidrar till en samhällsutveckling med hållbar till-

växt som kan säkra framtidens välfärd. Vi måste få fler att åka kollektivt, och vi måste se till att alla resor och transporter kan utföras på ett så klimateffektivt sätt som möjligt.

Jag kan konstatera att oppositionen har vaknat. Socialdemokraterna har vaknat. Nu är man beredd att satsa. Det var synd att man tog sovmorgon i tolv år.

Nu hittar man nyckeln till portmonnän. Nu är man beredd att ösa ur plånboken. Men det gäller, som generaldirektören för Banverket, Minoo Akhtarzand, har sagt: Vi måste klara av att effektuera de medel vi får.

Det är många som har varit uppe i talarstolen och pratat om den här budgeten. Jag tänker beröra några delar som jag tycker är väldigt viktiga för att vi ska kunna skapa ett transportsystem som kommer att möjliggöra klimateffektiva transporter. Har vi inte en infrastruktur som fungerar – det har vi inte i dag på många håll i vårt land – har vi inte något att utgå från.

Att stå och säga att vi bara ska satsa på järnvägar när vi har vägar som inte fungerar är som att stoppa huvudet i sanden. Hur ska vi då kunna få till klimateffektiva transporter? Det gäller att se det som ett helt transportsystem och inte bara prata om ett transportslag. Alla fyra behövs – väg, järnväg, sjö- och luftfart.

I dag debatterar vi en historisk satsning. I budgeten för 2008, det vill säga förra året, förstärkte alliansen väg- och järnvägssatsningarna med 1 miljard kronor per år.

Nu satsar vi ytterligare 7,6 miljarder, alltså nästan 8 miljarder, på en närtidssatsning för 2009 och 2010. Detta innebär totalt 10 miljarder de närmaste två åren – 10 miljarder som alliansregeringen tycker är otroligt viktigt att vi satsar på den infrastruktur vi egentligen borde ha redan i dag men som vi tyvärr inte har, eftersom Socialdemokraterna tog sovmorgon i tolv år.

Vi satsar 10 miljarder för att åstadkomma förbättringar för pendlare och transportberoende företagare.

Vi satsar 10 miljarder för att tidigarelägga byggstart av prioriterade projekt och snabbare genomförande.

Vi satsar 10 miljarder för förbättringar här och nu som ska ge effekt direkt, till exempel trimningsåtgärder och bortbyggande av flaskhalsar.

Vi satsar 10 miljarder för riktade kraftsamlingar i järnvägssystemet. Vi har goda exempel från Mälardalen. Nu går vi vidare med andra regioner.

Vi satsar 10 miljarder för efterlängtade storstadsprojekt, men det är också en bred satsning för hela Sverige.

Vi satsar 10 miljarder för en mer funktionell och attraktiv kollektivtrafik för alla oss som sitter här inne men även för alla som har en funktionsnedsättning. Ska vi få fler att använda kollektivtrafiken ska den också vara tillgänglig för alla.

Vi satsar 10 miljarder för att möjliggöra mer klimateffektiva resor och transporter, vilket innebär satsningar inte bara på järnväg utan också på väg. Satsningarna behövs alltså både på väg- och järnvägssidan om vi ska klara framtidens klimatutmaning.

Karin Svensson Smith tycker om att hänvisa till siffror och rapporter. Låt mig då hänvisa till Sikas rapport om potentialen för överflyttning

mellan trafikslag som Sika presenterade på en konferens förra veckan. Dessvärre såg jag ingen från oppositionen på den konferensen.

Överflyttning mellan trafikslagen är möjlig, kanske främst från väg till järnväg när det gäller godstransporter. På så sätt räknar man med en koldioxidbesparing på någonstans upp emot 20 procent. Men vad man konstaterar i den här rapporten är att det finns en potential för effektivisering inom trafikslagen, och dessa åtgärder kan vara väl så effektiva att arbeta vidare med. Det gäller ju också den samhällsekonomiska biten. Vi ska krama ut så mycket vi kan ur varje skattekrona, och målet måste ändå vara att vi ska få så klimateffektiva resor som möjligt och kunna begränsa utsläppen av koldioxid.

Men för att kunna göra detta måste vi som sagt var arbeta med alla trafikslag. Ska vi kunna utnyttja potentialen för effektivisering inom trafikslag gäller det också att vi har ett bra vägnät och inte bara ett bra järnvägsnät. En god tillgänglighet i det finmaskiga vägnätet är viktigt, dels för att stärka landsbygdens utvecklingskraft, dels för att få fler att åka kollektivt ute i vårt land.

Mycket har redan blivit sagt av andra, och för att inte förlänga debatten väljer jag att avsluta här.

Anf. 65 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Malin Löfsjögård sade att alla fyra transportslagen behövs. Det håller jag med om, men man skulle kunna tänka sig lite andra proportioner så att klimatpåverkan blir mindre.

Därför undrar jag om Malin Löfsjögård har någon förklaring till varför vare sig Bengt-Ove BirgerSSons utredning om hamnar eller utredningen om omlastningscentraler gav något som helst avtryck i infrastrukturpropositionen. Där finns förslag på hur man i god dialog med näringslivet har valt ut de noder som är viktigast för att transportera i en kombination av väg, järnväg och sjöfart. Förslagen är remissbehandlade och har stor uppslutning i Sverige, men man väljer att inte göra någonting. Därför förstår jag inte hur man kan hävda att alla fyra transportslagen behövs.

När det gäller omlastning respektive effektivisering inom varje transportslag tycker jag att båda är viktiga. Jag har tagit del av Sikas utredning som Malin Löfsjögård hänvisar till, och jag kan konstatera att det viktigaste styrmedlet för att uppnå denna effektivisering är ekonomiska styrmedel. När man i Tyskland införde kilometerskatt blev det inte så mycket omlastning till sjötransporter och järnväg som man hade trott, men det blev färre lastbilar eftersom man lärde sig att packa bättre. Det var effekten av att man något internaliserade de kostnader som lastbilstrafiken gav upphov till.

Därför undrar jag också om Malin Löfsjögård har någon förklaring till varför man inte har räknat med kilometerskatt när man har dimensionerat infrastrukturpropositionen och varför man har nonchalerat sju eniga partier i Klimatberedningen och inte återkommit med något förslag, vilket till exempel den borgerliga regeringen i Danmark har gjort.

Anf. 66 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att det finns många åtgärder som vi behöver jobba med för att få till ett hållbart transportsystem. Karin Svens-

son Smith väljer att börja en debatt som vi egentligen ska hålla på torsdag. Jag tänker hålla mig till den budgetdebatt vi har i dag.

När det gäller ekonomiska styrmedel kan jag fortfarande referera till Sikas rapport. Koldioxidskatten är överlägsen kilometerskatten när det gäller att begränsa koldioxidutsläppen. Så står det i Sikas rapport.

När det gäller kilometerskatten måste man också se till vad man kan få för effekter, vad man kan bespara och vad det kostar att införa systemen och övervakning. Sika konstaterar att koldioxidskatten är överlägsen när det gäller att få ned koldioxidutsläppen.

Anf. 67 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Om Malin Löfsjögård hade läst mer än en av Sikas rapporter hade hon sett att när det gäller de olika transportslagen har vägens andel ökat på de andras bekostnad, och det beror på att det sammantaget är lägre kostnader för att köra från port till port i stället för att lasta om och till viss del använda järnväg eller sjöfart. Det måste ändras, annars kommer vi aldrig någonsin att kunna uppnå klimatmålen inom transportsektorn.

Jag vill återkomma till det här med att alla transportslagen behövs för att vi ska öka kollektivtrafikandelen. Malin Löfsjögård sade att klimatet var viktigt, och då måste det ju vara en poäng att man minskar åkandet en och en och kan överföra en del till att åka gemensamt.

Jag undrar om Malin Löfsjögård har resonerat med Svensk Kollektivtrafik om vad det är som behövs för att man ska öka kollektivtrafikandelen. De har tillsammans med andra aktörer gjort ett mycket ambitiöst program, men inte någonstans i den rapporten nämner de att man behöver bygga ut vägsystemet för att det ska bli mer kollektivtrafik.

Däremot visar de att det finns ett stort behov av investeringar i särskilda bussfiler, utvidgad kollektivtrafik på spår och en rad andra investeringar – dock inte bredare vägar. Detta nämner de inte på ett enda ställe.

Anf. 68 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Jag har också kontakt med Svensk Kollektivtrafik, och jag vet att man gör ett väldigt bra arbete. Man går vidare med Koll framåt. Man ser till att samla många aktörer, just för att få till bra och klimatsmarta lösningar utifrån de system vi har i dag. Visst kräver man åtgärder inom vägområdet när det gäller busskörfält och breddning för att kunna släppa fram bussarna, men vi har också ett eftersatt underhåll och eftersatta investeringar i vårt land. Ska vi kunna få en kollektivtrafik till hela landet kommer det också att krävas investeringar.

Allting som står på att göra-listan när det gäller väginvesteringar handlar faktiskt inte bara om motorvägar som Karin Svensson Smith vill göra gällande i debatten.

Anf. 69 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Det blir mycket att man får traggla om samma argument om och om igen, eftersom majoriteten kommer och tragglar om samma argument om och om igen.

Men jag vill ge en eloge till Malin Löfsjögård som talar så varmt om att man ska ha klimattänk och gröna fingrar när man diskuterar en budget på trafiksidan.

Det behövs faktiskt, och jag är glad att någon i majoriteten tänker på det.

Därför skulle jag vilja ställa en fråga till Malin Löfsjögård: Skulle det inte vara tacksamt att också att bejaka det som vi socialdemokrater har lagt fram om att satsa ytterligare 649 miljoner under nästa år på kollektivtrafiken? Vore det inte bra om vi kunde öka tillgängligheten så att fler kunde ta del av kollektivtrafiken just därför att det är klimatsmart att resa tillsammans? Där tror jag att Malin Löfsjögård och jag är överens.

Jag ställde två frågor till infrastrukturministern, och jag fick inget svar på dem. Jag passar på att fråga Malin Löfsjögård: Beräknas arbetslösheten i årets budget vara högre i slutet av mandatperioden än i dess början? På vilket sätt bidrar den här budgeten till målet om att minska växthusgasutsläppen?

Anf. 70 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Det var trevligt att jag lyckades göra Christina Axelsson glad åtminstone för en lite stund. Vi får se om hon fortsätter att vara glad.

Vi är överens om att satsningar behöver göras på kollektivtrafiken. Men oppositionen försöker göra gällande att den föreliggande budgeten från alliansen inte skulle innebära satsningar på kollektivtrafiken. Det är precis tvärtom. Vi måste se till att ha ett infrastrukturnät i Sverige som möjliggör kollektivtrafik. Vi har satsningar i närtidssatsningen på kollektivtrafikåtgärder.

Vi måste se till vad som är statens huvudansvar. Jo, det är att vi ska ha en väl fungerande infrastruktur. Sedan är det vissa delar där ansvaret ligger regionalt och lokalt. Men det finns många åtgärder i närtidssatsningen till exempel. Vi har också den extra satsningen, som jag nämnde om, att vi från och med 2008 har höjt insatserna på väg och järnväg med 1 miljard kronor per år. Vi har också lagt till en extra miljard i stimulanspaketet på drift- och underhållsåtgärder inom främst järnvägssidan.

Det här är satsningar som kommer kollektivtrafiken till del. Man gör järnvägsförbättringar i storstadsregionerna som kommer att underlätta för till exempel pendeltågstrafiken i Stockholm och kollektivtrafiken i Göteborg. Vi gör också kraftsamlingar. Vi har haft en kraftsamling i Mälardalen tidigare och går nu vidare bland annat i Öresundsregionen. Nog finns det satsningar på kollektivtrafiken i den budget som alliansen har lagt fram.

Anf. 71 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, de satsningarna räcker inte till, anser vi socialdemokrater. Det är därför vi lägger till ytterligare 2 miljarder för att satsa mer på infrastruktur. För dem har vi alltså ett anslag på 649 för att förbättra statsbidragen till kollektivtrafiken. Där ska vi bland annat genomföra delar av det som föreslogs i den utredning som Malin Löfsjögård själv nämnde om.

Men jag fick inga svar på de två frågor som jag ställde först till ministern och nu till Malin Löfsjögård. Den här budgetpropositionen har som namn *Fler i arbete – tryggad välfärd*. Därför vill jag åter fråga angående arbetslöshetssiffrorna: Stämmer det som ni själva skriver i er budget, att arbetslösheten kommer att vara högre i slutet av mandatperioden än vad den var i dess början? På vilket sätt bidrar den här budgeten under utgiftsområde 22 till att minska växthusgasutsläppen, det som Malin Löfsjögård började med? Jag tror inte att Malin har somnat under tiden som jag ställt de här frågorna även om det kan vara skönt att sova, kanske särskilt när det är mörkt och kulet ute. Jag hoppas att Malin Löfsjögård kan orka svara på mina frågor.

Anf. 72 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Jag har varken somnat eller tappat orken här borta på andra sidan.

Jag kan konstatera, som jag sade i mitt anförande, att Socialdemokraterna har vaknat till liv i opposition och är nu bäst i klassen, tycker de. Men jag säger som Nina Larsson, att det gäller att bara bäst när man har makten, inte när man har hamnat i opposition.

När det gäller fler i arbete och tryggad välfärd: Tänk vad bra att alliansen efter valet 2006 verkligen har arbetat stenhårt med att bryta utanförskapet, få fler i arbete och har sett till att vi har stabil ekonomi. Det gör att vi nu i orostider har möjligheter att göra riktade satsningar. Vi ser många varsel, och det kommer säkert många fler. Men vi har också bidragit till att någonstans kring 170 000 fler har fått arbete. Tänk om vi hade stått på Socialdemokraternas utgångsläge! Då hade inte ens de här 170 000 haft arbete. Därtill ska vi lägga alla varsel. Det här kommer Christina Axelsson inte framåt med.

På vilket sätt bidrar vi till minskade växthusgaser? Jo, genom den här omdaning. Vi tittar inte på fyra separata trafikslag. Vi går över till ett transportsystem där vi gör investeringar för att möjliggöra mer klimateffektiva resor och transporter. Vi ser till att kunna öka kollektivtrafikandelen och få grönare transporter.

Anf. 73 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Malin Löfsjögård säger en hel del bra saker, inte minst med tanke på att hon företräder Moderata samlingspartiet. Men då är frågan om det som Malin framför här i talarstolen stämmer med den borgerliga regeringens politik. Det är där frågetecknen kommer. Det gäller att tala om vad som gäller, inte låtsas att det är det här som gäller: Vi springer 400 meter, men i själva verket är vi ute på ett maratonlopp. Vi lurar många att göra en spurt för tidigt. Det är viktigt att veta vilken distans vi diskuterar.

Då säger man: Vi vill inte peka ut något speciellt transportslag, utan det är viktigt att poängtera att vi har fyra olika transportslag och att alla måste fungera för att det ska fungera bra. Ja, vi konstaterar också att vi har fyra olika transportslag. Den stora skillnaden är dock att ni inte bara vid ett tillfälle utan vid ett flertal tillfällen och i olika sammanhang konsekvent prioriterat ett transportslag, nämligen vägtrafiken. Ni försöker komma runt och säger: Ja, men vi behöver vägar också. Ja, vi anser också att vi behöver vägar, och inte minst behöver vi underhålla våra vägar – investeringar som vi under seklernas förlopp har lagt ned i vår gemensamma infrastruktur till exempel i form av vägar. Mindre satsningar dock på nya vägar, tycker vi.

Varför låtsas ni att ni satsar lika mycket på andra saker? I budgetproposition efter budgetproposition prioriterar ni väg framför järnväg. Ni säger rakt ut att ni från samhällsekonomisk analys har kommit fram till det. I närtidssatsningen satsar ni mer på väg än på järnväg. När det gäller användandet av trängselavgifter är det enbart satsningar på väginvesteringar. Då skyller ni på att man behöver köra på vägar med buss och så vidare.

Det är väldigt lätt att säga att ni vidtar satsningar på kollektivtrafiken, men i verkligheten gör ni någonting helt annat. Framför allt gynnar ni väg på alla andra transportslags bekostnad, möjligen flyget undantaget.

Anf. 74 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte vilken verklighet eller värld som Peter Pedersen lever i, men i den som jag lever i vet vi att det finns ett stort eftersatt underhållsberg både på vägsidan och på järnvägssidan men även på investeringssidan.

Alliansregeringen har ökat underhållet på järnvägssidan jämfört med hur vi har höjt nivån på vägsidan. När det gäller närtidssatsningen handlar det om förbättringar här och nu. Man måste kunna effektuera, det vill säga att vi måste kunna genomföra projekten. Det har visat sig att det finns ett enormt behov på vägsidan av prioriterade projekt, projekt som har blivit utlovade tidigare men som inte har blivit genomförda.

Det finns också projekt på järnvägssidan. Då gäller det att titta på var skattepengarna ger bäst nytta. Det är inte så att en satsning på vägsidan enbart behöver vara negativ, utan det finns positivt även på vägsidan, det vet vi. Man måste knyta samman hela Sverige. Vi måste få ett transportsystem som fungerar.

När det gäller de fyra olika transportslagen är jag helt övertygad om att alla fyra behövs. Var och en på sin plats, rätt trafikslag på rätt plats i rätt tid, det är så vi måste arbeta.

Då kan vi inte ha ett halvtaskigt vägnät och ett halvtaskigt järnvägsnät, utan vi måste gå in och göra satsningar på båda sidorna. På vägsidan är det ett enormt eftersatt investeringsbehov. Det finns det också på järnvägssidan. Men om du har kontakter i både vägverk och banverk vet du också hur planerna ligger till och vilka projekt som faktiskt kan genomföras här och nu.

Anf. 75 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Vilken värld lever vi i? Jag tycker att vi ger en likartad beskrivning, nämligen att det krävs åtgärder för att vi ska få en funge-

rande infrastruktur. Det är framför allt inriktningen på drift och underhåll som borde vara vägledande. Det verkar vi vara överens om.

När man ska satsa nytt, vad man ska då satsa på? Vi tycker av en rad skäl att det är viktigare och mer långsiktigt klokt att satsa på mer i form av nyinvesteringar på järnvägssidan än på vägsidan.

Jag hörde Malin säga ungefär att det inte är enbart negativt att satsa på vägar. Det finns i alla fall en viss förståelse för att det finns mycket negativt med satsningar på väg. Men låt oss titta på Vänsterpartiets förslag. Vi lägger pengar på satsningar för att det ska bli en väl fungerande kollektivtrafik, till exempel för att klara av målet vi har fattat beslut om i riksdagen att de som har funktionshinder ska få tillgång till kollektivtrafiken. Det är skamligt för både den nuvarande och den gamla regeringen och alla politiker i övrigt att vi inte lever upp till ett sådant mål. Det är lätt att säga att det ska vara någonting, men sedan ger vi inte de resurser som krävs för att det ska vara möjligt. Det ska vi alla ta till oss av.

Vi stöder också busstrafiken. Vi är medvetna om att många av dem som reser kollektivt också gör det med buss. Men det frångår inte att man någon gång måste leva upp till detta. Jag tycker inte att alla transportslag är lika viktiga. Jag tycker att järnvägen är viktigare. Men Malin säger att alla transportslag behövs. Varför kommer ni alltid fram till exakt samma profilering, nämligen att satsa mer på väg än på järnväg? Vad stöder ni den ståndpunkten på? Har ni tittat i det bakomliggande materialet där det alltid räknas på ett visst sätt så att vägsatsningar gynnas och järnvägs-satsningar missgynnas. Det är mer värt att bygga en väg och därmed spara någon minut. Däremot ger det inte alls samma effekt om man skulle bygga en järnväg och spara samma minut. Det är mer värt att spara tid om man kör på väg än på järnväg. Vad är det för kalkyl om det ska vara klimatsmarta transporter i framtiden?

Anf. 76 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Visst är det som Peter Pedersen säger, att de samhällsekonomiska kalkylerna har behov av utveckling och uppdatering. Jag håller helt med om att man verkligen måste fundera på hur man värderar olika kostnader. Det pågår också ett arbete som departementet har initierat. Det ser jag fram emot att få. Vi måste verkligen veta vad vi gör.

Men även i Sikas rapport konstateras att om utsläppen av koldioxid ska minskas går det att räkna ut vad det kostar per ton. Det absolut dyraste vi kan göra är att bygga hastighetståg. Det absolut billigaste är att titta på åtgärder inom trafikslagen. Jag säger därmed inte att man inte ska bygga hastighetståg, men man kan också se vad man får för de pengar man satsar.

Jag tycker att det saknas något i diskussionen om miljöfrågan. Vi vet att Miljöpartiet är emot Förbifart Stockholm. Det är inte vi på högernsida och i alla fall inte tidigare Socialdemokraterna eller Vänstern.

Det finns trafiklösningar i många städer i vårt land som gör att genomfartstrafiken går rakt igenom städerna med bullerproblem och problem med partiklar och utsläpp. Därför finns stora behov och viktiga miljövinster på att se till att inte dra den tunga trafiken genom storstäderna. Vi kan ta exemplet Stockholm. När man pratar med folk från andra länder eller utifrån undrar de varför man om man ska komma från södra Sverige till Norrland måste runda Karolinska sjukhuset. Man är i princip

mitt inne i city i Stockholm. Den miljöfrågan hör jag nästan aldrig någonting om från Vänsterpartiet eller Miljöpartiet. Det skulle vara trevligt att någon gång få en kommentar om den biten.

Prot. 2008/09:49
15 december

Kommunikationer

Anf. 77 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Fru talman! När J. C. R. Licklider, Lawrence Roberts och deras kolleger år 1969 skissade på hur man kunde koppla ihop två maskiner, en på Kaliforniens universitet och den andra på Stanford Research Institute, också i Kalifornien, förutsåg de sannolikt inte vilken succé Internet skulle bli i framtiden.

För mig personligen är datorn, mobiltelefonen och Internet en självklar del av vardagen. Jag vet att var och en av oss någon gång har upplevt irritation när man inte har fått tillräckligt stark signal i mobiltelefonen och samtalet har brutits eller när Internet hemma plötsligt inte har fungerat. Vi använder informations- och kommunikationsteknik dagligen, och vi har blivit beroende av möjligheten att snabbt hitta den information vi behöver och att kunna kommunicera med människor i hela världen i både arbetslivet och privat.

Med samhällets beroende av Internet har också sårbarheten för samhället ökat. Cyberattacker, kreditkortsbedrägerier, spridning av virus, falska webbsidor – hoten på nätet är många. Den elektroniska kommunikationen kan också påverkas av elnätets robusthet och extremt väder, till exempel stormar.

Vi inom alliansen tycker att säkra och robusta kommunikationsnät är en förutsättning för ett fungerande informations- och kommunikations-samhälle. Säkra och robusta nät är viktiga för hållbar tillväxt, sysselsättning och företagande. Det är därför målet för IT-politiken kompletteras med krav på robusthet. Det är därför Sitic, Sveriges IT-incidentcentrum, har förstärkts med höjda anslag för att bedriva säkerhetsarbetet på nätet alla dagar i veckan dygnet runt. Och det är därför regeringen i december 2006 antog en strategi för ett säkrare Internet.

För att främja en robust elektronisk kommunikation fick Post- och telestyrelsen i torsdags den 11 december extra medel för insatser på området robust och spårbar nationell tid. Ett informationssamhälle som vårt behöver robust och spårbar nationell tid för till exempel tidsstämpling i olika IT-system, banktransaktioner och elektroniska signaturer.

Samtidigt som IT förenklar vardagen för människor och företag minskar toleransen för avbrott. Ansvar för robusthet ligger ofta på de aktörer som tillhandahåller näten, men eftersom elektroniska kommunikationer är så viktiga för oss alla är det viktigt att staten samverkar med berörda aktörer. Tack vare insatser från PTS och från olika operatörers sida stärks krishanteringsförmågan, sårbarheten i näten byggs bort och näten blir mer robusta mot till exempel extremt väder.

Arbetet för ökad säkerhet och robusthet måste dessutom bedrivas internationellt. En deklaration om framtidens Internetekonomi som antogs vid OECD:s ministermöte i juni i år är en del av detta arbete.

Dessa frågor gäller de flesta av oss. Enligt årets rapport från World Internet Institute har 90 procent av svenskarna över 16 år tillgång till Internet och 91 procent av Internetanvändarna har tillgång till bredband. Men enligt PTS befinner sig ca 146 000 hushåll och företag i områden där trådbundet bredband inte kan erbjudas. Av dessa har 144 000 förut-

sättningar för trådlöst bredband. Bara ca 2 300 saknar förutsättningar för bredband.

Bredbandsutredningen, som tar upp frågan om bristande möjligheter till bredbandsuppkoppling, bereds för närvarande på Regeringskansliet.

Emellertid avsätts nu 75 miljoner kronor för bredbandsutbyggnad genom samförläggning och kanalisation, liksom skedde i budgetpropositionen för 2008, vilket innebär att det går att bygga ut bredband när man anlägger kanalisation eller bygger om annan sorts infrastruktur.

Fru talman! Låt oss inte glömma att det finns flera olika tekniska lösningar för att få tillgång till Internet. Det finns möjlighet för de operatörer som deltog i Post- och telestyrelsens frekvensauktion under våren 2008 att använda 2,6-gigahertzbandet för mobilt bredband.

Utredningen *Effektiva signaler*, som bereds just nu i Regeringskansliet, tar upp vikten av moderna regler för spektrumhantering, regler som är tydliga och framtidssäkra. Det finns möjlighet för hela Sveriges befolkning att använda trådlöst bredband. Ska vi säga nej till detta?

Också regeringens beslut att tillgängliggöra UHF-bandet för andra kommunikationstjänster än tv öppnar stora möjligheter för utveckling av mobila tjänster med mycket god geografisk täckning. Kabel är alltså inte den enda lösningen för elektronisk kommunikation.

Fru talman! Det är viktigt att tydliggöra vad Socialdemokraterna reserverar sig mot. De säger nej till det nya målet för informationsområdet för alla som slår fast att kommunikationer ska vara säkra, robusta och lättillgängliga. De säger nej till effektivt fungerande marknader som kan tillhandahålla sådana nät. De säger nej till att det ska finnas ett stort utbud av tjänster som underlättar vardagen för hushåll och företag i hela landet.

Vi måste ständigt förbättras. Om man inte utvecklas, speciellt inom ett sådant område som informations- och kommunikationsteknik, går man bakåt. Och här är det alliansen som står för framtiden. Det är alliansen som ser behov av säkra och robusta kommunikationsnät. Det är alliansen som tycker att innovation och utveckling är viktiga. Det är alliansen som med hjälp av informations- och kommunikationsteknik vill minska den negativa påverkan på miljön. Det är alliansen som vill ha teknikneutral och långsiktigt hållbar lagstiftning. Det är alliansen, fru talman, som står för framtiden.

Av denna anledning yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservation 1.

Anf. 78 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! En sak kan man i alla fall konstatera när man har lyssnat på den diskussion som har varit, och det är att det som de i alliansen är bra på är att försöka överträffa varandra i positiva omdömen om sig själva: rusta upp infrastruktur, kraftsamlingar de närmaste åren, enskilt största satsningar, alliansregeringen levererar ännu en gång, bäst när det gäller, en stark investering på järnvägsinfrastruktur, en budget som satsar i hela Sverige – och så vidare.

Det är stolta ord från talarstolen. Det kan också delvis läsas in i betänkandet. Men vad står då de här orden för i verkligheten? Och hur blir det i praktiken? Det är väl ändå det som måste vara intressant och som jag tror att de flesta väljare är väldigt intresserade av.

När man anmäler sig så här sent har man fyra minuter till sitt förflöende, och de går väldigt fort. Jag ska ta två exempel.

Ni nämner inte att ni samtidigt tar bort saker när ni säger att ni ska satsa i närtid. Jag har ett jättebra exempel från norra Kalmar län, där det fanns anslaget 250 miljoner på Tjustbanan och Stångådalsbanan 2008 och 2009. De är borta. Där tillgodoser ni inga behov. Där ligger ingen allians i framkant. Där är man väldigt duktig på att se till att det inte händer någonting.

Det finns ett stycke där man pratar om Svensk Kassaservice och så bra det ska bli nu när man har gjort den här prioriteringen. Jag jobbar en hel del med regionalpolitik. Det finns stora områden, inte minst ute i skärgården, där ni håller på att stjälpas dem totalt. Ni har tagit bort den servicen, och ni ger inte dem som bor i skärgården någon som helst chans att existera – att bo som enskilda eller att verka som företagare.

Om ni själva tycker att ni är så duktiga, varför levererar ni då inte det som ni säger att ni ska göra? Det borde inte vara så svårt, tycker man.

Sedan vill jag ta upp ett påstående som jag tycker inte ska vara oemotsagt. Det sades i ett replikskifte av någon för en stund sedan, och det var lite kryptiskt. Det sades att alliansen var så duktig på att se till att folk får arbete och kommer in från utanförskapet. Man pratar om att 170 000 har kommit in och fått arbete under alliansens första två regeringsår. Men man säger inte att det var 153 000 som fick jobb bara under det sista regeringsåret som Socialdemokraterna samarbetade med Vänstern och Miljöpartiet. Att ni sedan hade turen att komma in i den konjunkturen så att det kom ytterligare 170 000 är naturligtvis en sanning.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

7 § Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.

Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.

Föredrogs

socialutskottets betänkande 2008/09:SoU1

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m. (prop. 2008/09:1 delvis, redog. 2007/08:RRS29).

Anf. 79 MARGARETA B KJELLIN (m):

Fru talman! I dag ska vi här i kammaren debattera socialutskottets betänkande SoU1. I detta betänkande behandlas regeringens förslag under utgiftsområde 9, och det gäller hälso- och sjukvård och social omsorg för budgetåret 2009. Vi debatterar dessutom 160 motionsyrkanden från allmänna motionstiden både 2007 och 2008. Förutom detta ingår Riksrevisionens redogörelse angående statens beredskap för pandemier.

Riksdagen har den 19 november fastställt utgiftsramen för 2009 till 54 807 253 000 kronor.

I ett antal motioner framställs yrkanden om ändringar, och det är mestadels ökning av olika slag. Det finns också yrkanden om helt nya kostnader.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisningar och bemyndiganden. Dessutom tillstyrker utskottet regeringens förslag om ändring i lagen om Allmänna arvsfonden och förslag till förändring i socialtjänstlagen. Riksrevisionens styrelses redogörelse läggs till handlingarna. Samtliga motioner avstyrks.

Med den här inledningen, fru talman, överlämnar jag betänkandet till debatt.

Anf. 80 YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi ska nu debattera nästa års budget för vården och omsorgen. Vi socialdemokrater står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Denna höst har det slagits rekord i antalet varsel. 60 000 personer har varsplats hittills. Minst lika många har fått veta att deras tillfälliga anställning eller timanställning nu upphör. Inte sedan 90-talskrisen har vi haft en sådan djupdykning på arbetsmarknaden.

Jobbkrisen i industrin drabbar välfärden med något års fördröjning. Inför 2009 och 2010 väntar nedskärningar och uppsägningar i sjukvården runt om i landet. Vårdens framtidsutsikter för de kommande åren är lika mörka och kalla som decemberratten.

I Skåne räknar man med att säga upp 1 000 personer redan nästa år, främst på de stora sjukhusen. På onkologen i Lund har man varnat för att man nu tvingas överväga om svårt cancersjuka patienter alls ska få livsuppehållande vård. Klinikchefen på akuten i Lund har valt att avgå då han inte anser att han kan hålla budget och värna patientsäkerhet samtidigt. På Gotland tvingas man minska antalet vårdplatser med 13 procent och säga upp vårdpersonal under 2009. I Uppsala har man nyligen beslutat om ett sparpaket på 300 miljoner kronor och om att säga upp 200 personer vid Akademiska sjukhuset. I Västra Götalandsregionen väntas 1 000 jobb försvinna. I Stockholm går Karolinska Sjukhuset redan med 240 miljoner kronor i underskott. Och Södertälje Sjukhus har ett stort sparbetning. I Landstinget Sörmland har man ett sparbetning på 300 miljoner kronor, vilket motsvarar 750 tjänster, trots höjd skatt och höjda patientavgifter.

I fredags skrev Sveriges Kommuner och Landsting ett öppet brev till regeringen om hotet mot välfärden. SKL skrev bland annat:

De tysta varslen börjar nu verkställas bland Sveriges kommuner och landsting. De personer som inte har en fast anställning i exempelvis äldreomsorgen, förskolan eller skolan får inte sina kontrakt förlängda. Det gör att vi med stor oro konstaterar att regeringen inte omfattade kommunsektorn i de stimulanspaket som nyligen presenterades. Utöver uppsägning av personal kan den yttersta konsekvensen för kommuner, landsting och regioner bli att man tvingas till åtgärder som allvarligt hotar den välfärd som vi gemensamt strävar efter att erbjuda medborgarna.

Man uppger också att hälften av landstingen redan i år beräknas få underskott och således har ett mycket besvärligt utgångsläge inför 2009.

SKL fortsätter:

De stimulansåtgärder som regeringen hittills har presenterat är inte tillräckliga. Vi uppmanar regeringen att snarast återkomma med ett stimulanspaket som är riktat till kommuner och landsting. En resursför-

stärkning motsvarande en värdesäkring av statsbidraget till kommuner och landsting är i allra högsta grad motiverad för 2009. Det motsvarar ca 3 miljarder. Minst lika viktigt är dock att regeringen lämnar ett tidigt besked om en större förstärkning av statsbidragen 2010 som kommer att bli ett ännu svagare år än 2009.

Man bedömer att minst 5 miljarder kronor krävs för 2010, och man avslutar med att tillskottet måste vara varaktigt om det ska få effekt i form av fler jobb.

SKL:s ordförande, moderaten Anders Knape, sade i fredags att han är besviken på hur regeringen hittills har fördelat stöden. Han sade:

Nu har bilindustrin och den bilrelaterade industrin fått besked. Man har sjösat paket på arbetsmarknadsområdet. Då tycker vi att det vore rimligt att vi också får tydliga besked som underlättar planeringen av vår ekonomi under de kommande åren.

Herr talman! Läget är alltså allvarligt. Det verkar alla utom regeringen ha förstått. Vi har en regering som har stått handfallen under denna mörka varselhöst och envist hållit fast vid den mirakelmedicin som enligt Moderaterna hjälper mot alla problem: sänkt skatt och privatiseringar. När regeringen sedan motvilligt låter sig släpas fram till att lägga fram ett stimulanspaket innehåller det – hör och häpna – inte en enda krona till välfärden – inte en enda extra krona till vården och omsorgen och inte en enda extra krona för att stoppa uppsägningarna och kvalitetsrasen i vården.

Så här sade SKL:s ordförande i fredags:

Vi har ganska många vikarier och ganska många timanställda. I och med att de inte får förnyade kontrakt – man vakantsätter tjänster som blir lediga, och man tar inte in vikarier – syns de inte i varselstatistiken. Helt klart är att det är en stor grupp människor som riskerar att gå från våra verksamheter raka vägen till Arbetsförmedlingen.

Göran Hägglund och Kristdemokraterna framstår som de stora förlorarna i regeringen. I dag tar socialministern, som vi saknar här i kammaren, emot förslag från sin utredare om kortare väntetider samtidigt som han själv har misslyckats i förhandlingarna med Finansdepartementet.

Landstingens ekonomi faller som en sten, och vi har ännu inte nått botten i jobbkrisen. Regeringen sitter passiv, medan kommuner och landsting larmar om uppsägningar och kvalitetsras. Det är sällsynt dålig tajmning att då lagstifta om kortare väntetider utan nya resurser.

Regeringen har varit tydlig i sina prioriteringar. Ett systemskifte ska inledas i svensk sjukvård. Gräddfiler är nu tillåtna inom den offentligt finansierade sjukvården. Den som betalar privat ska kunna köpa sig förtur till snabbare och bättre behandling. Ett lagförslag som tvingar fram obegränsad frihet för vårdföretagen att med skattebetalarnas hjälp etablera sig där de finner det mest lönsamt ligger på riksdagens bord. En ny lag som ger skattefinansierade vårdföretag frihet att ta ut extra avgifter för tilläggstjänster har nyligen beslutats.

I Stockholm har ett privat barnsjukhus etablerats som bara tar emot de barn vars föräldrar har råd att betala.

Apoteken ska privatiseras, och internationella läkemedelsgrossisters lönsamhet ska garanteras av statliga myndigheter på skattebetalarnas bekostnad.

Göran Hägglund administrerar en högerpolitik som leder till ett systemskifte i sjukvården. Vi är på väg mot en sjukvård där det är plånboken och inte behoven som styr. När ekonomin nu i snabb takt försämras, när personal sägs upp, när antalet vårdplatser blir mindre och när akutbilar dras in kommer övergången till en plånboksstyrd sjukvård att påskyndas. Jag tycker att det är ynkligt att man i dessa jobbkrisens tider inte prioriterar resurser till dem som är gamla och sjuka.

Den moderatledda regeringen har systematiskt missgynnat äldre. Pensionärerna får betala 500, 600 eller 700 kronor i högre skatt varje månad än andra som arbetar. I debatten här i riksdagen med mig och andra har Göran Hägglund försökt försvara denna orättvisa beskattning av pensionerna med att en sådan politik skulle leda till nya jobb och därmed säkra resurserna till vården och omsorgen. Jo, pyttsan! Vad är det vi nu ser?

Landsting och kommuner står inför stora nedskärningar. Det riskerar att bli ett välfärdsras som direkt drabbar dem som är mest beroende av vården och omsorgen – de äldre och de sjuka. De som redan har drabbats av er orättvisa skattepolitik ska nu dessutom betala med försämrad vård och omsorg. Det är en oanständig politik.

Vi socialdemokrater har, liksom Miljöpartiet och Vänsterpartiet, lämnat tydligt besked om mer resurser för att säkra jobben och kvaliteten i vården och omsorgen. I vår budgetmotion föreslog vi 5 miljarder mer än regeringen till kommuner och landsting. Men vi insåg under hösten att de beräkningar som låg till grund för budgetpropositionen snabbt blev överspelade. Till skillnad från regeringen, som i det längsta försökte låtsas som om det regnade och komma med märkliga uttalanden om att det trots allt ändå inte är alla som varslas, insåg vi att vårt budgetalternativ måste revideras för att möta den allt djupare jobbkrisen.

Vi föreslår i vår stimulansmotion, som vi lagt fram med anledning av den allvarliga situationen, att kommuner och landsting tillförs ytterligare 2 miljarder för 2009 och 5 miljarder ytterligare för 2010.

Under många år med en socialdemokratisk regering och i samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet har Sverige och den svenska staten fört en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi har samlat i ladorna för sämre tider. Nu är dessa sämre tider här, och vi har möjlighet att använda resurser till välfärden. Men regeringen säger nej till pengar till vården och omsorgen. I stället fortsätter man sin enögda skattesänkings- och privatiseringspolitik.

Jag undrar när regeringen ska vakna. När får vårdanställda och sjuka besked om att regeringen tillskjuter pengar så att uppsägningarna och nedskärningarna kan stoppas?

Läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, undersköterskor, biomedicinska analytiker och logopedier behövs i vården av gamla och sjuka. Regeringens politik skickar dem till en avlövad arbetsförmedling. Det är en ansvarslös politik där det är de sjuka och de svaga som får betala.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Catharina Bråkenhielm och Marina Pettersson (alla s).

Anf. 81 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Först vill jag till protokollet få antecknat att jag är besviken på att socialministern inte är närvarande. Åtminstone jag trodde att han skulle vara det. Det är tråkigt att han är förhindrad att delta i debatten här i dag.

Under de snart tre månader som gått sedan regeringen lade fram sin budget har tyvärr alla ekonomiska förutsättningar ändrats till det sämre. Äntligen har regeringen reviderat sina prognoser. Regeringen själv befarar att till exempel arbetslösheten kommer att öka till drygt 9 procent. Men ingen förändring av politiken föreslås – en politik som Vänsterpartiet är mycket kritiskt mot och som vi anser vara närsynt och oansvarig, en politik som systematiskt ger mer till dem som har mest och en politik som i grunden angriper och eroderar den svenska välfärdsmodellen.

Jag känner en stor oro för att regeringen inte kommer att anstränga sig så att vi kan bevara vår solidariskt finansierade offentliga sektor. Regeringen saknar vilja att försvara den generella välfärdsmodellen som ju är en av de viktigaste byggstenarna i vårt samhälle.

Redan i september hade 30 000 personer varslats om uppsägning. Statsministern bemötte folks oro med uttalandet att varslen inte alls behöver leda till uppsägningar. Jag har en minnesbild av att han påstod att 80 procent av de varslade inte riskerar att bli arbetslösa.

Vänsterpartiet anser att regeringen inte har tagit den ökande arbetslösheten på allvar. Det är ett faktum att regeringen har försuttit chansen att förvalta de senaste årens högkonjunktur och att den så kallade jobbpolitiken har misslyckats.

Regeringen har genomfört stora skattesänkningar, enorma för de rikaste, och samtidigt sänkt statsbidragen till kommunsektorn. Skatteintäkterna minskar, och utgifterna för a-kassan med mera ökar. Uppsägningar, omplaceringar och tidigarelagda pensionsavgångar väntar många kommun- och landstingsanställda. Samtidigt vet vi att behovet av fler anställda inom vård och omsorg är stort om vi ska klara av att leva upp till beslut som vi har tagit här i riksdagen när det gäller socialutskottets ansvarsområde.

Som vi hörde Ylva Johansson berätta har till och med den moderatledda styrelsen i Sveriges Kommuner och Landsting blivit allvarligt oroad. Man har skickat ett brev till finansministern där man bland annat skriver: ”Vi är djupt oroade för att kommuner och landsting nu tvingas skära i välfärden och/eller höja skatten för att uppfylla de krav på en ekonomi i balans som lagen kräver. Vi är också bekymrade över att kommuner och landsting genom sina besparingsåtgärder riskerar att bidra till att förstärka den kraftiga nedgång på arbetsmarknaden som ändå kommer att äga rum.”

SKL vänder sig till regeringen med en uppmaning om att regeringen ska återkomma med ett stimulanspaket som är riktat till kommuner och landsting. Vänsterpartiet delar SKL:s oro och anser att regeringen har en skyldighet att snabbt agera genom ett stimulanspaket för kommunsektorn.

Prot. 2008/09:49

15 december

Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.

Det är tydligt att kommuner och landsting har svårt att leva upp till budgetkraven om en ekonomi i balans och att samtidigt utföra uppdragen så som vi medborgare förväntar oss. I stället för att säga upp personal behöver fler anställas för att vi ska få en bättre vård och omsorg.

Handen på hjärtat, allianspartiernas representanter: Garanterar regeringens politik att landstingen kan leva upp till hälso- och sjukvårdslagens mål om en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen och att den som har största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde?

Garanterar regeringens politik, också under lågkonjunkturen, att samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främjar människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet, levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet så som det står i socialtjänstlagen?

Underlättar regeringens politik efterlevnaden av den prioriteringsordning som i stor enighet tagits här i kammaren? Nej, det tycker inte jag.

Också inom sjukvården ökar klyftorna, men regeringen fortsätter med sitt projekt att nedmontera den generella välfärden. Socialministern ser inga problem med att med skattemedel finansiera vinstdrivande företag. Nu är han inte här, men jag tror att inte heller ni representanter för alliansregeringen ser några problem med att med skattemedel finansiera vinstdrivande företag.

Herr talman! Jag tänker nu lyfta fram ett antal förslag som Vänsterpartiet anser borde ha tillstyrkts av utskottet. Min partikamrat Eva Olofsson kommer senare här i debatten att ta upp ytterligare förslag från Vänsterpartiet.

Betänkandet innehåller totalt 14 reservationer. Vänsterpartier står bakom 9 av dessa – antingen egna reservationer eller reservationer som vi har tillsammans med våra oppositionskamrater. Självklart står jag bakom samtliga dessa reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 5.

Vi i Vänsterpartiet fortsätter i vår budgetmotion med våra satsningar på tandvård, psykiatri och tillgänglighet. Den nya tandvårdsreformen har hitintills inte hållit vad som i våras utlovades här i kammaren. Tandvårdsstödet skulle vara ”enkelt och sammanhållande”. Alla patienter, oavsett ålder, skulle betala endast hälften av tandvårdskostnader som överstiger 3 000 kronor. En patient utan tänder skulle få råd med implantat. Drygt 15 000 kronor skulle kostnaden bli.

Jag frågar mina kolleger på den borgerliga sidan i socialutskottet: Har de löftena förverkligats? Nej, det verkar inte vara så. Enligt tidningsartiklar skapar den nya tandvårdsreformen kaos. Alla är missnöjda, såväl tandläkare som patienter. Flera undersökningar pekar på att tandhälsan riskerar att försämrans bland människor i yngre åldrar och bland människor med små ekonomiska resurser.

Vänsterpartiet har kritiserat reformen som otillräcklig. Vi håller fast vid vår uppfattning att tänder är en del av kroppen och ska omfattas av högkostnadsskyddet.

Vi vill återuppta det arbete som Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet inledde under förra mandatperioden för att genomföra en reform som gör skillnad för dem som verkligen behöver det. Därför avsätter Vänsterpartiet 2 300 miljoner kronor utöver regeringens satsning under år 2009 och 3 miljarder kronor under åren 2010 och 2011. Därefter

fortsätter satsningen i ytterligare två år för att vi ska kunna nå upp till en nivå med ett verkligt högkostnadsskydd.

Herr talman! Vänsterpartiet menar att regeringens satsning på psykiatri, som vi i två år har väntat på, är för liten och för kortsiktig. Det behövs en ordentlig kvalitetshöjning inom psykiatri. Därför anslår vi 110 miljoner kronor utöver vad regeringen anslår.

Psykiatrisamordnaren har kommit med många konkreta och bra förslag. Men det enda som regeringen hitintills har genomfört är lagstiftningen om tvång i öppen vård – en märklig prioritering!

När det gäller tvång i öppen vård finns det ingen evidens för att personer med psykiska problem skulle få bättre vård och bättre psykisk hälsa. Någon skrivelse från departementet om psykiatrifrågor, som man hade lovat skulle komma i november, har inte heller syns till här i riksdagen. Psykiatri verkar inte vara prioriterat hos regeringen. Regeringen har ändå budgeterat pengar till reformer inom psykiatri, och det är bra. Men vi anser att pengarna inte räcker till och har därför ett större anslag till psykiatri. Vänsterpartiet vill också ha en långsiktig satsning på psykiatri.

Verksamheten med personliga ombud är utvärderad, och den gagnar bevisligen personer med psykisk funktionsnedsättning. Regeringen minskar anslaget med 20 miljoner för att det finns ett överskott som har uppstått under 2007 och 2008. Regeringen verkar inte vara intresserad av att undersöka hur det kommer sig att underskottet har uppstått. Om verksamheterna ute i kommunerna kommer i gång fortare finns det alltså inte några pengar för ändamålet. Det finns inget minskat behov av personliga ombud – utan tvärtom.

Herr talman! Häromdagen fick vi läsa i tidningarna att vårdköerna ska kortas med belöning. Det handlar om en prestationsbunden vårdgaranti på 1 miljard kronor. Vänsterpartiet säger nej till förslaget. Vi vill i stället att pengarna ska gå till verklig vårdgaranti. Därför avsätter vi dessa medel för såväl utbildning som vidareutbildning och anställning via olika områden i vår budget. Prestationslön har provats på vissa håll i landet i syfte att öka tillgängligheten inom primärvården. På några ställen har det fungerat, men på lika många ställen, om inte fler, har det varit ett misslyckande. Återigen kan man fråga sig om det är rätt att använda pengarna på det sättet för att korta köerna? Kommer köerna att förkortas med det här? Det är tveksamt.

Vänsterpartiet var med och tog fram den nationella handlingsplanen för handikappolitiken, och vi tycker att den är mycket bra. Men dessvärre går genomförandet av planen trögt. Därför har vi anslagit 1 miljard kronor för detta ändamål fördelade på 200 miljoner kronor årligen för att nå upp till ett samhälle tillgängligt för alla. Vi menar också att det behövs ett omsorgslyft inom handikappomsorgen. Kompetensen hos personalen måste höjas. Personalen har ofta viktiga kunskaper och erfarenheter men saknar utbildning om funktionsnedsättning. Vänsterpartiet anser att vi måste göra en långsiktig satsning på kompetenshöjningen inom handikappomsorgen, och vi vill avsätta 200 miljoner kronor per år under tio år för ändamålet.

Herr talman! I betänkandet behandlas också ett förslag om smittskyddslagen. Det är nämligen så att Sverige har en av världens hårdaste smittskyddslagar. Sedan hiv och aids upptäcktes har lagstiftningen blivit

mer och mer repressiv. Den ger stora möjligheter till isolering, tvångsåtgärder och till och med fängelsestraff. Trots den stränga lagstiftningen vi har fortsätter spridningen av såväl hiv som andra smittsamma och sexuellt överförbara sjukdomar. Antalet rapporterade klamydiafall var förra året 47 000. Efter en period där antalet nya fall av hivsmitta har hållits på relativt låg nivå i Sverige ökade antalet anmälda fall med över 70 procent förra året. Att antalet hivfall ökar så dramatiskt är mycket oroväckande. I många fall handlar det om personer som har burit på smittan under lång tid och kommit under vård sent i sjukdomsprocessen. Det är problematiskt.

Hiv är i dag en sjukdom som kan behandlas såtillvida att det finns bromsmediciner som hindrar sjukdomsförloppet. Alltså är det mycket viktigt att komma under behandling så tidigt som möjligt. Det finns många aspekter som visar på att dagens lagstiftning borde utvärderas. Den kanske till och med är kontraproduktiv när det gäller smittskyddet. Därför menar vi att lagen måste ses över.

När det gäller förebyggande arbete av hivsmittan är det ett stort problem att anslagen till hivprevention i flera år har legat stilla. Om vi ska kunna göra insatser på flera håll måste alla goda krafter samlas. Även om många insatser görs helt ideellt så har organisationer som jobbar med hivprevention och stöd till smittade fått väsentligt ökade kostnader de senaste åren. Det verkar inte bekymra regeringen. Det handlar inte om stora pengar i statens budget, men för organisationernas överlevnad är det otroligt viktigt att höja anslaget, som i dag är ca 150 miljoner kronor. Vi anser att anslaget måste höjas med 15 miljoner.

I detta anförande instämde Eva Olofsson (v).

Anf. 82 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Hälso- och sjukvård och social omsorg är viktiga delar i ett välfärdssamhälle, där Miljöpartiets mål är en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen – alltså hälsa och livskvalitet för alla.

Men den otrygghetskris som vi nu befinner oss i med ändrat sjukförsäkringssystem, ändringar i a-kassan och därtill lågkonjunktur med massiva varsel kommer att innebära att många människor känner sig ännu mer otrygga. Det kan i sin tur leda till ohälsa.

Miljöpartiet delar synen som både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har fört fram här; det behövs extraresurser till kommuner och landsting. Det har också vi fört fram i vår särskilda motion.

Trots att vår sjukvård är en av världens bästa skiljer sig medellivslängden i Sverige ganska markant åt. Människor i Mörby lever sex år längre än de som bor i Sundbyberg. Det är lika stor skillnad som mellan Sverige och Albanien. Det är inte rimligt med så stora skillnader i hälsa. Och varför är det så? Är sjukvården sämre i Sundbyberg? Nej, hälsa och livskvalitet handlar om mer än sjukvård.

Christer Hogstedt, professor vid Folkhälsoinstitutet, har kartlagt hur medellivslängden och ohälsan varierar mellan kommuner och stadsdelar längs Stockholms tunnelbana och pendeltågslinjer. Inspirationen kommer från en studie som är gjord i USA och som visar att medellivslängden i Washington DC minskar med ett drygt år för varje *mile* man färdas från en rik förort in mot citykärnan med sin huvudsakligen svarta befolkning.

Så groteska skillnader har man inte hittat i Stockholm, men det är ändå förvånade att man ser så stora differenser. En sådan skillnad som sex år i medellivslängd finns troligen mellan andra platser i Sverige också. Vad är det då som gör den här skillnaden? Det handlar inte främst om sjukvårdskvalitet eller yttre miljö som luft och vatten. Nej, det handlar snarare om sociala och ekonomiska faktorer.

Danderyd, där Mörby ligger, har betydligt bättre levnadsförhållanden än Sundbyberg. I Mörby har man bättre inkomster och bättre utbildning och därmed bättre tillgång till sjukvård. Chansen är större att man är född av föräldrar som har bättre kunskap om vilken kost som är mest näringsriktig. Man kanske röker mindre för att man har bättre levnadsomständigheter.

Att främja hälsa är ett sätt att förändra samhället till långsiktig hållbarhet ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Det handlar om samhällsstrukturer, fysisk utformning, stadsplanering och politiska beslut – inte bara om enskilda individers livsstil.

Folkhälsa handlar alltså om politiska prioriteringar. Men den moderatledda regeringen prioriterar sänkt skatt för dem som redan har, en politik som leder till ökade hälsoklyftor.

WHO har nu i höst gett ut en rapport som heter *Utjämna hälsoskillnaderna inom en generation*. Jag rekommenderar er verkligen allihop att läsa den. De ger tre övergripande rekommendationer:

- Förbättra förutsättningarna för människors dagliga liv.
- Angrip den ojämlika fördelningen av makt, pengar och resurser.
- Utveckla och använd metoder för att mäta och följa ojämlikheten i hälsa, utveckla kunskapsbasen, utbilda människor som är tränade att se hälsans sociala bestämningsfaktorer och utveckla människors medvetenhet om dessa.

Med denna kunskap ser Miljöpartiet det som självklart att satsa mer på folkhälsoarbete. Statens folkhälsoinstitut har i dag ansvar för uppföljningen av de elva folkhälsopolitiska målområden som finns på nationell nivå. Men för att nå dessa behövs ett aktivt och medvetet arbete med särskilda satsningar även på regional nivå. För att det verkligen ska få genomslag behöver det finnas ett samordningsansvar. Det gör det inte i dag. Miljömålen ligger på länsstyrelserna att bryta ned på regional nivå. Men vi har inte motsvarande lagstiftning om folkhälsomålen. Det vill Miljöpartiet ändra.

När det gäller de budgetförslag som vi har att ta ställning till i dag är Miljöpartiet kritiskt till en hel del av de reformer som regeringen har infört och tänker införa på området.

Vi är kritiska till apoteksmonopolets upphörande. Merparten av människorna i Sverige är nöjda med Apoteket, och det kan utvecklas till att bli ännu bättre parallellt med att receptfria läkemedel kan säljas på andra ställen. Det är högst olyckligt att radera strukturen med apotek och införa något som med allra största sannolikhet skulle bli dyrare.

Den nya tandvårdsreformen gör det inte billigare för människor att gå till tandläkaren. Den innehåller inte heller de förebyggande incitament som vi i Miljöpartiet skulle vilja ha in i tandvården.

Vi anser att den moderatledda regeringsreformen bygger på helt felaktiga principer. Det blir inte billigare för människor, förutom för dem som har väldigt höga kostnader. Och som sagt: Det premierar inte heller ett förebyggande perspektiv och förhållningssätt.

Vi föreslår i stället frisktandvård till fast pris. Förslaget liknar det som har utarbetats av tjänstetandläkarna. Vi föreslår också gratis tandvård upp till 25 år i stället för att som i dag ha en gräns vid 20 år, just för att vi vet att det är de unga som inte går till tandläkaren i den omfattning som de skulle behöva.

När det gäller mångfald och valfrihet är människors möjlighet till val en grundläggande rättighet i en demokrati. Möjligheten att välja vårdinsatser regleras bland annat i hälso- och sjukvårdslagen, där man skriver att vården ska bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet.

För att möjliggöra val inom vården behöver man skapa en mångfald som motsvarar människors behov, samtidigt som utbudet ska vara förenliga med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Mångfald kan alltså inte vara begränsad till i vilken form vården bedrivs – offentligt, *non-profit* eller kommersiellt – utan behöver även syfta på innehållet av utbudet, alltså vilka metoder man använder, hur miljön ser ut och annat. Det är verklig mångfald.

Vi har tidigare här i dag varit inne på vårdens finansiering, och Sverige har ett hälso- och sjukvårdssystem som bygger på en solidarisk finansiering, vilket är en förutsättning för att tillhandahålla en god vård såsom det står i hälso- och sjukvårdslagen. Men nuvarande regering har ändrat spelreglerna inom vården så att det numera är fritt fram för så kallad blandfinansiering, det vill säga skattemedel, försäkringsbolag eller privat.

Vissa argumenterar att eftersom så många kommer att ha en bättre privatekonomi framöver kommer man att kunna köpa sig den vård man vill ha. Argument som att privat finansiering skulle korta vårdköer tror jag inte håller. Konsekvenserna av ett försäkringsstyrt sjukvårdssystem kan vi se på andra håll, till exempel i Kalifornien där hushållens vårdkostnader skenar utan att människor för den skull får bättre vård. Problemet med detta system är uppenbart: många av dem som är försäkrade får inte vård när de blir sjuka på grund av komplicerade klausuler i försäkringsvillkoren. Systemet är i princip helt utan politisk kontroll. Att förändra det svenska systemet till någonting som liknar det amerikanska är för mig helt fel väg att gå.

När det gäller valmöjlighet och kvalitet ska utformningen av system i stället utgå från det som människor värdesätter och vill välja. Men det är också viktigt att det finns tydliga spelregler när samhället finansierar. Och vi måste ha ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv som byggs in i hela vården. Det är också viktigt att andra utförare, till exempel idéburna företag och småföretag, ska ha en rimlig möjlighet att verka.

I Miljöpartiets alternativa budget har vi ett antal förslag. Låt mig här nämna några.

Inom läkemedelsområdet har vi lyft fram att strukturerna behöver ses över så att de blir mer hälsofrämjande och att lagstiftningen behöver förstärkas, till exempel genom inrättande av en kommission för läkemedels säkerhet, som vi nyligen debatterade här i kammaren.

För att främja psykisk hälsa behöver vi avsätta mycket mer pengar. Vi har i vårt förslag avsatt ytterligare 600 miljoner för de kommande tre åren med följande fördelning:

För det första 400 miljoner till förstärkning av elevhälsovården.

För det andra 100 miljoner till fysisk aktivitet för psykiskt sjuka och psykiskt funktionshindrade.

För det tredje 100 miljoner till förstärkning av personliga ombud.

Vi menar att riskerna med en bristande elevhälsa kan vara alltifrån oupptäckta hälsoproblem till andra slags problem, till exempel att elever blir utagerande mot andra elever och lärare, börjar skolka, utvecklar anorexi eller tappar sin livslust.

Skol- och elevhälsan ser påtagligt olika ut i skolorna över landet. Enligt dagens skollag 14 kap. ska skolhälsovård anordnas, men det är inte tydligt vilka krav som ställs. Det vill vi förändra så att det blir betydligt bättre med resurser till skolhälsovården.

Forskning visar att människor som har en ohälsosam livsstil löper upp till 300 procent större risk att hamna i psykisk sjuklighet än människor med hälsosamma vanor. Forskare från Karolinska Institutet i samarbete med Statens folkhälsoinstitut har också lyft fram att fysisk aktivitet har stor betydelse för psykisk hälsa. Vi vill alltså göra en satsning på 100 miljoner för att lyfta fram och främja fysisk aktivitet för dem med psykisk sjukdom och psykiskt funktionshinder.

När det gäller förstärkningen av personliga ombud delar jag den uppfattning som Elina Linna här lyfte fram, att det är helt fel väg att ta bort pengar. Vi vill i stället se till att resurserna ökar. Ombuden hjälper människor att få tillgång till den hjälp som de har rätt att få från kommuner, landsting och olika stödenheter. Ombuden har som funktion att arbeta nära den de är ombud för och helt på dennes uppdrag. Utvärderingar visar bra resultat genom minskat antal vård dagar för dem som får denna hjälp. De flesta upplever det här som mycket positivt. På en del ställen har man lagt ut verksamheten på brukarorganisationer. Det har stora fördelar.

Statsbidraget kan översiktligt sägas i dag täcka tre fjärdedelar av löne- och overheadkostnaden. Miljöpartiet vill ändra på denna konstruktion och i stället ge fullt statsbidrag till de personliga ombuden. Det skulle innebära en ekonomisk lättnad för kommunerna, både för dem som i dag har verksamhet med personligt ombud och för dem som inte ännu har anställt sådana. För detta avsätter vi alltså 100 miljoner kronor per år.

Vi föreslår också att man ändrar konstruktionen så att de personliga ombuden kopplas till brukarorganisationerna i stället för till kommunerna. Fördelarna är att man får bort det indirekta beroendeförhållande som i dag är inbyggt i konstruktionen.

Slutligen vill jag lyfta fram ett område där Miljöpartiet lägger 14 miljoner mer än regeringen, nämligen insatser för män som slår. Mäns våld mot kvinnor är ett område där mycket behöver göras. Tyvärr tog man bort de samordnare som fanns vid Riksorganisationen Sveriges professionella kriscentra för män. Vi yrkar på att de ska återinföras.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 10, men jag står självklart bakom samtliga Miljöpartiets reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jan Lindholm (mp).

Anf. 83 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Först vill jag informera om att socialminister Göran Hägglund tvingades prioritera Epscorådet. På det sättet tillvaratar han Sveriges intressen i den delen.

I socialutskottets betänkande SoU1 behandlar vi budgetmässigt utgiftsområde 9, ett stort antal motioner från allmänna motionstiden och Riksrevisionens redogörelse för hanteringen av pandemier. Det är viktiga och konkreta frågor som sammantaget berör många människor i vårt land. Jag tackar mina utskottskolleger för gott samarbete i framtagandet av betänkandet.

Jag yrkar bifall till socialutskottets betänkande i sin helhet och avslag på samtliga motioner.

Herr talman! I tider av finanskriser, lågkonjunktur och andra utmaningar som kräver sina åtgärder är det viktigare än någonsin att höja blicken och fundera på hur vi vill utveckla och värna vår välfärd. Möjligheten att försörja oss själva är en viktig faktor för att skapa trygghet och god hälsa. Det måste också finnas ett starkt ekonomiskt skyddsnät om individen blir sjuk, och rehabilitering måste sättas in tidigt. Det förebyggande hälsoarbetet är viktigt, både på fritiden och i arbetslivet. Kraften som finns i våra sociala nätverk kan inte nog understrykas.

Vi ska ha en tillgänglig vård och omsorg av hög kvalitet och med bra bemötande som är solidariskt finansierad och ges efter behov. När man på ålderns höst, vid en funktionsnedsättning eller av annan anledning behöver stöd ska den finnas där på de villkor som man själv bestämmer över – för varje människa är ju unik.

För någon vecka sedan inbjöd Centerpartiet till ett samtal om hälsovillkor i vid mening. Professor sir Michael Marmot som på WHO:s uppdrag tagit fram rapporten *Utjämna hälsoskillnaderna inom en generation* medverkade. Här redovisades hälsoskillnader globalt men även inom varje land, också i Sverige.

Hälsoskillnader och stora sociala klyftor är ett problem för rättvisan och folkhälsan. Personer med förgymnasial utbildning lever ca fyra fem år kortare liv än de med eftergymnasial utbildning. Det är en stor skillnad som kan och bör hanteras genom en mer rättvis fördelning av hälsans bestämningsfaktorer: egenmakt och innanförskap.

Centerpartiets och alliansregeringens politik leder till större egenmakt. Den ger större möjligheter att påverka den egna vardagen. När arbetslinjen som alliansregeringen driver och genomför ersätter vänsterpartiernas bidraglinje och folk kommer i jobb och utanförskapet minskar

kan jämlikheten öka och folkhälsan förbättras. Egen försörjning är bra för hälsan.

Från Centerpartiet ser vi gärna en nationell kommission för att följa upp WHO:s rapport så att vi gör vad vi kan nationellt och globalt.

Herr talman! Vi gör nog alla besök runt om i landet inom sjukvården, vid äldreboenden, dagverksamheter, föräldragrupper etcetera. Visst kommer det fram en frustration över att det inte finns tillräckligt med resurser, men ofta möter man också en arbetsstolthet över att kunna visa upp fina resultat. Detsamma gäller enskilda patienter, hyresgäster, brukare och föräldragrupper. Ibland är det svårt att komma till, men när man väl gör det är man oftast nöjd med den vård och omsorg som ges.

Vi kan självfallet bli betydligt effektivare. Vi kan korta köer, förbättra bemötande, uppvärdera vård- och omsorgsyrken, öka personalens kompetens, öka patientens inflytande, förbättra patientsäkerheten, ta till vara engagemanget hos vårdpersonalen och underlätta för dem som vill starta eget. Listan kan göras lång. Vi kan göra mycket – och det gör alliansregeringen.

En av de största satsningarna är upprustningen av psykiatrin. Den fortsätter med ytterligare 900 miljoner kronor årligen 2009–2011. Barn och unga står i fokus. En kraftfull satsning görs för att personer med psykisk funktionsnedsättning ska få meningsfull sysselsättning. Det är bra och nödvändigt.

Låt mig ta några fler exempel. Vi gör det lättare för patienter att få vård. Det senaste är kömiljarden som kommer att hjälpa. Dessutom har det i dag presenterats förslag på en skärpt vårdgaranti.

Vi synliggör vårdresultaten genom öppna jämförelser så att såväl patienter som läkare och beslutsfattare får kunskap om vårdens kvalitet. Vi genomför också vårdval inom primärvården.

Vi underlättar företagsamheten inom vården. Genom etableringsfrihet blir det enklare att starta och driva vårdcentraler. Nutek har presenterat förslag på råd och stöd för dem som vill starta eget inom vård och omsorg. Nya möjligheter ges för den ideella sektorn att bidra.

Vi riktar in arbetet med folkhälsan på ett nytt sätt och avsätter 115 miljoner kronor årligen till detta. Vi utvecklar även IT i vården.

Vi satsar på att höja vårdens kvalitet med medicinska kvalitetsregister. Patientsäkerheten ses över och en ny tillsynsorganisation byggs upp där hälso- och sjukvården och den sociala tillsynen samordnas.

Vi gör en jättesatsning på forskning där medicin är ett prioriterat område. Särskilda resurser har gått till forskning om alkohol, narkotika och tobak.

Vi vill förenkla tillvaron för människor. Det ska bli fler apotek att välja på och ökat öppethållande. Servicen och tillgängligheten till läkemedel förbättras genom omregleringen av apoteksmarknaden.

Inom äldrepolitiken satsar vi på äldreboenden, kvalitetsfrågor och anhörigstöd.

Vi genomför fritt val inom äldre- och handikappomsorg vilket fått stort stöd över landet.

Vi uppmuntrar frivilliginsatser som viktiga komplement.

Vi fördubblar anslaget till tandvården från 3 till 6 miljarder kronor.

Vi intensifierar arbetet med att nå ett samhälle tillgängligt för alla.

Listan kan göras mycket längre.

Jag har gjort den här redovisningen för att alla som lyssnar på, eller på annat sätt tar del av, dagens debatt ska förstå att vi nu äntligen har en handlingskraftig regering i Sverige och fyra allianspartier som är på offensiven. Den förra regeringen stod ju för väldigt lite verkstad. Nu händer det saker som är positiva för den enskilda människan och hennes behov.

Herr talman! En blandad kompott med lite smått och gott – så sammanfattar jag oppositionspartiernas så kallade budgetalternativ.

Det låter stort i försöken till de ideologiska pamfletterna, men i socialbudgetens konkreta förslag är det förhållandevis lite som oppositionen kommer med. Det finns ingen samlad skuggbudget. Det är en blandad kompott. Socialdemokrater och miljöpartister kryddar lite extra på några områden. Det är inte mycket att säga om. Vänsterpartiet öser på i vanlig ordning; det känner vi igen.

Slutsatsen är alltså att det inte finns någon samlad skuggbudget. Vi har en bra uppslutning från stora delar av oppositionen för alliansregeringens socialbudget. I den delen är det bra, tycker jag.

Att man sedan, särskilt från Ylva Johansson, får höra stora ord som försöker skyla över att det finns så lite att komma med är något man får ta. Det får man leva med när vi har budgetdebatt och oppositionen naturligtvis vill prioritera.

Det finns inga sedelpressar, och det finns inga enkla lösningar. Det finns egentligen ingenting i oppositionens alternativbudget som pekar på någon lösning i den delen. Det saknar trovärdighet.

Herr talman! Vi behandlar också 160 motionsyrkanden. I betänkandet har vi från majoriteten klargjort våra motiv till avslag. Det finns på flera områden många goda idéer som framförs i motioner. Många av dem är med i olika utrednings- och beredningsarbeten.

Riksrevisionen har också granskat och haft synpunkter på samhällsberedskap när det gäller pandemisk influensa. Även här redovisas att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att komma till rätta med det.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslagen i socialutskottets betänkande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars-Ivar Ericson och Maria Kornevik Jakobsson (båda c), Jan R Andersson (m), Tobias Krantz och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp) samt Chatrine Pålsson Ahlgren och Rosita Runegrund (båda kd).

Anf. 84 YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker lite synd om Kenneth Johansson när jag lyssnar på honom. Han låter som en företrädare för det gamla Centerpartiet då man tyckte att det var viktigt att människor var i arbete och inte slängdes ut utan trygghet, då man tyckte att det var viktigt att det fanns stabila trygghetsförsäkringar när man blev sjuk.

Ditt nya centerparti, Kennet Johansson, och den regering som ni ingår i har ju en politik som har sett till att 73 000 människor nu riskerar utförsäkring från sjukförsäkringen nästa år. Det är en halv miljon människor som på grund av er politik har lämnat a-kassan och därför står utan skydd när de nu blir varslade och uppsagda.

Av dem som är kvar i a-kassan är det många som nu tvingas försöka leva på en ersättning som är så låg att de förmodligen måste gå till socialkontoret för att be om påfyllning för att klara sig och sina familjer.

Det är er politik som har lett till att funktionshindrade och långtidsarbetslösa unga har stått helt utanför den uppgång i konjunkturen som vi har haft och de jobb som har skapats. De har inte fått vara med och dela på de nya jobben.

Det är ni och er regering som nu för en politik som man tror kommer att leda till 9 procents arbetslöshet om ett år och som resulterar i nedskärningar i vården och omsorgen. Det är er politik som har sett till att man har nedrustat arbetsmarknadspolitiken, yrkesutbildningen och komvux så att man nu står handfallen inför den enorma kris och uppbromsning i ekonomin som nu sker.

Jag tror att Kenneth Johansson är ensam i världen om att anse att det regeringen nu gör innebär att det händer saker. Tvärtom ropar ju alla aktörer i Sverige samstämmigt på att regeringen ska vakna och börja agera. Vi saknar agerande från regeringen. Man står och ser på hur krisen fördjupas och gör ingenting.

Anf. 85 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Centerpartiet står för en arbetslinje. Alliansregeringen står för en arbetslinje.

Så mycket som har gjorts när det gäller företagande och entreprenörskap inom det privata näringslivet och inom vård- och omsorgssektorn har Ylva Johansson aldrig kunnat åstadkomma med sin politik. Det vet vi. Vi har ju facit. Det var i princip noll när det gällde satsningar på att släppa fram engagemang och entreprenörskap.

Centerpartiet står alltså för en arbetslinje i stället för en bidraglinje. Det har ju gett resultat.

Jag kan peka på resultat i form av att fler har kommit i jobb och fler har kommit i sysselsättning. Vi har minskat utanförskapet med 180 000 personer. Det är fakta. Det kan man inte prata bort.

Vi vet vilka alternativ vi har. Vi vet vad Ylva Johanssons parti har presenterat. Det skulle kunna innebära 60 000 färre människor i jobb. Det skulle betyda högre arbetslöshet och att resurserna till svensk välfärd skulle minska ganska dramatiskt. Det är vad det budgetalternativ som Socialdemokraterna har presenterat innebär. Det kan man inte bara prata bort genom att plötsligt få fram ett antal nya miljarder.

Det är helt klart så att arbete krävs för att människor ska må bra, men också för att vi ska få resurser till vår välfärd.

(Applåder)
(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 december

CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byg- gande samt konsumentpolitik

Punkt 2 (Mål för områdena Bostadsmarknad och Hållbart samhällsbyg-
gande)

1. utskottet

2. res. 1 (s, mp)

Votering:

129 för utskottet

103 för res. 1

17 avstod

100 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 1: 90 s, 13 mp

Avstod: 17 v

Frånvarande: 40 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 3 (Stöd till bostadsproduktionen)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

3. res. 4 (v)

Förberedande votering:

96 för res. 3

18 för res. 4

137 avstod

98 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

129 för utskottet

92 för res. 3

32 avstod

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 3: 92 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 4 (Stöd till miljonprogrammets bostadsområden)

1. utskottet

2. res. 6 (s)

Votering:

129 för utskottet

92 för res. 6

32 avstod

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 6: 92 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 8 (Mål för området Konsumentpolitik)

1. utskottet

2. res. 12 (s, v, mp)

Votering:

129 för utskottet

124 för res. 12

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 12: 92 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 9 (Konsumentvägledning)

1. utskottet

2. res. 13 (s, v, mp)

Votering:

129 för utskottet

124 för res. 13

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 13: 92 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU1 Försvar och samhällets krisberedskap – budgetåret 2009

Punkt 2 (Budget för utgiftsområde 6)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

21 för res. 1

14 för res. 2

213 avstod

101 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

132 för utskottet

18 för res. 1

103 avstod

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 4 s, 71 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 1: 18 v

Avstod: 88 s, 1 m, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 5 (Försvarsmusik)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

128 för utskottet

124 för res. 4

97 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 23 c, 16 fp, 17 kd

För res. 4: 92 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 6 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Punkt 4 (Anslagen för 2009 under utgiftsområde 5 Internationell samverkan)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

129 för utskottet

124 för res.

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res.: 92 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Punkt 2 (Främjande av internationella biståndsströmmar)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

129 för utskottet

124 för res. 1

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 1: 92 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 9 (Mål och utvärdering)

1. utskottet

2. res. 2 (s, mp)

Votering:

129 för utskottet

106 för res. 2

18 avstod

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 2: 92 s, 14 mp

Avstod: 18 v

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 11 (Sidas kontroll av biståndsinsatser via enskilda organisationer)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

129 för utskottet

124 för res. 4

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 4: 92 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 12 (Regeringens och Sidas hantering av budgetstöd)

1. utskottet
2. res. 5 (v, mp)

Votering:

220 för utskottet

32 för res. 5

97 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 s, 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 5: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 39 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 13 (Internationella överenskommelser och villkor med anknytning till bistånd)

1. utskottet
2. res. 6 (v, mp)

Votering:

220 för utskottet

33 för res. 6

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 s, 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 6: 1 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU12 Åtgärder för förstärkt exportfinansiering

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Punkt 1 (Mål för politiken för informationssamhället)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

130 för utskottet

105 för res. 1

18 avstod

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 72 m, 24 c, 16 fp, 17 kd

För res. 1: 91 s, 14 mp

Avstod: 18 v

Frånvarande: 38 s, 25 m, 5 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 6 (Investeringar i närtid)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

3. res. 3 (mp)

Förberedande votering:

94 för res. 2

14 för res. 3

144 avstod

97 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

127 för utskottet

92 för res. 2

32 avstod

98 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 23 c, 16 fp, 17 kd

För res. 2: 92 s

Avstod: 18 v, 14 mp

Frånvarande: 38 s, 26 m, 6 c, 12 fp, 7 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 86 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Jag tog upp frågan om tandvårdsreformen i mitt anförande. Jag citerar Kenneth Johansson från debatten i april när vi fattade beslut om tandvårdsreformen. Då sade Kenneth Johansson: "Nu tar vi ett stort steg till förmån för en god tandvård till en rimlig kostnad med profilen att de som har de största behoven kommer först." Det var en god ambition, men sedan har det sett helt annorlunda ut.

Jag har några rubriker här från olika tidningar. Det är inte några skvallertidningar, utan det är till och med faktatidningar. Det står: Tandvårdsreformen borrar hål i plånboken. Ensidigt högkostnadsskydd ger försämrad tandhälsa. Tandpriserna varierar kraftigt. Vill en tandläkare ta mer betalt än referenspriset är det fritt fram att göra det, men då måste patienten stå för den extra kostnaden helt och hållet.

Det kom som en överraskning för många patienter. När vi debatterade tandvårdsreformen i april i år sade Kenneth Johansson inget om att det finns inskränkningar när det gäller möjlighet till behandling vid närmare 40 procent av tänderna. Kände inte Kenneth Johansson till alla de problemen? Det var inte så enkelt som att de största behoven kommer först.

Anf. 87 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Tack för frågan om tandvårdsreformen! Jag tycker att det är viktigt att vi diskuterar den, framför allt är det viktigt därför att det ska bli så bra som det är tänkt att det ska bli.

Det är ett stort steg framåt. Det är de allra största behoven som ska tillgodoses. Jag tycker att det Elina Linna återgav var klokt sagt. Det var klokt av den som sade det. Det är en mycket ambitiös satsning, med ett förbättrat högkostnadsskydd, med ett tandvårdsbidrag. Jag står fast vid allt det som Elina Linna läste upp av det klokt sagda.

Däremot får jag erkänna att genomförandet har varit svårare än vad som kunnat förutses. Vi tog lite extra tid på oss för att göra det så säkert som möjligt i genomförandefasen, men det är ingen tvekan om att IT-system och andra saker, framför allt åtgärder som ligger på Försäkringskassans område, har tagit mer tid än vad vi kunde förutse. Det är beklagligt och det har ställt till inkörningsproblem. Men det ska ju inte skymma den stora reform som vi ändå har satsat 6 miljarder kronor i helårseffekt för att genomföra. Det tycker jag snarare att vi ska vara stolta över.

Anf. 88 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Kenneth Johansson kommenterade inte med ett ord att det finns inskränkningar i möjligheten till behandling när det gäller 40 procent av tänderna. Det är inte endast tänderna längst bak, det som kallas för åttan, utan det är också sjuan och sexan som berörs av inskränkningar. De implantat som Kenneth Johansson i debatten lovade alla personer får inte alla människor. Människor känner sig lurade när det gäller tandvårdsreformen. Både medierna och speciellt politikerna har gett felaktiga uppgifter från början.

På onsdag kommer ett radioprogram som sänds på förmiddagarna att handla om tandvården. Folk får kontakta radioredaktörerna och berätta

om uppgifter som de först trott skulle gälla men som sedan, när de kommer till tandläkaren, inte gäller. Det är inte bara tänderna längst bak i munnen, sexan syns ju.

Den här tandvårdsreformen har inte fyllt löftet att det ska vara möjligt för dem med sämst ekonomi att också få tandlagningar efter önskemål, inte bara efter behov utan efter önskemål, som implantat. Det går inte.

Anf. 89 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det är klart att det går att åtgärda de största behoven utifrån de riktlinjer som har tagits fram. Jag ska inte gå in på tänder numrering, men jag vet så mycket som att de tänder som är längst in i munnen inte heller tidigare har ingått i förmånssystemet och gör det inte heller i det nya systemet. Det kanske är det som Elina Linna pekar på, med rätta.

Ett problem gäller också den information som Försäkringskassan redan för länge sedan skulle ha varit ute med. Det är en portal på Internet där många av de faktaredovisningar som efterlyses av Elina Linna och andra skulle kunna finnas och ge svar. Jag hoppas att det kan vara en förklaring. Däremot är det inte en nöjsam förklaring. Det är saker som måste åtgärdas. Jag vet att de jobbar för fullt för att också kunna göra det.

Anf. 90 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Kenneth Johansson efterlyste i sitt inlägg en gemensam skuggbudget. Är det inte lite patetiskt att tala om en skuggbudget mitt i mandatperioden? Det hade inte ni heller två år före valet. Vi kommer nog i sinom tid att erbjuda ett alternativ till de fyra partier som sitter i regeringen i dag. Men låt oss återkomma till det våren 2010, när vi har arbetet ihop vårt gemensamma förslag.

Det vi debatterar i kammaren i dag är de förslag som Miljöpartiet har lagt fram. I vissa delar liknar de väldigt mycket de förslag som även Socialdemokraterna och Vänstern har lagt fram, men vi går fram med vart och ett av våra partier.

Jag begärde ordet när Kenneth Johansson nämnde att Centerpartiet hade bjudit in Michael Marmot. Han har faktiskt varit ordförande i den kommission som har skrivit rapporten *Closing the Gap in a Generation*. De pekar på väldigt viktiga faktorer som jag tycker tyvärr går lite grann åt fel håll just nu.

Min fråga till Centerpartiet blir: Hur vill ni leva upp till de rekommendationer som formuleras i den här kommissionsrapporten? Blir det större möjlighet till egenförsörjning med tuffare regler i sjukförsäkringen? Blir det större möjlighet att få jobb med en lägre ersättning i a-kassan? Med tanke på lågkonjunkturen, hur ska gruppen som inte har full arbetsförmåga kunna slåss om jobben?

Anf. 91 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag konstaterar när det gäller de tre budgetalternativen först och främst att det är väldigt spretigt. Vänsterpartiet har mycket mer än ni övriga har. Jag konstaterar också, utifrån den debatt som ingen kan undgå att ta del av, att ni försöker få ihop det på oppositionskanten men inte lyckas så väldigt bra. Men ni försöker. Då kan det också vara av intresse att se vad det är för gemensam politik ni för. Men den lyser defi-

nitivt med sin frånvaro. Det var det enkla och försiktiga påstående som jag ville göra.

Hälsoklyftor tycker jag är en oerhört angelägen fråga, för Centerpartiet högprioriterad. Med Centerpartiets och allianspolitikens effekter blir det en mycket större möjlighet att hela de sociala klyftorna än vad oppositionspartiernas politik leder till.

Egenmakt är en fråga, att själv kunna vara med och påverka och styra, att bestämma över sitt eget liv, att inte behöva stå med mössan i hand. Innanförskap är nästa, att vara med i ett lag, att vara med i ett arbetslag, att vara med i en arbetsgemenskap, att slippa bidragsberoende, att slippa vara arbetslös och i utanförskap. Arbetslinjen är den tredje, där vi har nått bra resultat och där vi ser att de alternativ som oppositionen redovisar precis tvärtom skulle leda till ett ökat bidragsberoende och ett ökat utanförskap.

Det här är för mig tre viktiga områden, egenmakt, innanförskap och arbetslinjen, för att leva upp till sir Michael Marmots och WHO:s arbete. Det slåss vi för.

Anf. 92 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Vi kan titta på de målområden vi har. Det Kenneth Johansson pratar om är målområde 1, Delaktighet och inflytande. Jag delar uppfattningen att det är en viktig del av folkhälsopolitikens område. Men det är också viktigt med hälsosammare arbetsplatser. Om det nämnde Kenneth Johansson ingenting.

Jag tar upp de tre områden som Michael Marmot pekade ut igen. Av de tre punkterna kan man möjligtvis säga att delaktighet och inflytande handlar om att förbättra vardagens villkor, men vad vill Centerpartiet egentligen göra när det gäller punkterna 2 och 3?

Punkt 2 handlar om att motverka den orättvisa fördelningen av makt, pengar och resurser. För att kunna motverka den ojämlikhet i hälsa som finns och ojämlika levnadsvillkor måste orättvisor i samhällsstrukturen motverkas. Det gäller till exempel bristande jämställdhet mellan kvinnor och män. Det kräver en stark offentlig sektor som är engagerad, kompetent och tillräckligt finansierad, skriver sir Michael Marmot i sin rapport.

Vi hörde tidigare att vi satsar på extra pengar till kommuner och landsting. Det har inte ni i regeringen gjort.

De skriver vidare att för att kunna uppnå det här krävs inte bara starkare myndigheter, utan det krävs också en förbättrad samhällsstyrning. Hur vill ni uppnå det?

Anf. 93 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller mer resurser till kommuner och landsting finns det risk för att den som läser protokollet tror att det Gunvor G Ericson säger är sant. Men sanningen är att i den budget för nästa år som ännu inte har trätt i kraft finns det 6 miljarder kronor mer till kommun- och landstingssektorn. Det är alltså plus 6 miljarder kronor. Lägg därtill kömiljarder och rehabiliteringssatsningar så blir det ett antal miljarder extra till kommun- och landstingssektorn.

Frågan om hälsosamma arbetsplatser är så självklar. Det är vi överens om, och det står vi bakom.

Jag har fördjupat mig i WHO:s rapport och funderat på vad det konkret skulle kunna innebära för socialutskottet. Jag har kommit fram till tre områden. Det första är bra uppväxtförhållanden för våra barn. Familjer ser olika ut, men viktigast är barnen. Vi ska ha föräldragrupper etcetera.

Det andra är en tillgänglig hälso- och sjukvård där vi redovisar förslag och där en mångfald av vårdutövare ger bättre förutsättningar.

Det tredje handlar om miljön, hälsan och de områden som behöver utvecklas där. Jag kan försäkra Gunvor G Ericson om att jag personligen har samtalat med sir Michael Marmot om de här tre punkterna med mera. Han applåderar de initiativen och förslagen.

Anf. 94 CECILIA WIDEGREN (m):

Herr talman! Vi har slagit rekord. Aldrig någonsin tidigare har Sveriges skattebetalare satsat så mycket pengar på vården, omsorgen, tandvården, missbruket, smittspridningen, hiv/aids-satsningar och psykiatrin, allt för att sätta patienten i fokus och allt för att sätta medarbetaren i fokus. Det är över 250 miljarder som vi tillsammans varje år finansierar genom de 21 landstingen, delar av kommunernas budget och den del som vi har att ta ställning till här i dag, nämligen de knappt 55 miljarder som staten dessutom skjuter till.

Det är rekord, herr talman, men ändå börjar man den här debatten med att prata om de pengar som inte finns. Jag tycker att den här debatten ska handla om de resurser vi har eftersom det finns så enormt mycket gemensamma resurser. Den största frågan kan inte vara bristen på pengar. Det viktigaste måste vara att fokusera på de gemensamma resurser som skattebetalarna varje dag sliter ihop för att vi tillsammans ska fördela dem efter behov. Vi ska använda och nyttja de här resurserna på bästa sätt.

Herr talman! Vi ska också använda den erfarenhet vi har från tidigare och de läxor vi har lärt oss. Vi ska inte göra det vi alltid har gjort, för då vet vi också hur det alltid har gått.

Det är därför, herr talman, som alliansregeringen inleder med ett rejält förnyelsearbete för att sätta patienten och medarbetarna i fokus. Det är det vi har fått väljarnas förtroende för. Vi är den regering som har haft den största majoriteten på flera decennier i den här kammaren.

Herr talman! Det går inte längre att bara komma med gamla lösningar, gamla mediciner som man kan säga i sjukvården, eller att ösa på. Nu är det tid för förnyelse och för att varje skattekrona ska användas på ett bättre sätt.

Vi moderater och våra kolleger i alliansen är fullständigt överens om att det är den solidariska finansieringen som är grunden för den gemensamma välfärden. Det gäller också för hälso- och sjukvården. Det är de lika behoven som ska styra med de lika villkoren.

Jag kommer i dag inledningsvis att främst fokusera på hälso- och sjukvården, men jag står bakom utskottets samtliga ställningstaganden, som jag yrkar bifall till. Samtidigt yrkar jag avslag på samtliga motioner. Jag vill också hänvisa till att min kollega Magdalena Andersson kommer att fokusera lite mer på barnen om en stund.

En god hälso- och sjukvård börjar självklart hos var och en av oss. Vi har ett eget ansvar för vår egen hälsa. Vi kan själva se till att vi har en god hälsa. Det är viktigt att också göra så.

Samtidigt kommer vi i alliansregeringen att omreglera apoteksmonopolet för att möjliggöra fler tjänster som var och en kan ta del av för att förbättra sin hälsa. Det handlar om fler självtester, att fundera över varför man är förkyld eller varför man har feber och att använda självtester som finns på Internet. Det finns många olika sätt att själv vara delaktig i det förebyggande arbetet. Avregleringen av apoteksmonopolet är en sak för att bättre kunna stärka vars och ens hälsa.

Herr talman! Den dagen man behöver sjukvård, den dagen man drabbas av psykisk ohälsa eller den dagen man behöver rejäl hjälp ska också det gemensamma ställa upp. Det är det vi i dag ska fokusera debatten på.

Internationellt sett ligger Sverige väldigt bra till när det gäller medicinska resultat, men vi har så oerhört mycket mer att göra när det gäller tillgängligheten. Där har vi också ett nationellt ansvar. Då är det oerhört tråkigt att höra att det bara är gamla mediciner som ska lösa detta. Socialdemokraterna hade tolv år på sig, och vi vet vad det blev för tillgänglighet av det. Det blev vårdköer, och vi fick ärva dem.

Sedan 2005 har vi satsat 7 miljarder utöver vad de 21 landstingen har satsat för att lösa problemen med tillgängligheten i sjukvården. Vad har vi fått av detta?

Herr talman! Häromdagen kom det ett brev hem till patient Hans. Han hade fått diagnosen ryggont av sin läkare. Han fick ett besked från röntgenkliniken där de sade att de hade fått en remiss för en magnetkameraundersökning och han var välkommen till dem om ca 18 månader. Det är svensk hälso- och sjukvård när tillgängligheten är som sämst. Det kan inte vara meningen att patienter som Hans och andra ska få den typen av besked.

Det är därför som vi i förra veckan presenterade en prestationsbunden vårdgaranti som också stimulerar till att sköta det ansvar man har. Det handlar om ännu mer muskler, resurser och morötter för att korta ännu fler köer. Här måste vi göra någonting annorlunda. Det här är ett nytt grepp. Vi lägger inte bara ytterligare miljarder till landstingen, utan vi ber också om prestationer så att Hans och andra ska få positiva besked.

I dag har vi fått presenterat för oss på vilket sätt vi ska stärka och få en ny patienträttighetslagstiftning i Sverige. Vi har glatt tagit emot utredarens förslag under dagen. Det kommer att remissbehandlas inom en snar framtid.

Herr talman! Det är ingen rolig läsning. Det står att köerna i landstingen i Norrbotten, Gävleborg och Västerbotten är längre än 13 veckor. Det är tur att det finns andra exempel i Sverige. Man kan läsa att de flesta och mest dominerande väntetiderna i Stockholm är högst fyra veckor. Någonting har hänt, och det är tur det. Vi får hoppas att den här prestationsbundna vårdgarantin gör ytterligare insatser.

Därutöver presenterade regeringen i går en del av rehabiliteringsgarantin med ytterligare 1,6 miljarder för att hjälpa dem som står längst från arbete att snabbt komma tillbaka till arbete efter egen förmåga och med en gemensam rehabiliteringsplan. Det görs oerhört mycket, och vi använder befintliga resurser på ett bättre sätt än vad vi tidigare har gjort, men det finns självfallet mer att göra.

Herr talman! Kvalitet är kanske grundbulten för att patienten, brukaren, ska vara ännu mer delaktig i framtiden. På onsdag kommer vi att få ta del av Patientsäkerhetsutredningen. Den kommer att fokusera ännu mer på att stärka patienten och kvaliteten i hälso- och sjukvården, men det finns mer att göra.

Vi kommer att jobba vidare med de öppna jämförelserna. De är en viktig komponent för att stärka kvaliteten för den enskilde. Parallellt med att vi utformar en nationell strategi för kvalitetsutveckling kommer vi också att arbeta fram bildandet av en strukturellt fristående och oberoende granskningsfunktion inom hälso- och sjukvården. Allt detta görs med avsikten att förstärka de öppna jämförelserna med avseende på effektivitet och kvalitet. Detta är grunden för att den enskilde i framtiden ska känna en starkt kvalitet och att vi fullt ut tror på den.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag kommentera det som har blivit resultatet av tolv år med Socialdemokraterna, nämligen existensen av ett A-lag och ett B-lag i svensk hälso- och sjukvård. Det finns i dag över 400 000 svenskar som väljer att betala dubbelt för sin hälso- och sjukvård. 400 000 svenskar underkänner det som Socialdemokraterna fortfarande hävdar ska lösas på samma sätt. Man är beredd att betala dubbelt. Det är inte rimligt.

Alliansregeringen gör därför allt för att se till att vi ska få vård på lika villkor och att det inte ska finnas behov av att springa före i kön eller använda plånboken för att komma till rätta med den ojämlika vård som vi har i dag. Men jag noterar att företag som LKAB, Folksam och Sunne kommun går före när det gäller detta. Jag tycker att det är ett eget underkännande som man faktiskt behöver lyssna in. Det behövs nya lösningar, nya mediciner, för att ta tag i de hälso- och sjukvårdsproblem som vi har.

Herr talman! Alliansregeringen har lagt fast en tuff ambition. Vi har tagit tag i vissa frågor. Vi har ytterligare några frågor framför oss, och vi kommer att jobba vidare med stor frenesi för detta.

(Applåder)

Anf. 95 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Nu finns inte socialministern här, så jag passar i stället på att fråga Cecilia Widegren om detta med Rett Center, som vi ju också hade uppe i utskottet. Förra mandatperioden tog socialutskottet ett utskottsinitiativ, där vi skrev ungefär att regeringen bör bedöma verksamheten vid Rett Center och återkomma till riksdagen med förslag om hur den kan finansieras på lång sikt. Vi var överens om det.

Nu har regeringen ändrat texterna i budgeten. På s. 24 kan vi läsa att det inte handlar om att man finansierar på lång sikt. Där står det om de 16 miljonerna, som jag inte heller har fått veta hur de fördelas: ”Det rör sig bl.a. om bidrag till Vidarkliniken och Rett Center. Dyliga bidrag ska omprövas årligen för att säkerställa att statliga medel som utbetalas används väl och i enlighet med regeringens intentioner.”

Min fråga till Cecilia Widegren är: Vad kommer detta att innebära för Rett Center, som har hand om flickor – det är enbart flickor som drabbas av denna funktionsnedsättning – som behöver en mycket specialistinriktad omsorg? Ska de vänta på finansiering ett år i taget?

Anf. 96 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Herr talman! Tack, Elina Linna, för din fråga! Vi diskuterar nu ett budgetavsnitt som omfattar nästan 55 miljarder, och Elina Linna är intresserad av att diskutera en av de enheter som berörs. Det handlar om under 10 miljoner när det gäller Rett Center i Jämtland. Rett Center har att hantera en sällsynt diagnos. Det finns väl ungefär 250 i Sverige och EU. EU håller nu på att gemensamt samarbeta för att se vad vi kan hjälpas åt med. Det finns så få individer per land, så vi kanske gemensamt ska göra något.

Jag vet att socialministern har varit på besök och tagit del av de erfarenheter som finns på Rett Center. Jag är helt övertygad om att han återkommer när han har sammanfattat sin bedömning av den verksamhet som finns.

Visst är den verksamhet som finns däruppe oerhört viktig, och vi ska också se till att använda de goda erfarenheter som finns därifrån i ett bredare samtal och arbete i Europeiska unionen.

Anf. 97 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Jag blev inte klokare av det här svaret. Menar Cecilia Widegren att de flickor som behandlas på Rett Center får söka sig till vård inom Europeiska unionen, och menar hon att också personalen som arbetar där får söka arbete på annat håll? De har alltså inte i dag några garantier för att Rett Center kommer att fortsätta.

Anf. 98 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Herr talman! Nej, jag sade att socialministern verkligen tycker att det här är viktigt, liksom hela alliansregeringen, och därför har han själv åkt dit på besök. Efter det kommer han självklart att summera detta. Jag tror att han dessutom vill ta med sig erfarenheterna till de andra länderna i EU och se till att vi samarbetar om de här frågorna. Då kan vi i Sverige ha några *centres of excellence* medan man har andra *centres of excellence* i andra länder för att använda sig av de specifika kunskaper som behövs.

Vi hanterar detta i vårt budgetbetänkande. Både på Rett Center och på Vidarkliniken har man fått besked om de separata insatser som vi gör i statsbudgeten. Men visst är det inte rimligt att när vi talar om ett paket som omfattar 55 miljarder att vi står här i talarstolen och bara diskuterar enstaka enheter. Det vore bättre att patienterna fick ett smidigare besked och att man vet att man satsar totalt sett, i EU, på detta.

Anf. 99 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Herje Dahlin är lärare vid Naturbruksgymnasiet i Älvdalen. Men han kan inte jobba. Han är hemma och sjukskriven med svår värk. För tidningen Falukuriren berättade han i september 2006 om sina erfarenheter av svenska vårdköer.

Herje är drabbad av svår artros i båda axlarna, och han säger att det gör fruktansvärt ont: "Jag kan i princip inte utföra någonting utan att genast bli så sjuk att jag blir sängliggande", säger han. "Mina dagar fylls av väntan, smärtstillande tabletter och till och med sömnmedel." Han fortsätter: "Detta mitt liv pågår dag ut och dag in, vecka efter vecka. Jag befinner mig nämligen i vårdköen".

Herje är tyvärr inte ensam bland svenska patienter. Han är en av de svenskar som under de senaste åren har fastnat i väldigt långa vårdköer. Vi vet att vårdköerna skapar väldigt mycket lidande. De skapar också stora samhällsekonomiska kostnader.

Dessutom hade Herje den stora olyckan att vara patient i det socialdemokratiskt styrda Landstinget Dalarna. Det är ett av de fyra landsting som enligt Socialstyrelsens rapport i början av året hade längst väntetider i specialistsjukvården.

Åren 1991–1994 infördes en vårdgaranti av den borgerliga regeringen. Det ledde till att köerna i den svenska sjukvården minskade dramatiskt. Sedan, vid regeringsskiftet 1994, när Socialdemokraterna återkom till makten, avskaffades garantin, och vårdköerna återinfördes. Pressad av kritik och pressad av verkligheten återinförde Socialdemokraterna en nationell vårdgaranti 2005, men det är nu, ett antal år efteråt, lätt att se att den har misslyckats. En tredjedel av landets patienter får vänta längre än 90 dagar på behandling i specialistsjukvården.

Herr talman! Den svenska sjukvården lider av en paradox. Vi tillhör de länder i världen som har högst kvalitet i sjukvården, samtidigt som vi också enligt de allra flesta mätningar ligger väldigt långt nere när det gäller tillgänglighet. Enkelt uttryckt: Vi har väldigt långa köer i den svenska sjukvården.

Vad är då orsaken till att vi har långa vårdköer? Socialstyrelsen, som kom med en rapport i början av det här året om att utvärdera den nationella vårdgarantin, har konstaterat att det inte i första hand handlar om storleken på resurserna. Det handlar om ledarskap och organisation. Det finns de landsting i landet som har goda ekonomiska resurser och lyckas dåligt med vårdgarantin, och det finns de som har dåliga ekonomiska resurser som lyckas bra.

Därför presenterade Folkpartiet i början av året ett förslag om en ekonomisk bonus till de landsting som är duktiga på att hålla vårdgarantin och på att korta köer, för att man ska skapa en drivkraft för landsting och regioner runt om i landet att ta ett helhetsgrepp och se till att människor får vård i stället för att stå i vårdkö.

Nu införs en prestationsbunden vårdgaranti på 1 miljard kronor årligen som ska utbetalas i början av nästa år på grund av de prestationer som görs i år. Detta är alldeles utmärkt. Men det behövs också fler åtgärder framöver.

Vi vill bland annat införa krav på att det ska utbetalas en ekonomisk kompensation för de patienter som på ett sent stadium får sin operation inställd. Detta tillämpas i Stockholm och Västra Götaland men borde bli allmänt tillämpat i andra delar av landet.

Det borde utfärdas böter till de landsting som inte informerar på rätt sätt om vårdgarantin. Redan i dag, med den vårdgaranti som vi har, ska landstinget informera om att det är möjligt att få vård i ett annat landsting om hemlandstinget inte kan leverera den vård som man har rätt till. Men det är många landsting som struntar i detta.

Vi behöver också se till att vi får en ökad möjlighet till rörlighet över nationsgränserna. Vi behöver ökade möjligheter att söka vård i andra europeiska länder. Vi i Folkpartiet kallar det en europeisk vårdpeng.

Herr talman! Folkpartiet vägrar att acceptera vårdköerna. Patienten ska vara i centrum, inte i väntrum.

Regeringen och allianspartierna står upp för en ansvarsfull budget och en offensiv budget inom välfärdspolitiken. Nästa år satsar vi 6 miljarder kronor extra till kommuner och landsting. Låt mig peka på några områden där vi gör särskilt stora satsningar.

Den svenska psykiatrin har under en lång följd av år varit i djup kris. Det har tagit sig uttryck bland annat i långa köer till barn- och ungdomspsykiatrin. Det har också tagit sig uttryck i ett antal mycket välkända vansinnesdåd som har skapat mycket stora tragedier. Nu gör vi äntligen en väldigt stor satsning på den svenska psykiatrin, 2,7 miljarder kronor satsas under loppet av tre år – 2009–2011. Vi satsar på barn- och ungdomspsykiatrin, vi satsar på sysselsättning för psykiskt funktionshindrade, och vi har också genomfört en viktig reform som handlar om att vi ska ha möjlighet till öppen psykiatrisk tvångsvård.

Vi gör också stora satsningar på svensk äldreomsorg. Under 2009 satsas 2,1 miljarder kronor på kommuner och landsting när det gäller äldreomsorgen. 500 miljoner kronor av detta satsas på att vi ska få fler äldreboenden. Som många av er minns lovade Socialdemokraterna inför valrörelsen 2006 att det skulle bli 10 000 fler äldreboenden i Sverige. Det blev mer än 10 000 äldreboenden färre i Sverige. Nu skapar regeringen möjligheter för att denna utveckling ska kunna vändas.

Vi ser till att de äldre får mer makt och möjlighet att bestämma själva ute i äldreomsorgen. Det är därför som vi har infört en lag om valfrihetssystem, så att man själv ska kunna få välja om man vill ha sin äldreomsorg i privat regi eller i offentlig regi.

Vi planerar för en kompetensreform i den svenska äldreomsorgen därför att vi är övertygade om att det inte bara är viktigt att vi får fler personer i den svenska äldreomsorgen utan också att vi får rätt personer med rätt kompetens.

Herr talman! Regeringen står för en samlad, offensiv och ansvarsfull välfärdspolitik. Mot detta står en opposition som är mycket splittrad och där förslagen spretar åt en mängd olika håll. Tittar vi på hur stora resurser totalt sett som de olika oppositionspartierna satsar på detta område, det socialpolitiska området, skiljer det ett stort antal miljarder mellan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som är ytterligheterna på detta område.

Men om vi också ser på de sakfrågor som vi har att behandla ser vi också väldigt stora skillnader mellan de tre partier som nu säger att de om två år vill ta över makten i Sverige. Titta på tandvården till exempel, där Vänsterpartiet röstade nej till den tandvårdsreform som vi fattade beslut om i april i år. Om Vänsterpartiet hade fått igenom sin politik hade denna tandvårdsreform som Elina Linna nu kritiserar aldrig genomförts. Alla som nu har fått lägre kostnader för sin tandvård hade aldrig fått dessa lägre kostnader. Det ska vi komma ihåg. Miljöpartiet förespråkar en helt annan princip för tandvården – abonnemangstandvård – och Socialdemokraterna förespråkar ungefär nuvarande princip i systemet men mer pengar.

Hur ser det ut när det gäller apotekspolitiken? Där får vi olika besked från Ylva Johansson i stort sett varje vecka. Först var beskedet att när det gäller de planerade försäljningarna av apotek som regeringen har gått ut med skulle dessa apotek köpas tillbaka vid en socialdemokratisk valseger. Veckan efter var det ett nytt besked.

Hur ser det ut när det gäller Vänsterpartiets och Miljöpartiets politik? Miljöpartiet motsätter sig en omreglering av apoteksmarknaden. Det gör även Vänsterpartiet. Men Vänsterpartiet vill inte heller låta receptfria mediciner finnas ute i dagligvaruhandeln. Här är det total splittring som gäller.

Hur ser det ut när det gäller kampen mot vårdköerna? Inte heller här finns det någon samlad politik från vänsterkanten. Socialdemokraterna och Miljöpartiet är, om jag har läst motionerna rätt, för en prestationsbunden vårdgaranti i någon form, medan Vänsterpartiet, precis som Elina Linna sade tidigare, är kraftfullt emot detta.

Herr talman! Hur ser dessa budgetalternativ ut? Hänger de samman? Finns det någon logik i dem? Sanningen är att om man tittar lite närmare på dem och petar lite grann på dem rasar de ihop som ett korthus.

De satsningar som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill göra säger de sig vilja betala via en kraftig skattechock som ska genomföras för det svenska folket. Mitt i en av de värsta lågkonjunkturer som vi har haft på decennier i Sverige vill Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kraftigt höja skatterna för låg- och medelinkomsttagare och för exempelvis den fordonsindustri som i dag kämpar för sin överlevnad. Där vill Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lägga en kraftig skattechock. Är det någon här inne som tror att vi mitt i en lågkonjunktur skulle gynnas av att det svenska näringslivet får kraftigt höjda skatter? Skulle det gynna den svenska välfärden? Nej, snarare är det så att detta naturligtvis skulle lägga en död hand över det svenska näringslivet. De pengar som ni säger att ni vill satsa nu hade inte funnits om er politik hade gått igenom.

Men det händer saker och ting hela tiden i politiken. Under den senaste tiden har företrädare för de olika oppositionspartierna sagt att det kanske inte är så begåvat att mitt i en lågkonjunktur lägga en massiv skattechock på svenska folket. Allra längst har Vänsterpartiet gått, där Lars Ohly underkände sitt eget skattepolitiska alternativ för bara någon vecka sedan och sade att det kanske inte är så begåvat att lägga en massiv skattechock mitt i en lågkonjunktur och att det nog inte leder till fler jobb. Grattis till den insikten! Men vad händer då med det vänsterpartistiska budgetalternativ som vi diskuterar i dag? Det är på det sättet att en stor del av de satsningar som Elina Linna här nu talar sig varm för inte finns om ni inte får igenom era skattehöjningar på 50–60 miljarder kronor. Vad är det du ska spara på nu, Elina Linna? Ni ska ta bort 50–60 miljarder kronor i skattehöjningar. Vad ska ni spara på? Är det på vården, tandvården, äldreomsorgen eller psykiatrin? Var ska dessa 50–60 miljarder kronor som ni nu inte längre vill höja skatterna med tas någonsans?

Herr talman! Regeringen för en ansvarsfull och offensiv välfärdspolitik där sådana som Herje och hans meningsfränder, de som har försmäktat i de långa svenska vårdköerna, står i centrum. Mot det står en opposition som bygger luftslott med låtsaspengar. Det är ett samlat politiskt ledarskap i en orolig tid som står mot en opposition som inte vet vart den vill. Där, herr talman, går skiljelinjen i svensk politik.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner och reservationer.

(Applåder)

Anf. 100 YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska ge Tobias Krantz besked om apoteken. Om vi får väljarnas förtroende river vi upp den avreglering av apoteken som ni nu planerar att genomföra. Vi anser att läkemedel är en del av hälso- och sjukvården, och vi kommer, om vi har möjlighet att styra, att se till att vi också har en hantering av läkemedlen som tillgodoser sjukvårdens behov och som är säker och som innebär att man använder skattebetalarnas pengar på ett så effektivt sätt som möjligt.

Tobias Krantz sade att tillgänglighet inte bara är en fråga om pengar. Det är sant. Det är väldigt mycket en fråga om ledarskap och organisation. Om man då tittar på några av de landsting som har lyckats bäst i dag med tillgängligheten så är Kalmar landsting ett av dem som brukar lyftas fram och som lyfts fram också av Sveriges Kommuner och Landsting. Men det finns också andra som har god tillgänglighet.

Nu lägger regeringen fram en proposition som vi snart ska ta ställning till här i riksdagen och som river upp förutsättningarna för det som har skapat god tillgänglighet i flera av dessa landsting. I Kalmar län kommer man inte att kunna behålla Hälsoval Kalmar om den proposition som tvingar fram etableringsfrihet i primärvården genomförs. Detsamma gäller planerna för Vårdval Skåne. Det gäller också Vårdval Sörmland som planeras, Vårdval Västra Götaland som planeras och Vårdval Halland som är genomfört.

Om man nu vill fokusera på att förbättra ledarskap och organisation är det olyckligt att ha en sådan konfliktbenägenhet och en sådan beröringsångest när det gäller samarbete med oppositionen som regeringen har.

I ett flertal landsting har det skapats hållbara överenskommelser som i sin tur skapat goda spelregler för just ledarskap och organisation i sjukvården så att man kan ta hand om stora utmaningar, till exempel beträffande tillgängligheten. Men regeringen går i motsatt riktning genom att cementera in en provocerande blockskillnad genom det lagförslag som nu föreligger och som ska ge vårdföretagen obegränsad frihet.

Anf. 101 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! För att ta apoteksfrågan först: Det finns mycket som är väldigt bra med den nuvarande ordningen på apoteksmarknaden. Apoteket är ett bra varumärke, och Apoteket står för en bra läkemedelsförsörjning. Men samtidigt är Sverige ett av de länder i västvärlden som har sämst tillgänglighet när det gäller apoteken. Näst efter Danmark har Sverige flest invånare per apotek. Jag tycker att det är helt oacceptabelt. Vi måste kunna se till att det blir bättre öppettider, bättre service och bättre tillgänglighet i Sverige. Det är därför som vi tänker omreglera den svenska apoteksmarknaden.

När det gäller tillgängligheten kvarstår faktum, Ylva Johansson! Socialstyrelsen har ju utvärderat den nationella vårdgarantin, och en rapport kom i början av året. Samtliga fyra landsting som hade sämst tillgänglighet, som hade de längsta väntetiderna, var socialdemokratiskt styrda.

Det är jättebra att Kalmar har ett bra tillgänglighetsarbete. Men mycket av det arbetet inleddes innan Socialdemokraterna tog över makten i det landstinget.

Det finns ingenting i den vårdvalsreform som regeringen planerar som skulle innebära att man kan ha olika upplägg när det gäller vilken typ av vårdval man vill införa – ersättningssystem och annat. Det vi tänker slå fast i det reformförslag som så småningom kommer att läggas på riksdagens bord handlar om att det ska vara samma regler för offentliga och privata vårdgivare och om att alla människor runt om i landet ska ha rätt till ett vårdval, till att få välja läkare.

I dag förvägrar många av Ylva Johanssons partikamrater människor runt om i landet att själva få välja läkare. Jag är inte säker på att Ylva Johansson gillar detta. Men om det ser ut så i Norrbotten, Västerbotten och var det nu kan vara där det är socialdemokratiskt styre måste vi se till att människorna där har möjlighet att välja. Det måste väl ändå vara så, Ylva Johansson, att patienten, inte landstingspolitikerna, ska stå i centrum. Sjukvården är väl till för patienterna, inte för dem som sitter på politiska poster runt om i landets landsting och regioner, eller hur?

Anf. 102 YLVA JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Som Tobias Krantz är väl medveten om är patientens rätt att välja läkare inskriven i hälso- och sjukvårdslagen. Den proposition som nu har gått till Lagrådet innehåller inga nya rättigheter för patienterna, utan den innehåller nya rättigheter för vårdföretagen. Det är det val som din regering har valt att göra.

Sedan vill jag kommentera apoteken. Om det nu är så att man vill ha fler apotek och längre öppettider kan man tänka sig att ge Apoteket direktiv om att öppna fler apotek och ha längre öppettider. I stället gör den här regeringen ett annat val. I lagrådsremissen står det så här: Staten ska garantera de nya apoteksbolagens lönsamhet genom att myndigheten ska prissätta läkemedel så att handelsmarginalen blir lika hög som den är i andra jämförbara länder.

Vi vet att handelsmarginalen i dag i Sverige är 17 procent och att genomsnittet i EU är 35 procent. Även om det inte blir på procenten lika förstår jag inte detta på annat sätt än att man ska använda en statlig myndighet för att garantera de internationella läkemedelsgrossisternas lönsamhet. Jag tycker att det är härresande. Jag undrar om detta är liberal politik.

Är det inte så att vi ska använda myndigheter till att garantera patienternas säkerhet och att skattebetalarnas medel används tillräckligt effektivt? Låt sedan marknaden sköta det som marknaden är bra på, nämligen att sätta press på olika företag!

Anf. 103 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Precis som jag tidigare sagt är Sverige ett av de länder i västvärlden som har flest invånare per apotek. Jag tycker att det är oacceptabelt. När Norge för ett antal år sedan genomförde en apoteksreform i den riktning som vi nu förespråkar ökade antalet apotek kraftigt. Kommunen som inte hade något apotek fick ett apotek. Inga apotek i glesbygd lades ned. Tvärtom blev det en ökning av antalet apotek i glesbygd.

I dagens system är det reglerade priser på läkemedelsmarknaden. Det finns en handelsmarginal – det sätts in- och utpriser när det gäller apoteken. Ingenting där förändras i den reformen. Däremot öppnar vi för en

möjlighet för apotek att förhandla om lägre priser. Det tycker vi är fullt rimligt.

Låt mig få konstatera följande i apoteksfrågan. Ylva Johansson var ju själv sjukvårdsminister under ett antal år och hade då möjlighet att påverka att vi skulle få fler apotek. Men ingenting gjordes. Därför är vi nu i det läget att det går väldigt många invånare per apotek.

Låt mig också få konstatera att vi inte fått några besked här om hur det blir med det som är basen för de satsningar som Socialdemokraterna nu gör. Gäller till exempel fortfarande förslagen om den skattechock som Ylva Johansson också vill genomföra? Något sådant besked har vi inte fått. Många frågor återstår alltså att besvara för Ylva Johansson och hennes partikamrater.

(Applåder)

Anf. 104 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Fru talman! Det är snart jul. Många av oss har många önskningar. Det kan gälla julklappar. Det kan gälla att kanske hinna lägga in lite extra sill eller att baka en extra kaka. Vi som är friska har huvudet fullt av önskningar. Men de runt omkring oss som är sjuka har endast en önskan när man frågar, nämligen en önskan om att bli frisk.

Nu vet vi, fru talman, att inte ens riksdagsbeslut kan garantera att alla blir friska. Jag känner ändå en frustration över att vi inte har klarat av att göra tillräckligt när det gäller att se till att alla människor får vård vid sjukdom. Det gäller då både att snabbt få ett möte med läkare och sjukvården och att snabbt få behandling.

Jag skäms över att man ska behöva vänta i 18 månader på en magnetröntgen. Allihop borde vi skämmas, för det är inte acceptabelt. Jag känner ett behov av att säga att det inte finns något som är viktigare för oss politiker när vi har väljarnas stöd än att se till att människor i utsatta situationer får den hjälp och det stöd som de behöver. Det har vi råd med. Vi måste sätta till alla klutar, som vi säger i Småland, och se till att organisationen ordnas på ett sådant sätt att detta blir möjligt.

Jag som kristdemokrat utgår från att alla människor är unika, olika, och har samma absoluta och okränkbara värde vare sig man kan tala för sig eller man inte kan det.

Den solidariskt finansierade sjukvården är välfärdens kärna. Den ska vara behovsstyrd. Den ska kännetecknas av värdighet, kvalitet och tillgänglighet. I vården och omsorgen måste det finnas en helhetssyn på människan. Hänsyn måste tas till kroppsliga, själsliga, sociala och andliga behov. För att skapa en bra vård och omsorg måste alla dessa fyra behov tillgodoses.

Regeringens arbete fokuserar på de brister och problem som finns inom den svenska sjukvården och på hur vi ska kunna åtgärda dessa. Det är alliansregeringens ambition att göra det. Vi anser att den svenska sjukvården under många socialistiska år har lidit av ett systemfel som kan beskrivas ungefär så här:

När patienten väl får vård fungerar den oftast bra. Det stora problemet är att över huvud taget få kontakt med vården och därefter få nödvändig behandling.

Paradoxen är också att ju rikare Sverige har blivit, ju mer pengar som går till vården, desto längre har vårdköerna blivit, vilket är förvånansvärt.

Det är dags nu att göra upp med den förmyndaraktiga inställning som har präglat sjukvårdens syn på patienten. Det verkar som att vårdbyråkratin inte kan tänka sig människor som annat än vårdkonsumenter med oändliga behov. Så ser inte den nya alliansregeringen på situationen. Denna utgångspunkt är så felaktig som den kan vara. Men hälso- och sjukvården måste bli bättre på att värna de personer med störst behov och som inte kan tala för sig. Det är faktiskt våra gamla, våra multisjuka, de psykiskt sjuka, människor som har fler än en psykisk sjukdom, det som vi brukar kalla dubbeldiagnos, personer med kroniska sjukdomar och de personer som inte känner sig prioriterade. Därför behövs det en genomgripande diskussion inom välfärdsområdet när resurserna till sjukvården aldrig verkar räcka till.

Jag är övertygad om att det är så mycket som kan göras inom de ramar vi har. Vi hade en utskottsutfrågning dit vi bjöd in personer från olika landsting att berätta, de som hade lyckats. Jag var helt imponerad, bland annat av Gotland som faktiskt inte hade fått en extra krona. Men på grund av att man hade blivit smartare och tänkt nytt, en sjuksköterska och en ny landstingsledning som brann för förändringar och för sunt förnuft, hade man gjort ett otroligt bra resultat.

Sedan blir jag så glad varenda gång Ylva Johansson eller Mona Sahlin skryter om Kalmar län. Om ni visste hur glad jag blir som Kalmarlänsbo! Då vet vi att det är ett landsting som under fyra år styrdes av en kristdemokrat som verkligen ordnade det här, och det är Anders Henriks-son nu lycklig över. Det heter nu landstingsrådet som vann med några röster. De ska vi ta tillbaka nästa val, så att ni vet det redan nu.

(Applåder)

Landstinget i Halland, som haft moderatstyrelse under många år, klarar sig jättebra! Det är här uppe i huvudet det sitter och inte i plånboken. Jag tror att vi måste våga säga det, för annars blir det inte bra.

Göran Persson sade många gånger när han stod här i talarstolen: Jag är stolt men inte nöjd. När jag tänkte på den här debatten i dag tänkte jag så också. Jag känner mig oerhört stolt över vad alliansregeringen, Göran Hägglund, Maria Larsson, Cristina Husmark Pehrsson och Socialdepartementet har lyckats med under två år, och då kanske främst för dem som inte kan tala för sig.

En hemlöshetsstrategi – vem hade trott att alliansregeringen skulle lägga fram en sådan, skulle bry sig om de 17 000 människor som inte har någonstans att bo vare sig det är jul eller påsk? Det har vi gjort.

Vi har satsat 2,7 miljarder under två tre år på psykiatri, på dem som aldrig står här utanför på Helgeandsholmen med plakat och demonstrerar. Det har alliansregeringen gjort.

Alla våra barn som far illa och behöver vård och som har fått vänta har alliansregeringen tagit upp.

Jag tänker på våra äldre och kvaliteten i äldreomsorgen. Jag skäms över att det finns så dåliga kvalitetsjämförelser inom både socialtjänsten och äldre vården. Där håller man på att bygga upp register så att vi ska kunna jämföra vården och få kvalitet. Ingen människa i Sverige, menar jag, ska någonsin behöva vara orolig för att inte få god kvalitet när man väl kommer till vården. Det är en självklarhet för mig.

När det gäller tandvården blir jag så full i skratt när oppositionen klagar på oss. Och ni måste klaga på oss. Det är ju er roll, Elina Linna. Men

att säga att det är så urdåligt det vi har gjort, trots att vi har dubblerat pengarna till det statliga tandvårdsstödet, är ju tramsigt. Det är självklart att om vi lägger till 3 miljarder extra till tandvårdssystemet måste det bli bättre för dem som har de stora behoven. Och det känner jag mig oerhört stolt över. Jag känner att vi är på väg, och vi ska göra ännu mycket mer. Och det är så kul att vi har så lång tid kvar till nästa val att vi verkligen kan visa för hela Sverige att vi har hjärtat på rätta stället.

Nu, fru talman, har jag snart använt min talartid, men inte riktigt än. Senare kommer min kollega Rosita Runegrund att tala om bland annat rollen som anhörig och närstående, som också har fått ett uppsving med den nya regeringen. Tänk att den nya regeringen har räckt ut handen till ideella verksamheter! Tänk att Peter Öhrn blev anställd av regeringen för att tala om för alla att det är viktigt det som de ideellt arbetande gör. Förra regeringen verkade bara vara irriterad över ideellt arbete och tycka att det var allmänt jobbigt. Jag tycker att det känns bra och fräscht att i framtiden också räkna med ideellt arbetande människor som vill göra en insats. Fru talman! För att samhället ska bli varmt, människovänligt och skönt behöver vi alla goda krafter.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 105 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Om man lyssnar på Chatrine Pålsson Ahlgren tror jag att i alla fall SKL:s styrelse drar slutsatsen att från regeringen kan man inte vänta sig någon ökning av det generella statsbidraget, för det handlade inte om pengar. Samtidigt när det gällde tandvårdsreformen hade pengarna gjort en otroligt stor insats. Min kritik handlade inte om pengarna, för jag tycker att det är för lite pengar om vi vill ha ett högkostnadsskydd i tandvården. Men man har lurat människor med uppgiften att tandvårdsreformen ska gälla lagning av alla tänder, men det gör den inte i alla enskilda fall.

Jag begärde replik på Chatrine Pålsson Ahlgren med tanke på den prestationsbundna vårdgarantin. Regeringen har satsat rätt så mycket pengar för att förkorta köerna, och den prestationsbundna vårdgarantin ska också göra det. Nu är inte socialministern här, så då frågar jag Chatrine Pålsson Ahlgren: Vad har regeringen för garantier eller evidens, om vi använder det ordet i det här sammanhanget, för att prestationsbunden vårdgaranti skulle förkorta köerna. Man har haft prestationsbunden lön inom primärvården. Som jag sade tidigare i mitt anförande har inte prestationsbunden lön förkortat köerna, och man har till exempel inte lyckats rekrytera fler allmänläkare.

Anf. 106 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! När det gäller SKL-styrelsen tror jag att jag kan tala å deras vägnar. Man vet att det är både-och som behövs. Ledarskapsfrågor ute i verksamheten är oerhört viktiga, och alla är överens om att vi ska få ut så mycket verksamhet som möjligt för pengarna.

Alla vet att Göran Hägglund är på väg till Bryssel. Det är inte så att han inte är här av ointresse. Han hade planerat in det, men det funkade inte riktigt med den planering som gjorts för kammaren.

När det gäller tandvården är det lite annorlunda än med SKL:s verksamhet. Det här är en försäkring för patienten, som enbart utgår från principen att de som har störst behov ska hjälpas. Det är högkostnads-skyddets grundtanke. Alla vi ska inte in i högkostnadsskyddet, utan vi som har ganska friska tänder får betala, så som man fick göra innan. Det är ungefär samma sak. Men personer som har en dålig tandhälsa ska få hjälp. Det måste väl vara perfekt.

Vi har inte lurat någon. Det är inte så att tand nummer sju och åtta inte blir lagade inom försäkringen. Det blir de akut. Det ingår. Men det är implantat och de dyra sakerna som inte ingår, och det har de inte gjort förut heller, Elina Linna.

En av mina allianskolleger talade om att det har varit svårt i inledningen. Inte minst har Försäkringskassan haft det utomordentligt svårt, men de har fått ökad möjlighet till kundtjänst med telefonrådgivning och svar på frågor. Det är ett jättestort och nytt system som det naturligtvis kommer att vara svårt att införa. Å andra sidan har det inte varit i gång så många månader än, men det här kommer att bli jättebra. Visar det sig att någonting behöver justeras får vi göra det.

Anf. 107 ELINA LINNA (v) replik:

Fru talman! Det som kommer att behöva justeras är insatser för förebyggande tandvård. Människor med psykisk funktionsnedsättning riskerar att få sämre tandhälsa i och med att de behöver mer förebyggande tandvård än vad tandvårdscheckarna räcker till. Den förebyggande tandvården kommer att kosta så pass mycket för de personerna att de riskerar att få sämre tandhälsa. Jag kan hälsa till regeringen via Chatrine Pålsson Ahlgren att det behövs mer pengar till förebyggande insatser.

Chatrine Pålsson Ahlgren talar så vackert om personer med många olika sjukdomar och hur bra det är att de med regeringens politik får bättre vård och omsorg. Jag undrar hur Chatrine Pålsson Ahlgren ska trösta och vad regeringen tänker göra för de människor som efter nyåret riskerar att bli utan sjukpenning och som kommer att behöva vända sig till socialkontoret för att få försörjningsstöd. Vad är det för tröstande ord Chatrine Pålsson Ahlgren kommer att ge till dem?

Anf. 108 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Fru talman! När det gäller tandvården och personer som har sjukdomar som gör att tänderna lättare går sönder och munhälsan blir dålig kommer det ett steg tre. Vi är inte färdiga med reformen, men vi har tagit det här först. Då kommer man att uppmärksamma alla de personer som har det särskilt svårt.

Vårt landsting i Kalmar län har någon form av hälsotandvård. Det är ingenting som står i strid med det här. Det går alldeles utmärkt att ha om man vill.

Det andra är att förr fanns det ingen hjälp för förebyggande insatser rent pengamässigt. Den så kallade check som vi har infört är i alla fall ett stöd och en signal från regeringen att vi tycker att det förebyggande arbetet är jätteviktigt.

Vi ska komma ihåg – det hann jag inte ta upp det i min förra replik – att alla personer som har det svårt och som har kroniska sjukdomar har särskild nytta av en vårdgaranti. Jag känner en reumatiskt mycket sjuk

kvinnor som är tio år yngre än jag och som är jättelyckliga för att hon kan få sina ledoperationer utförda inom vårdgarantin. Hon har en sjukdom som är kronisk. Förr har hon fått vänta jättelänge, men tack vare vårdgarantin får hon hjälp snabbt. Det är inte bara människor som kan bli friska efter behandlingen som får hjälp utan alla, även kroniskt sjuka.

Elina Linna vet mycket väl att regeringens sätt att arbeta på, att inte lämna människor utanför, har gått ut på att få fler i arbete. Det är inte så att vi lämnar människor vind för våg, utan det är klart att de måste få hjälp. Men det omprövas på olika sätt.

Jag har hört från fackligt håll att man är så orolig för att folk ska behöva jobba i mellandagarna. Nu är min talartid slut.

Anf. 109 MARINA PETTERSSON (s):

Fru talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till reservation 10.

Regeringens finans- och fördelningspolitik har misslyckats ur ett välfärdsperspektiv. Det fördjupar krisen och förvärrar lågkonjunktorens effekter för våra medborgare. Den borgerliga politiken drabbar därmed våra barn och föder barnfattigdom.

Fru talman! Minskade sociala och ekonomiska klyftor är det mest verkningfulla medlet för att förbättra barns villkor. Regeringens politik går i motsatt riktning. Här kolliderar regeringens retorik dramatiskt med effekterna av den politik som bedrivs i praktiken. Den borgerliga regeringens ekonomiska politik har på ett systematiskt sätt ökat klyftorna i samhället genom enorma skattesänkningar för de allra rikaste, samtidigt som de sjuka och arbetslösa har fått kraftigt försämrade villkor och en ökad otrygghet. Detta drabbar många barnfamiljer när någon av föräldrarna drabbas av sjukdom eller arbetslöshet. Det leder till försämrade levnadsvillkor och försämrade möjligheter för många utsatta barn. Barnfattigdomen, barn i riskmiljöer, barn som mår dåligt, barn utsatta för våld och mobbning samt annan kränkande behandling både inom den egna familjen och av andra kräver generella och riktade insatser.

Fru talman! Om barnpolitiken ska bli tagen på allvar krävs det att samhället håller fast vid en hög generell välfärd för att alla barn ska få goda chanser till en god uppväxt. Det är med en hög generell nivå inom barnhälsovården, inom förskolan och inom skolan som föräldrarna får det bästa stödet i sin föräldraroll. En uppväxtmiljö med goda bostäder, varierad närmiljö och god tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter för alla barn minskar stressen och gör vardagslivet lugnare för både barnen och deras föräldrar. En hög generell nivå med god kvalitet på verksamheter skapar också ekonomiskt utrymme för de riktade insatser som kan krävas för barn i särskilt utsatta situationer, som i familjer med missbruksproblem, eller för barn med psykisk sjukdom.

Det behövs en aktiv politik för rättvisa för att förbättra barnens situation.

För det första behöver insatserna för utsatta barn förbättras och en aktiv politik för att minska barnfattigdomen utvecklas.

För det andra behöver stödet och insatserna för barn och ungdomar som mår dåligt förbättras och förstärkas.

För det tredje behöver vi en ekonomisk politik och en fördelningspolitik som minskar klyftorna i samhället i stället för att aktivt öka dem.

Barn väljer inte sina föräldrar. Oavsett föräldrarnas förmåga att försörja sina barn har barnen rätt till en skäligen levnadsstandard. Barnkonventionen slår fast att alla barn har samma rättigheter utan diskriminering. Staten har faktiskt genom FN:s barnkonvention förbundit sig att till det yttersta av sina resurser verka för varje barns rättigheter. Genom regeringens kraftiga försämringar i de generella trygghetssystemen som akassan eller sjukförsäkringen försämrats villkoren för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer.

En fråga som är berättigad är om alliansregeringens partier i dag över huvud taget kan svara på hur många barnfamiljer som drabbas av nedskärningarna i trygghetssystemen och hur många föräldrar i dessa familjer som står utan egen försörjning efter årsskiftet och eventuellt ska leva på försörjningsstöd och löpa stor risk att hamna hos kronofogden.

Fru talman! Växande klyftor gör att vissa barn aldrig får samma möjligheter som många andra barn att genom en trygg uppväxt kunna utvecklas optimalt efter sina förutsättningar.

Även regeringens bostadspolitik med avskaffandet av bostadssubventioner och massiv utförsäljning av allmännyttan riskerar att leda till sämre uppväxtvillkor för vissa barn och risk för hemlöshet.

Redan under 2007 signalerade ganska många kommuner att fler familjer än tidigare började få ekonomiska problem som en följd av förändringarna i trygghetssystemen. Detta faktum avfärdades vid flera tillfällen av ansvariga ministrar, till exempel vid riksdagens frågestund när jag, bland andra, ställde frågan.

Nu är det så. Statistiken för socialbidragen till och med tredje kvartalet 2008 har kommit. Den visar att socialbidragen har ökat i nästan 190 kommuner. Det är bara början. Inser ni allvaret i denna djupa finansiella kris och lågkonjunktur för just våra barn? Kommer ni att se till att barnbidraget, underhållsstödet och studiebidraget höjs? Kommer ni att se till att arbetslöshetsersättningen höjs så att våra barnfamiljer slipper fattigdom och att vår sjukförsäkring återställs från att vara sjukdomens och lidandets ättestupa till att ge människor broar tillbaka till arbetslivet och en ersättning på 80 procent? Kommer ni att ge oss en ersättning och en arbetslöshetsförsäkring som heter duga och som vi arbetare har avstått löneutrymme till i generationer för våra barn och barnbarns skull?

Nu går vi in i den djupaste lågkonjunktur som vi har upplevt på mycket länge. Regeringens politik späder på orättvisorna i stället för att minska dem. Det är tragiskt. I Filipstads kommun där jag bor signalerar socialen att allt fler barn utreds. Just nu är det 114 barn som är föremål för utredning inom socialtjänsten. Detta är i en kommun med lite drygt 11 000 invånare.

Filipstads kommuns socialchef Kristina Steijner säger att hon upplever att mängden familjer som inte mår bra ökar. Kommunen behöver ökade statsbidrag och mer pengar för att anställa människor inom vård och omsorg. Kommunen behöver statligt tillskott till fler skolkuratorer, psykologer och läkare som också kan vara en tillgång inom skolhälsovården och förhindra att barn utvecklar psykisk ohälsa. Filipstads kommun, och över hälften av de andra kommunerna i Sverige utanför Stockholm, har en socioekonomisk verklighet som tycks ha gått alliansregeringens ministrar förbi.

Fru talman! I maj i år besvarade statsrådet Maria Larsson en fråga från socialdemokraten Fredrik Lundh. Det gällde vräkningen av barn. Maria Larsson sade: ”Barn ska inte drabbas av vräkning. Därför har regeringen i sin strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden satt upp ett tydligt mål som innebär att antalet vräkningar ska minska och att inga barn ska vräkas. Varje barn ska ha rätt till en trygg uppväxt och tak över huvudet så långt det är möjligt.”

Kronofogden för på regeringens uppdrag statistik över barn berörda av avhysningar på läns- och kommunnivå från och med den 1 januari 2008. Den 1 september i år var 1 655 barn registrerade i ansökningar för avhysning. Antalet barn som var berörda av verkställbara avhysningar var samma datum 488 stycken. Detta ger grund för prognosen att ungefär 800 barn kommer att bli berörda i år.

I fredags när jag ringde kronofogden var det 695 barn, och det är två veckor till julafton. Samtidigt kan vi se att de verkställda avhysningarna i landet har minskat med 7 procent i jämförelse med 2007. Det är en positiv effekt i linje med regeringens uppdrag. Det ger jag er en eloge för.

Det kan vara så att effekten av barnstatistiken, det vill säga den stora uppmärksamhet på problematiken som uppkommit efter att kronofogden började föra statistik och offentliggöra den, pressar på. Men det måste göras mer. Inga barn ska behöva bli vräka.

Fru talman! Den 1 januari 2008 trädde en ny lag i kraft som innebär att kronofogden får en annan form av handläggning vid indrivning av skulder. Den begränsade undersökningen av den skuldsattes tillgångar har tagits bort och en fullständig undersökning av den skuldsattes tillgångar görs. Lagändringen har medfört att kronofogden gör fler utmätningar i den skuldsattes hem. Kronofogdemyndighetens hårdare linje har lett till att utmätningar har tagit helt bisarra proportioner. Dyra bostadsrätter har mätts ut för relativt små skulder i förhållande till bostadens marknadsvärde – med familjer som står utan bostad som följd.

När det gäller avhysning av barnfamiljer måste lagen ge skydd för barnen, och se till att inga barn kan vräkas, tills samarbete mellan myndigheterna uppnåtts och en lösning finns för familjerna.

Utmätningar av bohag görs i dag på ett tuffare vis där de så kallade beneficiereglerna gäller och endast det allra nödvändigaste för familjernas dagliga liv lämnas i fred.

Hemlöshet är inte värdigt ett modernt välfärdssamhälle, fru talman. Samhällets insatser har inte varit tillräckliga. Det är hög tid att vi politiskt möter individen och dennes problem.

Regeringens hemlöshetsstrategi är en produkt som beskriver samverkan mellan olika delar i samhället som har ansvar. Det är bra, men vad händer i verkligheten? Utförsäljning av hyresrätter kombinerat med lägre byggande skärper bostadsbristen. Det planerade bostadsbyggandet nästa år ser ut att bli lägre än på 90-talet. Det gäller att ha två olika perspektiv på arbetet, dels att se till att de som är hemlösa i dag kan få ett värdigt boende, dels att förhindra att fler hamnar i hemlöshet.

Barn ska alltid prioriteras. Vi socialdemokrater föreslår att det blir obligatoriskt för en hyresvärd att skriftligt meddela socialtjänsten när en barnfamilj hotas av vräkning. Socialtjänsten ska omedelbart utse en handläggare som kontakter hyresvärden och familjen som är uppsagd. Familjen ska ges den ekonomiska rådgivning och de sociala insatser som

den behöver. Socialtjänsten får i dag i alltför många fall för sen information eller ingen information alls om att en barnfamilj ska vråkas.

Fru talman! Socialminister Göran Hägglund är inte här i dag, men jag skickar en hälsning till honom och alla hans alliansvänner: Ni ser då inte till att jultomten kommer till de fattiga barnen i Sverige i år. Ni verkar inte heller ha så stor ambition att motverka barnfattigdomen. (Applåder)

I detta anförande instämde Ann Arleklo, Lennart Axelsson och Ylva Johansson (alla s).

Anf. 110 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Självklart står jag bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men vill för tids vinnande yrka bifall till reservation 10 om förbättrat och långsiktigt stöd till kvinnojourerna.

Fru talman! Jag tror att det var dagen efter riksdagens öppnande som socialutskottet hade en öppen hearing om hemlöshet här i riksdagen med deltagare från Föreningen Stockholms hemlösa, Faktum i Göteborg, Stadsmissionen och socialtjänstens enhet för hemlösa i Stockholm, Socialstyrelsen, forskare med flera. Budskapet var väldigt tydligt: Socialtjänsten kan och måste utveckla sitt arbete, men framför allt kräver hemlösheten en social bostadspolitik. Den är i allra högsta grad en bostadspolitisk fråga.

Vi i Vänsterpartiet anser att regeringens antagna hemlöshetsstrategi har för låg ambitionsnivå. Målet att alla ska vara garanterade tak över huvudet anser vi inte vara tillräckligt. Rätten till en bostad måste vara en självklarhet i ett välfärdssamhälle. Vi vill därför att socialtjänstlagens biståndsparagraf också ska omfatta rätten till en egen bostad.

Marina Pettersson talade mycket om vräkningar av barn och att hundratal barn faktiskt får lämna sina hem även 2008 i Sverige.

Inga barn ska vråkas, har alliansregeringen som mål. Men, som vi hör, hjälper inte det målet. Barn vråks i hundratal. Inget barn ska, enligt Vänsterpartiet, behöva uppleva att bli utslängt från sitt hem och hänvisat till tillfälliga bostadsalternativ.

Lagstiftningen måste ändras. Det ska vara förbjudet att vråka barn.

Regeringens hemlöshetsstrategi är framför allt helt tandlös utan en aktiv och social bostadspolitik. När det statliga produktionsstödet försvann när den borgerliga regeringen kom till makten och räntebidragen avvecklades lät resultatet inte vänta på sig. Byggandet av hyreslägenheter minskade kraftigt.

Man kan säga att den borgerliga bostadspolitiken har lagt en död hand över bostadsbyggandet runt om i Sverige. I de tre storstadskommunerna med ett stort behov av bostäder byggs i stort sett inga hyreslägenheter alls nu. Finanskrisen har också lett till att bostadsrätter inte byggs eftersom det är osäkert om någon vill köpa dem.

Totalt har bostadsbyggandet minskat med 28 procent från 2006. Risken är att det kommer att minska ännu mer.

Man kan säga att regeringens bostadspolitik i dagens kris med ökande arbetslöshet blir ännu mer cynisk. Vad vore ett bättre sätt att använda de resurser som finns än att se till att det byggs bostäder där det är bostadsbrist? Därmed skapar man också jobb när arbetslösheten ökar.

Det behövs en långsiktig satsning på nyproduktion av billiga, energisnåla bostäder. Från Vänsterpartiets sida vill vi bygga 40 000 bostäder, varav minst hälften hyresrätter. Vi vill göra det genom en bostadsfond och sätta tak när det gäller produktions- och hyresnivå så att det blir rimliga hyror.

Utan en egen bostad är det svårt att klara av och fungera på ett arbete.

Utan en egen bostad är det svårt att få studier att fungera.

Utan att kunna flytta hemifrån någon gång är det svårt att få en bra start på vuxenlivet.

Utan egen bostad är det svårt att orka ta tag i olika problem i sitt liv.

Kort sagt, man kan inte prata om hemlöshet utan att prata om att det behövs en annan bostadspolitik i Sverige där rätten till bostad inte är rätten till tak över huvudet eller rätten att vara inneboende, utan rätten till en egen värdig bostad.

Fru talman! Barns villkor visar tydligt hur ett samhälle fungerar. Barn är så beroende av omständigheter och livsmiljö. De är så beroende av vuxnas – av sina föräldrars – livsvillkor. När arbetslöshetskassan sänks och mamma eller pappa blir varslad och arbetslös på Volvo drabbar det barnen i familjen.

När mamma eller pappa är någon av de 73 000 som blir utförsäkrade – för friska för att vara sjuka och för sjuka för att jobba – drabbar det barnen i familjen.

Fru talman! En fungerande välfärd och en generell välfärd med små och minskade klyftor är det bästa sättet att skapa bra levnadsvillkor och uppväxtvillkor för barnen. Därför är det med stor oro jag ser hur klyftorna ökar i den borgerliga regeringens Sverige och hur barnfattigdomen därmed också ökar.

Vänsterpartiet bad riksdagens utredningstjänst att titta på detta. Det var innan finanskrisen och varslen hade trätt i kraft. Man gjorde beräkningar utifrån hur a-kassan ser ut, hur arbetslösheten förväntas bli, vilka ersättningar man får om man är sjuk, hur det ser ut för ensamstående föräldrar etcetera. Barnfattigdom definieras som barn under 18 år där familjen har under 60 procent av medianlönen att leva på. Det är en definition som används av Statistiska centralbyrån och i flera andra länder. Man kom fram till att det år 2006 var 8,4 procent och man beräknade att det 2009 skulle öka till 11,5. Det är ett stort hopp i statistiken mellan 2006 och 2007. Vi vet alla vad som hände då. Då började regeringens olika reformer träda i kraft, om man nu ska kalla dem reformer. Försäkringar skulle jag vilja säga.

Förklaringen är miljardbesparingen på arbetslösa, sjuka och småbarnsfamiljer, men också en politik som missgynnar ensamstående föräldrar. Det är en stor riskfaktor för barnfattigdom att vara barn i en familj med en ensamstående förälder. I de familjerna var siffrorna 2006 14,9 procent för barn som levde i barnfattigdom. Det beräknas öka till 26,9 procent 2009. Det är 145 260 barn.

Varför ser det ut så? Ensamstående föräldrar är oftast kvinnor. De har högre arbetslöshet än gruppen sammanboende svenskar med barn. De har oftare timanställningar och deltidsjobb. Vi vet att ersättningen för deltidsarbetslösa har försämrats. De har högre ohälsotal i snitt. De blir oftare sjuka, och om de blir sjuka är det bara en inkomst som familjen ska leva på.

Vi kan säga att regeringens politik i allra högsta grad späder på barnfattigdom i familjer med endast en förälder.

Man kan gå en annan väg. Man behöver inte satsa på reformer som gynnar kärnfamiljer, som till exempel vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonus och hushållsnära tjänster. Man kan i stället höja och indexreglera underhållsstödet som Vänsterpartiet vill. Man kan se till att det blir förbud mot avgifter i skolan, att det blir fri skolmat i gymnasiet och man kan bygga ut skolbarnsomsorgen och inte minst se till att det blir krav på kommunerna att tillhandahålla barnomsorg på obekväma tider. Man kan satsa på fler vuxna och lärare, inte minst i de ekonomiskt utsatta stadsdelarna.

Det är reformer som skulle göra verklig skillnad för barn som växer upp i fattigdom.

Fru talman! Jag vill avsluta med att ta upp situationen för den kanske mest utsatta gruppen barn i Sverige.

När det gäller asylsökande, gömda och papperslösa barns villkor finns det tre områden som är viktiga, nämligen rätten till sjukvård, rätten till skolgång och rätten att få leva med sin familj.

Jag tycker egentligen att det är skandal att vi inte har kommit så långt ännu. Enligt barnkonventionen har alla barn som vistas i Sverige rätt till sjukvård. Det är endast asylsökandes barn som har rätt till full sjukvård i Sverige. Sjukvård för deras föräldrar ges endast vid akuta tillstånd och vård som inte kan anstå.

Personer som är papperslösa – både barn och vuxna – får bara akut sjukvård som de ska betala för själva. De har inte de pengarna.

Det innebär att människor som i allra högsta grad behöver primärvård, psykiatri med mera inte har rätt till det. Jag tycker att det är en självklarhet, och jag vet att i princip hela läkarkåren, sjuksköterskor och annan vårdpersonal länge krävt detta. Alla ska ha lika rätt till sjukvård.

När det gäller lagstadgad rätt till skola har gömda och papperslösa barn inte rätt till skolgång. I EU är det bara i Sverige, Danmark och Tyskland som dessa barn saknar lagstadgad rätt till skolgång. Det förslag till lagstiftning som nu föreligger löser inte frågan för de barn som lever gömda.

Regeringen tillsatte en särskild utredare som fick i uppdrag att titta på förslag om försörjningskrav vid anhöriginvandring. Utredningen har kommit med sitt förslag, och vad jag förstår bereds det nu i Regeringskansliet. De förslag som utredaren lade fram och som ansvarig minister uttalat sig positivt om handlar om att ifall någon kommer hit till exempel som flykting och efter ett tag får asyl ska personen ha fått ett jobb, kunna försörja sig och familjen och ha lämplig bostad innan barn, maka eller make också får komma till Sverige.

Om det resulterar i ett beslut innebär det att barn hindras leva med sina familjer. Det kan alltså ta flera år innan barn får återförenas med föräldrar som tvingats fly. Det handlar om barn som kan leva under fattiga och extrema förhållanden, som varit med om förföljelse, krigsupplevelser, traumatiska förhållanden. Det kan inte vara rimligt. Det kan heller inte vara rimligt för dem som uttalar sig om barnens bästa.

Jag vill fråga samtliga partier, inte minst det parti som har en ansvarig minister för barnpolitiken och barnfrågorna: Kommer ni att kunna ställa er bakom ett sådant förslag? Jag hoppas att det aldrig kommer att beslu-

tas om förslaget i denna riksdag, och jag och Vänsterpartiet kommer att göra allt för att det inte ska ske.
(Applåder)

Anf. 111 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Att minska statens och kommunernas utgifter menar jag är en förutsättning för att kunna sänka skatten. Att sänka skatter anses ge mer pengar kvar i plånboken för den enskilde löntagaren och därmed antar man att det ger högre välfärd. Då kan man undra: Är det sant?

Det första ledet, att sänka skatterna, såsom den moderatledda högerkartellen gör, skulle innebära att det offentliga får sämre förutsättningar att lösa det som åligger det offentliga. Det gäller självklart bara om inte skattesänkningen i sig skulle sätta fart på ekonomin på ett sådant sätt att den totala omsättningsökningen kompenserade för de sänkta skattesatserna. Självklart gäller det också enbart under förutsättning att den ökade snurren i ekonomin inte leder till att inflationen gröper ur den offentliga sektorns köpkraft. Det är alltså inte självklart.

Det andra ledet, att mer pengar kvar i plånboken innebär en högre välfärd, säger indirekt att man menar att den privata användningen av pengarna ger mer välfärd än den offentliga användningen av samma pengar. Om man skulle vara riktigt provokativ kunde man fråga sig om möjligheten att öka alkoholkonsumtionen, spela mer på travet eller ta en längre semestervistelse i Thailand skulle ge mer välfärd för den enskilde än till exempel kortare köer i vården eller högre lärartäthet i skolan. Det är grundläggande frågor som man som politiker måste ta ställning till. I grunden blir det en fråga om vad man menar med välfärd och därmed indirekt en fråga om visionen om det goda samhället, och hur den visionen ser ut.

Fru talman! När det gäller det betänkande vi nu debatterar, hälso- och sjukvård och social omsorg, har jag för avsikt att försöka tala ur en sorts barnperspektiv. Min angreppsvinkel är att förebyggande insatser ger lägre kostnader och därmed på sikt möjligheter till högre välfärd.

Till skillnad från den moderatledda högerkartellen anser jag att sett ur ett barnperspektiv växer samhällets ansvar i takt med att samhället utvecklas och blir alltmer komplicerat att leva i. Den kunskap som krävdes för att fungera i samhället här i Norden för låt oss säga 300 år sedan överfördes till största delen direkt från föräldrarna till barnen, och i många fall var även äldre släktingar involverade som kunskapskällor.

Självklart är föräldrar, släktingar och andra vuxna i barnens omgivning viktiga kunskapskällor för alla barn även i dag, men samhället förändras numera i så snabb takt att alla måste räkna med att ständigt i livet inhämta helt ny kunskap. Jag tror att barnen många gånger behöver kunskap som föräldrarna är ganska främmande inför.

En förlorad medborgare innebär inte bara att samhället förlorar värden i form av produktionsbortfall utan även att kostnaderna för stöd och insatser runt personen blir höga. Jag har pratat med socialarbetare som hävdar att varje barn som de lyckas rädda från en drog- och brottskarriär i snitt besparar samhället ett tvåsiffrigt antal miljoner. Jag vet inte om det är sant, jag vet inte om någon kan säga vad som är sant i det sammanhanget, men att det rör sig om stora belopp tror jag nog är sant. Även om man bortser från alla de personliga tragedier och lidanden när något så-

dant inträffar kan man konstatera att samhället har väldigt starka och stora motiv att försöka förebygga så att det inte går snett för det enskilda barnet.

Barnen är framtiden har någon klok person myntat för länge sedan, och jag tror att det fortfarande håller. Det är mot den bakgrunden Miljöpartiet lägger stor vikt vid olika typer av insatser både för att stödja barnen och för att lyfta fram barn och unga.

Låt mig ge några exempel på åtgärder som Miljöpartiet anser förebygger och stöder barnens möjligheter att få en bra livsresa och på sikt naturligtvis även skapar förutsättningar för en lägre kostnad för samhället och högre välfärd för oss alla.

Den förälder som har ensam vårdnad om ett barn är extra sårbar. Också ensamstående vårdnadshavare kan bli sjuka. Antingen det handlar om en allvarlig sjukdom eller bara är något enklare kan det vara svårt att under en tid ta hand om sina barn. Det rådande regelverket tillåter inte ensamstående vårdnadshavare att tillfälligt överlåta föräldrapenningen till någon annan, en möjlighet som finns för alla familjer med två vårdnadshavare. Det missgynnar inte bara föräldrarna utan drabbar också barnen.

Att öppna för att någon tillfälligt kan överta föräldraförsäkringen skulle ge ökade möjligheter för en sådan familj att hitta lösningar. I Sverige berörs ca 160 000 familjer med barn av den situationen. Miljöpartiet anser att dessa barns rätt måste likställas med rätten för barn med två föräldrar.

Ett annat exempel på åtgärder som vi föreslår gäller det som vi i Miljöpartiet valt att kalla barnbidrag. Förslaget innebär att föräldrarna till dess att barnet fyllt åtta år har rätt att gå ned i arbetstid under totalt två år för en kompensation som vi satt till maximalt 2 500 kronor per månad. Den ersättningen kopplas då till hur mycket man sänker sin arbetstid. Den årliga kostnaden har vi beräknat till 5 miljarder, vilket vi avsatt i vår budget.

Vi menar att det är viktigt att föräldrarna har möjlighet att under barnens första uppväxtår delta i barnens verklighet i skolan, i föreningslivet och i andra fritidsaktiviteter för att på det sättet kunna bidra till bra förutsättningar för barnet. Det är att förebygga och därmed skapa förutsättningar för lägre framtida kostnader och indirekt ett ökat utrymme för välfärd.

Ett tredje exempel på förslag som Miljöpartiet tar fram är det som vi menar kan ge en bättre start för barnet i livets början, nämligen att inom ramen för det särskilda bidraget, inom bostadsbidragets ram, höja beloppet med 300 kronor per månad till ensamstående föräldrar.

Det handlar om 170 000 barnfamiljer. Det skulle innebära en kostnad på totalt 600 miljoner. Vi menar att det är ett ganska träffsäkert sätt att ge stöd till de mest behövande.

Vi är övertygade om att det finns väldigt mycket att vinna på den typ av reformer som ger ökade resurser till de mest behövande så att föräldrar får förutsättningar att mer aktivt stödja och trygga sina barn.

Vi vill också genomföra ett projekt för ensamstående föräldrar som vi kallar för hemstöd. Där har vi avsatt 20 miljoner per år för att under några år, jag tror att det var tre år, i tre kommuner genomföra en försöksverksamhet.

Det vi kallar för hemstöd är något som är ganska likt hemtjänst men som kan vara tillgängligt för ensamstående föräldrar vid sjukdom. Vi tänker oss att det ska vara en ganska låg avgift men att det också ska vara en maxtaxa utifall det blir en lång sjukperiod.

Tyvärer får ofta barn ett orimligt stort ansvar, speciellt när det finns syskon, när den enda föräldern inte klarar att ta hand om basverksamheten i familjen. Det finns många barn som vittnar om hur de har tagit ett sådant ansvar. Det känns också självklart att ta det när mamman eller pappan inte klarar vardagssakerna. Det blir en utsatthet som gör att barnet har svårt att klara av skolan och andra förväntningar som de har på sig. Det kan leda till många konflikter.

Vi har då kommit till skolan, som är viktig för barnen. Det finns forskning som visar att närmare 30 procent av alla skollokaler i landet är så allvarligt fuktskadade att barn, lärare och annan personal mår dåligt av att vistas i lokalerna. Det är ingen bra förutsättning för en utbildning.

De senaste 20 åren har andelen barn ökat med allergier och astmaliknande symtom som hudirritation, rinnande näsa, öron och ögon, trötthet, olika typer av magbesvär och huvudvärk. Det har fördubblats på tio år, och det fortsätter att öka.

Det finns naturligtvis många orsaker bakom det. Det gäller inte minst det som framkommit den senaste tiden. Det handlar om kopplingen till den alltmer ohälsosamma kosten som väldigt många äter.

Ohälsosamma skollokaler är naturligtvis en faktor i sammanhanget som spelar roll. Åtgärder mot detta är väldigt stora frågor. Det handlar om väldigt mycket pengar, och kommunerna har väldigt mycket att ta tag i. Det gäller också många andra byggnader som påverkar vår hälsa negativt.

Det finns ändå några åtgärder som jag tror att man skulle kunna vidta från riksdagens sida för att förbättra hälsosituationen. Man skulle kunna tillsätta någon sorts haverikommission eller något slags sjuka-hus-akut som snabbtredere kopplingen mellan dålig inomhusmiljö och hälsa. Det är om hälsoaspekten som det saknas kunskap. Detta är kanske en av de enskilt största orsakerna till ohälsa i vårt land.

Riksdagen skulle också kunna införa någon form av minimikrav. Det skulle till exempel kunna finnas ett hälsoansvar för byggherrar under tio år för den miljö man bygger. Jag tror att det är rätt så långt kvar innan vi i riksdagen kommer dit. Men det är sådant som ni på majoritetssidan borde ta med er till regeringen och försöka påverka. Jag tror att det är två väldigt viktiga saker för att på sikt kunna minska vårdkostnaderna.

Det finns sådant som vi föreslår som man skulle kunna göra direkt. Vi har föreslagit att man avsätter 400 miljoner i budgeten för att förbättra skol- och elevhälsan. Det är också för att i skolan bättre kunna fånga upp problematiken. Vi menar att kommunerna inte lägger tillräckligt mycket på elevhälsan i dag.

Riskerna med det finns inom ett stort spektrum. Det handlar om allt från ökad sjukdom till även social problematik med elever som börjar skolka och så vidare. Det finns elever som tappar livslusten och börjar missbruka. Risken är att de barn som drabbas av den här typen av problematik så småningom blir kostnader för samhällets socialtjänst på kommunal nivå.

En god skolkolhälsovård är också en viktig förebyggande åtgärd. Där ligger vi efter. Det är ingenting som någon tidigare regering kan slå sig för bröstet för och säga att man har varit bättre på. Det är faktiskt någonting som skett trots skollagens 14 kapitel.

Där står det tydligt att kommunerna ska anordna skolkolhälsovård. Den ska följa elevernas utveckling och bevara och förbättra deras själsliga och kroppsliga hälsa och verka för sunda levnadsvanor, som det står.

Det är inte någon regering som har tagit ansvar för att det följts upp. Det är ganska bristfälligt ute i kommunerna. Det ser väldigt olika ut i olika kommuner runt om i landet. Därför har vi förslaget att man ska stötta upp och se till att det förhoppningsvis blir bättre i kommunerna och kanske också mer lika.

Räcker det då med de exempel som jag tagit, skulle man kunna fråga sig? Nej, det gör det naturligtvis inte. Vi kommer egentligen aldrig att kunna säga att vi har gjort så mycket att vi har lyckats se till att alla barn lotsas förbi alla de fallgropar som finns på vägen.

Vi har till exempel en skola som slår ut elever. Den lyckas lägga krokben för ganska många barn och ungdomar. Men även om de klarar sig förbi de första stegen kan bostadsbristsituationen i många universitetsorter vara ett så stort hinder att de inte heller klarar den biten. Det kan vara en tuff smäll att inte fixa den delen av utbildningen när man har kommit så långt.

Sedan har vi en arbetsmarknad som inte är så väldigt trevlig och tar emot ny arbetskraft så väldigt enkelt. Det finns alltid en risk att de väljer andra snabba och enkla lösningar för att klara av att få ekonomi för bostad och annat som hägrar. Vi vet att det kan lätt leda in på en bana som kan sluta med förfäran.

Jag skulle kunna tala lite om tobaksprevention, och jag tänkte att jag skulle ha hunnit med något om drogmissbruk och alkohol också. Men klockan har gått så fort. Jag står naturligtvis bakom Miljöpartiets reservationer. Jag tänker inte yrka bifall till några. Det behövs inte, eftersom det redan är gjort.

Jag vill avsluta med säga att den värld vi lämnar över till våra barn inte är någon särskilt enkel och blomstrande värld. De senaste 50 åren har vi lyckats förvandla en grönskande planet till något som närmast kan liknas vid en döende soptipp.

Haven är fyllda med plastpåsar och annat skräp. Fisken håller på att dö ut. Skogarna skövlas i allt snabbare takt, och öknarna breder ut sig. Permafrosten tinar, och metangas läcker ut allt snabbare i atmosfären. Glaciärerna smälter, och vattenreservoarer som miljarder människor är beroende av försvinner.

De kommande generationerna behöver därför vara färre till numrären, färre till antalet, än de 6,7 miljarder människor som just nu gör allt vad de kan för att föröda det lilla som finns kvar av livskraft på vår jord. Jag vet att det finns de som kallar det för skrämselfpropaganda. Men för mig är det fakta.

Det är ingen lätt sak att vara barn i dag. Barnen lär sig tidigt att de livsuppehållande systemen här på klotet är väldigt ansträngda och att det kommer att bli väldigt svårt att skaffa sig en dräglig tillvaro när även många av de råvaror som vi har byggt vår välfärd på sinar. Det gäller inte bara oljan.

Ur ett barnperspektiv är det ändå viktigare än någonsin att vi rent krasst investerar väldigt ordentligt i våra barn. Mitt budskap är: Tveka inte att bifalla alla förslag som stärker våra barns möjligheter att vidmakthålla det som vi traditionellt har kallat för välfärd! Det handlar faktiskt om att effektivt utnyttja de resurser vi har och se till att hålla kostnaderna nere genom att förebygga.

(Applåder)

Anf. 112 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! Sverige är ett bra land att växa upp i. De allra flesta barn i Sverige växer upp under bra förhållanden och har bra föräldrar som ger dem omvårdnad, trygghet och omsorg. Ibland har vi en tendens att glömma bort det. Vi brukar inte prata om att de flesta flickorna och pojkarna i vårt land faktiskt är nöjda med livet som helhet. De flesta är nöjda med sin kropp, hur de ser ut, och med sin hälsa. De trivs i skolan, med kamrater, och de trivs hemma. I en internationell jämförelse ses Sverige som ett av de främsta länderna när det gäller frågan om barns välfärd.

Men det räcker inte, för samtidigt är det mellan 10 och 15 procent av alla barn som har någon form av psykisk ohälsa. Det finns barn som lever i otrygghet och barn som upplever våld i sin vardag. Det finns barn som inte ser fram emot julen, som inte har någon bästis, barn som inte har föräldrar eller andra nära vuxna som räcker till för dem. Mycket av den forskning som finns om barn som mår dåligt, som utvecklar psykisk ohälsa, börjar droga eller blir kriminella, visar att de ofta – inte alltid, men tillräckligt ofta – inte har haft föräldrar eller en vuxenvärld omkring sig som har räckt till.

Det här ställer höga krav på den politik som genomförs och som berör barn. Det gör det inom många olika politikområden. Det handlar förstas om att ge förutsättningar för ett gott föräldraskap, men också om att förskola och skola ska fungera. Det handlar om att ta barns situation på allra största allvar. Alliansens strävan är att bidra till ett Sverige som ger varje flicka och pojke en bra barndom. Det är en stor utmaning, men en av de viktigaste för oss, och många steg på vägen för att nå målet har tagits av regeringen, och fler steg följer.

Fru talman! Det trygga föräldraskapet är grunden till det trygga barnet. Därför är både jobbskatteavdrag och införande av olika valfrihetsreformer för familjen viktiga. Det stärker föräldrarnas makt över sin egen livssituation. Jämställdhetsbonus i föräldrapenning och valfrihet i barnomsorgen är tydliga byggstenar som stärker familjerna.

Alliansen har genomfört ett antal åtgärder som tar sikte på att göra det bättre för barn och unga. Några exempel är stöd till Barnrättsakademien i Örebro, som ger utbildning om barnkonventionen, eller Stiftelsen Allmänna Barnhuset som har fått medel för att fortsätta sprida kunskap om sexuell exploatering av flickor och pojkar. Ett tredje exempel är regeringens beslut att bevilja medel till en klinik vid Karolinska universitetssjukhuset för ett pilotprojekt för att förebygga våld mot spädbarn.

En ytterligare åtgärd med fokus på barn är den uppdaterade handlingsplanen mot sexuell exploatering av barn. I det sammanhanget kan jag också nämna den andra handlingsplanen som finns, den mot hemlöshet. Den är speciellt viktig när det gäller skydd av barn och åtgärder för att undvika att barn far illa och blir vräkta.

Fru talman! Barns och ungas psykiska ohälsa måste tas på allvar. Det gör regeringen. Därför är också regeringens förslag om särskilt riktade satsningar mot den barn- och ungdomspsykiatriska vården extra viktigt, liksom den förstärkta vårdgarantin och dessutom det nationella utvecklingscentret för barns psykiska ohälsa. Tillräcklig och tillgänglig vård i tid kan rädda många unga. Unga kvinnor och män som svälter sig, som har suicidtankar eller som skär sig själva ska inte behöva vänta på vård.

Barns fysiska hälsa är också viktig. Därför är det utvidgade nationella vaccinationsprogrammet, där också pneumokocker ingår, en åtgärd som rör barn i hög grad. Det gör också de stora satsningar som görs inom ANT: alkohol, narkotika, tobak och dopning. Dagens TT-telegram, som talar om ett ökat drickande i mycket låga åldrar, måste tas på allvar.

Förra året var det 15 000 barn som inte bodde hemma. De var placerade någon annanstans. Självklart kommer de att påverkas av de åtgärder som de har varit med om och ha med det i sitt bagage resten av sitt liv. Därför vilar det ett stort ansvar på den vuxenvärld som är inblandad i de här insatserna. Länsstyrelserna gjorde en förstärkt tillsyn av den sociala barn- och ungdomsvården under 2006–2007. Den visade allvarliga brister. Det är anledningen till att den här regeringen avsätter extra medel för att ha en fortsatt stark tillsyn, för barnens skull.

Fru talman! För dem som har nätet som sitt vardagsliv – och det är många unga – finns nu en särskild ungdomsmottagning på Internet. Den invigdes för bara några veckor sedan. Målet med den är att nå ännu fler ungdomar än i dag, för även om ungdomsmottagningarna har hundratusentals besök per år finns det många unga som behöver råd och stöd men som inte går dit. Dessutom var det bara 11 ½ procent av dem som besökte ungdomsmottagningarna förra året som var pojkar. Resten var flickor.

En webbaserad mottagning når ut till alla, oavsett var man bor. Den når också personer som inte har velat eller vågat söka sig till den vanliga ungdomsmottagningen. Här kan unga människor få information om hälso- och sjukvårdsfrågor, men också annat som är viktigt för dem som är unga. Det handlar om allt från sex och preventivmedel till psykisk hälsa, mobbning, åtstörningar, missbruk, våld, rättigheter och att leva med hedersnormer. Den nya tekniken ger en fantastisk möjlighet, och alliansregeringen har sett till att det har skapats ett viktigt och bra redskap för unga människor.

Fru talman! Regeringen följer ständigt barns och ungas villkor. Det finns flera undersökningar som visar att HBT-ungdomar mår sämre än vuxna HBT-personer gör och än vad heterosexuella ungdomar gör. Därför gav regeringen häromdagen Ungdomsstyrelsen i uppdrag att analysera orsakerna och föreslå åtgärder. Samma dag tilldelade regeringen Bris, Barnens Rätt I Samhället, extra medel för deras arbete med rådgivning för både barn och föräldrar. Den nya tekniken kommer också att synas hos Bris med en interaktiv webbplats för råd och stöd både till unga och till föräldrar.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att arbetet med att förbättra barns villkor aldrig kommer att ta slut. Det stöd vi gemensamt erbjuder kan alltid vässas och alltid bli bättre. Jag vill trots det avsluta med de ord jag började med. Sverige är ett bra land att växa upp i. De allra flesta

barn i Sverige växer upp under bra förhållanden och har bra föräldrar som ger dem omvårdnad, trygghet och omsorg.

De andra, som inte gör det, har vi ett gemensamt ansvar för, och vi tar det.

Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag och avslag på alla motioner.

(Applåder)

Anf. 113 YLVA JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Magdalena Andersson talar här om det trygga föräldraskapet som om det vore någon slags moralisk resning eller inre styrka det handlar om. Men det handlar också om tryggheten att kunna försörja sin familj, att veta att även om något drabbar mig kommer mitt barn att kunna fortsätta med fotbollsträningen, fortfarande kunna delta i klassresan, kunna åka på det där scoutlägret som man har planerat.

Med den politik som den moderatledda regeringen för är det nu så att det är väldigt många människor som inte längre kommer att kunna klara den kostnaden. Det är den politiken som har gjort att det är 76 000 personer som under nästa år riskerar att utförsäkras från sjukförsäkringen. Det har kommit 60 000 varsel bara under hösten och ungefär lika många så kallade tysta varsel, personer som är uppsagda på grund av att de inte har haft fast anställning.

Vi har redan hundratusentals arbetslösa människor som nu får försörja sig på väldigt låg nivå i a-kassan, en halv miljon som inte alls har någon a-kassa och de som har fått sänkt sjukförsäkring. Redan innan varselkrisen ökade, som Marina Pettersson berättade från talarstolen, antalet socialbidragstagare i 190 av landets kommuner. Efter den här krisen, som vi ännu inte har sett botten på, är jag väldigt rädd för hur många nya socialbidragstagare vi kommer att ha. Vi vet inte.

Jag vet inte hur många av de här socialbidragstagarna som är föräldrar. Men jag skulle kunna gissa att vi kommer att ha en mycket stor grupp med barn som nu ska leva i en socialbidragsfamilj, där föräldrarna ska tvingas ut över kanten till den sista möjligheten att försörja sin familj med sina egna inkomster och de trygghetsförsäkringar som vi har ställt upp just för att man ska hålla barnen skadeslösa också i dåliga tider.

Anf. 114 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Just därför att föräldrar och familjen – en mamma eller en pappa som känner sig trygg i sitt liv och som vet att man kan styra över sin vardag – är så oerhört viktiga för barn är jobblinjen det viktigaste vi har att erbjuda föräldrar.

Det har regeringens satsningar verkligen tagit fasta på. Vi har en expansiv budget med 30 miljarder extra jämfört med förra året. Vi har antagit en stabilitetsplan för Sverige. Vi har ett garantiprogram för upplåning. Häromveckan presenterades förslag på 8,3 miljarder för jobb och omställning. Det handlar om stöd till nya arbetslösa och korttidsarbetslösa, förstärkt stöd till långtidsarbetslösa, förstärkning av yrkeshögskolan och gymnasial yrkesutbildning, förstärkta satsningar på infrastruktur och förstärkt skatteavdrag för hushållstjänster, ROT-avdragen.

Dessutom presenterades häromdagen ett förslag om stärkta insatser för fordonsindustrin med 28 miljarder. Det innehåller satsningar på

forskning och utveckling, kreditgarantier och undsättningslån, allt i syfte att stärka jobblinjen som är så viktig för att vi ska ha de många starka, trygga föräldrar och vuxenkontakter som barnen mår bäst av.

Prot. 2008/09:49
15 december

Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.

Anf. 115 YLVA JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Er så kallade jobblinje är en fantasi som ni försöker leva i. Verkligheten är att vi har den djupaste jobbkris som Sverige har sett sedan den förra gången vi hade en borgerligt ledd regering. Den verklighet som människor möter är varsel. Den verklighet som människor möter är sänkta ersättningsnivåer. Den verklighet som människor möter är nedskärningar i kommuner och landsting. Vi har inte någon jobbpolitik som skapar nya jobb, utan nu visar prognoserna tvärtom att vi har en kraftigt ökande arbetslöshet. Man talar om 9 procent under nästa år.

Hur är det för den som blir arbetslös? Man förlorar inte bara jobbet, utan om man har a-kassa ska man gå ned på en väldigt låg ersättningsnivå. Dessutom får man en skattechock när man ska betala kanske 1 000 kronor mer i skatt i månaden än man gjorde tidigare. Sammantaget, i den situation som vi nu har i det här landet, betyder det att det är väldigt många barn – jag vet inte hur många, men det är många tusentals och kanske många tiotusentals barn – som kommer att få uppleva att deras föräldrar måste gå till socialkontoret med mössan i handen och be om tillskott för att klara de löpande kostnaderna i familjen och för att klara att upprätthålla tryggheten i föräldraskapet.

Och det är ju så, som Magdalena Andersson vet, att innan man får möjlighet att få ett tillskott från försörjningsstödet ska man göra sig av med sommarstugan och bilen. Man ska ned på den allra lägsta nivån. De som drabbas av det är de barn som har oturen att ha sin barndom just nu när vi har en moderatledd regering som missköter en ekonomisk kris på ett sådant sätt att vi skapar nyfattigdom i Sverige.

Anf. 116 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är ganska häpnadsväckande att höra att det är den moderatledda regeringen som såg till att man lämnade lån till hus i USA, vilket sedan satte i gång hela den här processen med en global, internationell kris. Med förlov sagt klarar vi mycket, men det är varken Anders Borg, alliansregeringen eller någon annan som har satt i gång den kris som vi har i dag.

Vi samlade i ladorna och såg till att vi hade pengar. Tänk om det hade expanderats så som Socialdemokraterna och den övriga vänstern ville. Då hade vi inte haft de pengar och den expansiva budget som vi har i dag.

Fru talman! Barnfattigdomen minskar. Skillnaderna mellan låga och höga inkomster ökar, men själva fattigdomen minskar. Det tycker vi är bra. Barn är inte fattiga. Det är deras föräldrar som är fattiga. Jag tror att vi ska använda rätt uttryck här. Föräldrarna ska få allt stöd och all hjälp de behöver när de hamnar i en besvärlig situation. Vi ska först och främst se till att vi hjälper ut människor i utbildningar. Vi har rehabiliteringsgarantin för dem som är sjuka och behöver extra stöd och hjälp och där vården inte har funnits och behöver extra stöd och hjälp och där arbetsförmedlingens generaldirektör säger att de har de redskap de behöver. De säger till om de behöver mer, men nu har de de redskap de behöver för

att klara ut detta. Låt oss lita på det, och så får vi avvakta vad som händer framöver.

(Applåder)

Anf. 117 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta bli att säga att Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet var med och skrapade ihop det överskott som Magdalena Andersson försöker få det till att den borgerliga regeringen har lyckats åstadkomma på något år. Så mycket har ni inte lyckats skrapa ihop med alla skattesänkningar ni har gjort.

Men det var inte därför jag begärde replik, utan jag skulle vilja fråga Magdalena Andersson om rätten till sjukvård för alla barn. I barnkonventionens artikel 2 slår man fast att om man har skrivit under barnkonventionen har man åtagit sig att tillförsäkra varje barn som vistas i landet rättigheter enligt konventionen. Man gör ingen skillnad på olika barn. Oavsett barnens ställning ska alla barn som vistas i Sverige ha rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och ha rätt till hälso- och sjukvård för att nå det. Jag vill fråga Magdalena Andersson om hon tycker att Sverige lever upp till barnkonventionen när alla barn som finns i Sverige inte har rätt till hälso- och sjukvård. Gömda, papperslösa barn har inte det.

Sedan skulle jag också vilja fråga Magdalena Andersson om man lever upp till barnkonventionen om man fattar ett beslut som nekar familjer att återförenas under kanske fyra år därför att vi har gett asyl till någon som inte lyckas få jobb och lämplig bostad, vilket lär vara svårare just nu och några år framöver med den växande arbetslöshet vi har. Lever vi upp till Europakonventionens mänskliga rättigheter och lever vi upp till barnkonventionen om vi inför en sådan bestämmelse i Sverige?

Anf. 118 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag har, precis som Eva Olofsson, sett att en utredning har presenterat ett förslag. Jag tycker att den utredningen ska få leva det liv som utredningar gör, remissbehandlas och allting som hör till. I övrigt avstår jag från att kommentera den eftersom jag inte har läst mer än en medierapport om detta.

Jag skulle vilja kommentera att Eva Olofsson har varit med och skrapat ihop de pengar som finns. Om jag minns rätt var det i förra budgetdebatten, och möjligen också i budgetdebatten dessförinnan, som Vänsterpartiet hade en oerhört expansiv budget. Om vi hade följt den hade minsann inte det funnits i ladorna som vi nu kan använda till de goda program och de nödvändiga åtgärder vi vidtar i dag.

Eva Olofsson pratar om de gömda barnen, det vill säga de som inte är här för att de har fått asyl utan som försöker vara kvar här ändå. De har rätt till akut sjukvård. Det tycker jag är väldigt bra. Alla som finns i vårt land ska ha den chansen och den rätten, och det har de också. Alla barn har rätt till akut sjukvård i Sverige.

Anf. 119 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Självklart var vi med tillsammans med s och mp och skrapade ihop de pengar som nu finns. Vi var med och sanerade efter 90-talskrisen då vi hade en borgerlig regering, och det fick vi lägga rätt många år på. Sedan har vi en rad insatser som skulle ha varit väldigt bra

nu: mer stöd till kommunerna, att få i gång byggandet av bostäder, att få i gång infrastruktursatsningar och annat som passar bra i jobbkrisen.

Jag hoppas att Magdalena Andersson har en tydlig ståndpunkt när det gäller familjeåterförening. Att man talar om barns rättigheter utan att ta ställning i den frågan tycker jag är märkligt. Det papper jag läste kom från Rädda Barnen. Det blir väldigt svårt att hävda att man lever upp till att alla barn som vistas i Sverige har rätt till akut sjukvård när det är föräldrar som inte har pengar som ska betala för den. Då lever man inte upp till att barnen har rätt till bästa hälso- och sjukvård så att de kan åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa, som det står i barnkonventionen. Jag skulle vilja veta om Magdalena Andersson verkligen menar det hon säger, det vill säga att man med den lag som regeringen antog i juli faktiskt lever upp till barnkonventionen.

Dessa barn är ofta i behov av stöd. De lever i en svår situation. De har kommit hit, lever i osäkerhet och mår ofta ganska dåligt: De har föräldrar som är rädda för att bli utvisade från Sverige. Då nekar man dessa barn hälso- och sjukvård och dessutom, om det är akut sjukvård, säger man att de ska betala det och överlåter på landstingen att göra överenskommelser om detta. Det finns landsting som har gjort det, och det är väldigt bra, men det är regeringen som har ett ansvar för barnkonventionen och skulle kunna ta ett beslut här som gäller för hela Sverige.

Anf. 120 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! För egen del är jag ganska nyfiken på hur Eva Olofsson och Vänstern ska kunna få ihop sina budgetförslag med de övriga partierna på vänsterkanten. De har ett förslag som ligger på 4,1 miljarder utöver regeringens. Det har inte riktigt de andra. Det vore intressant att veta om ni har med de andra partierna på alla era utgiftsförslag.

När det gäller barnen skulle jag vilja påminna om att det alldeles nyss har kommit en ny lag som gör att den som inte har fått stanna här med flyktingliknande skäl har rätt att få ansöka om arbetskraftsinvandring, vilket gör att föräldrarna till de barnen har den möjligheten i stället. Oftast handlar det ju om föräldrar som har ett ganska bra nätverk och kanske också har arbete ordnat. Då är den nya lagen ett bra redskap och ett instrument på vägen.

(Applåder)

Anf. 121 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Inom utgiftsområde 9, Hälsovård, sjukvård och social omsorg, tänker jag hålla mig till barns och ungas uppväxtvillkor.

Regeringen föreslår att området barnpolitik i fortsättningen kallas barnrättspolitik. Därigenom blir det tydligt att regeringens politik syftar till att ta vara på och stärka barnens rättigheter utifrån FN:s barnkonvention.

För att ta till vara och stärka barns rättigheter och intressen och ge möjlighet till utveckling, trygghet, delaktighet, inflytande samt att barn och unga ska respekteras vill regeringen under de närmaste åren förstärka det strategiska arbetet med att genomföra barnkonventionen, ge bättre stöd till föräldrarna och bekämpa våld mot barn.

Fru talman! Sverige är ett av världens ledande välfärdsländer. Borde då inte de allra flesta av våra barn må bra? Vi vet att så inte är fallet.

Långt ifrån alla barn känner sig trygga, och många mår fysiskt och psykiskt dåligt. Dagens uppväxande generation är den första på väldigt länge som mår sämre än föräldragenerationen, trots ökad materiell standard.

En statlig utredning, SOU 2006:77, visar att den psykiska ohälsan hos barn och unga ökar snabbare i Sverige än i elva jämförbara länder. Utvecklingen oroar eftersom psykisk ohälsa går i arv och kan förvärras från generation till generation. Nya rön från hjärnforskningen har också gett ny förståelse av konsekvenserna av tidig stress för små barn.

Regeringen ser behoven och tar dem på allvar. Under 2008 har regeringen bland annat avsatt 250 miljoner kronor för särskilda satsningar på förbättring inom barn- och ungdomspsykiatrin. Regeringen planerar att satsa 10 miljoner kronor på en nationell undersökning av barns och ungdomars psykiska hälsa. Genom att följa utvecklingen är det möjligt att avgöra bland annat om de hälsofrämjande insatser som genomförs i landet har avsedd effekt. Vidare är det angeläget att Utvecklingscentrum för barns psykiska hälsa vid Socialstyrelsen fortsätter sin verksamhet med att samla, koordinera och föra ut kunskap och vetande.

Det är viktigt att regeringen ser balansen mellan vad som måste göras kortsiktigt och vad som behövs på lång sikt. Jag och Centerpartiet har länge saknat långsiktigt strategiskt tänkande om barn, unga och familj.

Föräldrars möjlighet att stödja sina barn under hela uppväxten är förmodligen det allra viktigaste för att förebygga och motverka psykisk ohälsa. Barnhälsovården, förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan är förstås också viktiga aktörer.

Centerpartiet har en vision som egentligen är helt självklar i ett modernt samhälle och kanske till och med kan låta lite naiv och klyschig, men den är att alla barn ska komma till världen älskade och vara välkomna till kompetenta och uthålliga föräldrar.

Fru talman! Barn- och ungdomsfylleriet är det värsta på flera år, och det med råge, står det i bland annat Göteborgs-Posten i dag. ”Det är en mindre grupp som dricker mer. De har inte samma support och stöd av föräldrar och vuxennätverk som övriga barn har”, säger docent Sven Andréasson, chef vid alkohol- och narkotikaavdelningen vid Folkhälsoinstitutet. Alkoholpolikliniken Maria Ungdom i Stockholm uppger för TT att medräknat oktober i år har 1 583 barn och ungdomar i åldern 10–18 år fått hjälp. Det är en ökning med ca 7 procent mot i fjol.

Den avgjort största ökningen syns bland de yngsta barnen. Tio år – vi pratar om en tioåring som kommer in till Maria Ungdom och alltså är rejält berusad. En tioåring har precis lämnat det absolut sköraste och ska gå in i vuxenvärlden.

Det här blir ytterligare ett bevis på hur föräldrar och övriga vuxenvärlden sviker barn och ungdomar. Här behöver alla nivåer i samhället ta sitt ansvar, men självklart är det föräldrarna som har det första och största ansvaret. Att alliansregeringen satsar 157 miljoner i föräldrautbildning ser jag som ett av många steg som behövs för att hjälpa föräldrar att hantera dagens krav och få makten att bli just kompetenta och uthålliga föräldrar.

Fru talman! Situationen för barn till ensamstående föräldrar är en fråga som är mycket angelägen. Ensamstående föräldrar kan behöva ett särskilt stöd från stat och samhälle i vissa situationer. Det är därför viktigt att ensamstående föräldrar som till exempel blir allvarligt sjuka och

därför inte kan ta hand om sitt barn inte ska behöva hamna i ett sämre läge och en sämre situation än en familj där det finns två föräldrar.

Regeringen avser att under våren 2009 komma med ett förslag i frågan om särskild föräldrapeng. De nya reglerna ska gälla från och med den 1 januari 2010. Att just hitta flexibla lösningar som ger människor val och möjlighet att styra över sina egna liv är också hälsofrämjande.

Fru talman! För socialpolitiken förslår regeringen att de nuvarande politikområdesmålen ska fortsätta gälla som mål inom utgiftsområdet: att stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer och att stärka skyddet för utsatta barn.

Regeringen avser att under 2009 föreslå en tillsynsreform inom det sociala området. Grunden för reformen bör vara att tillsynen av socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska slås ihop och samordnas i Socialstyrelsen, att barnperspektivet i tillsynen ska stärkas, att tillsynen ska tydliggöras och att ambitionsnivån och effektiviteten i tillsynen ska öka.

Vi måste lära av historien när det gäller hur barn kunde bli utsatta och till och med sämre behandlade när samhället tog över ansvaret och vården av ett barn. När ett litet barn blev placerat i fosterhem där fosterföräldrar utan insyn kunde misshandla, våldta och förnedra de barn som samhället hade haft i uppdrag att vårda var det en flerdubbel kränkning. Detta kan många av Stulens barndoms medlemmar vittna om.

Händer sådant i dag? Jo, det händer, även om det inte är lika ofta. Det finns socialtjänster som inte tar uppdraget på fullt ansvar. Det ser tyvärr olika ut när det gäller att alltid ha barnets rätt för ögonen. Att det fortfarande begås stora misstag får vi med jämna mellanrum ta del av via medierna. Det som blir en rubrik för oss blir ofta ett livslångt lidande för det utsatta barnet.

Regeringen föreslår drygt 223 miljoner till utveckling av socialt arbete med mera för 2009. Anslaget omfattar medel till utveckling av socialt arbete, höjd ambitionsnivå för den sociala tillsynen, bidrag till statistiska undersökningar, bidrag till organisationer som arbetar för utsatta barn och deras familjer, bidrag till organisationer som arbetar för att motverka våld mot kvinnor och barn samt medel för andra insatser i syfte att motverka våld mot kvinnor. Som vi vet innebär våld mot kvinnor oftast också våld mot barn.

Det har under åren visat sig att socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor skiljer sig åt runt om i landet. Detta är naturligtvis helt oacceptabelt. Våld mot kvinnor är en högt prioriterad fråga för regeringen, och under 2007 gavs en rad uppdrag på socialtjänstens område när det gäller just detta. Det är numera allmänt känt, säger jag igen, att när kvinnor blir utsatta för våld blir också eventuella barn precis lika utsatta och precis lika kränkta.

För att komma till rätta med detta handlar det om utbildning och kompetenshöjning, utarbetande av bedömningsinstrument och vägledning för landets kommuner så att de ska göra enhetliga bedömningar, tillföra utvecklingsmedel för att förstärka kvinnojourverksamheten med mera.

De övergripande målen med uppdragen kan sägas vara att våldsutsatta kvinnor som söker stöd och hjälp ska få det oberoende av i vilken kommun de bor samt att socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och

barn som har bevittnat våld ska förbättras och kvalitetssäkras. Satsningar pågår och kommer att fortsätta under hela mandatperioden.

I februari 2007 beslutade regeringen om en strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden.

Ett av de viktigaste målen är att antalet vräkningar ska minska. Jag håller helt med Marina Pettersson och Eva Olofsson om att inga barn ska vräkas. Och inga betyder noll. Det betyder inte några, det betyder inte få, det betyder noll. Ändå vet vi att detta händer. Socialtjänsten måste bli bättre på att hitta rutiner som säkerställer att barn inte blir vräkta.

Men hemlöshet är inte en fråga som bara kan lösas av socialtjänsten. För att få den nödvändiga bredden framgår det tydligt av regeringens beslut att Socialstyrelsen har den samordnande rollen för genomförandet av hemlöshetsstrategin. Men Kronofogdemyndigheten, Boverket och Kriminalvårdsstyrelsen ska ingå i gruppen. Även SKL ingår.

Till sist vill jag nämna att jag ser mycket positivt på att regeringen har beslutat att tilldela Barnens Rätt i Samhället, Bris, 3,5 miljoner för att stödja arbetet med telefon- och Internetbaserad rådgivning för både barn och föräldrar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 122 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Maria Kornevik Jakobsson här tar upp mäns våld mot kvinnor. Eftersom s, v och mp har en gemensam reservation om ett förbättrat och långsiktigt stöd till kvinnojourerna vill jag gärna ta upp den frågan här.

Länsstyrelsen har nyligen gjort en kartläggning av socialtjänstens stöd i Stockholms län. Man kunde då konstatera att det saknades kvinnofridsamordnare och aktuella handlingsplaner och att det inte fanns tillräckligt med insatser för utsatta kvinnor i alla kommuner och stadsdelar. Ungefär hälften svarade att det inte fanns.

I många kommuner var det i praktiken kvinnojourerna som stod för insatserna när det gäller skyddat boende för utsatta kvinnor och barn. Men man såg brist på ekonomiska resurser för långsiktiga lösningar. Inte minst när det gällde boende var det enligt denna kartläggning av socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor ett stort problem. Det fanns behov av fler skyddade boenden i många av de granskade stadsdelarna och andra typer av mellanboendeformer.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Maria Kornevik Jakobsson. När man besöker kvinnojourer och pratar med dem som jobbar där, både de anställda och de som gör ett ideellt väldigt viktigt arbete där, får man höra att kvinnojourerna saknar ett långsiktigt stöd, så att de ska kunna veta att de kan planera framåt och att de har långsiktiga resurser framöver. Resurserna är för små, och de klarar helt enkelt inte av det behov som finns, precis som länsstyrelsens tillsyn i Stockholm visade.

Anf. 123 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Eva Olofsson och jag är i stor utsträckning rörande överens om hur vi skulle vilja ha det. Det handlar mer om att vi inte har samma väg för att nå dessa mål.

Regeringen har klart och tydligt bestämt att socialtjänsten ska följa vår strategi. Man säger att det är helt oacceptabelt att socialtjänsten inte gör det och att detta är en kommunal angelägenhet. Det är tragiskt att kommunerna inte följer de direktiv som finns.

Anf. 124 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Vi från Vänsterpartiet tycker att även staten måste ta ett långsiktigt ansvar för kvinnojourernas arbete. Man har från alliansregeringen tagit fram en modell där kommunerna i samarbete med kvinnojournerna ska söka de pengar som finns, de ungefär 100 miljonerna som ges till detta.

När Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer, har varit ute och pratat med sina jourer visar det sig att en del kommuner inte bryr sig om att ansöka om pengar trots att kvinnojourerna anser att de behöver pengar. Ungefär en tredjedel av deras jourer sade att detta samarbete inte alls fungerar. Och kvinnojourer i kommuner som inte vill söka pengar känner sig vanmäktiga eftersom de har en viktig uppgift. De skulle behöva ansöka om pengar, men kommunerna gör inte det.

I kommuner som inte är beredda att gå in och söka pengar tycker jag att det borde finnas en möjlighet för kvinnojourerna att söka pengar så att de inte blir utan statliga pengar, om kvinnojourerna har visat att de vill försöka jobba med kommunerna.

Jag vill fråga om man från alliansregeringen är beredd att se över detta eftersom jag tycker att det verkar rätt orimligt att man på sina håll blir utan möjlighet att söka pengar när vi vet att det är de ideella kvinnojourerna som står för stödet till våldsutsatta kvinnor och barn.

Anf. 125 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! 100 miljoner kronor är mycket pengar. Det som Eva Olofsson säger om att en del kommuner inte ens bryr sig om att söka pengar är väldigt tragiskt. Det är lite symtomatiskt för det samhälle som vi har byggt upp att barn och kvinnor på något sätt inte har denna prioritet. Men denna regering har satt ned foten.

Jag har i och för sig ingen aning om vad alliansregeringen säger om det förslag som Eva Olofsson framför om att etablerade kvinnoorganisationer som Roks och liknande själva, utan kommunens hjälp, skulle kunna söka pengar. I min värld låter det väldigt bra. Jag ska ta med mig den frågan. Det var en bra fråga, och det var ett bra initiativ.

Anf. 126 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Inledningsvis ska jag citera ett mejl skrivet till Bris av en 17-årig pojke. Han skriver:

”Jag mår jättedåligt och är sällan glad. När jag var liten slog mina föräldrar mig men nu har dom slutat, dom fortsätter kränka mig och säger massa elaka saker ... om jag inte har MVG:n i alla ämnen är jag dum i huvudet ... det känns som att jag inte får finnas men jag vet inte varför jag mår så.”

Fru talman! Psykisk misshandel är ett svårt område. Ären sätter sig i själen. Tyvärr är psykisk misshandel och emotionell omsorgsvikt något

som många barn lever med. Ofta uppmärksammas inte den här problematiken, och ofta är man inte heller medveten om vilka konsekvenserna blir. Tyvärr är det också ofta så att barn inte får den hjälp och det stöd som de behöver i det här sammanhanget, utan vuxenvärlden känns väldigt långt borta.

Vi vet att barn som lever i familjer med missbruk eller med psykiskt sjuka föräldrar löper en större risk att bli utsatta för psykisk misshandel och emotionell omsorgssvikt. Men emotionell omsorgssvikt kan också finnas i väl fungerande familjer där arbete och karriär har fått ett alltför stort utrymme. Att ständigt leva i miljöer med en sådan här utsatthet innebär också att man som barn själv löper risk att få psykisk ohälsa.

Ibland när barnen möter professionen i form av elevhälsa, barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänst kan de mötas av oförståelse – många gånger därför att man inte kan kommunicera. De vuxna förstår inte vad barnen förmedlar. Barnen känner sig svikna.

Fru talman! Att vara förälder är inte lätt. Tyvärr beror psykisk ohälsa hos våra barn och ungdomar många gånger på en brist på vuxenkontakt. Föräldrarollen sviktar. Många föräldrar vittnar om sin osäkerhet inför föräldraskapet.

När man mår dåligt psykiskt kan andra problem dyka upp. Det visar sig i skolan i form av skolk, ett destruktivt beteende och missbruk. Barn- och ungdomspsykiatri får allt fler remisser – remisser som egentligen aldrig skulle ha skickats utan som skulle ha stannat inom kommunens verksamhet, inom skolans elevhälsa. Men många gånger har man i kommunerna under de senaste åren dragit ned på skolans elevhälsa.

Vissa perioder översvämmas socialtjänsten mer eller mindre av anmälningar från förskola och skola om misstankar om barn som far illa.

Fru talman! Arbetsbelastningen är hög inom socialtjänsten, vilket innebär att anmälningar ibland har blivit liggande. Utredningar som öppnats har haft stora brister. Verktyg och kompetens har saknats för att göra ett bra jobb med barn som kommer i fråga för samhällsvård. Barn vittnar om sina dåliga erfarenheter av socialtjänsten – undermåliga familjehemsplaceringar och dåliga uppföljningar. Det är brister som funnits under en längre tid.

Vad kan vi då göra för att i ett tidigt skede möta barn som på något sätt far illa? Tidigt föräldrastöd, helst under hela uppväxten, är en oerhört viktig insats. En samverkan där Bup är första linjens konsulter gentemot skola, barnomsorg och socialtjänst, en socialtjänst som fokuserar på barnet och som också har barnkompetens samt en elevhälsa värd namnet kan vi tycka är självklarheter. Tyvärr är det inte alltid så.

Vad gör då regeringen? Ja, glädjande nog är mycket på gång inom barnpolitiken. Regeringen har en tydlig plan för barnkonventionen och för hur den ska implementeras. Regeringen har i folkhälsopolitiken prioriterat barnen. Utredningen om föräldrastöd är snart klar. Regeringen har satsat 250 miljoner kronor på barn- och ungdomspsykiatri – detta för att öka tillgängligheten och förbättra kvaliteten. Vi kommer att satsa 900 miljoner per år hela mandatperioden ut på psykiatri för att förbättra stödet till psykiskt sjuka och till personer med psykisk funktionsnedsättning.

Utbildning och kompetensutveckling för personal inom psykiatri och socialtjänsten är ett prioriterat område för regeringen, så även första

linjens barn- och ungdomspsykiatri. Dessutom kommer kömiljarden år 2010. I den nya skollagen kommer även en satsning på elevhälsa.

Fru talman! Regeringen har dessutom inrättat ett nationellt centrum för utveckling av tidiga insatser till barn och unga som löper risk att utveckla en svårare psykisk ohälsa.

För att öka tillgängligheten för ungdomar när det gäller vård och stöd har, som tidigare sagts, en webbaserad ungdomsmottagning lanserats. Inom folkhälsoområdet har man på departementet tillsatt en samordningsfunktion med fokus på en alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksförebyggande politik. I våras tillsattes också ett råd som ska vara rådgivare till regeringen på området. Det här är mycket bra eftersom man har sett att skillnaderna i alkoholkonsumtion mellan tjejer och killar håller på att jämnas ut.

Regeringen har dessutom begärt en översyn av alkohollagen och narkotikalagstiftningen. Även bestämmelserna i tobakslagen ska ses över. Här satsas 115 miljoner kronor per år under perioden 2008–2010.

Fru talman! Nu har jag räknat upp en del av de förebyggande insatser som regeringen har gjort eller håller på att göra. Det förebyggande arbetet är väldigt viktigt för att främja en god psykisk hälsa hos våra barn och ungdomar. I sammanhanget får vi inte glömma att det gäller att inte tappa bort de barn som i dag finns inom den sociala barn- och ungdomsvården. De finns där, och där har det förebyggande arbetet misslyckats.

Undersökningar har visat att alltför många barn i samhällsvård får mycket illa. Trots insatser från samhället fastnar många i kriminalitet, i beroende av socialbidrag och i psykisk sjukdom. Det saknas verktyg för att mäta kvalitet och för att utföra utvärderingar. Trots detta har samhällsvården bara under år 2006 kostat 8 miljarder kronor.

Barn i samhällsvård vittnar om en brist på delaktighet inför en placering, om frånvaron av en fast kontakt inom socialtjänsten och om en bristfällig uppföljning vid placeringarna.

Regeringen har tagit en rad initiativ även här, och lagförslag har antagits om utvecklandet av den sociala barn- och ungdomsvården. Man har satsat, och satsar, på en förstärkt tillsyn av länsstyrelserna. Ett slutbetänkande om tillsynen inom socialtjänsten bereds just nu inom departementet.

Fru talman! En arbetsgrupp har tillsatts inom Regeringskansliet med uppdraget att utforma en nationell strategi för kvalitetsutveckling genom öppna jämförelser inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Där finns det nämligen väldigt stora regionala skillnader. En barnskyddsutredning jobbar på.

Tillsynen har tillförts 30 miljoner kronor under år 2009. 10 miljoner kronor extra satsas på länsstyrelserna till en förstärkt tillsyn inom barn- och ungdomsvården. 109 miljoner kronor satsas på våldsutsatta kvinnor och deras barn. Mycket har, som sagt, gjorts, och mycket är på gång.

Avslutningsvis vill jag å Folkpartiets vägnar nämna ytterligare insatser för att lyfta fram barn- och ungdomsvården.

Jag uppmanar politiker i kommunerna att ta ett större ansvar för de barn och ungdomar som placeras. Systematiska rutiner bör införas för att fånga upp placerade barn, till exempel obligatoriska läkarundersökningar och utredning och stöd under skolgången. Vi vet att många barn som pla-

ceras över huvud taget inte har läkarundersökts. Många har dålig hälsa. Dessutom har de stora svårigheter i skolan.

Tydligare krav när det gäller att driva HVB-hem måste införas. Vi ska göra en nationell satsning på utvärdering och metodutveckling inom barn- och ungdomsvården och stärka barnens rätt till inflytande. Placerade ungdomar måste få ett bättre stöd i frågor om sexualitet, graviditet och föräldraskap. Vi vet ju att många unga tjejer som är placerade hamnar i tidig sexualitet och i graviditet och därmed i ett föräldraskap – ett föräldraskap som man många gånger får bära ensam.

Det gäller att ge barnen rätt till en egen socialsekreterare, att ge mer stöd till familjehemmen och att ta bort tidsgränsen för vårdnadsöverflyttningar.

Fru talman! Slutligen: Frågan om adoption bör provas för barn som under en längre tid varit placerade i familjehem. Barnets behov måste synliggöras i högre grad.

Häromveckan kunde vi i Dagens Nyheter läsa om Lina som säger att samhället inte har varit någon bra förälder. Lina har under sin uppväxt bollats mellan en missbrukande mamma och olika familjehem. När Lina var 16 år berättade hon att hon gjorde första flytten vid 15 månaders ålder. 14 gånger flyttades hon mellan sin biologiska mamma och olika familjehem. Nu, två år senare, är hon, fru talman, placerad på ett behandlingshem. På två år har hon omplacerats elva gånger. Lina hade utelämnats och bollats fram och tillbaka på ett oacceptabelt sätt. Inget barn ska behöva bli utsatt för sådant här. Samhället måste ta sitt ansvar och ge trygghet och en fast tillvaro.

Fru talman! Det hade varit möjligt om Lina fått växa upp i en familj som varit beständig.
(Applåder)

Anf. 127 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på de reservationer som finns i betänkandet.

Mina allianskamrater, med Magdalena Andersson i spetsen, har på ett mycket föredömligt sätt presenterat alliansens barnpolitik. Jag ska prata lite mer om anhörigstöd och anhörigvård som man kan säga berör de vuxna barnen. De av oss som har sina föräldrar i livet vet att de på något sätt också är barn.

Låt mig få börja med att återge vad en anhörigvårdare säger i senaste nyhetsbladet från Anhörigas Riksförbund: Vi som vårdar våra nära och kära i hemmet dygnet runt i många år har mycket gemensamt. Vi är lyckliga så länge vi orkar och vi ser att den vi vårdar har det så bra det går. Vår styrka beror ju på det. Vårduppgiften får inte bli tvungen utan helt frivillig, annars blir det ingen bra vård. Vi anhörigvårdare måste stå på oss och inte vara rädda för att säga vår mening. Ingen vårdform är vare sig bättre eller billigare än en väl fungerande anhörigvård.

Det har hänt mycket under de senaste tio åren när det gäller kunskapen om vad stöd till anhöriga som vårdar innebär. De farhågor som jag anförde för några år sedan när det gällde ryckigheten inom kommunernas anhörigstöd besannades. När Anhörig 300 avslutades och s-regeringen inte fortsatte att ge projektmedel avstannade många projekt och anhörig-

konsulenterna minskade. Därför är de stimulansmedel som alliansregeringen nu tillför kommunerna viktiga och välkomna.

Herr talman! Enligt budgetpropositionen pågår det ett omfattande utvecklingsarbete ute i landet. Så många som 95 procent av kommunerna arbetar med att utveckla anhörigstöd. Det är den största andelen sedan 2002.

Kommunerna måste se anhörigstöd som en viktig del av omsorgen och inte förlita sig på projektmedel. Anhörigstöd *är* en prioriterad fråga för alliansregeringen. Och Nationellt kompetenscentrum Anhöriga, som invigdes i mars i år och som nyligen besökte utskottet, är en oerhörd tillgång i utvecklingsarbetet.

Alla positiva signaler från regering och riksdag är viktiga för alla dem som vårdar en närstående. Äntligen har vi kommit så långt att anhörigvårdare med stolthet kan säga att deras vård av nära och kära är en del av den totala vården.

För tio år sedan, när medel till det treåriga projektet Anhörig 300 beslutades, sågs anhörigvårdare som en grupp i samhället som hade varken ork eller resurser att göra sin röst hörd. Frågan om stöd till anhöriga gäller anhöriga i alla åldrar, också barn.

Detta har varit en prioriterad politisk fråga för mig personligen under mina tio år här i riksdagen. Jag ser därför med glädje och tillförsikt fram emot den förändring i socialtjänstlagen som ska syfta till ett förtydligande av kommunernas ansvar att erbjuda stöd eller avlösning till dem som stöder eller vårdar en anhörig. Vi i Sveriges riksdag ansvarar för lagändringen. Nu måste de kommunala företrädarna inse allvaret och ta till vara de möjligheter som ges.

Herr talman! En del inlägg i debatten om ökat stöd till anhöriga brukar handla om att nu tänker regeringen satsa mer vård och omsorg på de närstående. Sanningen är den att de anhöriga under lång tid har tagit ett stort ansvar för vård av nära och kära men aldrig hörts eller synliggjorts i statistiken.

Budgetpropositionen tar också upp de stora neddragningar som skett inom särskilda boenden, vilket gör att det i många av kommunernas korttidsboenden alltför ofta finns personer som behöver en plats inom särskilda boenden. Det har medfört att människor med rehabiliteringsbehov och även behov av växelvård inte får sina behov tillgodosedda.

För att kommunerna ska kunna leva upp till ett av regeringens uppställda mål i äldrepolitiken, att man ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, gäller det att involvera anhöriga i utvecklingsprocesserna. Forskning och erfarenhet från genomförda projekt visar entydigt på att det är nyckeln till ett lyckat anhörigstöd. Stödet måste vara individuellt eftersom behoven är så olika. Utifrån den vårdbehövandes tillstånd och anhörigvårdarens kunskap, önskemål och förmåga ska kommunerna erbjuda lämpligt stöd. Det kan röra sig om tekniska utrustningar, avlösning, hemtjänst men även avkopplingsresor, erfarenhetsträffar, kunskapshöjande seminarier med mera. Det är väldigt viktigt att stryka under att anhörigvård bygger på frivillighet.

Herr talman! Jag skulle helt kort vilja tala lite om en annan sak som är oerhört viktig inom vård, omsorg och skola, nämligen kulturen. Vår äldreminister Maria Larsson har i ett av sina tal reciterat en dikt av Bengt Bratt som jag tycker är så pass bra att jag vill förmedla den.

Kultur är att arbeta, bo och bygga.
Kultur är skrattet och gråten tillsammans.
Kärleken, ömheten, vänskapen,
Minnena, saknaden och sorgen.
Kultur är att trösta och hjälpa.
Kulturen låter oss se bakåt i tiden och känna samhörigheten med dem
som gått före oss.
Kulturen ger oss en hembygd och en historia.
Kulturen låter oss drömma om framtiden.
Kulturen ger oss hopp och längtan.
Kulturen är fred på jorden och varsamhet med människor och natur.
Kultur är stilla förundran och mod att leva.
Kultur är tid, tid för varandra, tid för barnen, tid för arbetskamrater
och vänner, tid att leva.
Kulturen ger oss musiken och konsten.
Filosofin, idéerna och idealen.
Lagen och rätten, biblioteken, teatrarna, skaparglädjen och skönheten,
fantasin och andakten, drömmarna vid lägerelden, dikten, sagan och
sången.

Den här dikten ger oss svar på frågan som många ställer och som är
så svår att ge ett bra svar på, vad kultur egentligen är och vilken form av
kultur som kan vara betydelsefull för människor. För den som har besökt
ett äldreboende eller ett demensboende – kanske några av er också har
arbetat på ett demensboende som jag har gjort – är det också att se gläd-
jen eller gnistan tändas i ögonen när en äldre person med demenssjuk-
dom känner igen någonting. Det kan vara en lukt, det kan vara en speciell
maträtt.

Forskningen visar att det är just klassiska uttryck som musik, konst,
dans, böcker och så vidare som har särskilt stor betydelse för människors
hälsa. Det är alltså inte allmänt ökad omvårdnad om vårdtagaren som ger
de positiva resultaten. Vi vet att omvårdnaden i sig har stor betydelse för
en god vård, men kulturen kan ge ytterligare en dimension i det arbetet.

Ett exempel på hur olika människor ser på kulturella upplevelser vi-
sade sig på ett servicehus där de äldre fick välja mellan olika bilder för
att ta ut den som de tyckte bäst om. Det visade sig att de äldre valde helt
olika typer av bilder och att de associerade olika även till en och samma
bild. Medan vissa kunde känna obehag av en bild kunde andra uppleva
ett lugn och inre harmoni av precis samma bild. Upplevelsen av bilderna
var något mycket individuellt.

Likaväl som vård och omsorg anpassas efter patienters medicinska
behov är det viktigt att även i möjligaste mån ge utrymme för vårdtagar-
nas kulturella behov.

Herr talman! Låt mig därför sluta med att man som äldre också kan
säga: Kulturen låter oss se bakåt i tiden och känna samhörighet med dem
som gått före oss.

(Applåder)

Anf. 128 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om mycket som Rosita Runegrund
sade när det gäller stödet till anhöriga. Många anhöriga vill och kan göra

en insats men behöver ett individuellt stöd som underlättar för dem att ta hand om sina äldre. Det är däremot viktigt att det ska vara hjälp som man själv vill ge. Det ska inte vara påtvingat på grund av kommunernas dåliga ekonomi.

Det vore därför bra om man lyssnade på den borgerligt ledda SKL-ledningen som säger att det fattas 3 miljarder 2009 och 5 miljarder 2010. Annars får kommunerna kanske svårt att leva upp till sitt anhörigstöd genom korttidsvård, växelvård och tillräckligt många äldreboendeplatser.

Det var dock inte därför jag begärde replik. Rosita Runegrund och jag har tidigare haft en diskussion om vård till papperslösa och gömda. En stor del av Sveriges organisationer och befolkning har ställt upp bakom det kravet. Det har alldeles nyligen varit konserter, två i Stockholm och en i Göteborg, till stöd för rätten till hälso- och sjukvård för papperslösa och för att samla in pengar till denna vård som många gånger får göras på ideella grunder och utanför hälso- och sjukvården.

Vårdförbundets ordförande och Läkarförbundets ordförande driver dessa krav aktivt med professionen som säger att man vill utgå från den medicinska etiken och vårdbehovet och inte från om de gömmer sig, är asylsökande eller svenska medborgare.

Rosita Runegrund höll med om att det var en viktig fråga och hoppades att den skulle lösas. Nu undrar jag om frågan har förts framåt på något sätt. Kommer det att hända något här?

Anf. 129 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Jag och Eva Olofsson har tidigare diskuterat detta. Eva Olofsson vet mycket väl hur jag står i frågan om vård till papperslösa. Jag vet att regeringen arbetar med frågan och ser fram emot ett förslag om utredning.

Anf. 130 EVA OLOFSSON (v) replik:

Herr talman! Det är väl bara att konstatera att det tyvärr inte har rört på sig. Både Rosita Runegrund och jag får försöka driva denna fråga så att regeringen kommer med ett konkret förslag. Människor far ju illa hela tiden, inte minst de barn som inte har den rätt till hälso- och sjukvård för barnets bästa som de ska ha enligt barnkonventionen.

Jag vill också ta upp familjeåterföreningen. För mig rimmar det illa att kd som parti med en minister som är ansvarig för barnpolitiken skulle kunna acceptera att man antar en lag som ställer krav på försörjning och bostad innan någon som fått uppehållstillstånd som politisk flykting får ta hit barn.

Vad jag har hört har Göran Hägglund talat om en övre gräns på fyra år. Fyra år i ett barns liv är oändligt. På fyra år kan det hända mycket om man lever i en utsatt situation där till exempel en förälder från Irak har fått uppehållstillstånd och man själv bor i Jordanien och inte har möjlighet att försörja att sig. På fyra år kommer föräldrar och barn väldigt långt från varandra. Om man är fem år när man skils åt och nio år när man får träffa sin förälder igen har en stor del av barndomen gått utan att man fått leva med sin förälder.

Tycker Rosita Runegrund och Kristdemokraterna att det är rimligt att barn och föräldrar ska tvingas leva åtskilda i fyra år på grund av försörj-

ningskravet? Eller kan vi gemensamt försöka se till att detta aldrig blir verklighet i Sverige?

Anf. 131 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Skillnaden mellan mig och Eva Olofsson är att hon tillhör oppositionen och jag majoriteten. Vi har inte för vana att diskutera en utredning som nu ska gå ut på remiss. Därför väntar jag med besked. Vi får se vilka förslag som kommer till riksdagen. Då tar jag gärna en debatt med Eva Olofsson.

Anf. 132 YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om mycket av det som Rosita Runegrund sade om vikten av att utveckla anhörigstödet och om vikten av kultur i äldreomsorgen. Det var dock en mycket bred definition av barnpolitik.

Jag begärde ordet för att komma med en sakupplysning. Rosita Runegrund sade att s-regeringen rustade ned anhörigstödet. Det är inte sant. Tvärtom, när jag hade ansvaret som minister fördubblades resurserna till anhörigstöd. Det var en ekonomisk prioritering som vi gjorde tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Jag är mycket medveten om att statsbidragen då liksom i dag är helt otillräckliga i förhållande till de stora behov som finns. Jag vill ändå att rätt ska vara rätt. Vi rustade inte ned anhörigstödet. Under min tid som minister fördubblades resurserna till anhörigstödet.

Anf. 133 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Vi hade en hel del interpellationsdebatter här i riksdagen. Det stämmer att s-regeringen fördubblade stödet när Ylva Johansson var minister – men fördubblade från vad? Anhörig 300 fanns under tre år, sedan drogs resurserna ned. När jag i interpellationsdebatter med den socialminister som var före Ylva Johansson varnade för de neddragningar som skedde i kommunerna togs det inte på allvar. Ja, Ylva Johansson fördubblade, men utifrån vad?

Vi har prioriterat frågan. Regeringen prioriterar just stödet till anhöriga. Vi har tagit beslut i dessa frågor som Ylva Johansson aldrig vågade ta som minister.

Anf. 134 YLVA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet för att få rättelsen. Anhörig 300 var en projektverksamhet. Man hade förhoppningen att det skulle leda till att man utvecklade bra metoder, vilket man gjorde. Man hade också förhoppningen att det skulle bli en naturlig del i den kommunala verksamheten och budgeten, vilket det inte blev i tillräcklig utsträckning. Av det drog vi i regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet slutsatsen att vi måste utöka statsbidraget, vilket vi också gjorde. Under min tid fördubblades det. Det var, trots det, på en mycket låg nivå och inte alls i paritet med de stora behov som finns. Men man ska inte som Rosita Runegrund stå och säga att vi nedrustade anhörigstödet under den tid som vi socialdemokrater hade regeringsmakten.

Anf. 135 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Jo, jag kan stå här och säga att man nedrustade efter Anhörig 300. Man vågade inte göra en förändring i socialtjänstlagen. Det handlar inte enbart om medel till projektutveckling, Ylva Johansson, utan man behöver följa upp med lagändring. Det vågar denna regering. Det vågade inte den dåvarande s-regeringen.

(Applåder)

Anf. 136 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det kan vara lämpligt att avrunda denna intressanta debatt med att titta på utgiftsområdets enskilt största budgetpost, nämligen statens utgifter för läkemedel. Under punkt 1:14 i betänkandet tas den centrala frågan om läkemedelssäkerhet upp.

Irrationell läkemedelsanvändning utgör i dag en av de största säkerhetsriskerna alla kategorier för svenska patienter. Felaktigt läkemedelsutnyttjande utgör även en lika farlig som meningslös fördyring av våra skatteutgifter till den gemensamma solidariskt finansierade sjukvården.

Förutom de uppenbara, ibland direkt livsfarliga, hälsoriskerna uppstår en fördyring inte enbart som en konsekvens av de onödiga extrakostnaderna för själva läkemedlen, utan i långt högre utsträckning av ökningen av indirekta kostnader för överflödiga sjukskrivningar, extra vårdkonsumtion med onödiga inläggningar i slutenvården som hindrar bättre behövande att komma till.

Herr talman! Vi vet att läkemedel måste anpassas till den enskilda patienten i långt större utsträckning än vad som är fallet i dag. Orsakerna till dagens irrationella läkemedelsanvändning består i eftersatt grund- och vidareutbildning av förskrivande läkare men lika mycket i en brist på implementering av de tekniker som sedan många år och decennier finns framtagna för att med objektiva metoder undersöka och analysera hur en optimal läkemedelsanpassning till varje individ kan ske i vardagens kliniska möte mellan ansvariga, förskrivande doktorer och deras patienter.

En alltför senkommen individuell anpassning av rätt läkemedel till rätt individ i rätt dos, i förekommande fall också i rätt anpassning till andra mediciner eller behandlingar som ges, ordinerat under rätt tidsrymd med rätt typ av uppföljningsstrategier för utvärdering av läkemedelseffekter och biverkningar är i stort vad problemet med det bristfälliga säkerhetsarbetet kring läkemedel fortfarande handlar om.

En grundläggande anledning till detta missförhållande är att våra läkemedelsvårdande myndigheter och sjukvårdshuvudmän saknat ett politiskt ledarskap för att ökad individualisering och därmed rationell läkemedelsterapi slutligen ska vinna terräng i den kliniska vardagens rutiner.

Problemet natur kan sammanfattas som en ideologisk låsning eller en politisk oinsikt parat med att kortsiktiga besparingskrav på läkemedelsutgifterna av akut kvartalsekonomisk karaktär fått styra de avgörande besluten.

Herr talman! Det är då glädjande att alliansregeringen i årets budgetpropositionstext äntligen fokuserar på läkemedelssäkerhetens område och inte enbart ett värnande av apoteksmonopolets varande.

I en arbetsgrupp tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och Socialstyrelsen bearbetar nu alliansregeringen hur den långsiktiga

läkemedelsanvändningen kan effektiviseras i syfte att öka patientnyttan och förbättra patientsäkerheten.

Arbetsgruppen arbetar utifrån 16 föridentifierade punkter för att se över möjligheterna att förbättra styrning, uppföljning och användning på läkemedelsområdet, och ska i februari 2009 summera arbetet i form av ett förslag till handlingsplan.

Regeringen har också identifierat behovet av bättre kunskap om effekterna av läkemedel i klinisk vardag i det internationella perspektivet genom att under vårt ordförandeskapsår ha en konferens anordnad i juli 2009 på samma tema.

Efter år av passivitet med försummelse av en vinnande politisk vision av hur rationell läkemedelsanvändning ska kunna uppnås noterar vi alltså med tillfredsställelse att även Miljöpartiet visar både insikt och handlingsvilja i det föreliggande betänkandet på läkemedelssäkerhetsområdet.

Varför man ändå landar i att tillsammans med socialisterna krampaktigt försvara apoteksmonopolet blir då tyvärr en antiklimax för det annars så uppskattade engagemanget i läkemedelsfrågan. Apotekets roll för en rationell läkemedelsterapi har i många stycken gravt överbetonats.

Vi har nyligen genomlevt en stor medial uppmärksamhet kring det regelrätta missbruk av läkemedel som drabbat den äldre befolkningen. Denna gång var det en äldregrupp som hamnade i fokus, men om ingenting görs åt den strukturella felsynen på att patienter inte först och främst är ett kollektiv av grupper utan enskilda individer med unika individuella förutsättningar och därmed behov av läkemedel kommer snart andra patienter i blickfånget i debatten. Till dessa hör enskilda barn och ungdomar, enskilda kvinnor och män som på grund av könsskillnader upplever skillnaderna för läkemedelsrespons, enskilda individer inom till exempel etniska minoriteter där det också skiljer sig hur läkemedel fungerar. Det handlar till och med om välfärdssjukdomar som att renlevnads-människor genom annan typ av kosthållning kan ha annan respons på läkemedel. Psykiskt sjuka och missbrukare tillhör riskpopulationen. Kroniskt kroppsligt sjuka av alla slag som har en rad komplicerade behandlingsstrategier kommer också att vara utsatta för riskmoment om vi inte individualiserar terapin.

Med gällande system har man blundat för detta problem som gäller var och en genom att se till en idealiserad grupp, snarare än till de myck-
et mer variabla och individrelaterade effekter, verkningar och biverkningar som läkemedelsexponeringen av befolkningen i stort ger.

Det unika individperspektivet kan man endast ta hänsyn till på rätt sätt i själva mötet mellan individ och sjukvård, vilket sker ute i sjukvårdsorganisationens verksamhet och inte bakom skrivbordsmöten på våra många myndigheter och organ i dagens struktur för detta.

Det är därför hög tid att ett övergripande nationellt och därmed fortsatt politiskt regeringsinitiativ tas i frågan om hur en framtida rationell och individanpassad läkemedelsanvändning bör kunna utformas utgående från varje enskild patients behov och vårdgivares kompetens.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU1
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2008/09:1 delvis).

Rättsväsendet

Anf. 137 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är tråkigt för Beatrice Ask själv att hon inte är här. Det är nämligen hon som bäst av alla kan svara på varför svenskt rättsväsen har hamnat i sitt största underskott i historien. Det är synd. Det känns heller inte kul att kritisera någon som inte är här. Antingen har hon extremt goda skäl eller också anser hon inte att det här är tillräckligt prioriterat. Vi vet inte vilket. Det är hennes val.

Vi kan bara konstatera att det är ett faktum att i budgetdebatten är inte Beatrice Ask med.

Herr talman! Det är tredje budgeten som läggs fram. Vi kan konstatera att livet i opposition är lite lättare. Man slipper text-tv-eländet och att se på morgonen vad som ska gå åt skogen under dagen. Ändå är det naturligtvis något som man inte ska eftersträva. Det är lite avbytarbänk över det. Det går inte att komma ifrån.

På vårt område är det ändå lite speciellt. Jag kan konstatera när vi nu går in på vårt tredje år att det fortfarande är våra lagförslag som genomförs på det sätt som sades innan. Vi tar tacksamt emot den ena propositionen efter den andra. Det är också så man bemöts i rättsväsendet. Det har jag Beatrice Ask att tacka för. Det tomrum som skapas kan man utan större problem fylla ut.

Om vi nu skulle vinna valet – om säger jag – 2010 kommer det att kännas nästan som om det har varit en lång period.

Allt vore alltså ganska enkelt om det inte vore för en enda sak, nämligen ekonomin. Det är huvudproblemet.

Visst har vi en del åsiktsskillnader, men när man tittar på de propositioner som läggs fram är det mycket som handlar om rambeslut och så vidare från den socialdemokratiska regeringen. Det är bra.

Vart är ekonomin på väg? Vi har alltså det största underskottet någonsin. Det övertogs en budget i balans 2006. Vi kan tala om miljoner och miljarder, hundratals hit och tiotals dit. Vi kan säga att vi satsade 5 miljarder. Ni kan säga att ni har satsat mer. Sedan kan man räkna på olika sätt. Det kan vi ägna oss åt. Men vi har ett gigantiskt problem tillsammans.

Om – jag säger om igen – vi skulle vinna ärver vi detta.

Det är så djupt oroväckande. Jag träffar varje vecka representanter från rättsväsendet. De är djupt oroliga. Man kan numera inte komma till en rättegång utan att det pratas ekonomi.

Man talar om varför poliser ska vara arrestvakter, varför civilanställda ska bli färre och om det klassiska att poliser ska sköta utredningar med pekfingerwalken.

Detta blev resultatet.

För att inte fastna i för mycket sifferexercis om miljoner och miljarder handlar det alltså om det största underskottet. Vi talar alltså om ett par tre miljarder den närmaste tiden.

Jag kan konstatera att varje morgon som Beatrice Ask vaknar har budgetunderskottet ökat med ett par miljoner. Det har det gjort varje morgon under den här mandatperioden.

Det är ett faktum. Jag har varit ombud i de mest hopplösa fall. Det är inte alltid lätt. Jag har full respekt för mina borgerliga kolleger och kamrater. Jag tycker att ni gör ett bra arbete. Ni har drivit på rättsfrågorna bra. Man kan inte heller säga att ni lyckats dåligt när det handlar om pengar. Ni har fått loss en hel del.

Ändå ser det så fruktansvärt eländigt ut vid polisen, i Kriminalvården, inom åklagarväsendet och inom domstolsväsendet. Hur kan det komma sig att vi hamnat i den situationen? Ja, polis och åklagare vet, framför allt polisen vet. Det började redan i början genom att man från regeringens och Beatrice Asks sida inte tog tag i situationen. Jag om någon vet att om man inte har full kontroll varje dag – jag gjorde själv misstaget i början när det gällde Kriminalvården – är det som att öppna en kran. Så fungerar det.

Jag kan förklara varför det är så, framför allt när det gäller polismyndigheterna. Vi har 21 myndigheter. De har en konkurrens mellan sig, och de konkurrerar också med RPS. De spänningar vi har i Sverige är ganska ringa jämfört med många andra länder där man har konkurrerande polisorganisationer. De spänningar som dock finns mellan myndigheterna, där man ständigt talar om att just den myndigheten måste ha mer – vi på Gotland måste ha mer för vi har turistsäsong, vi i Norrland måste ha mer för vi har så långa avstånd, vi i Stockholm måste ha mer för vi är trots allt huvudstad, vi i Göteborg måste ha mer på grund av organiserad brottslighet och så vidare – gör att man varje dag måste ägna sig åt detta. Det är just det som är grundfelet. Det går inte att göra som Beatrice Ask och ställa sig vid sidan och säga: Nu får polisen ordna upp det här. Jag är djupt bekymrad. Vi är också djupt bekymrade, men det är som om hon inte har förstått att det är just hon som ska göra det, att det är hon som ska se till att vi inte hamnar i den här situationen.

Jag varnade Beatrice Ask i början av hösten förra året för att det nu är kaos, att det nu är kris. Det som hände var nämligen att dessa spänningar hade börjat få sådana former och revirstriderna börjat bli så starka att man missade det kanske allra viktigaste, att bekämpa brott. Nej, sade Beatrice Ask, det är ingen fara. Det är bara dumheter från Thomas Bodströms sida. Det här är inget att bry sig om. Det är inte alls någon kris. Det är ingen fara.

Sedan ringde länspolismästare och andra till mig, även facket, och sade: Nu måste du göra någonting. Jag sade att jag tyvärr inte kunde det eftersom jag nu var i opposition. De fortsatte: Men gör någonting! Du kan väl i alla fall tala med dem på Justitiedepartementet. Det kommer att gå åt skogen. Nej, sade Beatrice Ask. Två dagar efter att hon senaste gången sade att det inte är någon kris avgick Stefan Strömberg. Då avgick rikspolischefen. Det hade då gått så långt att den kris som inte var någon kris ledde till att rikspolischefen avgick.

Vad hände sedan? Jo, det blev ett sju månaders vakuum med Bengt Svensson – en utmärkt person från Örebro som jag känner väl; vi har rest mycket tillsammans. Det är en utmärkt, mycket bra person. Han blev tillförordnad, men alla visste att det inte var säkert, också han själv, och polisorganisationen lamslogs. Det som hände var att länen flyttade fram

sina positioner på bekostnad av andra. Det blev som med fågelungarna i boet: Låt oss ta! Låt oss ta! Vi behöver inte ta ansvar! Så gick tiden, och den svåra situation som vi nu ser skapades.

Men inte nog med det. Precis samma sak hände inom åklagarväsendet. Då tog jag upp den frågan också. Man kan tycka att jag står här och är självgod, för hur ska jag kunna veta det och varför ska jag repetera historien. Det var inget konstigt med att jag visste det. Det pratade alla inom rättsväsendet om. Alla pratade om åklagarkrisen redan vid den här tiden förra året. Man sade: Det går inte.

Vad hände? Jo, det som hände var att krisen blev ett faktum. Rättegångar ställdes in av ekonomiska skäl. Vittnen fick gå hem. Brottsoffer fick gå hem. Misstänkta personer fick vänta på rättegång – allt detta för en kris på 50 miljoner. Det försökte vi också påpeka. Vi sade: Gör någonting i tid så slipper vi det problemet, och framför allt slipper andra ta konsekvenserna. Nej då, det var ingen fara, ingen fara. Och krisen blev ett faktum. Den pågick ända tills Fredrik Reinfeldt gick ut och sade att det kommer mer pengar i höst, dock utan att på något sätt precisera till vad.

Så gick den sommaren och man fick lite tillskott till åklagarväsendet som nu är ganska hyggligt, och i stället är det alltså polisorganisationen som hamnat i den situationen.

För en vecka sedan var det länspolismästarmöte. Jag har fått ganska bra information om vad som hände. De är ursinniga, speciellt i de län som trots allt skött sig ganska bra, som hållit budgeten. De säger, vilket kanske kan vara en lite barnlig reaktion men dock fullt mänsklig: Varför ska vi göra det? Varför ska vi ta alla dessa besparingar och kritiken från medborgarna när andra inte gör det? Man förväntade sig att det skulle komma ett besked från Beatrice Ask om att det kommer mer pengar, men det kom ingenting. Därför var minerna minst sagt sura efter förra veckans länspolismästarmöte.

Vad ser vi framför oss nu? Ja, vi ser, om det fortsätter så här illa, ett fullständigt fritt fall. Då kommer ni förstås att säga – och det är er roll, det har jag full förståelse för – att det inte alls är så farligt och att det var värre under socialdemokratiskt styre. Men kom ihåg vem som sade detta i december 2008, när krisen i polisorganisationen 2009 blir ett faktum. Den kommer mycket, mycket snart. Det är er roll, precis som det är advokatens roll, och det är inte ni som ska lastas.

Vad är det som har hänt? Jo, de uteblivna reformerna och den uteblivna myndighetsstyrningen är felet, inte bristen på pengar. Vi har visserligen tillskjutit lite mer pengar, men det är ganska begränsat. Det skulle inte på något sätt täcka underskottet. Det handlar om den uteblivna myndighetsstyrningen och de uteblivna reformerna.

Moderaterna vill till exempel bara ha en myndighet. I dag kunde vi i Dagens Nyheter läsa att det skulle vara väldigt bra. Moderaterna säger det. När man pratar med tjänstemännen på Justitiedepartementet och frågar varför de inte genomför det, för vi hade tänkt göra det – vi gjorde det på åklagar- och domstolssidan och hade tänkt gå vidare. Moderaterna och Beatrice Ask har sagt det i opposition. Då säger tjänstemännen: Nej, vi har fått order att inget får skymma de 20 000 poliserna. Det har den politiska ledningen sagt. Ingenting får skymma de 20 000 poliserna säger man alltså till tjänstemannaorganisationen i Justitiedepartementet.

Rättsväsendet

Vi tycker också att det är jättebra att det ska bli 20 000 poliser, men det är fullständigt värdelöst om det inte är finansierat, om det liksom ska vända efter 20 000 poliser. Det är en poäng bara om det är finansierat. Det är först då det är värt någonting. Annars kan man säga att vi ska ha 25 000, 30 000, 40 000. Också jag vet att man lätt fastnar i symboler. Jag var ganska trött på våra 4 000 poliser. Vi gick från 16 000 till 18 000 och fick kritik för att vi ägnade oss åt för mycket symbolpolitik. Visst kunde det vara tjatigt att tala om det, och visst kunde man fastna. Och visst kunde också vår partiledning säga det.

Nu kan man dock se det ännu tydligare, för vi hade i alla fall finansiering för det, men det har man alltså inte nu. Det som nu hänt är att man hellre fastnar i symbolpolitiken. Och jag kan lova er, jag kan försäkra er, att varje gång ni säger 20 000 poliser och tror att det är slagkraftigt retar ni gallfeber på framför allt åklagare och domare. De är så trötta på det eftersom det drabbar deras verksamhet. Varje gång det sägs är det som ett slag i ansiktet på dem att symbolpolitiken blivit viktigare än deras verksamhet.

Fortsätt gärna med det om ni vill reta upp åklagare och domare i fortsättningen, men om ni vill känna ansvar för rättsväsendet se då till att genomföra de reformer som behövs för detta är inte någon bra situation, inte för oss i opposition, inte för oss som jobbar inom rättsväsendet. Det är en fullständig katastrof. Vi går 2009 mot det största underskottet i Sveriges historia.

Det, mina vänner, borde vi gemensamt ta krafttag mot. Genomför de saker, Moderaterna, som vi faktiskt är överens om! Jag tror att det kanske även gäller övriga borgerliga partier. Då kommer vi att kunna nå en situation där vi är överens om mycket. Jag tror att ni kan bidra med mycket genom er konstruktivitet och ert kunnande. Det är vad som behövs nu när regeringen och Beatrice Ask står så stilla att passiviteten övergått i fullständig handlingsförlamning.

Anf. 138 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag givetvis står bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 1 och reservation 9.

Vänsterpartiet menar att Sverige behöver en rejäl förändring av politiken för att få fler jobb, ökad rättvisa, förstärkt välfärd och kloka investeringar för framtiden. Vi presenterar i vår budgetmotion en helt annan inriktning för den ekonomiska politiken än vad den sittande regeringen fattat beslut om.

Vi står i dag mitt uppe i en finanskris, och vi har gått in i en lågkonjunktur. Varslen står som spön i backen och man förväntar sig en arbetslöshet på minst 9 procent. Läget är allvarligt, och vi vet inte hur det kommer att sluta.

Herr talman! Ett fungerande rättsväsen är grundläggande i en demokrati. Människor ska uppleva att de blir rättvist behandlade och sjyst bemötta oavsett ursprung, kön, sexuell läggning eller tjockleken på deras plånbok.

Det är också viktigt att rättsväsendets myndigheter bedriver ett så effektivt arbete som möjligt för att få ut så mycket som möjligt av skattebetalarnas pengar. I svåra tider, som vi har nu i dag, betyder det kanske ännu mer att ha ett väl fungerande rättsväsen.

Herr talman! Jag kommer nu in på polisorganisationen. Vänsterpartiet har inte delat regeringens uppfattning att ett visst antal poliser är ett överordnat mål. I och med att stora kullar av poliselever nu är under utbildning anser vi dock att det vore olyckligt att inte anställa dessa.

Vi konstaterar samtidigt att polisen har haft ett högt anslagssparande i ett flertal år samtidigt som polismyndigheter nu runt om i landet har gått med underskott och fler poliser inte syns till exempelvis på landsbygd.

Just när det gäller landsbygden säger vi i reservation 9 att vi vill ha en utredning som bör tillsättas för att garantera landsbygden en bra polisförskörning.

Vänsterpartiet har under de fyra senaste budgetdebatterna krävt att en utredning, eller en översyn om ni så vill, om polisorganisationens effektivitet i förhållande till resurser. Detta är absolut nödvändigt. Vi har som sagt krävt det väldigt länge.

Det är svårt att få fram underlag för att få en tydlig bild av verksamheten och ekonomin. Det behövs en genomlysning av hur polisen använder sina resurser. Detta konstaterar också regeringen själv. Den har givit Ekonomistyrningsverket att utvärdera RPS styrning och kontroll och göra uppföljning av polismyndigheterna för att se om de är tydliga och effektiva.

För oss i riksdagen som har att ge resurser till polisen är det självklart mycket viktigt att vi kan följa upp anslagen och hur de används. Om det finns en stor avvikelse från den budget som ligger behöver man kunna följa upp det för att få veta varför. Det är ett minimikrav.

Vi kan från Vänsterpartiets sida konstatera att regeringen har sänkt sin ambitionsnivå. Det talade också föregående talare Thomas Bodström om. Jag ställer mig frågan: Är det så klokt att vidhålla en bestämd siffra för antalet poliser innan man har koll på resurser och verksamhet?

Det surras en hel del ute om att polisen nu ska göra sig av med civilanställd personal, att till exempel upphandlingen av arrestvakter kommer att stoppas och att poliserna själva ska sköta detta.

Det är klart att man ställer sig frågan: Hur ska ni klara av göra som ni har sagt så att polisen ska bli mer synlig? Är det så att ert mål om 20 000 poliser kanske inte är så smart om de ska ersätta andra civilanställda, till exempel arrestvakter?

Statsministern och finansministern var för exakt ett år sedan ute och sade att det nu är nog satsat på rättsväsendet. Är det vad vi ser i dag? Ambitionsnivån var högre.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet hänvisar till det vi tidigare sagt om polisbudgeten, behovet av en utredning och att polisen haft ett högt anslagssparande. Därför föreslår vi också en minskning med 250 miljoner.

Samtidigt är vi beredda att diskutera polisens anslag fortsättningsvis. Men det förutsätter också en bättre styrning och redovisning. Det har man anledning att ta åt sig i majoriteten. Det gäller att se till att det kommer till stånd.

Av polisens anslag anser vi att 5 miljoner kronor ska användas för att inrätta en nationell haverikommission om mord på kvinnor som utförs av närstående män. Vänsterpartiet vill även öronmärka 7 miljoner kronor i polisens budget för att förstärka arbetet mot miljöbrott.

Vidare anser vi att det behövs en särskild utredningsmyndighet. Poliserna och åklagarna ska inte utreda sig själva. Detta skapar en misstänksamhet bland allmänheten att vissa utredningar i vissa fall inte går rätt till. Därför föreslår vi en fristående myndighet som ska finansieras med 60 miljoner från polisens anslag.

När det gäller Säpo har det varit mycket fokusering på terrorbekämpning. Anslagen har också ökat kraftigt under flera år. Här är behoven tydligen helt oändliga. Vi säger nej till just denna ökning på 100 miljoner som regeringen föreslår, men vi följde med på de föregående. Vi vill återigen passa på att anmärka på att riksdagen inte har tillräcklig insyn i säkerhetspolisens användning av anslaget.

Ekobrottsmyndigheten har på senare år haft behov av ökade resurser. Vänsterpartiet har återkommit till just detta flera gånger. Nu höjer man anslaget något, och det är väl bra. Vi ser dock ett behov av ytterligare höjningar med tanke på den roll som myndigheten har fått i bekämpandet av den organiserade brottsligheten samt ett växande behov av resurser för att arbeta mot oseriösa företag och den svarta sektorn. Vi föreslår därför en höjning av anslaget med 5 miljoner.

Som jag nämnde tidigare är en av rättsväsendets absolut viktigaste roller att förebygga brott. Varje person som utsätts för brott är en för mycket. Vi satsar därför pengar på att få en bättre kunskap om hur brott ska förebyggas. Vi anslår mer pengar till Brå eftersom forskning spelar en stor roll för hur rättsväsendets arbete utvecklas. Därmed höjer vi anslaget med 3 miljoner.

Även när det gäller Kriminalvården handlar det i stor utsträckning om att förebygga brott. En väl fungerande kriminalvård är självklart en förutsättning för att minska brottslighet och återfall. När det gäller kriminalvård tillgodoser regeringen endast till viss del Kriminalvårdens behov med 100 miljoner i ramhöjning.

Återigen kommer det att flaggas upp i budgeten för mer satsningar på rättsväsendet. Med det uttalande statsministern och finansministern har gjort är vi i Vänsterpartiet inte alls så säkra på detta. Men det kanske majoritetens företrädare kan svara på.

Vi anser att Kriminalvårdens behov av resurser i framtiden kommer att vara omfattande med allt som aviserats. När det till exempel gäller arbetslinjen tog man till sig i teorin att det var minst lika viktigt att arbetslinjen även gällde dem som var frihetsberövade.

Det finns två verksamheter, Krami och yrkesutbildningar, som är väldigt värdefulla. De har ett enormt bra utfall. Man skriver en del om detta i rättsväsendets budget, och rättsväsendet har en del av ansvaret för Kramiverksamheten.

Men tyvärr hittar jag ingenting om detta när det gäller budgetområdet arbetsmarknad, fastän jag har haft en interpellationsdebatt om det med arbetsmarknadsministern. Man kan ställa sig frågan hur det fungerar att jobba över departementsgränserna. Det fungerar tydligen inte.

Det frågar sig också ett femtiotal Kramiarbetare som jag träffade i Umeå denna höst. Ni skulle samarbeta mellan departementen. Nu är be-

svikelsen stor för dessa eldsjälar som gör ett bra jobb med att hjälpa dem som har suttit inne till en bättre framtid.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är en av Kriminalvårdens uppgifter att människor inte ska återfalla i brott. Det är Kriminalvårdens uppgift. Jag vill också tillägga att det definitivt inte är gratis med kriminalvård. Det är bra med ett förebyggande arbete tills människor ska frigges.

Behovet i Kriminalvården är stort och nya resurser behövs därför. Vänsterpartiet föreslår att den villkorliga halvtidsfrigivningen återinförs för att frigöra resurser till vård, utbildning och sysselsättning. Denna satsning skulle frigöra 1,3 miljarder om den genomfördes.

Det behövs också någon, tycker vi i Vänsterpartiet, som arbetar för upprätthållande av mänskliga rättigheter för interner. Därför anslår vi 5 miljoner till en fångombudsman. Detta har man testat och har i Storbritannien. Det har varit positivt både för interner och för anstaltsledningarna. Verksamheten har börjat fungera bättre.

Herr talman! Jag vill nämna reservation 1, som handlar om prioritering av arbetet med våldtäktsbrott. Det handlar om att uppklaringsprocenten är låg. Vi vill därför att man utreder ökningen av antalet våldtäkter utomhus och varför uppklaringsprocenten är så låg. Vi tycker att det är angeläget.

I dag kom Brå med en rapport när det gäller misshandel av kvinnor. Den presenterades delvis i Aftonbladet. Brå tycker att man kan göra mer från polisens sida.

Jag vill också nämna utbildningen. Reservation 17 handlar om utbildning angående bemötande när det gäller sexualbrott. Det är väldigt viktigt att alla inom rättsväsendet bemöter brottsdrabbade, inte bara sexualbrottslingar, på ett bra sätt. Det anser jag kan vara avgörande i många fall för att få en mycket bättre rättsprocess.

Anf. 139 THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag vill bara yrka bifall till reservationerna 2 och 15.

Anf. 140 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Även om jag hade sett fram emot den debatten förstod jag att det var något åt det hållet.

När vi debatterar detta betänkande, utgiftsområde 4, Rättsväsendet, har vi ett stort antal reservationer tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Jag kommer att uppehålla mig vid ett ämne, men jag yrkar också bifall till två av reservationerna, nämligen reservation nr 5 och reservation nr 18.

Själva huvudämnet för mitt anförande handlar om på vilket sätt vi hanterar människor som utsätts för brott. Det är nämligen så att den största kränkningen av en individ är när någon begår brott mot denne eller dennes egendom.

Problemet här är att vi enligt lagens mening kan skilja mellan olika typer av brott och att vi som lagstiftare har ett speciellt ansvar när typen av brott är särskilt allvarlig. Vi har sedan tidigare i denna kammare debatterat, diskuterat och kommit fram till att en särskild typ av brott bör prioriteras när det gäller hur man ska hantera dem och hur man ska föra statistik över dem. Det gäller hatbrotten.

Det finns några andra typer av brott också, men anledningen till att jag tar upp just hatbrotten är att det har skett en förändring i den nuvarande majoritetens syn, åtminstone i de texter vi har sett och de uttalanden vi har hört under året.

Ett hatbrott kan vara allt från ett mord till kränkande klotter på någons husvägg. Vad som avgör om det är ett hatbrott eller inte är motivet till brottet. För att en brottsanmälan ska bedömas som ett hatbrott krävs att gärningspersonen tillhör en definierad majoritetsgrupp och den utsatta en definierad minoritetsgrupp – väldigt akademiskt och torrt möjligtvis.

Herr talman! Om vi tittar på vilka brott som innefattas i det som kallas för hatbrott ser vi att de bör vara motiverade av gärningspersonens negativa inställning till exempelvis hudfärg, nationalitet, etnisk härkomst, religiös tro eller sexuell läggning. Då blir det lite tydligare.

Varför tar jag då upp hatbrotten särskilt? Är det så att det har hänt någonting inom området hatbrott? Är det så att de ökar, är de konstanta eller är det så, som jag tidigare inledde med, att majoriteten och den nuvarande regeringen har börjat ändra inställning i frågan?

Trenden är att antalet anmälda hatbrott har ökat, inte bara de senaste två åren utan de senaste tio åren. Denna ökning kan naturligtvis förklaras av flera faktorer. Man brukar ibland säga att om man ökar antalet utandningsprov på vägarna kommer det att se ut som om svenska folket super och kör i allt högre grad. Men det brukar bestå i just antal ökade kontroller.

I det här fallet ser vi att vissa polismyndigheter ute i landet aktivt har arbetat med att identifiera och utreda fler hatbrott. Det goda exemplet har varit Stockholms län, där vi har haft en hatbrottsjour.

Men myndigheten har också arbetat med att höja anmälningsbenägenheten. De gånger en person ska anmäla ett brott har man alltså varit noggrannare med att fråga om det faktiskt kan röra sig om ett hatbrott, på vilket sätt personen blev utsatt, vad som sades av den som utförde brottet och så vidare.

Vid Stockholms polismyndighet har man arbetat aktivt med att skapa en dialog med en del grupper som är särskilt utsatta. Det gäller grupper som exempelvis afrosvenskar, muslimer och romer. Att synliggöra hatbrott mot grupper är en förutsättning för det brottsförebyggande arbetet. Det handlar om att öka medvetenheten om vad det är för typ av utsatthet som man själv befinner sig i.

Dessa insatser har sannolikt bidragit till att hatbrottsanmälningarna har ökat. Men vi kan inte bara säga att det är på grund av att vi har blivit duktigare på att jobba med de här frågorna som antalet anmälningar är fler än tidigare. Även i län, områden i Sverige, där det inte har bedrivits ett lika omfattande arbete mot hatbrott har en ökning av anmälda hatbrott skett. Detta gör att det finns anledning att anta att en faktisk ökning har ägt rum.

Vad kan då majoriteten göra? Vad är regeringens uppdrag? Jag kan i ett ärende bara ta upp att man skulle kunna göra som man gjorde tidigare. I regleringsbrev för 2007 till Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten uppdrogs att man skulle säkerställa att hatbrottsmotiven identifierades och utreddes så tidigt som möjligt. Då beslutade Rikspolisstyrelsen om ett antal åtgärder. Exempelvis skulle personal vid polisens kontaktcenter

utbildas i problemen kring hatbrott och motivbild i samband med anmälningssupptagning.

Döm om vår förvåning när den typen av uppdrag inför det här året plötsligt inte längre fanns. Svaren vi fick var diffusa. Sedan har det rättsats till, men jag tycker faktiskt att det är helt onödigt att resa sådana här frågetecken kring ett av de mest problematiska områdena.

Vi håller på att med rasande fart gå rakt in i en lågkonjunktur, och vi vet att olika typer av människor som har vissa dunkla motiv för sitt handlande när det gäller synen på det som inte är normen i vårt samhälle antingen frodas eller åtminstone kan bre ut sig och dela med sig av den inskränkthet, som det tyvärr oftast är, som ibland leder till hat.

Varför är det särskilt viktigt just nu? Jo, tydligheten från regeringshåll, tydligheten från dem som har makten i dag är oerhört viktig. När vi i en högkonjunktur eller som de senaste åtta åren har haft ett helt annat samhällsklimat kan det ibland vara så att ett sådant här misstag förlåts, att vissa inte riktigt tycker att det är någonting att orda om. Man ser mellan fingrarna. Men när vårt samhällsklimat hårdnar och vi går in i en lågkonjunktur är det extra viktigt att både de som är mest utsatta får signalerna och att de som utsätter dessa utsatta grupper får tydliga signaler om att det inte är acceptabelt.

Låt oss titta på vad regeringens företrädare på det här området, justitieminister Beatrice Ask – tyvärr är hon inte här – har sagt i den här frågan. Hon har sagt att hatbrotten är prioriterade både av regeringen och inom polisorganisationen, men i årets – det år som nu passerar – regleringsbrev tog man inte upp detta. Det berodde på att det ska utredas och identifieras och på att uppdraget ska redovisas. Staten får inte göra den här typen av misstag. Det gäller att vara tydlig med vad vi anser vara problem.

Vi har utredningsmyndigheter. Vi har till exempel Brottsförebyggande rådet som vartannat år ger ut olika skrifter om hatbrott. De har kommit ut med jämna mellanrum. Det är en sammanställning som är en dyster läsning. Tills för bara några år sedan, då vår utskottsordförande var minister, hade vi faktiskt inte ens detta med som ett av ikryssningsalternativen i brottsanmälan. Men under den socialdemokratiska regeringen infördes detta med nödvändigt stöd från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, och plötsligt kom de här motiven upp till ytan.

Vi i Miljöpartiet är oroliga över den här tendensen att ta lättare på den här typen av brottslighet och bara fokusera kanske på en eller två brotts typer. Den är farlig. Jag har hört företrädare, däribland statsrådet själv, framföra att polisen måste syssla med alla typer av brott och att allt inte kan tas upp i regleringsbrevet. Nej, just det. När man tar upp frågor i ett regleringsbrev är det viktigt att prioritera detta. Att säga att allt inte kan tas upp och att om det till exempel inte står någonting om narkotika är det inte fritt fram för langare och den organiserade brottsligheten att syssla med det duger inte. När det gäller den här typen av brott och i det konjunkurläge som vi är på väg in i med rasande fart är det extra viktigt med tydlighet.

Under den föregående mandatperioden stöttade vi ett antal områden. Det var hatbrott, ungdomsbrott, narkotikabrott, ekobrott, vålds- och sexualbrott. För att se vad det är som prioriteras är det bara att läsa innantill i

det betänkande som finns och titta på de pengar som går till de olika delarna.

Vi i Miljöpartiet har inte någon synpunkt när det gäller polisorganisationen. Vi avser varken att tillföra något eller dra ifrån något från det ursprungliga förslaget. Det hänger samman med att om det nu är så att vi ska ha 20 000 poliser, och det handlar då om att stärka organisationen, tyckte vi inte att det skulle vara lämpligt att dra ned. Däremot finner vi det vara mycket underligt att man, när man lägger pengar på fler poliser, vilket förhoppningsvis innebär att synligheten ökar och kanske också att fler skyldiga lagförs, inte alls har lagt ned någon tankemöda på att öka anslaget till Åklagarmyndigheten i motsvarande grad. Det är ju Sveriges domstolar som ska ta hand om detta. Kriminalvården har inte heller fått mer pengar. Framför allt har man inte lagt särskilt stor vikt vid förhållandena på de områden som ska ta hand om dem som lagförs.

Under de senaste månaderna har vi sett en handfallenhet från statsrådets sida när det gäller hanteringen av det ökade antalet självmord på häktena. Det är olyckligt att det kommer upp just nu när det blir ett hårdare klimat och ett hårdare samhälle. Det handlar om de svagaste i samhället, de som vi, med rätta förvisso, har använt statens våldsmonopol mot genom att låsa in. Vi har också en skyldighet att se till att de inte kommer till skada, för annars förbrukar vi vår rätt att använda våld.

Låt oss titta på hur man har hanterat frågan. Det är olyckligt att man ser sig nödgad att kommentera vårt förslag om en fångombudsman med bara någon mening om att det kanske inte är så lämpligt just nu och att man får titta på det i framtiden. Vi och Vänsterpartiet har lagt fram ett förslag om detta. Vi hoppas att det är någonting som vi kommer att kunna driva längre fram tillsammans med Socialdemokraterna.

När det gäller den slutliga frågan om vilken typ av samhälle vi tillsammans försöker skapa handlar det naturligtvis i grunden om tryggheten för de människor som lever tillsammans och bygger upp detta samhälle. Det gäller framför allt tryggheten för de människor som vi, som stat, och myndigheterna har att hantera när vi väl har dömt dem och har dem i förvar. Sedan handlar det nämligen om att dessa människor ska ut i samhället igen. Det är oerhört viktigt att vi kan skapa den grundtryggheten hos individen som ska tillbaka ut i samhället. När vi ser sammantaget på dem som utsätts för hatbrott och dem som hamnar i olika typer av förvar gäller det att hela tiden se de olika sidorna av människan och också hur vi ska hantera frågorna framöver.

Jag tycker att de reservationer vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, och i något fall har vi själva en reservation, är en tydlig markering av vad vi vill se på detta område.

Anf. 141 HENRIK VON SYDOW (m):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag vill understryka att alliansregeringen driver en bred och målmedveten reformagenda som syftar till att minska brottsligheten och öka tryggheten i Sverige. Det här är en mycket viktig och mycket prioriterad uppgift för regeringen. Det är ett brett arbete. Vi ser satsningar på bättre kunskaper i skolan, satsningar på att bekämpa och bryta utanförskap och

hopplöshet bland unga och därmed dra undan mycket av det som är kriminalitetens orsaker och rötter.

Vi är uppe i ett reformarbete som syftar till att skärpa straffen för grova våldsbrott som misshandel, våldtäkt och grov kvinnofridskränkning. Det här är viktigt. Det här vill vi prioritera. Det är avgörande att se att brottsligheten påverkar alla, men det är de redan mest utsatta som blir allra mest lidande. Brottsligheten blir en extra börda som är svår för alla att bära, och den blir extra tung för dem med allra minst marginaler.

Det är klart att det är centralt i det här reformarbetet att stärka den svenska polisen. Svensk polisverksamhet byggs nu ut med fler poliser. Det är inte bara nya poliser utan fler. Det blir en förstärkning. Polisverksamheten blir större. Det här är en förändring som är väsentlig. Ur ett kort tidsperspektiv kan vi se att förut blev poliserna färre och färre. Nu blir de fler och fler. Det blir fler poliser som också prioriterar att vara på rätt plats vid rätt tillfälle. Synlighet och effektivitet är särskilt viktigt när det gäller polisens sätt att arbeta.

Under några år kan vi glädjas åt det som verkligen är tusentals nya poliser som går ut i arbete med ny kunskap. Nästa år kommer den ökningen att märkas markant. Redan nu ser vi tecken på detta. Polisen börjar återigen synas ute bland människor. Patrullerande poliser är tillbaka. Vi ser fler poliser som dessutom är unga och höggradigt motiverade för sin uppgift.

Dagens Nyheter träffade i ett reportage den 23 november Mustafa Alshawi, född i Irak, uppvuxen i Rosengård och nu stolt polis på Järva-fältet. Han ser sin insats som polis som ett viktigt försvar för demokratin. Det engagemang som Mustafa Alshawi visar för sitt yrke, för sin stadsdel och för att unga människor inte ska komma på glid är precis vad som behövs för att tryggheten ska öka också i utsatta områden. Detta kommer det nu tillskott av.

I de återkommande besök som görs i den svenska polisverksamheten ser vi hur polisarbetet utvecklas när det gäller kvalitet. Vi träffar polisinspektörer i Luleå som berättar att det nu finns utrymme för värdefulla extrainsatser som under tidigare år har fått skjutas åt sidan. Nu finns det utrymme för att ringa och ibland till och med besöka också dem som drabbas av enklare vardagsbrott. Nu finns det utrymme för att knacka dörr för att säkra bevisning vid stölder i bostadsområden. Nu finns det utrymme för att just vara ute, att vara tillgänglig och vara till hands också i större utsträckning på kvällstid och nattetid. Det här är en förändring.

Vi ser också hur tillgängligheten ökar. I år invigdes ett nytt poliskontor i Hovsjö i Södertälje. Det var då det 15:e nya poliskontoret som invigdes i Stockholmstrakten på en kort tid. Det visar på något annat än nedläggningen av hundratalet svenska polisstationer i början av 2000-talet gjorde. Nu blir poliskontoren fler och fler, inte färre och färre som tidigare.

Allt detta är exempel på ett arbete som skapar tillit, ökar tryggheten och stärker kvaliteten. Det gör att vi i större utsträckning vänder oss till polisen både med anmälningar och med tips. Polisen kan snabbare vara på plats för att säkra bevis och hålla förhör.

Det är också uppenbart att en i högre grad synlig polis bidrar till att minska våldsbrott i stadsmiljöer. Vi ser nu också hur justitieminister Beatrice Ask kan inleda en bred nationell samling mot grov organiserad

brottslighet. Det är en särskilt viktig insats mot en särskilt hotande brottslighet. Satsningen omfattar bland annat 200 avdelade poliser, som ska arbeta i särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och vid Rikskriminalpolisen. Den polissatsning som vi prioriterar och vågar göra ger detta utrymme. Den svenska polisen får mer resurser, högre kapacitet och en större förmåga. Det är en viktig förändring av Sverige.

Lika viktig som satsningen på polisen är satsningen på en rättskedja som fungerar i alla delar. Regeringens omfattande satsning ökar polisens kapacitet och skapar förutsättningar för att öka antalet uppklarade brott. Fler poliser och intensifierat polisarbete leder förstås till en ökad arbetsbelastning hos åklagare och domstolar, och i förlängningen också hos Kriminalvården. Vi ska ha en rättskedja som är fri från svaga länkar. Vi ska ha en effektiv åklagarverksamhet. Vi ska värna kvaliteten i domstolarna. Vi ska utveckla kriminalvårdens innehåll och skapa fler häktes- och anstaltsplatser.

De brottsutsatts perspektiv ska vara vägledande i rättskedjans alla led. Vi ska ha en effektiv rättsprocess där väntetiden från det att mål stäms in tills det blir rättegång är kort. Det har betydelse för brottsutsatta, för vittnen och för andra inblandade i rättsprocessen, och det ökar kvaliteten eftersom bevis försämras med tiden.

Landets domstolar har i år fått in fler nya mål men har också blivit betydligt bättre på att beta av högarna av icke avgjorda mål som blivit liggande. Tidigare i höst har årets balanser minskat med 11 500 mål. Det är goda nyheter.

Innehållet i kriminalvården, som länge har varit eftersatt, blir nu allt bättre. Vi ska ha en kriminalvård som är säker och human, har ett meningsfullt innehåll och effektivt förbereder för ett liv i frihet, fritt från kriminalitet. Vi ser nu hur allt fler intagna i Kriminalvården genomgår en kvalificerad behandling mot droger och brottsligt beteende.

Allt fler i Kriminalvården är i arbete. För andra året i rad ökade i fjol antalet intagna i arbete i Kriminalvården. De intagna arbetade i fjol dessutom 100 000 timmar mer än året innan. Vi har också en pluggboom på landets fängelser. Antalet som lämnar anstalt med fullgoda betyg har ökat dramatiskt. Detta är ett väldigt viktigt arbete. Det ska fortsätta. Fler ska gå från anstalt till en anställning. Det är en viktig social reform som fungerar brottsförebyggande.

Detta är viktiga insatser. Detta klarar vi gemensamt i Allians för Sverige. Vi klarar att prioritera reformer som leder till att brottsligheten minskar och tryggheten ökar. Alliansregeringen har de första två åren tillfört rättsväsendet drygt 2 miljarder kronor i rena tillskott. Totalt har anslagen höjts med omkring 3 ½ miljard de första två åren. Det är en kraftfull förstärkning. Den största delen, 1,3 miljarder, har gått till polisen. Det är den enskilt största satsningen på polisen någonsin.

Förstärkningen på 2 miljarder ligger fast i budgeten för nästa år. Då tillförs dessutom ytterligare resurser till rättsväsendet med sammanlagt 785 miljoner kronor. Nästa års budget omfattar därmed 32,6 miljarder kronor. Så stort har anslaget till rättsväsendet aldrig varit.

Den viktiga satsningen på 20 000 poliser tränger inte ut några andra satsningar inom rättsväsendet. I nästa års budget ser vi ju hur förstärkningarna framför allt ligger längre fram i rättskedjan. Vi förstärker åklagarna med tillskott på 80 miljoner. Vi förstärker domstolarna med tillskott på 130 miljoner kronor. Vi förstärker Kriminalvården med ett tillskott, nya pengar, på 100 miljoner. Rättskedjan ska hålla ihop, och hela rättsstaten ska stärkas. Detta är viktiga steg.

De här uppgifterna finns i våra betänkanden. Det är de här satsningarna som nu görs, med fokus på att stärka hela rättskedjan.

Det som vi nu ser är en början. I takt med stora förstärkningar följer, och ska också följa, ökade förväntningar och krav. Vi har alla – svenska folket, riksdag och regering – anledning att ställa högre krav på resultat från rättsväsendet. Resurser ska användas effektivt för att minska brottsligheten och öka tryggheten. I takt med att poliserna blir fler har vi också anledning att kräva mer.

Det sker nu också i takt med att rättsväsendet bygger ut ett omfattande arbete för att se över effektiviteten, så att resurser som tillförs från skattebetalarna kommer till nytta. Varje skattekrona ska användas på bästa sätt. Detta är en viktig station innan vi avgör hur ytterligare satsningar ska utformas för att föra reformer inom rättsväsendet i hamn.

Den granskning som Ekonomistyrningsverket gjorde av Rikspolisstyrelsens styrning och kontroll för tre år sedan visade på allvarliga brister och primitiv fördelning av resurser ut till polismyndigheterna. Kritiken riktade sig mot dem som då var ansvariga. Det är viktigt att den nu följs upp. Det sker genom den förnyade granskning som Ekonomistyrningsverket nu genomför och som blir klar i början av nästa år. Den är en av flera granskningar vars resultat vi nu inväntar innan vi gör nya satsningar inför 2010.

Allians för Sverige gör satsningar på rättsväsendet för att skapa en tryggare vardag för alla i Sverige. Vi är eniga i våra satsningar, i vår vilja att resurserna ska användas effektivt och i våra ambitioner. Brottsligheten ska minska, och Sverige ska bli ett tryggare land, oavsett vem man är eller var man bor. Vi är eniga om att prioritera resurser för detta. Vi är också eniga om den helt centrala och väsentliga målsättningen om 20 000 poliser 2010.

Var har vi då oppositionen? Thomas Bodström vill inte ägna någon stor del av sitt anförande åt att precisera det, och det finns möjligen skäl för det. När vi läser de olika budgetförslagen ser vi att de spretar som en julgran åt alla håll.

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet har inte gemensamma satsningar eller gemensamma besparingar på en enda av rättsväsendets myndigheter. I betänkandet är det en total oenighet i synen på rättsväsendets myndigheter och de olika anslagsområdena. Det är verkligen en spretande opposition som står mot alliansens enighet.

Socialdemokraterna instämde inte i förra årets kraftfulla historiska förstärkning av rättsväsendet. Då skulle de snarare spara 340 miljoner kronor på polisen. Under det här året har Thomas Bodström och Socialdemokraterna varit snabba med att hitta besparingar hos polisen.

När det är diskussion om åklagarnas ekonomi säger Thomas Bodström: Ta pengarna från polisen. När det är debatt om domstolarnas handläggningstider säger Socialdemokraterna: Ta pengarna från polisen. När det är diskussion om något annat fält inom rättsväsendet som är i behov av pengar säger Socialdemokraterna: Ta pengarna från polisen.

I ett år har Socialdemokraterna i olika sammanhang meddelat att de ska skära ned på polisen. Det är klart att det därför är glädjande när Socialdemokraterna här i dag säger sig stödja mer pengar till polisen. Vi välkomnar detta. Det är bra om ni följer med i fråga om vår polissatsning.

Men det finns en och annan som ifrågasätter trovärdigheten i detta och gör det inte minst mot bakgrund av helheten i Socialdemokraternas budgetförslag. Det som prioriteras där är mer av bidrag, högre bidrag och en utbyggnad av bidragslinjen. Detta kostar. Denna bidragslinje från Socialdemokraterna måste finansieras. Var kommer Socialdemokraterna att hitta sina besparingar för att finansiera utbyggda bidragssystem? Vi vet hur det kan komma att låta när det kommer till prioriteringar. Vi har hört det förut: Ta pengarna från polisen.

Därför vore det välkommet med ett konkret och klagörande besked. Tala om att ni fullt ut stöder målsättningen om att gå från 17 000 poliser till 20 000 poliser 2010. Ge beskedet att ni stöder alliansens satsning på detta. Ni har aldrig sagt detta. Ni talar vagt om att det ska vara fler poliser. Det är en central politisk målsättning. Det vore skönt om vi fick ett klart besked här. Det är många som är nyfikna på vad ni anser. Jag tror att det vore viktigt, inte minst när man försöker mäta oppositionens intresse av att verkligen prioritera ett ökat antal poliser, och även när man granskar också Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag.

Vänsterpartiet föreslår en besparing på polisens verksamhet på 250 miljoner under nästa år. Det är Vänsterpartiets dråpslag mot polisen. Här anser oppositionen uppenbarligen att polisen har för mycket pengar. Jag förstår inte hur Thomas Bodströms anförande och Lena Olssons anförande gick ihop. Är det samma samarbete och samma koalition? Är det samma verklighetsbeskrivning? Vänsterns besparing på polisen med 250 miljoner slår substantiellt. Vilka delar är det som Vänstern vill ta bort?

Herr talman! Det är dags att nu faktiskt ge rejäla besked från oppositionens sida. Vilken är Vänsterpartiets, Socialdemokraternas och Miljöpartiets gemensamma syn på vårt rättsväsen? Är det färre poliser för att finansiera ökade bidrag? Är det färre poliskontor för att finansiera friår? Hur mycket ska ni tillsammans dra ned på Säpos möjligheter att ha en beredskap mot och upptäcka terroristhot?

Allians för Sverige kommer att lägga fram förslag om att skärpa straffen för allvarliga våldsbrott – misshandel, våldtäkt, grov kvinnofridskränkning. Det är viktiga straffreformer. Här finns det snart skarpa förslag. Vad vill oppositionen egentligen? Det förslag som hörs mest är kravet på halvtidsfrigivning som Vänsterpartiet driver. Vi hörde det senast i debatten. Det innebär att straffen i praktiken kommer att lindras. Vi vill snarare gå motsatt väg och öka de utsatta människornas skyddsvärde genom skärpta straff för grova våldsbrott.

Stöder Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förslaget om att skärpa straffen för misshandel, våldtäkt och grov kvinnofridskränkning? Och varför säger ingen av er att det är bra att vi nu går från 17 000 poliser till 20 000 poliser? Jag tycker att ni ska vara ärliga och

uppriktiga och ge ett klart och bindande besked i fråga om detta. Det börjar bli dags att ge riktiga och gemensamma besked om detta. Vi väntar på det. Vi är verkligen nyfikna på det. Vi tror också att det är många väljare som är angelägna om besked om detta.
(Applåder)

Prot. 2008/09:49
15 december

Rättsväsendet

I detta anförande instämde Helena Bouveng (m).

Anf. 142 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Det var en mäktig svada som du kom med, Henrik von Sydow. Jag måste säga att jag är rörd över att du bekymrar dig så mycket för oss i oppositionen. Att vi spretar som julgranar kan inte heller vara så otrevligt. Det är ju faktiskt snart jul, och det är röda kulor och en grön gran – inte något blått så långt ögat når.

Historiskt har vi tre i oppositionen gjort upp om 15 budgetar. Hur många har ni presterat hittills tillsammans? Du ska inte vara så bekymrad. Vi kan säkert snacka ihop oss. Det är en vecka sedan uppgörelsen gjordes, och detta betänkande kom långt innan dess.

När jag har haft mina budgetdebatter här i kammaren har det varit på det sättet att polisen har haft stora överskott. Så har det sett ut flera år tillbaka, och det har vi ifrågasatt. Vi tycker faktiskt att skattebetalarna har rätt att få en utredning om detta. Och polisen ska använda sina resurser så effektivt som möjligt.

Men jag är faktiskt bekymrad över de signaler som också Thomas Bodström talar om. Ligger det ingenting i detta? Om jag tittar på detta kan jag inte räkna ut detta. Denna ambitionshöjning rör sig om 20 miljoner 2009 för er del.

När det gäller arbetslinjen vill jag ha svar på hur det blir med Krami och Moa – yrkesinriktade linjer inom Kriminalvården. Det har ni faktiskt utlovat förut, men det blev inte så mycket av det.

Anf. 143 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Det finns två frågor som är helt centrala i den svenska rättspolitiska debatten. Det är bland annat hur man ser på utbyggnaden av polisens verksamhet, en satsning som handlar om upp till 20 000 poliser. Där är det just julgranslogiken som präglar oppositionen. Det spretar åt alla håll. Här tror jag att ni måste plocka fram ett gemensamt svar. Här måste ni ha ett besked till väljarna om hur ni ser på denna reform som är så pass viktig, inte minst för att öka tryggheten i utsatta bostadsområden. Vi ser mycket tydligt att det är i dessa områden som välfärden är som lägst och där brottsligheten är som högst. I dessa områden behövs fler motiverade och väl utbildade poliser. Ni i Vänsterpartiet är i detta sammanhang skyldiga att tala om hur ni ser på den politiska ambition och målsättning som är helt centrala.

En annan fråga handlar om hur vi ser på skyddsvärdet för de människor som är utsatta för brott och hur vi ser på straffskalor. Vänstern tar nu åter upp kravet på halvtidsfrigivning. Är det detta som ska vara den gemensamma ståndpunkten från oppositionen? Det är också ett viktigt besked att ge i fråga om detta.

Det är otroligt viktigt att utnyttja, precis som Lena Olsson pekar på, den potential som finns och som handlar om att bygga en brygga från

Kriminalvården in till arbetsmarknaden. Jag tror att en av de viktigaste reformerna att peka på i detta sammanhang är skatterabatter, att göra det enklare och billigare att anställa de som har avtjänat sitt straff. Det är en reform som har en stor potential, att lyckas med det som är ambitionen – att fler går från en anstalt till en anställning.

Anf. 144 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Då kan jag börja med det sista. Det står väldigt mycket om Krami och yrkesinriktad utbildning i vårt budgetförslag på justitieområdet. Men det står ingenting om det på det utgiftsområde som gäller arbetsmarknad, även om jag har tagit upp det. Och man hade faktiskt ett nationellt samarbete för att få fram detta. Det nämns inte på det budgetområdet. Det tycker jag är väldigt synd. Dessa Kramiarbetare är nämligen riktiga eldsjälar som gör ett toppenjobb.

När det gäller straffskalor har ni inte lagt fram något förslag än. Vi kan därför inte reagera på det just nu. Men vi har sagt att vi är beredda att titta på det när det gäller brott mot barn och brott mot kvinnor. Vi har alltså inte förkastat det. Nu får vi se hur det blir. Men förslaget har inte kommit än.

Henrik von Sydow talar om trygga människor och beskyller oss på vänstersidan för att bara vilja ge bidrag. Jag vill påstå att vi har en bra mycket bättre jobbpolitik än vad ni har. Det gäller till exempel arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Sådana skulle ha behövts nu. Men dem tog ni i princip bort när ni började regera.

När man talar om trygga människor kan jag nämna människor som blir utförsäkrade från socialförsäkringar. Men det handlar om försäkringar. Varför kan ni inte säga att det är försäkringar? Ni hoppar på oss och säger att det handlar om bidrag trots att människor via skatten är med och betalar försäkringar.

Du behöver fortfarande inte bekymra dig över vårt samarbete. Det tror jag att vi sköter bäst själva utan att du lägger dig i det, och jag är säker på att vi har något bra att komma med.

Anf. 145 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Vi kan vara klara över att det inte i första hand är jag som är mycket nyfiken. Jag tror att de svenska väljarna är mycket nyfikna på hur Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ser på frågan om en utbyggnad av polisverksamheten och på hur ni ser på skärpta straff för grova våldsbrott.

Gör inte detta till en fråga mellan dig, Lena Olsson, och mig, för då underskattar du nog de svenska väljarna som tycker att det här är mycket viktiga frågor och som är mycket intresserade av vad som är gemensamma besked om synen på skärpta straff för grova våldsbrott och om synen på en utbyggnad av polisverksamheten. Underskatta alltså inte detta!

Självklart blir det mycket intressant att följa hur man ska förena skärpta straff för grov kvinnofridskränkning, för misshandel och för våldtäkt med Vänsterpartiets hållning beträffande halvtidsfrigivning.

Det talas om att Vänsterpartiets syn på budgetregler är någonting som är extremt, någonting som finns långt ut på vänsterkanten. Jag skulle

vilja säga att också förslaget om halvtidsfrigivning hör hemma där. Även det är en hållning som är mycket vänsterradikal och som, som sagt, inte leder till skärpta straff för grova våldsbrott. Tvärtom blir effekten den motsatta. Att straffskalan lindras tror jag är en felaktig signal.

Ett medskick till dig, Lena Olsson, är alltså: Gör inte detta till en fråga mellan dig och mig! Det är svenska folket, väljarna, som vill ha svar på hur ni gemensamt ser på skärpta straff för grova våldsbrott och på hur ni ser på den stora polissatsningen.

Anf. 146 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka Henrik von Sydow för en noggrann redogörelse för det vi här i dag har diskuterat. Jag kan inte låta bli att ta vid där Henrik von Sydow och Lena Olsson avslutade sitt replikskifte. Det gäller då oron för vad oppositionen kan tänkas hitta på. Jag tror att det är rätt så bra att ni är lite fundersamma och undrar vad som ska hända framöver. Jag tror att det i grunden handlar om hur vi ska förvalta det som vi här framöver försöker bygga upp.

Min fråga gäller hatbrotten. Jag har läst en välformulerad debattartikel skriven av dig, Henrik von Sydow. Du skriver bland annat: Alliansregeringen prioriterar hatbrotten. Både polis och åklagare fick direkt i uppdrag att förbättra arbetet mot hatbrott. Vi ser nu hur vi får allt bättre utbildade poliser och åklagare med större kunskaper om hatbrott. Kunskaper är angeläget för att kunna bemöta brottsoffret bra, ställa relevanta frågor, identifiera brottet och ge ett bra underlag till åklagaren.

Detta skrevs i augusti. Jag undrar, Henrik von Sydow, hur detta hänger ihop med den, skulle jag vilja påstå, lilla försvagningen i början av året innebärande att vi inte såg någonting om detta i regleringsbrevet. Vad är idén med detta? Hur kommer agerandet att vara inför år 2009 och regleringsbrevet då till polisen?

Anf. 147 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Jag börjar med en kommentar till det som Mehmet Kaplan inledde med, nämligen att det är många som undrar vad som nu ska hända. Jag tror att du har helt rätt i det. Många undrar vad som är de gemensamma beskederna och den gemensamma synen.

Vad är den gemensamma synen på rättsväsendet, på straff och på vilka resurser polisen ska ha? Det är många som ställer den frågan. Jag tror att ni framöver kommer att bli svaret skyldiga.

Jag är smickrad av att du så noga läser de debattartiklar som jag skriver. Det här är definitivt ett mycket viktigt fält, inte minst i ett brottsofferperspektiv. Det är oftast en dubbel kränkning när någon blir utsatt för ett hatbrott – dels brottet som sådant, dels motivet till brottet, att det sker på grund av en läggning eller annat som driver fram brottet. Det är angeläget att bekämpa sådant.

Det som har varit väldigt viktigt och som direkt genomförts är just det som Mehmet Kaplan tar upp, nämligen den satsning som innebär en ökad kunskapsnivå hos polis och åklagare. Det gäller också att det registreras på ett sådant sätt att det är lätt att identifiera ett hatbrott.

Det här är viktigt och någonting som kan göras tack vare att vi satsar på polisväsendet och rättsväsendet. De här sakerna hänger ihop. Om det

ekonomiska utrymmet inte finns blir kunskaperna om HBT-brott sämre. Detta är alltså ett viktigt fält.

De satsningar som har gjorts – bland annat på hatbrottsjourer – är en effekt av att alliansregeringen förmår att prioritera rättsväsendet.

Anf. 148 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka Henrik von Sydow för det inlägget.

Det är jättebra att saker händer. Men om man slutar skriva om detta i regleringsbrev, om ett statsråd slutar framföra det och om svaret på en direkt fråga i en interpellation till statsrådet Beatrice Ask blir att det faktum att brottstypen inte nämns särskilt i 2008 års regleringsbrev inte innebär att frågan är nedprioriterad och om svaret från departementshåll via pressekreterare innan man vet om arbetet bedrivs på rätt sätt eller inte blir att det inte finns någon anledning att lägga in ett nytt återrapporteringskrav undrar jag hur man prioriterar vidare.

Henrik von Sydow tog upp detta med att registrera hatbrotten som någonting som är väldigt bra. Tack för det! Det är bland annat precis det som vi under föregående mandatperiod bidrog med. Då var det ju en socialdemokratisk justitieminister. Vi förde fram frågan, och det här genomfördes. Det är vi fortfarande glada över. Det är roligt att en moderat riksdagsledamot uppskattar det.

Jag uppskattar också Henrik von Sydows uppriktighet när det gäller att redovisa vad han tycker är viktigt, till exempel via olika inlägg i debatten. Men varför ta bort det här i regleringsbrevet? Och framför allt: Även om man inför det med olika typer av tillägg i regleringsbrevet under året undrar jag vad som kommer nästa år. Borde inte det här lyftas fram?

Det enda som fungerar i det här sammanhanget – det vet vi båda – är att nämna en sak vid sitt rätta namn. Hatbrotten måste fortsatt prioriteras. Där står vi på samma sida. Men att inte ha med det kommer onekligen och väldigt tydligt att uppfattas som en nedprioritering.

Anf. 149 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Herr talman! Vad som är prioriterad brottslighet avgörs inte med direkta skrivningar i regleringsbrev; det är att göra en felaktig tolkning – en tolkning som i värsta fall riskerar att en felaktig signal skickas till polismyndigheterna. Frågan är fortfarande viktig.

De exempel som finns och de erfarenheter som gjorts, inte minst i och med den hatbrottsjour som finns i Stockholm, är någonting som nu sprids som ett gott och intressant exempel i Polis-Sverige. Det förs diskussioner om huruvida man kan uppnå något motsvarande i andra delar av landet, just utifrån Stockholmsmodellen.

Att utbildningssatsningar är genomförda är ett väldigt viktigt steg. Man har också inlett förhandlingar just om identifikationsmöjligheterna – när brott anmäls och liknande.

En viktig del i detta är också det som är, höll jag på att säga, polisens direkt opinionsbildande arbete. Det är ju ett faktum att polisen nu i större utsträckning än tidigare för samtal på högstadieskolor och gymnasieskolor om att våga se och om att våga anmäla. En av utmaningarna just när det gäller hatbrott är ju att få folk att våga anmäla och att den som anmäler ett brott ser det som ett hatbrott och anmäler det som ett sådant.

Återigen: Det här är ett arbete, insatser och satsningar, som är helt be-
tingat av vilket utrymme polisen har och av hur politiker vågar prioritera
resurser till rättsväsendet. Där finns du i ett sammanhang, i ett sällskap,
med Vänsterpartiet – jag tänker på nästa år. Om nu någon är orolig för
den ekonomiska situationen hos polisen finns det skäl att ta det på ett
mycket stort allvar. Det följs nu mer intensivt än någonsin tidigare. Vän-
sterpartiet vill ju skära i anslagen med 250 miljoner. Det blir då inte ett
större utrymme för att satsa på att bekämpa hatbrottsverksamhet.

Anf. 150 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Allians för Sverige utlovade inför valet 2006 en stor-
satsning på svenskt rättsväsen i allmänhet och på polisen i synnerhet. Vi
utlovade att det år 2010 ska finnas minst 20 000 poliser i landet, en ök-
ning med över 2 500 poliser på fyra år. Vi kommer att uppfylla dessa
löften.

Under mandatperiodens första två år har vi genomfört en oerhört stor
satsning. I rena pengar handlar det om en ökning till rättsväsendet med,
som Henrik von Sydow sade, ungefär 3 ½ miljard. Tyngdpunkten i denna
satsning har legat på polisväsendet. Det har inneburit mer jobb för åkla-
gare, domstolar och kriminalvård, vilket i sig är bra. Vi vill ju att fler ska
lagföras.

Men det har också inneburit ekonomiska problem, kanske framför allt
för åklagarna. Det är därför vi nu gör satsningar på åklagarna, på domsto-
larna, på Kriminalvården och även på Säkerhetspolisen. Den öppna poli-
sen får ingen satsning i den här budgeten, men har alltså fått oerhört stora
resurstillskott de senaste två åren.

Det ska sägas att under 2009 kommer det att vara en ekonomisk press
på polisen, en press som jag tror behövs. Länspolismyndigheterna sköter
sig väldigt olika, en del bra, andra dåligt. En del länspolismyndigheter får
ut mycket och bra polisarbete inom sin budget. Andra länspolismyndig-
heter drar över sin budget, har stora overtidsuttag men får ändå inte ut så
mycket och bra polisarbete som man kan förvänta sig. Med andra ord är
effektiviteten väldigt olika. Detta är något som vi måste komma till rätta
med. Det är inte bara något som jag och alliansen säger, utan det är även
något som Rikspolisstyrelsen säger.

Polisen i Sverige kan och ska bli bättre. Vi ska ha fler poliser –
20 000 år 2010 står fast. Men frågan är också hur dessa poliser ska jobba.
Hur får man ut bästa möjliga brottsförebyggande och brottsbekämpande
arbete?

Att bara säga att vi ska ge mer pengar fungerar inte. En verksamhet
blir inte effektivare av att det bara stoppas in mer pengar i den. Faktum är
att före detta justitieministern Thomas Bodström argumenterade på unge-
fär samma sätt under förra mandatperioden. Han hade insett att det var
skiftande effektivitet och kvalitet. Å andra sidan lyckades han inte göra
någonting åt det.

Med stor sannolikhet kommer polisen att behöva använda sin an-
slagskredit under 2009. Det är inte speciellt ovanligt för en myndighet att
göra så. Det är heller inte ovanligt att polisen i tilläggsbudget får ytterli-
gare anslag. Redan i budgeten står det att regeringen kommer att åter-
komma till riksdagen med en redovisning av vilka ytterligare resurstill-

skott och åtgärder som krävs för att samhällets samlade insatser mot brottsligheten ska bli effektiva och slagkraftiga.

Ett annat påstående som vi har hört från oppositionen är att civilanställda kommer att sägas upp på grund av besparingar. Detta är inte sant. Rikspolisstyrelsen är mycket tydlig i sina anvisningar till länspolismyndigheterna. Civilanställda får inte sägas upp på grund av medelsbrist. Däremot kan uppsägningar givetvis ske om man gör rationaliseringar, till exempel vid sammanslagningar av PKC eller liknande.

Hur ser det då ut historiskt med de civilanställda? Jag måste ta upp detta eftersom en tidigare talare tog upp det. Mellan 1994 och 2006 hade vi tolv års socialdemokratiskt regeringsinnehav. På dessa tolv år ökade antalet civilanställda med hela 81 personer. Från årsskiftet 2006/07 till halvårsskiftet 2008, som är den senaste statistik som är tillgänglig, har antalet civilanställda ökat med 1 325 personer. Ställ siffrorna i proportion till varandra! På tolv år ökade den socialdemokratiska regeringen antalet civilanställda med 81 personer. På ett och ett halvt år med alliansregeringen har vi ökat med 1 325 personer. Och så kommer man och säger att nu helt plötsligt skulle poliserna behöva göra de civilanställdas jobb.

Herr talman! Det är inte lätt att se var ni i den rödgröna koalitionen står i rättspolitiken. Om ni redan nu är irriterade över att vi granskar vad ni gör inom rättspolitiken får ni nog ta och vänja er vid det. Jag tror helt enkelt att det är tveksamt om ni vill berätta var ni står i de rättspolitiska frågorna. Av de arbetsgrupper som vi har sett att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ska tillsätta är det inte en enda som ska ta hand om rättspolitiken. Rätta mig gärna om jag har fel! Men det kanske är så som ni prioriterar de rättspolitiska frågorna. Eller så är det så att ni inte vill tillsätta någon arbetsgrupp, eftersom ni redan nu vet att ni inte kan komma överens. Att komma överens om en budget är inte så svårt. Men när det handlar om sakfrågor vet vi hur det var under förra mandatperioden – så ofta som den socialdemokratiska regeringen fick komma till något av de borgerliga partierna för att få ihop en majoritet.

Om man då tittar på de olika budgetförslagen är det, också som Henrik von Sydow sade, mest som en julgran. Oppositionspartierna är totalt oense. Inte på en enda myndighet finns det gemensamma satsningar eller gemensamma besparingar. Och för polisen är det allra värst. Vänsterpartiet vill göra en stor besparing. Socialdemokraterna säger att de vill göra en mindre anslagsökning. Miljöpartiet menar att alliansens budgetnivå är rätt.

På Säkerhetspolisen vill Vänsterpartiet och Miljöpartiet göra stora besparingar. Socialdemokraterna säger att alliansregeringen ligger på rätt nivå.

För åklagarna, domstolarna och Kriminalvården säger Miljöpartiet och Socialdemokraterna att det behövs en liten anslagsökning. Vänsterpartiet säger att alliansen ligger på rätt nivå.

Det är total oreda, den gamla välkända rödgröna röran. Vi hoppas verkligen att ni blir tydligare med vad ni vill nästa år. Det kommer att vara så mycket lättare att debattera mot er om ni åtminstone har ett alternativ att komma med.

För att ge er lite hjälp på traven har jag gjort en sammanräkning åt er. Jag har räknat ut var snittet för era tre partier ligger. Då har jag alltså utgått från att alla tre partierna i koalitionen har lika stort inflytande,

alltså att inte två får slå den tredje längre. Då blir det som så att polisen får en besparing på 50 miljoner kronor. Säkerhetspolisen får en mycket kännbar besparing på 67 miljoner. Det är en minskning av deras anslag med nästan 8 procent. Det blir verkligen små satsningar på åklagarna, Ekobrottsmyndigheten, domstolarna och Kriminalvården. Det handlar om anslagsförstärkningar med mellan 2 ½ och 7 promille, alltså inte ens procent utan promille.

Då ska man komma ihåg, herr talman, att med dessa promille i anslagsökning på åklagarna, EBM och domstolarna, och dessutom besparingen på polisen, vill oppositionen i princip prioritera allting.

Reservationerna i betänkandet handlar om att prioritera arbetet mot våldtäktsbrott, prioritera arbetet mot organiserad brottslighet, prioritera arbetet mot rån, prioritera arbetet mot narkotika, prioritera arbetet mot hatbrott, prioritera arbetet mot mäns våld mot kvinnor och så vidare. Det låter väl bra, och i många fall är det arbeten som vi i alliansen redan har satt i gång. Men snälla socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister, ni måste faktiskt säga vad ni vill prioritera bort också. Ni har inga anslagsökningar. Då kan ni inte satsa nya pengar på nya saker utan att ta bort pengar från något annat. Vad vill ni prioritera bort?

Utöver alla dessa prioriteringar i reservationerna vill de rödgröna ha fler närpolis i miljonprogramområdena, fler poliser i glesbygd, ökad bekämpning av penningtvätt och hedersrelaterat våld, en barnvänligare rättsprocess, barnkompetens hos domare i familjemål. Jag stannar nog där. Jag hade tänkt ta många andra exempel men det kanske inte behövs. Det här låter bra, men hur ska ni finansiera allt det här? Eller är det så att Mona Sahlén har en sedelpress hemma i källaren? Ibland kan man undra.

Herr talman! Jag har överskridit min talartid. Därför vill jag avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 151 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag säger till Centerpartiets Johan Linander, som jag sade till Henrik von Sydow, Moderaterna, att till jul är granen grön och kulorna röda – fortfarande.

Johan Linander tar upp en fråga som jag också nämnde i mitt anförande, alltså rapporter och en massa rykten som surrar om att civilanställda kommer att sägas upp.

Nu säger du att det finns instruktioner om att så inte får ske. Det ska tydligen också finnas något papper på detta. Jag skulle vilja veta hur det papperet ser ut.

Riksdagens utredningstjänst har kontaktat alla polismyndigheter. Hela elva stycken tänker minska på civilanställd personal. Det är i så fall en ganska omfattande felupplysning.

När det gäller antalet poliser och alla som har kontaktats kom man bara upp i 19 521. Det skulle jag gärna vilja veta mer om.

Vänsterpartiet har inte låst fast sig vid antalet poliser. Det vore ju förfärligt om de ska sitta och göra civilanställdas jobb eller vara arrestvakter.

Anf. 152 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag har låtit riksdagens utredningstjänst göra ett litet pm om hur antalet poliser och civilanställda har förändrats från 1994 till halvårsskiftet 2008, som är den statistik som finns. Man kan konstatera att vid årsskiftet 2006/07, alltså när vi hade tagit över regeringsmakten, fanns det 7 208 civilanställda. Ett och ett halvt år senare fanns det 8 533. Det är en ökning med 1 325 civilanställda.

Nu börjar ni oroa er för att poliser ska behöva göra civilanställdas jobb. Men hur var det då under förra mandatperioden när ni hade ansvaret och det fanns 1 325 civilanställda färre?

Oppositionen har två representanter i Rikspolisstyrelsens styrelse, Susanne Eberstein och Joe Frans. Tyvärr finns ingen av dem här nu. Joe hade i och för sig inte kunnat vara här eftersom han inte sitter i riksdagen. Ni hade fått samma information om ni hade haft kontakt med dem. Vi fick den i torsdags.

Rikspolisstyrelsen har tydligt sagt att medelsbrist inte ska vara en anledning att säga upp civilanställda. Men gör man rationaliseringar, till exempel lägger samman polisens kommunikationscentraler, PKC, blir det såklart övertalighet.

Det finns för övrigt många civilanställda som inte är tillsvidareanställda utan bara tillfälligt anställda. De får inte förlängt.

Man ska dock inte säga upp fast anställda på grund av medelsbrist. Det är det direktiv som har gått ut.

I nästa replik återkommer jag till antalet poliser och hur den utvecklingen har varit de senaste ett och ett halvt åren.

Anf. 153 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Johan Linander menar alltså att det är elva myndigheter som ska rationalisera eftersom de säger till utredningstjänsten i en enkät att de ska minska antalet civilanställda. Det vore fortfarande trevligt att se det papper som har gått ut, det vill säga instruktionerna om att civilanställda inte får sägas upp. Det måste ju stå där klart och tydligt.

Johan ska återkomma till antalet poliser. Det har utredningstjänsten också tittat på. När man frågade polismyndigheterna blev summan 19 521 stycken.

Det är lite olyckligt att man binder sig vid en siffra. Vänsterpartiet har sett och påpekat att det är en obalans. Det är för stora satsningar i en ände. Det har vi ifrågasatt. Vi har inte bundit oss vid någon siffra, utan vi tycker att man ska ha en effektiv myndighet. Vi vill ha en utredning om detta.

Det kan bli ett problem om man låser sig vid en siffra. I budgeten för 2009 blir det 20 miljoner mer till polisen.

Det talas mycket om den förra majoriteten. Det är ni som regerar nu, Johan Linander. Om ni inte har fattat det efter två och ett halvt år är det bekymmersamt.

Den förra majoriteten gjorde en stor satsning på polisen. Det var helt nödvändigt.

Men varför binder ni er vid en summa på 20 000? Tänk om ni inte fixar det och polisen måste ta andra arbeten?

Anf. 154 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Man måste ha en siffra på hur många poliser man ska ha för att veta hur många man ska ta in på polishögskolan. Därför måste det finnas en målsättning för hur många man ska ha. Om några sedan slutar på grund av pension eller för att de inte klarar utbildningen kanske det blir några färre. De siffror vi har är dock strax över 20 000 poliser år 2010.

Vi är helt överens om att det ska vara effektiva poliser. Att poliserna gör rätt jobb är viktigare än antalet poliser. Men 20 000 effektiva poliser gör mer än 17 000 effektiva poliser.

Jag lovade att återkomma till antalet poliser. Statistiken som riksdagens utredningstjänst har hjälpt till att ta fram kommer från polisens årsredovisningar. Under tolv års socialdemokratiskt regeringsinnehav, från 1994 till 2006, minskade antalet poliser i Sverige med 209 stycken – från 17 600 till 17 400. På tolv år lyckades den tidigare regeringen minska antalet poliser med 200 stycken. På ett och ett halvt år har alliansen ökat antalet poliser med 1 175 stycken – från 17 400 till ungefär 18 600. Det kallar jag en satsning på polisen.

Givetvis är det viktigt vad dessa poliser gör. Där är vi helt överens. Jag tror dock att 20 000 poliser kan göra mer än 17 000 poliser.

Anf. 155 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Jag tackar Johan Linander. Jag kan inte låta bli att kommentera hans sätt att räkna. Han räknade ihop de besparingar och de extrasatsningar som oppositionens olika – märk väl olika! – partier har i årets budgetförslag. Med någon matematisk formel lyckades han sedan få ut någon sorts medelvärde för hur mycket vi skulle satsa eller dra ifrån.

Tittar man på de tre föregående mandatperiodernas olika typer av förslag från den väl samlade oppositionen – de fyra fantastiskt väl fungerande och samordnade partiernas gemensamma förslag från de senaste tolv åren före valet – ser vi att det inte är så det fungerar nu när man är i regering. Det är inte så att man lägger ihop de olika siffrorna och får fram någon sorts medelvärde som man därefter regerar efter.

Det är möjligt att det var en poäng när det gällde att det var olika satsningar, men mer än så var det inte.

Johan Linander har åtminstone under tidigare mandatperioder varit en av de främsta försvararna av den personliga integriteten. Nu har han fått se sina hjärtefrågor bli nedvärderade. Är det samma sak när det gäller hatbrotten? Vad är det som har gjort att hatbrottsfrågorna inte längre är prioriterade frågor, Johan Linander?

Anf. 156 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Min sammanräkning är absolut ingen vetenskap, det får jag hålla med om. Men det är det närmaste vi kan komma. Hur ska vi annars få veta hur den gemensamma rödgröna politiken kommer att se ut?

Jag tyckte att jag var snäll. Jag räknade med att Miljöpartiet har lika stort inflytande som Socialdemokraterna när ni gör era gemensamma budgetar. Jag utgick också från att två inte ska få slå den tredje, för det tycker jag är sjyst i ett samarbete.

Vi kommer in på hatbrotten, och jag tycker att det är bra att Mehmet Kaplan tog upp frågan även i vårt replikskifte så att vi får reda ut detta. Det är inte så konstigt som Mehmet Kaplan vill få det till.

Man sätter en prioritering ett år och säger åt rättsväsendet – polisen i det här fallet – att göra på ett sätt. De ska utöka utbildningstimmarna till exempel. Sedan begär man att de i slutet av året ska redovisa vad de har kommit fram till. Det är då alldeles naturligt att man väntar på hur redovisningen ser ut innan man går vidare med nya åtgärder. Det är precis det som har hänt.

När regleringsbrevet för 2009 ska skrivas väntar vi på utvärderingen av vad polisen tidigare har gjort sedan regleringsbrevet året före. Det är absolut inte konstigt att inte samma fråga finns kvar i regleringsbrevet år efter år.

Om det visar sig att man inte har gjort vad man skulle, att redovisningen inte är tillräckligt bra och att man inte har lyckats kommer det tillbaka i regleringsbrevet nästa år och nästa år igen för att vi vill öka kvaliteten på hatbrottsutredningar eller det brottsförebyggande arbetet mot hatbrott. Det är jätteviktiga frågor. Det är inte konstigt att man avväntar en redovisning innan man går vidare och tar nya steg.

Anf. 157 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Fru talman! Det är glädjande att höra den tolkningen. Det kan vara en mer positiv tolkning än vad människor som jobbar med frågorna ute på fältet verkar ha uppfattat. När vi frågar statsrådet direkt säger hon också att bara för att brottstypen inte nämns särskilt i regleringsbrevet innebär det inte att den är nedprioriterad. Det säger hon först efter en fråga. Det, om något, borde väl vara en signal som är oerhört viktig i vårt samhälle där den här typen av hatbrott faktiskt ökar, som jag tidigare redogjorde för.

Det behövs ingen särskild extra koll för att förstå att Brottsförebyggande rådets rapporter pekar på att de ökar. Att i det läget vänta in en ytterligare återrapportering från myndigheten tror jag är att ta i för mycket. Det handlar om tydliga signaler från statsmaktens sida. Det här är ett viktigt område. Gör på vilket sätt ni vill, men gör det. Det handlar ändå om ett område och flera utsatta grupper som faktiskt ligger på skalan, om man ser på hur utsatta människor är. I utredning efter utredning ser man att de här grupperna är extra utsatta. Det gäller anmälningar och motiv som är främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska och homofobiska.

Det är områden som jag vet att Johan Linander själv har tagit upp och lyft fram. Varför är det då så svårt att ha kontinuiteten? Det blir ett avbrott, vare sig man vill eller inte, om man lyfter ur detta.

Anf. 158 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Jag är också orolig. Om oppositionen åker ut till dem som jobbar med hatbrott och påstår att alliansen har nedprioriterat frågorna är det klart att det sprider oro. Det är möjligt att vi kan vara tydligare. Det ska absolut inte vara någon nedprioritering.

Om vi nu pratar om prioritering kan vi ju säga att om det är någon som slår till och prioriterar det mesta är det Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Hela första sidan i reservationen i betänkandet

handlar om vad ni vill prioritera. Det är våldtäktsbrott, organiserad brottslighet, rån, narkotika- och hatbrott och så vidare.

Du har haft fyra minuter på dig – Lena Olsson hade tidigare fyra minuter på sig i sin replik – att tala om vad ni vill nedprioritera. Mehmet Kaplan har samma resurser i sitt budgetförslag som alliansen. Lena Olsson har minus 250 miljoner i sitt förslag, och ni vill prioritera nya brott. Då måste man ju ta från något annat. Det finns inte ett ord om varifrån ni vill ta. Det skulle vara trevligt om ni kunde berätta det. Men det är klart att ni inte vill det. Ni vill inte säga att ni ska ta bort pengar från ett område. Det kan vara trafikbrott, ekonomisk brottslighet, våldsbrott i hemmet som ni vill nedprioritera. Någonting kommer att bli nedprioriterat. Om man prioriterar upp en massa saker kommer andra att bli nedprioriterade. Resurserna är ändliga; så är det.

Anf. 159 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Pojke blev nedslagen av gäng. Gripen tjuv var redan dömd till fängelse; satt inte häktad trots dom på sex månader. Äldre par bestulet i hemmet. Vansinnesfärd i centrum; polisen struntar i tillbudet.

Detta stod att läsa i förra veckans nummer av min lokaltidning Lidingö Tidning. Liknande rubriker kan man läsa varje vecka i den här tidningen. Trots att Lidingö är en välordnad och välbärgad kommun undgår inte invånarna att utsättas för brott.

I andra kommuner, särskilt de med stora sociala problem, har invånarna det ännu värre. Brottsligheten kan ju drabba alla, överallt, som vi vet.

Som ny i justitieutskottet har jag läst den här budgetpropositionen med stor behållning. Den ger en mycket bra beskrivning av rättsväsendet, vad som är positivt och vad som är negativt.

Anslaget är ju dystert. År 2007 anmäldes, som framgår av budgetpropositionen, omkring 1 300 000 brott i Sverige. Jämfört med föregående år är det en ökning med drygt 80 000 anmälda brott. Vi vet att det finns ett väldigt stort mörkertal. Många människor vågar inte anmäla brott. De vill inte anmäla brott eftersom man är rädd för konsekvenserna, och man litat inte på polisen.

Därför är den här satsningen på polisen väldigt viktig. Man måste visa att det finns poliser och att det finns poliser som bryr sig.

Utvecklingen när det gäller brott mot person är oroande. All brottslighet har ökat. Undantaget är anmälda rån som ligger konstant.

Fru talman! Folkpartiets prioriteringar för minskad brottslighet och ökad trygghet är tydliga. Vid sidan av ett omfattande förebyggande arbete måste fokus ligga på fler poliser, tidiga insatser och ett stenhårt bekämpande av den grova brottsligheten.

Alliansen har genomfört den största satsningen någonsin på svensk polis. År 2010 kommer vi, som vi har hört, att ha 2 500 fler poliser i tjänst än när regeringen tillträdde. Det kan man jämföra med den socialdemokratiska regeringens mål som under tolv år var att utbilda nya poliser som ersatte dem som gick i pension.

Om man nu säger från socialdemokratiskt håll att man vill satsa på polisen, varför gjorde man inte det när man hade medborgarnas förtroende – när man hade makten?

Vad man inte har nämnt, vad jag har uppfattat, är att samarbetspartnern, Vänstern och Lars Ohly, vill skära bort 250 miljoner från polisen. Det fick jag bekräftat av Lena Olsson.

Socialdemokraterna gillar alliansens satsning på Säpos arbete mot terrorism medan både Miljöpartiet och Vänstern vill skrota den. Ni måste förstå att vi från alliansen är nyfikna och vill veta hur det kommer att gå. Kommer ni att bli överens? När blir ni överens, och om vad i så fall? Lena Olsson har lovat att vi ska få ett besked om det ganska snart.

Det finns väldigt många problem i svenskt rättsväsen. Regeringen är självkritisk i propositionen.

Efter tolv år av socialdemokratiskt styre var situationen väldigt allvarlig när alliansen tog över. Alliansregeringen har hårdatsatsat och vi börjar nu se resultat, vilket vi redan har hört mycket talas om här i kväll.

I budgeten för nästa år satsar alltså regeringen hela 785 miljoner kronor extra på rättsväsendet. Tillsammans med tidigare satsningar innebär det att regeringen har ökat rättsväsendets anslag med ungefär 2,5 miljarder under mandatperioden.

Folkpartiet liberalerna driver på internt för att det ska bli ytterligare minst 1 miljard för ett tryggare och mer rättssäkert Sverige.

Lika viktigt är det att vi fortsätter att effektivisera de brottsbekämpande myndigheterna. Här ska naturligtvis samma krav ställas som på all skattefinansierad verksamhet.

Det gäller att även ge våra poliser och åklagare relevanta verktyg för att kunna komma åt de värsta brottslingarna, de som bedriver narkotikahandel, handlar med människor, rånar, utpressar och i övrigt förstör människors liv.

Den grova organiserade brottsligheten hotar hela samhället. Kriminella grupperingar sätter allt oftare i system att trakassera vittnen och personal inom rättsväsendet. Därför är det mycket lovtärd att regeringen förra hösten tog initiativ till en nationell mobilisering med en tydlig förstärkning av insatserna mot den grova organiserade brottsligheten.

Det finns, fru talman, mycket att göra. Från Folkpartiets sida har vi föreslagit en rad vassa verktyg för att komma åt denna brottslighet. Vi föreslår bland annat att det skapas ett nationellt resurscentrum där alla myndigheter som på ett eller annat sätt möter den organiserade brottsligheten samverkar. Om vi ska ha en chans mot den sortens kriminalitet måste vi undvika att brottslingarna använder myndigheternas bristande utbyte av information till sin fördel.

Våra brottsbekämpande tjänstemän måste skyddas. Hotade måste få bättre skydd för den personliga integriteten. En sekretessmarkering som görs vid en myndighet ska kunna omfatta alla myndigheter. Tydliga sanktioner bör införas mot telebolag som bryter mot tystnadsplikten och lämnar ut hemliga telefonnummer till obehöriga.

Som ni hör finns det mycket att göra.

Brottsligheten är gränsöverskridande. Det talar vi ofta om. Därför måste det europeiska samarbetet utvecklas så att brottsbekämpande myndigheter kan vara lika gränsöverskridande som brottsligheten. Här får prestige och misstänksamhet mellan olika brottsbekämpande organ inte styra.

Polisen behöver moderna verktyg. Genom att polisen får använda hemlig rumsavlyssning ökar möjligheten att döma dem som leder och

organiserar den grova brottsligheten när det gäller narkotika, vapen och människor.

Vi vill också att polisen med åklagarens godkännande ska kunna frysa bankkonton. Ekonomisk brottslighet är en av de mest inkomstbringande kriminella aktiviteterna. Genom att tillfälligt stoppa flödet av misstänkta pengar mellan konton kan bevis och stora ekonomiska belopp säkras. Möjligheterna bör utökas att förverka pengar vid allvarlig brottslighet. Det gäller narkotikabrott, människohandel, förmögenhetsbrott och utpressning.

Fru talman! Det finns mycket positivt att säga om alliansregeringens förslag på rättsområdet. Jag vill dock lyfta fram ett område som särskilt bekymrar mig. Det gäller mäns våld mot kvinnor. Regeringen har tagit fram en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och våld i samkönade relationer. Handlingsplanen innehåller 56 konkreta åtgärder, och regeringen har avsatt 800 miljoner kronor för att genomföra dessa åtgärder.

Åtgärderna i handlingsplanen syftar bland annat till att öka effektiviteten i polisens och åklagarnas arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, att förbättra samverkan mellan olika huvudmän och att öka kunskapen om denna brottslighet. Inte minst det sistnämnda är viktigt. Vi måste veta varför vissa män slår kvinnor för att kunna bekämpa detta våld.

Folkpartiet vill ha obligatoriska behandlingsprogram inom Kriminalvården för personer som är dömda för våld mot kvinnor, sexualbrott och rattfylleri.

Fru talman! Jag är nöjd med regeringens förslag när det gäller Kriminalvården. Folkpartiet vill se en human, individanpassad och effektiv kriminalvård med tydliga mål och ökade resurser. Kriminalvården står inför allt större utmaningar med fler intagna med psykiska problem, gängbildningar av tungt belastade långtidsdömda och narkotikamissbrukare. Det krävs en ordentlig kraftsamling för att möta dessa problem så att fler kriminellt belastade kan leva ett lagligt Svenssonliv.

Kriminalvårdens viktigaste uppgift är att se till att färre återfaller i brott, och då måste vi satsa på en kriminalvård där arbete, behandling och utbildning lönar sig. Det gör alliansregeringen med ett tillskott på 100 miljoner till Kriminalvården.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 160 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Att rättsväsendet fungerar är avgörande för att människor ska känna sig trygga. Det är också avgörande för att vi ska kunna upprätthålla de demokratiska värden som vi alla är överens om att vi vill upprätthålla. Om det är så att rättsväsendet är i förfall då är vi verkligen illa ute, för då kan kriminella gäng och odemokratiska krafter ganska snabbt ta över. Därför tror jag att det är viktigt att man är lite varsam med orden när man beskriver de verksamheter som det handlar om.

Allianspartierna har gjort stora satsningar på rättsväsendet. Det är ett faktum. Anslaget utökas med 785 miljoner nästa år förutom de 274 miljoner som kom i tilläggsbudgeten. Sammanlagt är det, som flera har nämnt, över 2 miljarder i tillskott till rättsväsendet. Det är kraftfulla satsningar.

Thomas Bodström säger att han inte gillar sifferexercis, och jag förstår det med tanke på hur det svängt hit och dit under de tre budgetdebatter som vi hittills haft. Det är enklare att hugga till än att behöva precisera alla siffror och få plus och minus att gå ihop.

När man lyssnar på debatten kan man tro att det är en milsvid skillnad mellan alliansens förslag och de tre förslag som respektive oppositionsparti lagt fram. I själva verket är skillnaden så liten att man, om man tittar på siffrorna, nästan kan tala om ett enigt budgetbeslut. I en budget som omfattar 32 miljarder gör några miljoner hit eller dit inte stor skillnad.

Undantaget är det som flera har nämnt, nämligen Vänsterpartiets indragning på polisen med 250 miljoner. Det skulle verkligen göra skillnad. När de dessutom avslår utökningen av Säkerhetspolisens anslag med 100 miljoner då kan man säga att det skulle kunna få allvarliga konsekvenser, något som åtminstone jag inte vill se.

De förstärkningar som påbörjats inom Säkerhetspolisen för att säkra författningsskydd, personskydd och bekämpa grov organiserad brottslighet behöver permanentas. Inte minst visar de hot som förekommer mot vittnen, åklagare och myndighetspersoner att vi är på väg mot en farlig utveckling. Att då stävja Säkerhetspolisens möjligheter att komma åt den utvecklingen är inte något som jag vill se. Jag tror att man måste blunda ganska hårt om man inte ser vad som håller på att hända.

Jag hävdar inte att allianspartierna har gjort den absolut rätta avvägningen på varje budgetpost räknat i kronor. Det hade säkert varit bra om satsningarna varit något större på vissa områden, men det blir patetiskt när tonläget är så högt och skillnaden så liten. Thomas Bodström har sagt både i dag och i en annan debatt i riksdagen för ett tag sedan, som jag också lyssnade på, just det som jag nyss sade, nämligen att några miljoner hit eller dit i dessa stora budgetsammanhang inte spelar någon roll.

Om Thomas Bodström tror på det han själv säger, att rättsväsendet är närmast konkursmässigt, undrar jag varför Socialdemokraterna då inte anslår de miljarder som skulle behövas. Om man ska komma åt så stora bekymmer är det i så fall vad som behövs. 25 miljoner till Kriminalvården, 100 miljoner till polisen, 10 miljoner till Åklagarmyndigheten – är det skillnaden mellan konkurs och balans i en budget, eller ett rättsväsen i fritt fall, på väg mot katastrof? Jag tror att det är farligt att ropa på vargen i alla sammanhang och för ofta, för när vargen verkligen kommer är det ingen som tror på en.

Polisen kommer att få vissa bekymmer om vi inte gör någonting framöver. Det kan jag hålla med om. I år får de ett litet tillskott, men det ska ses mot bakgrund av att de tidigare fått 1,3 miljarder. Arbetsgivaravgiften sänks nästa år med 1 procent. En personaltät organisation som polisens får då ett tillskott, eller i alla fall minskade utgifter, på mellan kanske 90 och 100 miljoner. Sådant måste man också ta med i helhetsbilden.

Det är sant att polisen kommer att behöva använda sin anslagskredit och eventuellt också få en utökad sådan. Regeringen följer detta noga och har också aviserat att den kommer att återkomma. Det gäller även anslaget inför 2010. Rikspolisstyrelsen har varit ganska tydlig med att de då kommer att behöva mer pengar, men det är ingen kris. Det finns inga

sådana bekymmer under 2009 som det påstått i debatten. De behöver alltså mer pengar 2010.

Flera har tagit upp frågan om civilanställda. Det är sant att vissa vistsanställda civilanställda kan tänkas få gå på några platser i landet. Även om så blir fallet kommer det att finnas betydligt fler civilanställda och poliser även efter den förändringen än vad det fanns under Bodströms tid som justitieminister. Någon konkurs är det knappast tal om.

Allt handlar inte om pengar. Det har också flera varit inne på. Det pågår organisationsöversyner med sikte på effektiviseringar inom polisen både internt och med hjälp av Ekonomistyrningsverket. Mycket tyder på att det kan behövas en uppstramning när det gäller verksamhetens utformning.

Vi tänker inte alls skämmas för och sluta tala om att målet 20 000 poliser uppfylls. Det tror vi att svenska folket är väldigt glada för. Det är klart att man kan använda det, vrida till det på olika sätt och få det till att det är det enda målet.

Det är ett viktigt mål, och det kommer att uppnås. Det får vi hela tiden rapporter om. Det går långsamt fram, och kanske förresten inte heller så långsamt. Men det kommer att uppnås till år 2010.

Det är ett maktpåliggande uppdrag för polisledningen på både nationell och regional nivå att se till att den kraftiga utökning som det innebär också märks ute på gator och torg.

Inom parentes kan jag säga att jag ett par gånger de senaste veckorna har stött på patrullerande poliser här i Gamla stan som jag passerar varje dag. Det är årtal sedan jag gjorde det senast.

Där börjar det synas. Jag hoppas att det också börjar märkas i Pajala och Ystad och på andra platser i landet att det finns fler poliser och att man kan se att de är ute på gator och torg.

Jag skulle kunna gå igenom budgetsituationen för de andra delarna av rättsväsendet. Jag vill bara nämna åklagarna, eftersom de varit uppe särskilt i debatten. De fick 59 miljoner extra i tilläggsbudgeten plus de 80 miljoner som de får inför nästa år.

Det ger dem en helt annan arbetsituation. Det behövde de verkligen. Det har fått utökad arbete och väldigt mycket fler ärenden efter bland annat den satsning som vi gjorde på polisen och också en del lagändringar som kommit till och gett dem merjobb.

Det behövdes, och de är nu mycket nöjda. De kommer att klara sig och få en mycket bättre arbetsituation under de kommande åren än vad de har haft de senaste åren.

Fru talman! Det är många unga som rekryteras tidigt till kriminella gäng där de får utföra brottsliga handlingar tillsammans med vuxna. Den utvecklingen måste vi naturligtvis motarbeta. Det förbereds nu ett uppdrag med den inriktningen inom regeringen. Det ser jag mycket fram emot.

Fryshuset har med sin Exitverksamhet visat att det går att få kriminella att lämna kriminalitet om de får det skydd och stöd som de behöver. Det ska vi hjälpa till att erbjuda dem.

Varje ung person som får hjälp att frivilligt lämna en destruktiv tillvaro sparar många kronor åt samhället. Men det är i första hand en vinst för den som lyckas komma in i samhällsgemenskapen igen efter att ha vistats i utmarkerna under kanske många år.

Om vi ska kunna minska brottsligheten på sikt måste vi stämma i bäcken och inte i ån. Vi har varit lite dåliga på det. Satsningarna för att förebygga att barn och unga över huvud taget hamnar i kriminalitet är den bästa insatsen vi kan göra.

Det handlar förstås om normöverföring hemma, i förskolan och i skolan. Unga måste få lära sig hur samhället ser på vad som är rätt och fel, ditt och mitt, och att man aldrig har rätt att kränka en annan människa. Det är det bästa bagage vi kan skicka med dem ut i livet.

När det ändå går snett, som det tyvärr gör, måste unga förövare och brottsoffer bemötas på ett sätt som gör att de känner sig sedda. De måste få den behandling och den rehabilitering som de behöver för att komma upp på banan igen.

Här har naturligtvis föräldrarna ett stort ansvar tillsammans med polisen och socialtjänsten som alla behöver hjälpas åt. Jag vill särskilt nämna de stödcentrum som växer fram lite överallt i landet. De är bra exempel på en arbetsform som ger resultat. Det handlar just om hur socialtjänsten och polisen samarbetar.

Trots att det görs mycket för att motverka och minska brottsligheten är facit ändå dystert. Alltför många blir offer för brott varje år. Därför måste vi hitta nya vägar för att ge brottsoffren den hjälp som de behöver. Det är ett väldigt högt prioriterat område för Kristdemokraterna och hela alliansen.

Jag tänkte kort ta upp ett par exempel på vad som har hänt på ett av de områdena under året. Förra året nämnde jag i debatten att kvinnofridslinjen för våldsutsatta kvinnor precis hade öppnat. Nu är det exakt ett år sedan den kom i gång. Jag tror att det var den 4 december förra året.

Den drivs på regeringens uppdrag av Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala. Den är öppen och bemannad dygnet runt, och behovet är stort. Varje månad kommer det in drygt 3 000 samtal från hela landet. Det innebär att 36 000 våldsutsatta kvinnor har hört av sig på ett år. Det är en oerhört skrämmande siffra.

Det som trots allt är ett fall framåt är att kommunerna under det här året har blivit bättre på att informera om var våldsutsatta kvinnor kan få den hjälp och det stöd som de frågar efter. Förra året saknade varannan kommun sådan information på sin webbplats. I år får mer än hälften av kommunerna högsta betyg i undersökningen som Nationellt centrum för kvinnofrid har genomfört.

Det visar att systematiska uppföljningar och jämförelser är ett bra sätt att jobba. Det får fart på människor ute i verksamheterna. Men fortfarande saknar var femte kommun relevant information på sin webbplats. Det kan få stora konsekvenser för en kvinna som söker hjälp i en akut situation.

Helena Bargholtz nämnde också den nationella handlingsplanen för bekämpning av mäns våld mot kvinnor som har antagits av riksdagen i år. Där finns ett antal förslag. Jag ska inte räkna upp dem igen. Men de kommer att få betydelse när de börjar få genomslag. Det gäller också de 800 miljoner som vi satsade för att det skulle förbättras på det här området.

Det är en viktig uppgift inte minst för oss här i riksdagen att se till att följa upp det så att det arbetet inte stannar av. Det hoppas jag att alla oavsett partifärg vill vara med och hjälpa till med.

Det finns mycket kvar att göra, och vi kan inte slå oss till ro. Det är i varje fall viktigt att lyfta fram positiva exempel på vad som görs inom rättsväsendet. Det gäller inte minst kampen mot det våld som många kvinnor fortfarande utsätts för på den plats som borde vara tryggast av alla, det egna hemmet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på motionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

Prot. 2008/09:49
15 december

Rättsväsendet

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:68 Yrkeshögskolan

2008/09:Ub12 av Kerstin Engle m.fl. (s)

2008/09:Ub13 av Marie Granlund m.fl. (s)

2008/09:Ub14 av Rossana Dinamarca m.fl. (v)

2008/09:Ub15 av Mats Pertoft m.fl. (mp)

Utbildningsutskottets betänkande

2008/09:UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2008/09:AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

2008/09:SfU7 Justering av en straffbestämmelse i utlänningslagen

2008/09:SfU1 Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet

14 § Anmälan och omedelbar hänvisning av ärenden till utskott

Anmälades

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:95 Staten som huvudman för bolag med verksamhet avseende forskning och utveckling och annan verksamhet inom fordonsklustret m.m.

2008/09:Fi10 av Thomas Östros m.fl. (s)

2008/09:Fi11 av Lars Ohly m.fl. (v)

2008/09:Fi12 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp)

Kammaren biföll talmannens förslag att dessa motioner omedelbart skulle hänvisas till finansutskottet.

15 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 12 december

2008/09:211 Inkomstskillnader i Sverige

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

den 15 december

2008/09:212 Försäljningen av Apoteket

av *Lennart Axelsson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 januari 2009.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 december

2008/09:398 Provskjutning med robotsystem 15 från Visbykorvett

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:399 Aktivitetsersättning för elever i gymnasiesärskolan

av *Louise Malmström* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:400 Åtgärder för att öka tillgången på organ

av *Rose-Marie Carlsson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:401 Timvis avläsning av elmätare

av *Hans Backman* (fp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 15 december

2008/09:402 Åtgärder för att säkra kompetensen inom småhusindustrin

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:403 Småhusindustrin

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:404 Drogtest av unga
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Prot. 2008/09:49
15 december

2008/09:405 Svenskt stöd för stängning av Guantánamolägre
av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 januari 2009.

17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 15 december

2008/09:353 Fotoförbud för yrkesfotografer
av *Håkan Juholt* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 januari 2009.

18 § Kammaren åtskildes kl. 21.28.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanrådets början till och med 6 § anf. 33 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 7 § anf. 80 (delvis),
av talmannen därefter till och med 11 § anf. 100 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med anf. 127 (delvis),
av talmannen därefter till och med 12 § anf. 155 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till riksbanksfullmäktige	1
3 § Meddelande om aktuell debatt	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Åtgärder för förstärkt exportfinansiering.....	3
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU12	3
Anf. 1 KARIN PILSÄTER (fp)	3
Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	4
(Beslut fattades under 10 §.)	5
6 § Kommunikationer	5
Trafikutskottets betänkande 2008/09:TU1	5
Anf. 3 ANNELIE ENOCHSON (kd)	5
Anf. 4 CHRISTINA AXELSSON (s)	6
Anf. 5 PETER PEDERSEN (v).....	10
Anf. 6 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	13
Anf. 7 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m)	16
Anf. 8 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	18
Anf. 9 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	19
Anf. 10 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	19
Anf. 11 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	19
Anf. 12 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	20
Anf. 13 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	20
Anf. 14 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	21
Anf. 15 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	21
Anf. 16 PETER PEDERSEN (v) replik	21
Anf. 17 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	22
Anf. 18 PETER PEDERSEN (v) replik	22
Anf. 19 LISBETH GRÖNFELDT BERGMAN (m) replik.....	23
Anf. 20 SVEN BERGSTRÖM (c)	23
Anf. 21 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	26
Anf. 22 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	27
Anf. 23 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	27
Anf. 24 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	28
Anf. 25 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	29
Anf. 26 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	29
Anf. 27 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	30
Anf. 28 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	30
Anf. 29 PETER PEDERSEN (v) replik	31
Anf. 30 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	31
Anf. 31 PETER PEDERSEN (v) replik	32
Anf. 32 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	32
Anf. 33 NINA LARSSON (fp).....	33
Anf. 34 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	35
Anf. 35 NINA LARSSON (fp) replik	35
Anf. 36 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	36

Anf. 37 NINA LARSSON (fp) replik.....	36
Anf. 38 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	36
Anf. 39 NINA LARSSON (fp) replik.....	37
Anf. 40 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	37
Anf. 41 NINA LARSSON (fp) replik.....	38
Anf. 42 PETER PEDERSEN (v) replik.....	38
Anf. 43 NINA LARSSON (fp) replik.....	39
Anf. 44 PETER PEDERSEN (v) replik.....	39
Anf. 45 NINA LARSSON (fp) replik.....	40
Anf. 46 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	40
Anf. 47 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	43
Anf. 48 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	43
Anf. 49 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	44
Anf. 50 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	44
Anf. 51 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	45
Anf. 52 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	45
Anf. 53 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	46
Anf. 54 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	46
Anf. 55 PETER PEDERSEN (v) replik.....	46
Anf. 56 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	47
Anf. 57 PETER PEDERSEN (v) replik.....	47
Anf. 58 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c) replik	48
Anf. 59 MARIE NORDÉN (s)	48
Anf. 60 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	51
Anf. 61 MARIE NORDÉN (s) replik	51
Anf. 62 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	52
Anf. 63 MARIE NORDÉN (s) replik	52
Anf. 64 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m).....	53
Anf. 65 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	55
Anf. 66 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	55
Anf. 67 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	56
Anf. 68 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	56
Anf. 69 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	57
Anf. 70 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	57
Anf. 71 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	58
Anf. 72 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	58
Anf. 73 PETER PEDERSEN (v) replik.....	58
Anf. 74 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	59
Anf. 75 PETER PEDERSEN (v) replik.....	59
Anf. 76 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	60
Anf. 77 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	61
Anf. 78 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	62
(Beslut fattades under 10 §.).....	63
7 § Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.....	63
Socialutskottets betänkande 2008/09:SoU1	63
Anf. 79 MARGARETA B KJELLIN (m)	63
Anf. 80 YLVA JOHANSSON (s)	64
Anf. 81 ELINA LINNA (v).....	67
Anf. 82 GUNVOR G ERICSON (mp)	70

Anf. 83 KENNETH JOHANSSON (c)	74
Anf. 84 YLVA JOHANSSON (s) replik	76
Anf. 85 KENNETH JOHANSSON (c) replik	77
(forts. 11 §)	77
Ajournering	78
Återupptagna förhandlingar	78
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 december	78
CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	78
FöU1 Försvar och samhällets krisberedskap – budgetåret 2009	80
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 12 december	81
UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	81
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	81
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	83
NU12 Åtgärder för förstärkt exportfinansiering	83
TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer	83
11 § (forts. från 7 §) Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m. (forts. SoU1)	84
Anf. 86 ELINA LINNA (v) replik	84
Anf. 87 KENNETH JOHANSSON (c) replik	84
Anf. 88 ELINA LINNA (v) replik	84
Anf. 89 KENNETH JOHANSSON (c) replik	85
Anf. 90 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	85
Anf. 91 KENNETH JOHANSSON (c) replik	85
Anf. 92 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	86
Anf. 93 KENNETH JOHANSSON (c) replik	86
Anf. 94 CECILIA WIDEGREN (m)	87
Anf. 95 ELINA LINNA (v) replik	89
Anf. 96 CECILIA WIDEGREN (m) replik	90
Anf. 97 ELINA LINNA (v) replik	90
Anf. 98 CECILIA WIDEGREN (m) replik	90
Anf. 99 TOBIAS KRANTZ (fp)	90
Anf. 100 YLVA JOHANSSON (s) replik	94
Anf. 101 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	94
Anf. 102 YLVA JOHANSSON (s) replik	95
Anf. 103 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	95
Anf. 104 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	96
Anf. 105 ELINA LINNA (v) replik	98
Anf. 106 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	98
Anf. 107 ELINA LINNA (v) replik	99
Anf. 108 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	99
Anf. 109 MARINA PETTERSSON (s)	100
Anf. 110 EVA OLOFSSON (v)	103
Anf. 111 JAN LINDHOLM (mp)	106
Anf. 112 MAGDALENA ANDERSSON (m)	110
Anf. 113 YLVA JOHANSSON (s) replik	112

Anf. 114	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	112
Anf. 115	YLVA JOHANSSON (s) replik	113
Anf. 116	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	113
Anf. 117	EVA OLOFSSON (v) replik	114
Anf. 118	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	114
Anf. 119	EVA OLOFSSON (v) replik	114
Anf. 120	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	115
Anf. 121	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	115
Anf. 122	EVA OLOFSSON (v) replik	118
Anf. 123	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	118
Anf. 124	EVA OLOFSSON (v) replik	119
Anf. 125	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	119
Anf. 126	MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (fp)	119
Anf. 127	ROSITA RUNEGRUND (kd).....	122
Anf. 128	EVA OLOFSSON (v) replik	124
Anf. 129	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	125
Anf. 130	EVA OLOFSSON (v) replik	125
Anf. 131	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	126
Anf. 132	YLVA JOHANSSON (s) replik	126
Anf. 133	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	126
Anf. 134	YLVA JOHANSSON (s) replik	126
Anf. 135	ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	127
Anf. 136	FINN BENGTSSON (m)	127
	(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	128
12 §	Rättsväsendet	129
	Justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU1	129
Anf. 137	THOMAS BODSTRÖM (s).....	129
Anf. 138	LENA OLSSON (v)	132
Anf. 139	THOMAS BODSTRÖM (s) replik	135
Anf. 140	MEHMET KAPLAN (mp).....	135
Anf. 141	HENRIK VON SYDOW (m).....	138
Anf. 142	LENA OLSSON (v) replik.....	143
Anf. 143	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	143
Anf. 144	LENA OLSSON (v) replik.....	144
Anf. 145	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	144
Anf. 146	MEHMET KAPLAN (mp) replik	145
Anf. 147	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	145
Anf. 148	MEHMET KAPLAN (mp) replik	146
Anf. 149	HENRIK VON SYDOW (m) replik.....	146
Anf. 150	JOHAN LINANDER (c)	147
Anf. 151	LENA OLSSON (v) replik.....	149
Anf. 152	JOHAN LINANDER (c) replik.....	150
Anf. 153	LENA OLSSON (v) replik.....	150
Anf. 154	JOHAN LINANDER (c) replik.....	151
Anf. 155	MEHMET KAPLAN (mp) replik	151
Anf. 156	JOHAN LINANDER (c) replik.....	151
Anf. 157	MEHMET KAPLAN (mp) replik	152
Anf. 158	JOHAN LINANDER (c) replik.....	152
Anf. 159	HELENA BARGHOLTZ (fp).....	153

Anf. 160 INGER DAVIDSON (kd).....	155
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	159
13 § Bordläggning.....	159
14 § Anmälan och omedelbar hänvisning av ärenden till utskott.....	159
15 § Anmälan om interpellationer	160
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	160
17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	161
18 § Kammaren åtskildes kl. 21.28.	161

Tryck: Elanders, Vällingby 2009